О Б Щ И Н А В Е Л И К О Т Ъ Р Н О В О

П Р О Г Р А М А

за управление на дейностите по отпадъците 2010 – 2014 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ....8
1. ОБХВАТ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА, ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА.... 10
1.1. Обхват на програмата 10
1.2. Принципи 11
1.2.1. Устойчиво развитие 11
1.2.2. Принцип на предотвратяването 11
1.2.3. Принцип на превантивността 12
1.2.4. Принцип на самодостатъчност и близост при управлението на отпадъците 12
1.2.5. Йерархия на управлението на отпадъците 13
1.2.6. Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи 14
1.2.7. Пълна отговорност на замърсителите 14
1.2.8. Интегрирано управление на отпадъците 16
1.3. Законодателна рамка за управление на отпадъците 16
1.3.1. Закон за опазване на околната среда 18
1.3.2. Закон за управление на отпадъците 19
1.3.3. Нормативни изисквания, произтичащи от законодателство в други области 22
1.3.4. Рамкови национални документи, свързани с управлението на отпадъците 24
2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА 26
2.1. Географска характеристика на територията на общината 26
2.1.1. Географско положение 26
2.1.2. Топографска характеристика 28
2.1.3. Поземлени и горски ресурси 30
2.1.4. Водни ресурси 30
2.1.5. Подземни природни богатства 31
2.1.6. Характерна флора и фауна, защитени територии и чувствителни екосистеми 31
2.2. Административно-териториална характеристика 33
2.3. Социално -демографска характеристика 35
2.4. Икономическо развитие на общината. Стопански дейности 42
2.4.1. Развитие на икономиката в община Велико Търново 42
2.4.2. Стопански сектор 47
2.5. Екологична характеристика 51
3. СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ И ПРАКТИКИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 54
3.1. Данни за отпадъците 54
3.1.1. Битови отпадъци 54
3.1.1.1. Количество на битовите отпадъци 54
3.1.1.2. Морфологичен състав на битовите отпадъци 56
3.1.1.3. Прогноза за количеството и състава на битовите отпадъци 62
3.1.1.3.1. Определяне на норми на натрупване 62
3.1.1.3.2. Оценка на разпределението на образуваните битови отпадъци между бизнес източници и жилищни сгради 63
3.1.1.3.3. Оценка на сезонния характер на образуването на битови отпадъци 63
3.1.1.3.4. Прогноза за количеството и морфологичния състав на битовите отпадъци 64
3.1.2. Строителни отпадъци 68
3.1.2.1. Налични данни 68
3.1.2.2. Прогноза за количеството на строителните отпадъци 69
3.1.3. Производствени и опасни отпадъци 71
3.2. Съществуващи практики за третиране и транспортиране на отпадъци 82
3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци 82
3.2.1.1. Система за събиране и транспортиране на битови отпадъци 82
3.2.1.1.1. Обхват на системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци в община Велико Търново 82
3.2.1.1.2. Дружества, извършващи дейностите по събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на община Велико Търново 82
3.2.1.1.3. Използвани съдове за събиране на битови отпадъци 84
3.2.1.1.4. Използвана техника за транспортиране на битови отпадъци 87

3.2.1.1.5. Честота на събиране и извозване на битовите отпадъци в община Велико Търново 91
3.2.1.2. Системи за разделно събиране на отпадъци 93
3.2.1.2.1. Разделно събиране на отпадъци от опаковки 93
3.2.1.2.2. Разделно събиране на други масово разпространени отпадъци 95
3.2.2. Предварително третиране на отпадъци 97
3.2.3. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Депониране 98
3.2.3.1. Съществуващи депа за отпадъци и стари замърсявания 98
3.2.3.1.1. Общинско депо за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя 98
3.2.3.1.2. Депо за строителни отпадъци и земни маси в землището на с. Леденик 109
3.2.3.1.3. Преустановяване експлоатацията на съществуващи депа и сметища на населените места в община Велико Търново 112
3.2.3.2. Други методи за обезвреждане/ оползотворяване 114
3.2.4. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци 114
3.2.5. Внасяне и изнасяне на отпадъци 115
3.3. АДМИНИСТРИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 116
3.3.1. Отговорни звена и лица за управлението на отпадъците в общинската администрация 116
3.3.2. Контролно звено в рамките на общината 117
3.3.3. Постоянна комисия по земеделие, гори и опазване на околната среда към Общински съвет Велико Търново 118
3.3.4. Местна нормативна уредба, регулираща управлението на отпадъците в община Велико Търново 119
3.3.5. Организационна структура и предприети действия за съвместно решаване на проблемите по управление на отпадъците с други общини 121
3.4. ПРОУЧВАНЕ, ПРОГНОЗИРАНЕ, ПЛАНИРАНЕ 123
3.5. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 124
3.5.1. Източници за финансиране на дейностите по управление на отпадъците 124
3.5.2. Приходи от такса битови отпадъци 129
3.5.3. Разходи за управление на битовите отпадъци 129
3.5.4. Баланс на приходите и разходите, свързани с управлението на битовите отпадъци 131
3.5.5. Такси за строителни и производствени отпадъци 131
4. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА И МЕРКИ, ОБЕЗПЕЧАВАЩИ ПРИЛАГАНЕТО ИМ 133
4.1. ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ 134
4.1.1. Предотвратяване образуването на отпадъци от домакинствата 134
4.1.2. Предотвратяване на отпадъците от търговския сектор и промишлеността 137
4.1.3. Мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци 138
4.2. УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ 141
4.2.1. Цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците 142
4.2.1.1. Национални цели 142
4.2.1.1.1. Биоразградими отпадъци 142
4.2.1.1.2. Оползотворяване и рециклиране на отпадъци от опаковки 143
4.2.1.1.3. Рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства 144
4.2.1.1.4. Събиране и рециклиране на негодни за употреба батерии и акумулатори 145
4.2.1.1.5. Събиране, рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на отпадъци от електрическо и електронно оборудване 147
4.2.1.1.6. Оползотворяване на отработени масла 147
4.2.1.1.7. Повторна употреба и рециклиране на битови и строителни отпадъци 148
4.2.1.2. Регионални цели 149
4.2.2. Мерки за увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване 150
4.2.2.1. Изграждане на МБТ – съоръжение за механично третиране 152
4.2.2.2. Изграждане на съоръжение за биологично третиране – съоръжение за компостиране 162
4.3. ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО РАЗДЕЛЯНЕ, ВРЕМЕННО СЪХРАНЯВАНЕ, СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 170
4.3.1. Система за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци 170
4.3.2. Разделно събиране на отпадъци 172
4.4. ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 174
4.4.1. Варианти за регионално управление на отпадъците 174
4.4.1.1. Сценарий 1 174
4.4.1.2. Сценарий 2 175
4.4.1.3. Сценарий 3 176

4.4.2. Преглед на предложените варианти ... 176
4.4.3. Площадка за изграждане и основни данни за регионалното депо и останалите съоръжения за третиране на отпадъци ... 182
4.4.4. Мерки за екологосъобразно депониране ... 185
4.4.4.1. Изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания ... 185
4.4.4.2. Финансови и икономически инструменти към депото за отпадъци ... 187
4.4.4.3. Предварително третиране на отпадъците преди депонирането им ... 190
4.4.4.4. Закриване на съществуващото общинско депо за отпадъци ... 190
4.4.4.4.1. Първо техническо решение ... 191
4.4.4.4.2. Второ техническо решение ... 192
4.4.4.4.3. Алтернативно техническо решение 2 ... 192
4.4.4.4.4. Техническо сравнение на предложените алтернативи ... 194
4.5. Правно регулиране на управлението на отпадъците на местно ниво и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в тази област ... 196
4.6. Осигуряване на база данни за отпадъците ... 198
4.7. Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците ... 199
4.8. Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите „Отговорност на производителя" и Замърсителят плаща" в системата за интегрирано управление на отпадъците ... 200
4.9. Участие на обществеността ... 201
4.10. Развитие на устойчиви системи за управление на специфични потоци отпадъци ... 202
4.10.1. Отпадъци от опаковки ... 202
4.10.2. Излезли от употреба моторни превозни средства ... 204
4.10.3. Негодни за употреба батерии и акумулатори ... 205
4.10.4. Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване ... 207
4.10.5. Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти ... 209
4.10.6. Отпадъци от лечебните заведения ... 210
4.10.7. Отпадъци от строителство и разрушаване ... 214
4.10.8. Биоразградими отпадъци ... 216
4.10.9. Излезли от употреба гуми ... 218
4.10.10. Утайки от градски пречиствателни станции за отпадъчни води ... 219
5. ИНВЕСТИЦИОНЕН ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ ... 222
5.1. Ключови данни и предположения ... 222
5.1.1. Инвестиционни разходи ... 223
5.1.2. Разходи по подмяна на оборудването ... 224
5.1.3. Експлоатационни разходи и разходи за поддръжка ... 224
5.1.3.1. Постоянни разходи ... 224
5.1.3.2. Променливи разходи ... 224
5.1.4. Финансиране на допустимите разходи ... 225
5.1.5. Разходи за събиране и транспортиране на отпадъците ... 225
5.2. Разходи за закриване на съществуващото общинско депо ... 226
5.3. График за изпълнение на проекта за изграждане на регионални съоръжения за третиране на отпадъците ... 227
6. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ... 229
7. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ... 244
8. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА ... 245

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

ТАБЛИЦА 1. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО **32**
ТАБЛИЦА 2. КМЕТСТВА, КМЕТСКИ НАМЕСТНИЧЕСТВА И НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО **34**
ТАБЛИЦА 3. НАСЕЛЕНИЕ ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПО ПОСТОЯНЕН И НАСТОЯЩ АДРЕС КЪМ 15.12.2009 Г. **36**
ТАБЛИЦА 4. НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЗА ПЕРИОДА 2001 – 2009 Г. ПО ДАННИ НА НСИ ОТ ПРЕБРОЯВАНИЯ И ГОДИШНИ ДОКЛАДИ **39**
ТАБЛИЦА 5. НАСЕЛЕНИЕ НА ОБЩИНА И ГРАД ВЕЛИКО ТЪРНОВО **39**
ТАБЛИЦА 6. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО ПО ТИП СЕЛИЩА **40**
ТАБЛИЦА 7. ДЕМОГРАФСКА ПРОГНОЗА ЗА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПО ТИП СЕЛИЩА, 2010 – 2030 Г. **42**
ТАБЛИЦА 8. БДС НА ЧОВЕК ОТ НАСЕЛЕНИЕТО ПО ОБЛАСТИ НА СЦРП В ТЕКУЩИ ЦЕНИ И В ОТНОСИТЕЛЕН ДЯЛ, 2000-2006 Г. /ХИЛ. ЛВ./ **43**
ТАБЛИЦА 9. ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ПО ОБЩИНИ В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2003 Г. **44**
ТАБЛИЦА 10. ОБЩ ДОХОД НА ДОМАКИНСТВАТА В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО И В СТРАНАТА **46**
ТАБЛИЦА 11. КОЛИЧЕСТВО НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2005-2008 Г. **55**
ТАБЛИЦА 12. КОЛИЧЕСТВО НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА ПРЕЗ 2008Г. **55**
ТАБЛИЦА 13. МОРФОЛОГИЧЕН СЪСТАВ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ, УСТАНОВЕН В РЕЗУЛТАТ НА ПРОУЧВАНЕТО **59**
ТАБЛИЦА 14. ХИМИЧЕН СЪСТАВ НА ОТПАДЪЦИТЕ **61**
ТАБЛИЦА 15. ОЦЕНКА НА НН ЗА РАЗЛИЧНИТЕ СЕЛИЩА ОТ ПРОЕКТЕН РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО **63**
ТАБЛИЦА 16. СЪОТНОШЕНИЕ НА ОБРАЗУВАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ОТ БИЗНЕСА И ДОМАКИНСТВАТА **63**
ТАБЛИЦА 17. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОБРАЗУВАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ПО СЕЗОНИ **64**
ТАБЛИЦА 18. ПРОГНОЗА ЗА ОБРАЗУВАНЕТО НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ПО ФРАКЦИИ В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЗА ПЕРИОДА 2010–2030Г. **67**
ТАБЛИЦА 19. КОЛИЧЕСТВО НА ДЕПОНИРАНИТЕ СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ЗЕМНИ МАСИ НА ДЕПОТО В С. ЛЕДЕНИК ПРЕЗ ПЕРИОДА 2005-2008 Г. **69**
ТАБЛИЦА 20. ОБРАЗУВАНИ И ТРЕТИРАНИ ПРОИЗВОДСТВЕНИ И ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2004-2007 Г. **71**
ТАБЛИЦА 21. ПРОИЗВОДСТВЕНИ ОТПАДЪЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2007 Г. **73**
ТАБЛИЦА 22. ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2007 Г. **78**
ТАБЛИЦА 23. ДРУЖЕСТВА, ИЗВЪРШВАЩИ СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО **83**
ТАБЛИЦА 24. НАЛИЧНИ СЪДОВЕ ЗА СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО **84**
ТАБЛИЦА 25. СЪДОВЕ ЗА СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА **85**
ТАБЛИЦА 26. ТЕХНИЧЕСКИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТРАНСПОРТНИ СРЕДСТВА В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО И ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПЕРСОНАЛА **88**
ТАБЛИЦА 27. ЧЕСТОТА НА СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА **91**
ТАБЛИЦА 28. КОЛИЧЕСТВО РАЗДЕЛНО СЪБРАНИ ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ **95**
ТАБЛИЦА 29. ИНЖЕНЕРИНГОВИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ДЕПОТО **103**
ТАБЛИЦА 30. КОЛИЧЕСТВО НА ДЕПОНИРАНИТЕ ОТПАДЪЦИ НА ДЕПОТО ЗА НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ В ЗЕМЛИЩЕТО НА С. ШЕРЕМЕТЯ **104**
ТАБЛИЦА 31. КАТЕГОРИИ РИСК НА ДЕПАТА **105**
ТАБЛИЦА 32. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА РИСКА И ПЛАНИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИ ЗА ЗАЩИТАВАНИ ОБЕКТИ „ПОДЗЕМНИ ВОДИ” И „ПОЧВИ” **106**
ТАБЛИЦА 33. СТОЙНОСТИ НА РИСКА **108**
ТАБЛИЦА 34. СТОЙНОСТИ НА МАКРОФАКТОРИТЕ И НА РИСКА **108**
ТАБЛИЦА 35. КОЛИЧЕСТВО НА ДЕПОНИРАНИТЕ СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ЗЕМНИ МАСИ НА ДЕПОТО В С. ЛЕДЕНИК **112**
ТАБЛИЦА 36. СЕЛСКИ СМЕТИЩА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО С ПРЕУСТАНОВЕНА ЕКСПЛОАТАЦИЯ ПРЕЗ 2008 И 2009 Г. **112**

ТАБЛИЦА 37. ДЕПОНИРАНИ ОТПАДЪЦИ ПРЕЗ 2008 НА ДЕПАТА НА ГР. ДЕБЕЛЕЦ И ГР. КИЛИФАРЕВО .. **114**
ТАБЛИЦА 38. РАЗМЕР НА ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ЗА ЖИЛИЩНИ ИМОТИ ЗА 2010 Г., ПРОМИЛИ **126**
ТАБЛИЦА 39. РАЗМЕР НА ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ЗА НЕЖИЛИЩНИ ИМОТИ ЗА 2010Г **128**
ТАБЛИЦА 40. ПОСТЪПЛЕНИЯ В БЮДЖЕТА НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ОТ ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2005-2009 Г. **129**
ТАБЛИЦА 41. РАЗХОДИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2005-2009 Г. **130**
ТАБЛИЦА 42. НАБРАНИ И ИЗРАЗХОДВАНИ СРЕДСТВА ОТ ТАКСА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2005-2009 Г. **131**
ТАБЛИЦА 43. СЪСТАВ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ОТ ДОМАКИНСТВАТА **135**
ТАБЛИЦА 44. БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ДЕПОНИРАНЕ В БЪЛГАРИЯ **143**
ТАБЛИЦА 45. НАЦИОНАЛНИ ЦЕЛИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ **144**
ТАБЛИЦА 46. ЦЕЛИ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ПОВТОРНА УПОТРЕБА НА ОТПАДЪЦИ ОТ ИУМПС **145**
ТАБЛИЦА 47. ЦЕЛИ ЗА СЪБИРАНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ НА НЕГОДНИ ЗА УПОТРЕБА БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ **146**
ТАБЛИЦА 48. ЦЕЛИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ, ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНЕ И РЕЦИКЛИРАНЕ НА ИУЕЕО ... **147**
ТАБЛИЦА 49. ЦЕЛИ ЗА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТРАБОТЕНИ МАСЛА **148**
ТАБЛИЦА 50. ИНДИКАТИВНИ НАЦИОНАЛНИ ЦЕЛИ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА БИТОВИ И СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ **149**
ТАБЛИЦА 51. ИНДИКАТИВНА РЕГИОНАЛНА ЦЕЛ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ ЗА 2013 Г. **150**
ТАБЛИЦА 52. ОСНОВНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТИТЕ ПО РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ ОТПАДЪЦИ **151**
ТАБЛИЦА 53. ОБОБЩЕНИЕ НА МАСОВИЯ БАЛАНС НА ОТПАДЪЦИТЕ В РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО **154**
ТАБЛИЦА 54. КОЛИЧЕСТВА И СТЕПЕНИ НА ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ В МБТ – РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО **156**
ТАБЛИЦА 55. НЕОБХОДИМ ПЕРСОНАЛ ЗА МБТ - МЕХАНИЧНО СЕПАРИРАНЕ **161**
ТАБЛИЦА 56. ОЧАКВАНИ КОЛИЧЕСТВА НА ОБРАЗУВАНИТЕ БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ В РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО **162**
ТАБЛИЦА 57. ПОСТЪПВАЩИ ОТПАДЪЦИ В СЪОРЪЖЕНИЕТО ЗА КОМПОСТИРАНЕ **164**
ТАБЛИЦА 58. ОСНОВНИ ВХОДНИ ДАННИ И ПАРАМЕТРИ НА ОРАЗМЕРЯВАНЕТО **164**
ТАБЛИЦА 59. ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ФАЗИТЕ НА КОМПОСТИРАНЕ **165**
ТАБЛИЦА 60. РАЗМЕРИ НА РЕАКТОРА ЗА КОМПОСТИРАНЕ **167**
ТАБЛИЦА 61. ПРЕГЛЕД НА ВАРИАНТИТЕ ЗА РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ **176**
ТАБЛИЦА 62. КАПАЦИТЕТ НА КЛЕТКИ 1-2 ЗА ТРИТЕ СЦЕНАРИЯ ЗА ДЕПОНИРАНЕ **186**
ТАБЛИЦА 63. СРАВНЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ВАРИАНТИ **195**
ТАБЛИЦА 64. ОБОБЩЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИТЕ РАЗХОДИ - РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО **223**
ТАБЛИЦА 65. ФИНАНСОВА СХЕМА НА ДОПУСТИМИТЕ РАЗХОДИ ПО ПРОЕКТА **225**
ТАБЛИЦА 66. ИНВЕСТИЦИОННИ РАЗХОДИ ЗА РЕКУЛТИВАЦИЯ НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО ОБЩИНСКО ДЕПО ЗА АЛТЕРНАТИВНИТЕ РЕШЕНИЯ **227**
ТАБЛИЦА 67. ГРАФИК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТА **228**

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

ФИГУРА 1. ЙЕРАРХИЯ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 13
ФИГУРА 2. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО НА ТЕРИТОРИЯТА НА Р БЪЛГАРИЯ 26
ФИГУРА 3. ГЕОГРАФСКО РАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО..... 27
ФИГУРА 4. ТОПОГРАФСКА КАРТА НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО 29
ФИГУРА 5. ПРОГНОЗА ЗА ДЕМОГРАФСКОТО РАЗВИТИЕ НА СТРАНАТА ДО 2060Г..... 41
ФИГУРА 6. СЪПОСТАВКА НА РЪСТА НА НН ПРИ РАЗЛИЧНИТЕ СЦЕНАРИИ В РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО, 2010-2030 Г..... 66
ФИГУРА 7. ИНДИВИДУАЛНА НОРМА НА НАТРУПВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЗА ПЕРИОДА 2010-2030 Г. 70
ФИГУРА 8. ПРОГНОЗА ЗА КОЛИЧЕСТВАТА ГЕНЕРИРАНИ СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЗА ПЕРИОДА 2010-2030 Г. 70
ФИГУРА 9. СКИЦА НА ДЕПОТО ЗА НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО – ИМОТ № 000305 99
ФИГУРА 10. СКИЦА НА ДЕПОТО ЗА НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО – ИМОТ № 000315 100
ФИГУРА 11. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ДЕПОТО ЗА НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО 101
ФИГУРА 12. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ДЕПОТО ЗА НЕОПАСНИ ОТПАДЪЦИ В ЗЕМЛИЩЕТО НА С. ШЕРЕМЕТЯ, М 1:25000 102
ФИГУРА 13. СКИЦА НА ДЕПОТО ЗА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ЗЕМНИ МАСИ В ЗЕМЛИЩЕТО НА С. ЛЕДЕНИК 110
ФИГУРА 14. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ДЕПОТО ЗА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ЗЕМНИ МАСИ НА ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО, М 1:25000..... 111
ФИГУРА 15. ОСНОВНО ОБОРУДВАНЕ И ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ОПЕРАЦИИТЕ В МБТ – СЪОРЪЖЕНИЕ ЗА МЕХАНИЧНО СЕПАРИРАНЕ..... 157
ФИГУРА 16. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СГРАДАТА ЗА МЕХАНИЧНО СЕПАРИРАНЕ НА СЪОРЪЖЕНИЕТО ЗА МБТ 159
ФИГУРА 17. ТЕХНОЛОГИЧНА СХЕМА НА МБТ – МЕХАНИЧНО СЕПАРИРАНЕ..... 160
ФИГУРА 18. ЗАТВОРЕНИ КОМПОСТНИ РЕДОВЕ С ИНТЕНЗИВНО ОБРЪЩАНЕ С АЕРИРАНЕ ПОД ПОДА 166
ФИГУРА 19. СХЕМА НА ПРОЦЕСА НА КОМПОСТИРАНЕ..... 169
ФИГУРА 20. ОБЩ ПЛАН НА ПЛОЩАДКАТА ЗА КОМПОСТИРАНЕ..... 169
ФИГУРА 21. СХЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО 180
ФИГУРА 22. МАСОВ БАЛАНС НА СЦЕНАРИЙ 3 ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ В РЕГИОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО..... 181
ФИГУРА 23. ГЕНЕРАЛЕН ПЛАН НА РЕГИОНАЛНОТО СЪОРЪЖЕНИЕ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ПЛОЩАДКА ШЕРЕМЕТЯ 184
ФИГУРА 24. ТИПИЧЕН РАЗРЕЗ НА РЕКУЛТИВИРАЩИ ПЛАСТОВЕ С ОБЩА ВИСОЧИНА ≈2.0М (РЕШЕНИЕ 1 ОТ 2)..... 191
ФИГУРА 25. ТИПИЧЕН РАЗРЕЗ НА РЕКУЛТИВИРАЩИ ПЛАСТОВЕ С ОБЩА ВИСОЧИНА ≈1.3М (РЕШЕНИЕ 2 ОТ 2)..... 192
ФИГУРА 26. РЕКУЛТИВАЦИЯ НА ОБЩИНСКОТО ДЕПО – ПЛАН ЗА КРАЙНО РЕКУЛТИВАЦИОННО ПОКРИТИЕ 196

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият програмен документ представлява Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново за периода 2010 – 2014 г.

Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново е разработена съгласно изискванията на чл. 29, ал. 1, т.1 и ал. 3, т. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда на община Велико Търново, в съответствие с чл. 29, ал. 2 от ЗУО.

Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново за периода 2010 – 2014 г. (наричана по-нататък за краткост Програмата) е разработена в рамките на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България,* Задача 2 Актуализация на общинските програми за управление на дейностите по отпадъците.

Проектът се изпълнява от Консорциум ЕНВИРОПЛАН С.А (Гърция) – Национален Технически Университет на Атина (Гърция) и КОКС Консулт (Германия). Специфичните цели на проекта са:

- Да се изготвят устойчиви и поносими 20 годишни Инвестиционни планове за развитие на управлението на отпадъци (ИПРУО) за четирите региона;
- Да се изготвят пълни прединвестиционни проучвания за системите по управление на отпадъците в регионите Левски, Борово, Велико Търново и Варна, включително финансов анализ и анализ на ползите и разходите;
- Да се изготвят заявления за финансиране на инвестициите от Кохезионния и Структурните фондове (КФ и СФ), включително необходимите документи за краткосрочните приоритетни инвестиционни елементи от 20-годишните ИПРУО;
- Да се подпомогнат общините във всеки от четирите региона за осъвременяване на техните общински програми за управление на дейностите по отпадъците, с цел да отчетат ИПРУО за регионите;
- Да се изготвят работни проекти за изграждане на всички нови инвестиционни елементи, влизащи в заявлението за финансиране от КФ и СФ;
- Да се изготвят Тръжни документи за строителство, съгласно договорните условия на FIDIC (Червена книга) и българското законодателство за обществени поръчки, включително количествено-стойностни сметки за гореспоменатите проектни елементи;
- Да се изготвят Тръжни документи за доставка относно общинското/ регионалното управление по събиране и транспортиране на отпадъците за общините от четирите региона, които отговарят на критериите за безвъзмездно финансиране по Приоритетна ос 4 „Местно развитие и сътрудничество", дейност 4.1. "Местни инвестиции от малък мащаб" от Оперативна програма „Регионално развитие", а също така и за другите общини от региона.

В съответствие с изискването на чл. 29, ал. 1, т.1 от ЗУО до настоящия момент за територията на община Велико Търново е разработена Програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2005 – 2009 г., приета от Общински съвет Велико Търново с Решение № 974/30.05.2006 г.

Предвид изтичане срока на действие на посочената програма, в рамките на *Задача 2 Актуализация на общинските програми за управление на дейностите по отпадъците* по проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG* е разработен проект на Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново за периода 2010 – 2014 г.

Проектът на Програмата е разработен в съответствие с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО) за периода 2009-2013 г. и изготвения в рамките на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG* Инвестиционен план за развитие на управлението на отпадъци (ИПРУО) на регион Велико Търново (под-задача 1.4), като са отчетени промените в националното законодателство по управление на отпадъците.

Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново 2010 – 2014 г. е разработена с цел да се определят необходимите мерки за изграждане на интегрирана система за управление на отпадъците в община Велико Търново, като елемент на регионалната система за управление на отпадъците в регион Велико Търново, чрез която да се постигне намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от образуваните отпадъци, подобряване на ефективността на използване на ресурсите, увеличаване отговорностите на замърсителите и стимулиране на инвестициите в областта на управление на отпадъците.

1. ОБХВАТ И ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА, ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА

1.1. ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Проектът на Програма за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново за периода 2010 – 2014 г. обхваща всички дейности по управление на отпадъците, които произтичат като задължение на община Велико Търново, съгласно разпоредбите на Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Обхватът и съдържанието на Програмата е в съответствие с чл. 31 от ЗУО и „Ръководството за разработване на общински програми за управление на дейностите по отпадъците", утвърдено със Заповед № РД – 167 от 24.03.2006 г. на министъра на околната среда и водите.

Въз основа на анализа на съществуващите практики по управление на отпадъците на територията на община Велико Търново и идентифицираните проблеми са определени основните цели на Програмата. Предвидени са основни мерки и дейности за периода на действие на Програмата с оглед изпълнение на поставените цели.

Предложени са План за действие и Финансов план за управление на отпадъците в община Велико Търново за периода 2010-2014 г. на база разработения в рамките на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG* Инвестиционен план за управление на отпадъците в регион Велико Търново. В Плана за действие са посочени основните мерки, отговорните институции, очакваните финансови средства и възможните източници за финансиране за осигуряване изпълнението на Програмата за периода 2010-2014 г.

Разработени са индикатори за оценка степента на изпълнение на заложените мерки в Програмата.

Програмата е отворен документ, изпълнението на който се отчита ежегодно и подлежи на актуализация при промяна на фактическите и/или нормативни условия в процеса на нейната реализация.

С оглед прилагане на необходимите мерки по управление на отпадъците на регионално ниво и настъпилите промени в националното законодателство, настоящата Програма е насочена основно към:

- Предприемане на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци;
- Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци;
- Подобряване на организацията по разделяне, временно съхраняване, събиране и транспортиране на отпадъците;
- Прилагане на екологосъобразно обезвреждане на отпадъците – изграждане и експлоатация на регионално депо за отпадъци, съвместно с останалите общини, включени в регион Велико Търново и членуващи в Сдружение „За чисти селища";

- Подобряване на правната регулация на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта;
- Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците
- Укрепване на административния капацитет на администрацията, отговорна за управлението на отпадъците в общината;
- Увеличаване на инвестициите и прилагане на принципите "Отговорност на производителя" и "Замърсителят плаща" при интегрирано управление на отпадъците
- Повишаване участието на обществеността при управление на дейностите по отпадъците в общината;
- Развитие на устойчиви системи за управление на специфични потоци отпадъци.

1.2.Принципи

При определянето и приоритизирането на мерките, заложени в Програмата, се спазват основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в международните правни актове, по които Р България е страна, общата европейска и националната политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава Националната програма за управление на дейностите по отпадъците:

1.2.1. Устойчиво развитие

Основата за разработване на Принципа за устойчиво развитие е Шестата Програма за Действие на Европейската Общност за околна среда. Устойчиво развитие означава, че нуждите на настоящето поколение трябва да се задоволяват, без компромиси с възможността на бъдещите поколения да задоволят своите собствени потребности. Това е основна, всеобхващаща цел на Европейската Общност, която е част и от Договора за създаване на ЕС, покриваща всички политики и дейности на Общността. Основната цел на устойчивото развитие е да се достигне разумно и справедливо разпределение на нивото на икономическо благосъстояние, което да бъде продължено за много поколения.

Устойчиво развитие в областта на управление на отпадъците означава използване на природните ресурси по начин, който не ги унищожава или увреждa и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения. Това налага максимално използване на възможностите за предотвратяване на образуването на отпадъци и за оползотворяване и рециклиране на вторични суровини.

1.2.2. Принцип на предотвратяването

Принципът на предотвратяването се състои в ограничаване до минимум на използването на природни ресурси и намаляване на количествата и/или опасността, произтичащи от образуваните отпадъци. Същевременно, достигането на по-ниски нива на образуване на отпадъци би намалило и въздействията върху околната среда, в резултат на тяхното обезвреждане.

Предотвратяването на образуването на отпадъци е принцип, който трябва да бъде използуван както в домакинствата, така и от промишлеността, чрез внедряване на чисти технологии, намаляващи отрицателното въздействие на отпадъците при мястото на генериране.

1.2.3. Принцип на превантивността

Принципът на превантивността е един от принципите, които са разработени, за да подпомогнат усилията за постигане на устойчиво развитие. Той насочва вниманието към предвиждане и избягване на потенциалните проблеми при дейностите с отпадъци, като по този начин подпомага предотвратяването на риска за околната среда и човешкото здраве.

Принципът на превантивността е въведен на Конференцията на ООН за Околна среда и Развитие през 1992 г. в Рио де Жанейро. Декларацията от Рио за Околна среда и Развитие определя принципа, както следва: *"В случаите, когато съществува заплаха от сериозни и необратими екологични щети, липсата на пълни научни познания не трябва да бъде използвана като причина за отлагане на икономически ефективни мерки за предотвратяване на увреждането на околната среда"*.

1.2.4. Принцип на самодостатъчност и близост при управлението на отпадъците

Съгласно изискванията на европейското законодателства по управление на отпадъците, държавите-членки трябва да предприемат подходящи мерки, в сътрудничество с други държави-членки, когато това е необходимо или препоръчително, за създаване на интегрирана и подходяща мрежа от инсталации за обезвреждане на отпадъци, както и на инсталации за оползотворяване на смесени битови отпадъци, като се вземат предвид най-добрите налични техники (Чл. 16 (1) от Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците и за отмяна на определени директиви).

Мрежата от съоръжения се проектира по начин, който да позволи на Общността като цяло, да постигне самодостатъчност в оползотворяването и обезвреждането на отпадъците, а на държавите-членки — да напредват към тази цел индивидуално, като отчитат географските условия или необходимостта от специализирани инсталации за определени видове отпадъци.

Принципът на близостта изисква отпадъците да бъде обезвреждани, колкото се може по-близо до мястото на тяхното образуване. Този принцип трябва да бъде отчитан при изграждането на системи за управление на отпадъци на регионално, национално и международно ниво. Той цели ограничаване на неблагоприятните въздействия върху околната среда, свързани с транспортирането на отпадъци. Общата цел на принципа за близостта е да бъде достигната във възможно най-голяма степен самостоятелност при управлението на отпадъците на локално, национално и европейско ниво.

Принципите на близост и самодостатъчност не означават, че всяка държава-членка трябва да притежава на своя територия пълния набор от инсталации за окончателно оползотворяване на отпадъците.

1.2.5. Йерархия на управлението на отпадъците

Йерархията на управлението на отпадъците е определена в Закона за управление на отпадъците (ЗУО), позовавайки се на изискванията на чл. 5 от отменената Директива 75/442/ЕЕС за отпадъците, както следва:

- първи приоритет - предотвратяване или намаляване на количеството и опасните свойства на образуваните отпадъци;
- втори приоритет - рециклиране, повторно използване и извличане на вторични суровини и енергия от отпадъците, чието образуване не може да се предотврати;
- последен приоритет – обезвреждане на отпадъците, при невъзможност за тяхното предотвратяване, намаляване и/или оползотворяване.

С приемането на новата Рамкова директива за отпадъците 2008/98/ЕО, публикувана на 22.11.2008 г. в Официалния вестник на ЕО, йерархията за управление на отпадъците от три йерархични нива е разширена и развита до пет йерархични нива (Фигура 1):

Фигура 1. Йерархия на управление на отпадъците

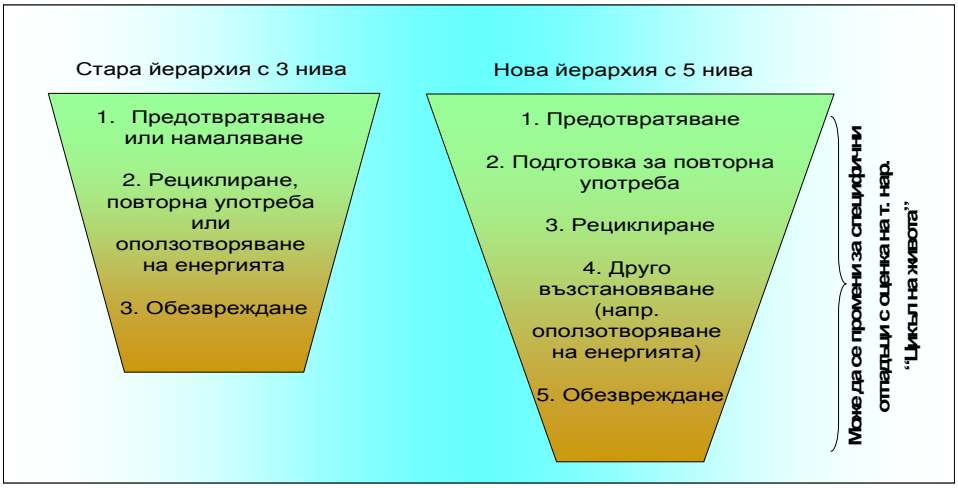

При прилагането на посочената йерархия при управлението на отпадъците следва да се предприемат мерки за насърчаване на вариантите, които да обезпечават най-благоприятните резултати за околната среда като цяло. Това може да наложи специфични потоци от отпадъци да не се придържат стриктно към йерархията, когато това е обосновано от съображения, свързани с жизнения цикъл на отпадъците и във връзка с цялостното въздействие на образуването и управлението на този вид отпадъци.

Целта на йерархията е да илюстрира модел на интегриран подход за управление на отпадъците, като прилагането й в посочената последователност ще допринесе за създаването на устойчива политика по управлението им. До сега, най-голямо внимание бе отдавано на депонирането на отпадъци. Постигането на добри резултати при управление на отпадъците за периода на действие на Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново е свързано с преместване на акцента към предотвратяване, повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на отпадъците.

Йерархията на управление на отпадъците следва да бъде разглеждана във връзка с другите принципи и в частност с прилагането на “най-добри екологични практики”.

1.2.6. Най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи

Принципът за използване на най-добрите налични техники, неизискващи прекомерни разходи (НДНТНПР) е консултативен процес за вземане на решения, в който се отчитат относителните преимущества на различните възможности за управление на отпадъците, имащи отношение към опазването на околната среда, на приемлива цена. Йерархията на управление на отпадъците предоставя теоретичната рамка, която може да се използва като ръководство при оценяването на различните възможности. НДНТНПР е решение (или комбинация от решения), което за дадени цели и обстоятелства предоставя най-големи ползи или застрашава в най-малка степен околната среда, както в краткосрочен, така и в дългосрочен аспект. Следователно, НДНТНПР ще бъдат различни за всеки отделен отпадъчен поток, в зависимост от конкретните обстоятелства.

1.2.7. Пълна отговорност на замърсителите

По отношение управлението на отпадъците поемането на пълна отговорност от замърсителите се изразява чрез принципът „Замърсителят плаща” и неговото развитие „Отговорност на производителя”

„Замърсителят плаща”

“Замърсителят плаща“ е ръководен принцип на европейско и международно равнище. Принципът “замърсителят плаща” изисква причинителите на отпадъци да поемат пълна отговорност за техните отпадъци, т.е. да поемат пълната стойност за третирането и обезвреждането им, вместо да очакват, обществото да носи товара на управлението и да плаща разходите. По такъв начин, ако замърсителят (генераторът на отпадъци) генерира по-големи количества отпадъци, то той плаща повече за управлението на отпадъците, а ако произвежда по-малки количества - заплаща по-малко. По този начин принципът е справедлив и засяга този, който замърсява (генератора на отпадъци). Принципът обикновено изисква прилагането на схеми от типа "заплати за колкото изхвърляш", отчитащи обема или теглото на отпадъците, въз основа на които се определя такса „битови отпадъци”.

Потенциалните разходи за опазване на околната среда и човешко здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и таксите за управление на отпадъците.

„Отговорност на производителите”

Разглеждайки жизнения цикъл на един продукт от неговото производство до края на полезния му живот се вижда, че производителят на продукта, чрез възприетите решения за дизайна и състава на съответното изделие има доминираща роля, която до голяма степен определя потенциала за образуване на отпадъците и характеристиките на последващото им управление.

Поради това, в съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност за:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на рециклиране и не съдържат материали, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара стоки.

За да се засили изпълнението на мерките за предотвратяването и оползотворяването на отпадъците, следва да се предприемат законодателни или незаконодателни мерки, които да гарантират, че всяко физическо или юридическо лице, което по занятие разработва, произвежда, обработва и третира или продава продукти (производител на продукта) носи разширена отговорност на производител.

Тези мерки могат да включват приемането на върнати продукти и на отпадъците, останали след употребата на тези продукти, както и последващото управление на отпадъците и финансовата отговорност за тези дейности. Мерките могат да насърчават разработването, производството и пускането на пазара на продукти, които са подходящи за многократна употреба, които са технически издръжливи и които, след като са се превърнали в отпадъци, са годни за целесъобразно и безопасно оползотворяване и за обезвреждане, съобразено с опазването на околната среда.

В България са разработени няколко наредби, в които "производителите на продукти" са отговорни за събирането, рециклирането и третирането на продуктите, след излизането им от употреба и превръщането им в отпадъци. Относно управлението на битовите отпадъци, следните излезли от употреба продукти са определени като отговорност на производителя:

- отпадъци от опаковки;
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
- излезли от употреба автомобили;
- отработени масла;
- негодни за употреба батерии и акумулатори.

Принципът "отговорност на производителя" е обвързан със задължения на производителите или лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, да постигат определени количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване.

1.2.8. Интегрирано управление на отпадъците

Интегрираното управление на отпадъците изисква вземане на решения и прилагане на ясно определени количествени цели в рамките на една система, състояща се от законови, технически, организационни и икономически мерки, идентифицирани източници на ресурси и определени отговорности за всички участници, изпълняващи тези цели.

Интегрираното управление съчетава всички останали принципи на политиката по управление на отпадъци. То гарантира взаимодействие и оптимално съчетаване на различните методи и подходи, целящи достигане на икономически и екологически ефективно управление на отпадъците.

1.3. ЗАКОНОДАТЕЛНА РАМКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Законът за опазване на околната среда (ЗООС), Законът за управление на отпадъците и Законът за ратификация на Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане, заедно със съответните подзаконови нормативни актове, са основните нормативни документи в областта на управление на отпадъците в България. Същевременно разпоредбите и на други закони и подзаконови нормативни актове оказват влияние върху развитието на сектор „Управление на отпадъците", като по - важните от тях са посочени по-долу.

Разработването на Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново е извършено в съответствие с разпоредбите на действащото към 2010 г. законодателство, свързано с управление на отпадъците:

- Закон за опазване на околната среда (ДВ, бр. 91/2002 г., посл. изм. ДВ, бр. 61/2010 г.);
- Закон за управление на отпадъците (ДВ, бр. 86/2003 г., посл. изм. ДВ, бр. 98/2010 г.);
- Закон за устройство на територията (ДВ, бр. 1/2001 г., посл. изм. ДВ, бр. 87/ 2010 г.);
- Закон за местните данъци и такси (ДВ, бр. 117/1997 г., посл. изм. ДВ, бр. 98/ 2010 г.);
- Закон за здравето (ДВ, бр. 70, 2004 г., посл. изм. ДВ, бр. 100/2010 г.);
- Закон за опазване на земеделските земи (ДВ, бр. 35/1996 г., посл. изм. ДВ, бр. 87/2010 г.);
- Базелска конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане (ДВ, бр. 1/1997 г.);
- Наредба № 3 за класификация на отпадъците (ДВ, бр. 44/25.05.2004 г.);

- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци (ДВ, бр. 78/07.09. 2004 г., попр. ДВ, бр. 98/ 2004 г.);
- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци (ДВ, бр. 81/17.09.2004 г.);
- Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (ДВ, бр. 83/24.09.2004 г., изм. ДВ, бр. 87/2007 г.);
- Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за воденето на публичния регистър на закритите обекти и дейности (ДВ, бр. 95/26.10.2004 г., попр. ДВ, бр. 113/2004 г.);
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци (приета с ПМС № 53 на 19.03.1999 г., ДВ, бр. 29 /1999 г);
- Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (приета с ПМС № 41/2004 г., ДВ, бр. 19/09.03.2004 г., посл. изм. ДВ, бр. 5/2009 г.);
- Наредба за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъците и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка (приета с ПМС № 298/08.11.2004 г., ДВ, бр. 102/19.11.2004 г., изм. ДВ, бр. 53/2008 г.);
- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието (приета с ПМС № 339/14.12.2004 г, ДВ, бр. 112/23.12.2004 г.);
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (приета с ПМС № 230/01.11.2005 г., ДВ, бр. 90/2005 г., посл. изм. ДВ, бр. 53/2008 г.);
- Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства (приета с ПМС № 311/17.11.2004 г., ДВ, бр. 104/2004 г., посл. изм. ДВ, бр. 45/2009 г.);
- Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори (приета с ПМС № 144/05.07.2005 г., ДВ, бр. 58/15.07.2005 г., посл. изм. ДВ, бр. 5/2009 г.);
- Наредба за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (приета с ПМС № 82 от 10.04.2006 г., ДВ, бр. 36/2006 г., посл. изм. ДВ, бр. 5/2009 г.);
- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (приета с ПМС № 183 от 20.08.2010 г., ДВ, бр. 69/2010 г., в сила от 01.01.2011 г.);
- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отпадъците от производство на титанов диоксид (ДВ, бр. 39/12.05.2004 г.);

- Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (приета с ПМС № 50 от 09.03.2006 г., ДВ, бр. 24/2006 г., посл. изм. ДВ, бр. 53/2008 г.);
- Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (приета с ПМС № 120 от 30.05.2008 г., ДВ, бр. 53/2008 г., посл. изм. ДВ, бр. 85/2010 г.);
- ПМС № 207/16.09.2010 г. за определяне на размера и реда за отчисленията по чл. 71е от Закона за управление на отпадъците (ДВ, бр. 75/2010 г.);
- Наредба № 14 от 15 ноември 2010 г. за реда и начина за изчисляване на размера на отчисленията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци (ДВ, бр. 93/2010 г.);
- Наредба № 7 за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда (ДВ, бр. 46/1992 г, посл. изм. ДВ, бр. 20/1999 г.);
- Наредба за реда за извършване на търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали (приета с ПМС № 316 от 22.11.2004 г., ДВ, бр. 105/2004 г., посл. изм. ДВ, бр. 93/2009 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., ДВ, бр. 57/2004 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (ДВ, бр. 25/2003 г., посл. изм. ДВ, бр. 29/2010 г.);
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (приета с ПМС № 201 от 31.08.2007 г., ДВ, бр. 73/2007г., посл. изм. ДВ, бр. 81/2010 г.).

1.3.1. Закон за опазване на околната среда

Общите изисквания към опазването на всички компоненти на околната среда (въздух, води, почви, земни недра, биоразнообразие) и управлението на факторите, които оказват вредно въздействие върху нея (отпадъци, шум, химични вещества и антропогенна дейност) са въведени в Закона за опазване на околната среда. ЗООС очертава принципите за защита на компонентите на околната среда – като например “устойчиво развитие”, “предимство на предотвратяване пред обезвреждане”, “замърсителят плаща” и интегрирането на политиката на опазване на околната среда в секторните и регионалните политики. Освен рамкови разпоредби относно принципите, които трябва да се спазват за опазване на околната среда (и в частност на управлението на отпадъците) и общите задължения на лицата и компетентните органи, в закона са регламентирани и процедурите по извършване на екологична оценка, оценка за

въздействието върху околната среда (ОВОС) и издаване на комплексни разрешителни или лицензи.

1.3.2. Закон за управление на отпадъците

ЗУО урежда екологосъобразното управление на отпадъците като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането на отпадъци и се прилага за битовите, строителните, производствените и опасните отпадъци. Също така ЗУО определя и йерархията за управление на отпадъците, съгласно която първи приоритет е предотвратяване образуването на отпадъци; втори приоритет – оползотворяване на отпадъците чрез рециклиране, повторна употреба и/или извличане на вторични суровини или използване на отпадъците като ресурс на енергия и трети приоритет – окончателно обезвреждане на отпадъците, чието образуване не може да се предотврати и/или не могат да се оползотворят чрез депониране на депо или изгаряне.

Съгласно ЗУО, разходите за събиране на отпадъците, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането им са за сметка на притежателите и причинителите на отпадъци, което е в съответствие с принципите “замърсителят плаща” и “отговорност на производителя”. В съответствие с чл. 19 от ЗУО, Общинският съвет определя чрез наредба условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими; строителни; опасни отпадъци, образувани от физически лица и масово разпространени отпадъци на своя територия. С оглед прилагане на принципа “замърсителят плаща”, Общинският съвет определя заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси.

Съгласно националното законодателство, общините са отговорни за разработването на общински програми за управление на дейностите по отпадъците, по обхват определен в ЗУО (чл. 31). Законът за управление на отпадъците определя Общинския съвет като орган по приемане на програмата, а общинската администрация като отговорна за изпълнението и за дейностите по управление на отпадъците на територията на общината.

В съответствие с разпоредбите на ЗУО (чл. 16), кметът на общината осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване или обезвреждане и които притежават необходимите разрешения или регистрационни документи, в зависимост от вида на дейностите, които извършват. Кметът на общината отговаря за:

- Осигуряване на съдове за събиране и съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и др.;
- Събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;

- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- Избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и строителни отпадъци или на други инсталации и съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови или строителни отпадъци;
- Разделното събиране на битови отпадъци, включително отпадъци от опаковки, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и сортиране на отпадъците от опаковки;
- Определянето на места за поставяне на съдове, места за разделно събиране и площадки за временно съхраняване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);
- Организирането на дейността по събирането и съхраняването на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) на площадки за временно съхраняване;
- Предотвратяване изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и създаването на незаконни сметища;
- Определяне на места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- Определяне на места за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори;
- Организирането на дейностите по разделно събиране на опасните отпадъци от общия поток битови отпадъци извън обхвата на наредбите по чл. 24, ал. 2 и 3 и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;
- Осигуряването на информация на обществеността за местата и площадките за разделно събиране на отпадъци от опаковки, ИУЕЕО, ИУМПС, отработени моторни масла и НУБА;
- Осигуряване изпълнението на мерките в Националната програма за управление на дейностите по отпадъците;
- Разделното събиране и временното съхраняване на биоразградими отпадъци, като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане;
- Почистването от отпадъци на общинските пътища - почистването от отпадъци на пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, крайпътните обслужващи комплекси и опорните пунктове за поддържане, както и осигуряването на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране.

Кметът на общината (самостоятелно, когато не участва в регионално сдружение, или съвместно с другите кметове на общините от регионалното сдружение) предприема действия по възлагане и извършване на предпроектни проучвания за изграждане на ново съоръжение/я за третиране на битовите и/или строителните отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови и/или строителни отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията.

Със ЗУО са регламентирани отговорностите на лицата, които пускат на пазара продукти и притежателите на отпадъци, както и редът и начинът за извършване на дейностите по временно съхраняване, събиране, транспортиране, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. В зависимост от степента на риск за околната среда за тези дейности е въведен разрешителен или по-облекчен регистрационен режим.

В съответствие с разпоредбите на чл. 11 от ЗУО, лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, отговарят за разделното им събиране и постигане на съответните цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, получени при употребата на тези продукти. За изпълнение на задълженията си, лицата, пускащи на пазара съответните продукти могат да избират между три възможности:

- чрез колективни системи, представлявани от организация по оползотворяване;
- индивидуално;
- заплащане на продуктова такса на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС). Събраните средства по този начин се използват за финансиране на проекти за разделно събиране и оползотворяване на отпадъците.

Така описаният механизъм за изпълнение на задълженията е валиден за всички масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, отработени масла, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба МПС, негодни за употреба батерии и акумулатори, а от 1 януари 2011 г. – и за излезли от употреба гуми). Чрез ЗУО са определени правата и задълженията на компетентните органи, които имат отношение към управлението на отпадъците. Органът отговорен за определяне на политиката и прилагане на нормативните изисквания е Министерството на околната среда и водите (МОСВ), заедно с териториалните му структури – Регионалните инспекции по околна среда и води (РИОСВ). Кметовете на общините са отговорни прилагането на конкретни дейности, свързани с управлението на битови и строителни отпадъци, които са подробно разписани в чл. 16 от ЗУО и посочени по-горе.

Въведени са голям брой глоби за нарушения на изискванията на ЗУО и подзаконовите актове по прилагането му както от страна на юридически и физически лица, така и за неизпълнение на задълженията на длъжностните лица.

С едно от последните изменения на ЗУО (обн., ДВ, бр. 105/ 2008 г.) се въвеждат изисквания към общините, които изграждат или ползват общо регионално депо и/или друго съоръжение за третиране с регионален характер, да учредяват регионални сдружения - юридически лица. С последващите изменения на закона през 2009 и 2010 г.

това изискване е конкретизирано: Регионалното сдружение е юридическо лице със седалище в общината, която е собственик на терена, върху който е изградено или се предвижда изграждането на регионално депо, или която има учредено право на строеж. Членове на регионалното сдружение могат да бъдат само общини. Регионалното сдружение не формира и не разпределя печалба, не придобива собственост. Неговата дейност се подпомага и осигурява от съответните общински администрации. Органи на управление на регионалното сдружение са общото събрание и председателят на сдружението. Общините могат да получат финансиране на проекти в областта на управление на отпадъците от европейските фондове, държавния бюджет, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда към Министерството на околната среда и водите или други национални публични източници на финансиране само след създаването на регионално сдружение.

За участие в регионалното сдружение, общинският съвет на съответната община приема решение за участие, копие от което се изпраща на кмета на общината, на чиято територия се предвижда изграждането или е разположено регионалното депо. Регионалното сдружение възниква от датата на неговото първо общо събрание, протоколът от което се изпраща на министъра на околната среда и водите за регистрация в специален регистър и на съответния областен управител. Подробно е разписан реда за работата на общото събрание на регионалното сдружение, вземането на решения, избора на председател и неговите отговорности.

Общините от регионите, в които има създадени сдружения и сключени споразумения преди влизането в сила на описаните изменения, следва да създадат регионални сдружения, съобразно посочените разпоредби в рамките на три години от влизането им в сила.

1.3.3. Нормативни изисквания, произтичащи от законодателство в други области

1.3.3.1. Закон за местните данъци и такси

Механизмът за финансиране на изпълнението на задълженията на общините по управлението на битовите отпадъци, възложени със Закона за управление на отпадъците е регламентиран със Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Въведена е т. нар. “такса битови отпадъци”, която се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места.

Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка за всяка дейност (чл. 66 от ЗМДТ):

- Осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци: контейнери, кофи и други;
- Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;

- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията по чл. 71а и 71е от Закона за управление на отпадъците.

1.3.3.2. Закон за устройство на територията

В Закона за устройство на територията (ЗУТ) се съдържат редица изисквания, които имат отношение към управлението на отпадъците. Всички изисквания на ЗУТ относно инвестиционното проучване и проектиране, изграждане и експлоатация на инвестиционни проекти, следва да бъдат спазвани при съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъците.

Застрояването на даден имот (и в частност на площадките за изграждане на съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци) се допуска само ако е предвидено с влязъл в сила подробен устройствен план (ПУП) и след промяна на предназначението на земята. Подробният устройствен план трябва да е съобразен с предвидените развития на устройствените схеми и планове от по-горна степен.

Изграждането на съоръженията и инсталациите за третиране на отпадъци се извършва след издаване на разрешение за строеж. Освен изискванията за устройствено планиране е необходимо да бъдат спазени и изискванията на ЗУТ, отнасящи се до извършване на строителството, съгласно одобрения инвестиционен проект, за който е издадено разрешението за строеж.

В ЗУТ са регламентирани и условията за разполагане на съдовете за събиране на отпадъците в населените места. За тези обекти се издава разрешение за поставяне по ред, установен с наредба на Общинския съвет, а за държавни и общински имоти – и въз основа на схема, одобрена от главния архитект на общината.

1.3.3.3. Закон за здравето

Законът за здравето регламентира изискванията към дейностите по отстраняване и обезвреждане на азбест и/или азбестосъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби. Отпадъците от разрушаване на сгради, съдържащи азбест се обезвреждат по реда на чл. 7 на *Наредба № 5 за предотвратяване и намаляване на замърсяването на околната среда с азбест* и част I, раздел 2, т. 2.3.3 от Приложение № 1 на *Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.*

Минималните отстояния от различните видове съоръжения или инсталации за третиране на отпадъците до жилищната зона на населените места, курортните и излетните комплекси, както и предприятията и складовите бази от хранителната промишленост се определят с *Наредба № 7 от 25.05.1992 г. за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда* на Министерство на здравеопазването.

Разположението на обектите в жилищната зона се съгласува с регионалните инспекции за опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ) след решение на експертния съвет по предварителния санитарен контрол на РИОКОЗ и след извършване на преценка за необходимостта от ОВОС.

1.3.3.4. Закон за опазване на земеделските земи

Една от основните цели на Закона за опазване на земеделските земи е опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи. Законът забранява използването на органични утайки от промишлени и други води и битови отпадъци за внасяне в земеделските земи без разрешение. Законът регламентира основните изисквания при рекултивация на нарушени терени, включително на депа за отпадъци. Редът за използване на хумуса, рекултивацията, подобряването на земите и приемането на рекултивираните площи се определят с наредба, издадена от министъра на околната среда, съгласувана с Министъра на околната среда и Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

1.3.4. Рамкови национални документи, свързани с управлението на отпадъците

1.3.4.1. Национална програма за управление на дейностите по отпадъците

От 1999 г. МОСВ разработва програмни документи, които определят политиката по управление на отпадъците на национално ниво и идентифицират конкретните инвестиционни проекти, гарантиращи приложението на местно ниво. До този момент са изпълнени две Национални програми за управление на дейностите по отпадъците, съответно с период на действие 1999 - 2002 г. и 2003 - 2007 г. Действието на втората беше удължено и през 2008 г. В съответствие с разпоредбите на чл. 77 от ЗООС и чл. 28 от ЗУО е изготвена действащата Национална програма за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО) за периода 2009 - 2013 г. Целите и приоритетите, които са формулирани за всички сфери от управлението на отпадъците следва да осигурят прилагането на интегрирана и ефективна система за управление на отпадъците на всички нива. Основната цел на Националната програма е да допринесе за устойчивото развитие на Р България чрез интегрирана рамка за управление на отпадъците, която да доведе до намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване на ефективността на използване на ресурсите, увеличаване отговорностите на замърсителите, стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците. Разпоредбите на чл. 28, ал. 4 от ЗУО изискват с Националната програма да се определят регионите, включващи общините, които ползват общо регионално депо.

Във връзка с регионализацията при управлението на отпадъците община Велико Търново е включена в Регион Велико Търново заедно с община Горна Оряховица, община Елена, община Златарица, община Лясковец и община Стражица. Групирането на тези общини в един регион за управление на отпадъците е направено с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2003 –

2007 г. Обхватът на региона е запазен и в новата Националната програма за управление на дейностите по отпадъците (2009 – 2013г.).

1.3.4.2. Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.”

На 9 ноември 2007 г. Европейската комисия (ЕК) одобри секторната оперативна програма за България за периода 2007 - 2013 г. Оперативна Програма „Околна среда“ е разработена в рамките на цел „Сходство“, с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Кохезионния фонд (КФ). Общият бюджет на програмата е 1,8 млрд. евро като помощта на Общността чрез ЕФРР възлиза на 439 млн. евро, а чрез Кохезионния фонд – 1,027 млрд. евро.

Оперативна програма „Околна среда“ (ОП Околна среда) е основният програмен документ за изпълнението на националната политика в областта на околната среда. Предназначението на подкрепата в тази рамка е защитата и запазването на природните ресурси на България и подобряването на състоянието на околната среда в цялата страна. Крайната цел на ОП е „Подобряване на качеството на живот на населението в страната, чрез осигуряване на здравословна и благоприятна среда и запазване на богатото природно наследство на основата на устойчиво развитие на страната“. По отношение на управлението на отпадъците, програмата планира въвеждането в експлоатация на 23 съоръжения за интегрирано управление на отпадъците, които ще обслужват 4 746 866 души.

Целите по програмата се предвижда да бъдат постигнати чрез четири приоритетни оси:

- Приоритетна ос 1: Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в населени места с над 2000 ЕЖ;
- **Приоритетна ос 2: Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъците;**
- Приоритетна ос 3: Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие;
- Приоритетна ос 4: Техническа Помощ.

ПРИОРИТЕТНА ОС 2: ПОДОБРЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Целта е, чрез постигане на съответствие с европейските директиви относно битовите отпадъци и развитието на системи за устойчиво управление на отпадъците, спазване на йерархията в управлението на отпадъците (предотвратяване; повторна употреба/ рециклиране/ оползотворяване; обезвреждане без оползотворяване на енергията), както и крайното им обезвреждане, да се подобри околната среда. Програмата цели подобряване на инфраструктурата за третиране на отпадъци и намаляване на площите, замърсени с отпадъци. Приоритетът има за цел подпомагане на регионалното управление на отпадъците.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ОБЩИНАТА

2.1. ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

2.1.1. Географско положение

Община Велико Търново е разположена в Централна Северна България, в подножието на Стара планина и е включена в административно-териториалните граници на област Велико Търново. Община Велико Търново е най-голямата община в областта и е разположена на 885 кв. км.

Фигура 2. Местоположение на община Велико Търново на територията на Р България

Общината заема южната част на област Велико Търново, като в административно отношение граничи със следните общини: Павликени, Полски Тръмбеш, Лясковец, Горна Оряховица, Златарица и Елена (област Велико Търново), Гурково (област Стара Загора), Трявна, Дряново и Севлиево (област Габрово) – Фигура 3.

Фигура 3. Географско разположение на община Велико Търново

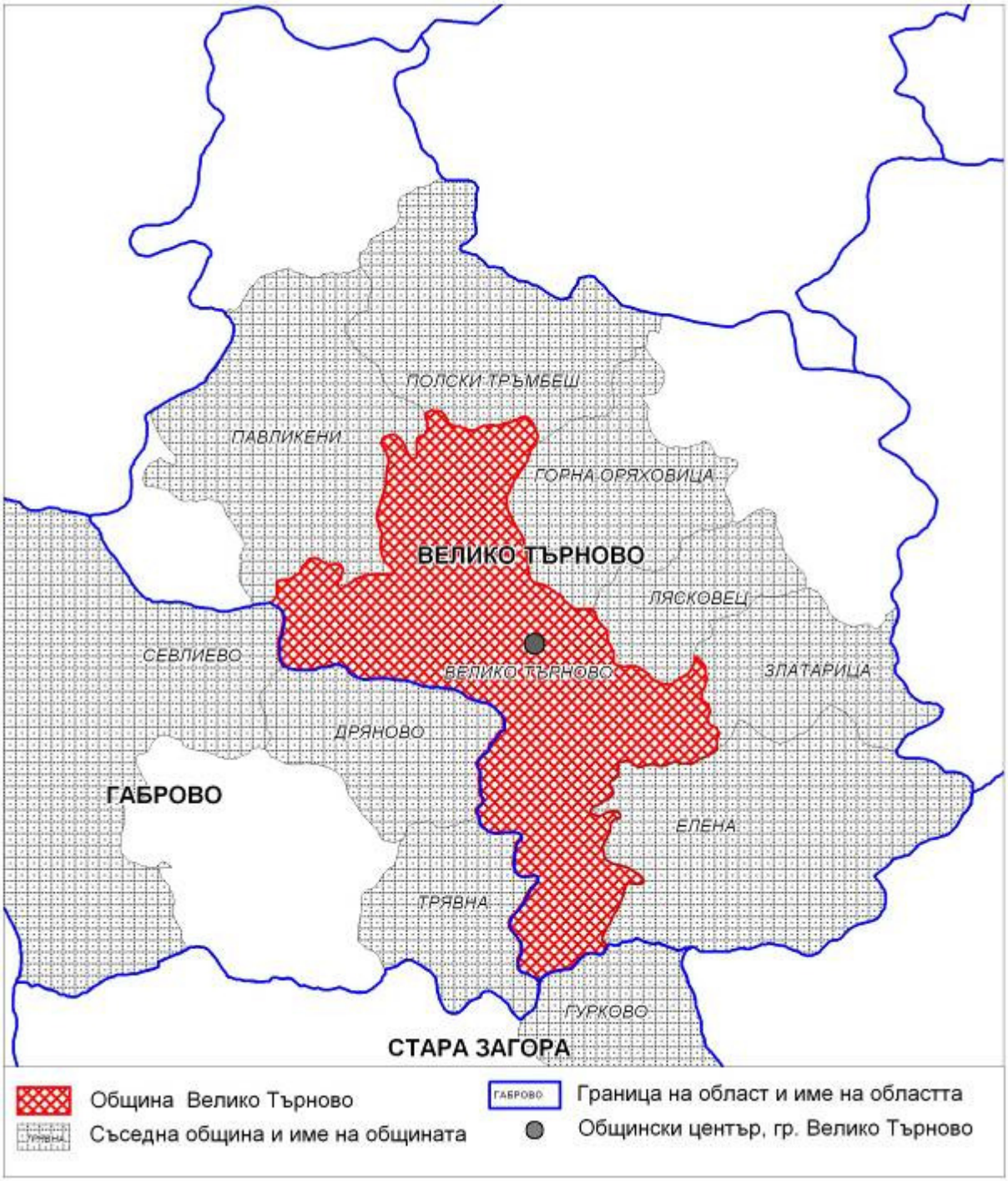

Административният център на общината - град Велико Търново е разположен по поречието на р. Янтра. Градът обхваща териториите върху които е била разположена столицата на Второто българско царство – Търново от 1185 до 1393г.

Общата пътна мрежа на територията на община Велико Търново е 169,74 км. Пътища I клас - 56.28 км., II клас – 42,2 км .; III клас – 96,50 км. Плътността на пътната мрежа е 47,1 км/100 кв.км. Уличната мрежа в гр. Велико Търново е 92 км.

През Общината преминава транспортен Еврокоридор № 9 и тя е пресечна точка на важни пътни маршрути, свързващи Северна с Южна и Източна със Западна България.

В района на гр. Велико Търново се пресичат два главни пътя: първокласните София – Варна и Русе – Стара Загора през гр. Габрово.

В посока "Прохода Хаимбоаз" преминава път II клас: гр. Дебелец – Гурково.

Общината се пресича и от два третокласни пътя в района на с. Самоводене – с. Градина и с. Мусина – с. Керека (през с. Пушево).

2.1.2. Топографска характеристика

Според природогеографското райониране на България община Велико Търново попада в Старопланинската област, подобласт – Предбалкан.

Релефът на община Велико Търново е разнообразен – равнинно-хълмист и планински (Фигура 2). В геоморфоложко отношение преобладава хълмисто-ридовия релеф с асиметрични долини по р. Янтра.

По своето географско положение гр. Велико Търново попада във външния източен район на Средния Предбалкан, характерен със своя хълмист и отчасти нископланински характер на релефа. Типични са ясно ориентираните дълги заоблени ридове с посока изток – запад, разчленения надлъжно от долините на старопланинските реки и плоски плата. Град Велико Търново е разположен на 208 м средна надморска височина.

Река Янтра се е врязала дълбоко в Търновската антиклинала, като образува дълбоки напречни проломи.

Топографска карта на община Велико Търново е дадена на Фигура 4.

Фигура 4. Топографска карта на община Велико Търново

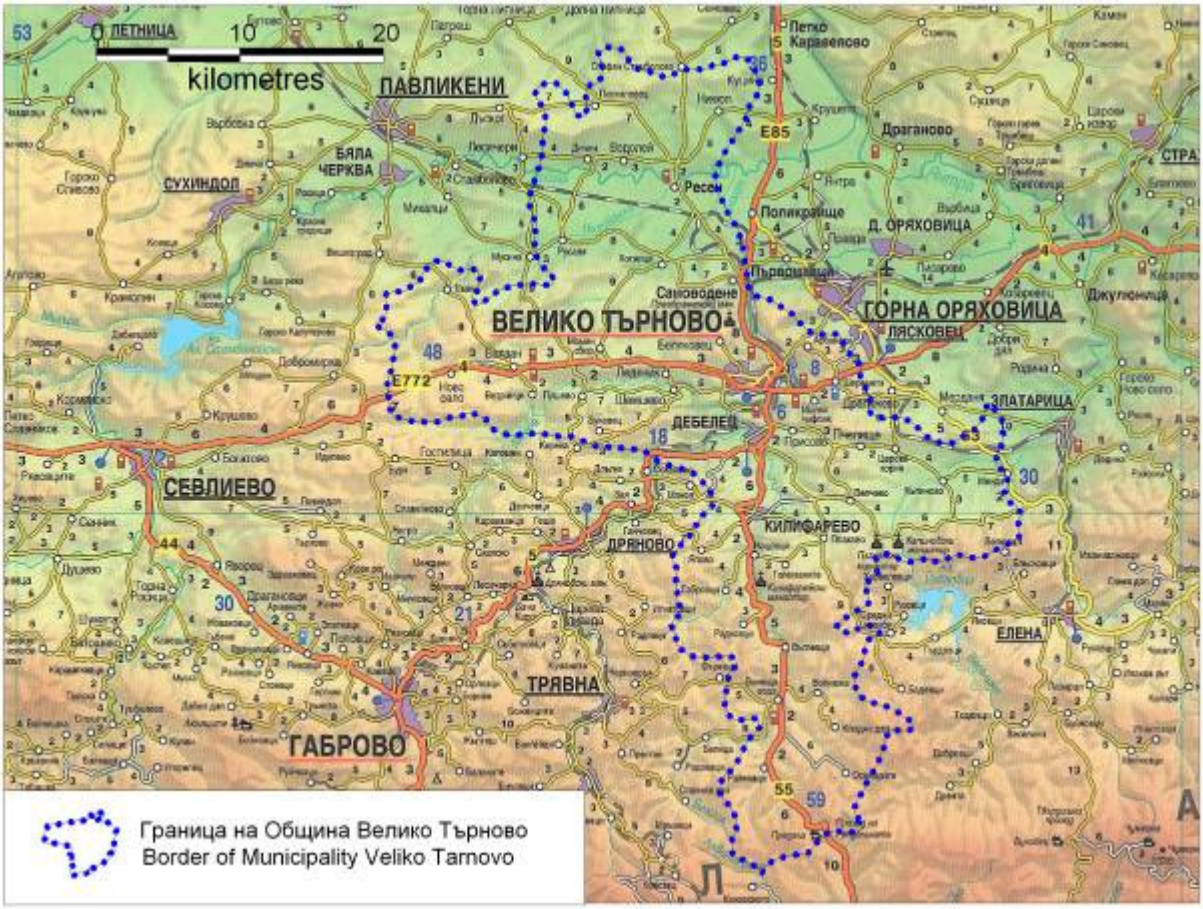

Голямо разнообразие на теренни форми, резките разлики в надморските височини и влиянието на Стара планина водят до специфичните климатични условия на района.

Според климатичното разделение на България, районът попада в северо – българската подобласт на умерено континентален климат, намиращ се под непосредственото въздействие на Стара планина. Той се характеризира с горещо лято (средна юлска температура 21,8°C и абсолютен максимум 41,1°C) и студена зима (средна януарска температура -0,6°C и абсолютен минимум -28,1°C) със значителни снеговалежи и постоянна снежна покривка, със студени северни и североизточни ветрове. Средно годишната температура е 11,5°C. Пролетта е прохладна, с преобладаващи валежи през първата половина годината. Второто полугодие е сухо и с елементи на степен климат.

Преобладават западните, северозападните и североизточни ветрове, ориентирани по речните долини. Средната скорост на вятъра е около 1,3 м/сек. Средногодишните валежи са 680 мм, с летен максимум и зимен минимум. Снегозадържането е средно 60 дни. Градушки падат рядко. Задържането на мъгли става предимно в места със зимни приземни инверсии.

2.1.3. Поземлени и горски ресурси

Територията на Община Велико Търново е 885 365 дка., от които :

- земеделски територии - 565 667 дка (63,9%);
- горски територии - 240 495 дка (27,2%) ;
- урбанизирани територии - 59 234 дка (6,7%) ;
- водни площи и течения - 10 556 дка (1,2%) ;
- територии с полезни изкопаеми и депа за отпадъци – 1302 дка (0,1%) ;
- транспортни територии - 8 811 дка (0,9%).

Почвеното разнообразие на територията на община Велико Търново е голямо. На север преобладават различни видове черноземи, а на юг – сиви горски почви. Черноземните почви са с високо и ефективно плодородие за отглеждане на житни и фуражни култури, зърнени храни и зеленчуци. Сивите горски почви притежават по-малко хумус от черноземите и канелените горски почви, затова е необходимо да бъдат наторявани с органични и фосфорни торове. По долините на реките са разпространени хумусно-карбонатни почви и алувиално-ливадни почви.

В общината преобладават широколистните гори (88%), иглолистните гори са създадени по изкуствен път и имат относително малък дял. В миналото местността около гр. В. Търново е била залесена с вековни букови и дъбови гори, които са изсечени за строителен материал за гр. В. Търново и с. Арбанаси. Сега край града има големи комплекси от иглолистни насаждения.

2.1.4. Водни ресурси

Най-голямата водна артерия в общината е река Янтра с притоци р. Росица, р. Белица, р. Дряновска, р. Негованка. Водосборният басейн на реката е 86 кв. км.

Нивото на водите на р. Янтра достига своя максимум през месеците април и май при топенето на снеговете и проливните дъждове. Минимумът е през м. август – септември, времето на най-интензивното изпарение. Влиянието на реката върху микроклимата се изразява в намаляване на летните горещини, увеличаване влажността на въздуха и с повишаване степента на слънчевата радиация.

Основен питеен източник е ХВ „Йовковци”, снабдяващ с питейна вода 25 населени места. На територията на общината има 18 микро-язовира, карстови изворни пещери и термални води. Най-значителният извор на минерална вода е в с. Вонеща вода, с дебит 9-10 л/сек. и температура 13°С. На голяма дълбочина край речните тераси има голямо количество подпочвени води, които не са достатъчно добре проучени и използвани. Има различни по дебит карстови извори – Кая бунар, Голямо лако, Малко лако и др.

Хидроложка характеристика

Хидроложката характеристика на района се определя от литоложкия строеж, структура и зърнометричен състав на отделните пластове.

Слабоводообилни са неокомските, баремските и палеогенските пластове, изградени от мергели, мергелни пясъчници, варовици и пясъчници. Подземните води във варовитите пластове имат карстов характер и се подхранват от инфилтрацията на падналите валежи.

Характерни за района са карстовите изворни пещери. Нивото на подпочвените води е около 10 м.

2.1.5. Подземни природни богатства

Като цяло територията на община Велико Търново е бедна на подземни природни богатства. Проучени са и са доказани запаси на някои нерудни полезни изкопаеми – напр. базалти, варовици и мергели за цимент край с. Вонеща вода. Варовици има и при селата Русаля, Малък Чифлик, Самоводене, Шереметя, Беляковец, Момин сбор и гр. Велико Търново.

2.1.6. Характерна флора и фауна, защитени територии и чувствителни екосистеми

На територията на община Велико Търново преобладават широколистните дървесни видове – бук, габър, дъб, цер, мъждрян, липа, топола и др. Голяма част от растителните видове са защитени. Относителният дял на иглолистните гори е сравнително малък, създадени са чрез залесяване.

Фауната е представена от 350 вида птици и 35 вида бозайници, създаващи предпоставки за развитието на ловен туризъм като по-важни в стопанско отношение са благородният елен, сърната, дивата свиня, заекът, фазанът, яребицата и др. видове дивеч. В изградените водоеми се развъжда риба.

Защитени територии по Закона за защитените територии (ЗЗТ)

ЗЗТ въвежда категории защитени територии в съответствие с международната класификация. Определя се тяхното предназначение, режимът на опазването и ползването им. В закона са регламентирани процедурите за обявяване и промените в защитените територии като прекатегоризиране, заличаване, увеличение на площта, изменение в режима и др.

Категориите защитени територии са: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност.

На територията на община Велико Търново се намират 12 защитени територии, от които: 1 поддържан резерват, 4 природни забележителности и 7 защитени местности, както и 9 вековни дървета, които подлежат на охрана и стопанисване.

Таблица 1. Защитени територии в община Велико Търново

№ по ред	Наименование на защитените територии (категория)	Местона-хождение	Площ (ха)	Документ, с който е обявен обектът	Стопанисване , собственост на защитената територия
1.	***Резервати***				
1.1	**“Савчов чаир” –** поддържан резерват	с. Кладни дял	102.3	Заповед № 508/ 28.3.1968 г. на МГГП (Заповед № 3818/1974 г.)	държавна
2.	***Природни забележителности***				
2.1	**Водопад ”Кая бунар”** (Хотнишки водопад)	с. Хотница	9,0	Заповед № 995/ 21.041971 г. на МГОПС	държавна
2.2	**“Къпиновски водопад”**	с. Велчево	0,2	Заповед № 3796/ 11.10.1965 г.	държавна
2.3	**“Еменски каньон”** (каньон на р.Негованка и пещера)	с. Емен / с. Михалци	25,6	Заповед № 880/ 25.11.1980 г. на КОПС	държавна, общинска
2.4	**“Дрянков хълм”**	с. Пушево	5.7	Заповед № 83/ 08.02.1991 г. на МОСВ	общинска
3.	***Защитени местности***				
3.1	**“Преображенски манастир”** находища на дървовидна леска	с. Самоводене	17,1	Заповед № 3039/ 03.10.1974 г. на МГОПС	държавна, на религиозни общности
3.2	**“Николински кладенец”**	с. Ветренци	0,2	Заповед № РД – 1306 27.12.2002г. на МОСВ	държавна
3.3	**“Дервента”**	с. Самоводене	15,3		
3.4	**“Косово”** дъбова гора	с. Балван	2,0		
3.5	**“Манастирското”** дъбова гора	с. Къпиново	21,3		
3.6	**“Преграда”**	гр. Дебелец	3,5		
3.7	**“Студен кладенец”**	с. Райковци			
4.	***Защитени (“вековни”) дървета***				
	- 5 броя ***- 4 броя***	гр. В. Търново с. Вонеща вода			държавна, общинска

Защитени зони по Закона за биологичното разнообразие

С Решение на Министерски съвет № 122/ 02.03.2007 г., обн., ДВ, бр. 21 от 09.03.2007 г. на територията на община Велико Търново са определени 2 защитени зони по Натура 2000:

- BG0000213 – „Търновски височини"
- BG0000216 – „Емен"

Защитените зони са обявени по Директива 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

2.2. АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРИТОРИАЛНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Велико Търново е включена в административно-териториалните граници на област Велико Търново. Община Велико Търново е най-голямата община в областта и е разположена на площ от 885 кв. км. Общината заема южната част на област Велико Търново, като в административно отношение граничи със следните общини: Павликени, Полски Тръмбеш, Лясковец, Горна Оряховица, Златарица и Елена (област Велико Търново), Гурково (област СтараЗагора), Трявна, Дряново и Севлиево (област Габрово).

Брой кметства и населени места

В административно – териториалните граници на община Велико Търново са включени 89 населени места, от които 3 града (Велико Търново, Дебелец и Килифарево) и 86 села. На територията на общината са обособени 24 кметства и 12 кметски наместничества.

Административен център на общината е гр. Велико Търново. Градът отстои на почти равни отстояния от най-големите градове в страната – София, Варна, Пловдив и Бургас. Гр. Велико Търново е културен, образователен, икономически и туристически център на общината.

В Таблица 2 е представен списък на кметствата и кметските наместничества на територията на общината, с включените в тях населени места.

Таблица 2. Кметства, кметски наместничества и населени места в община Велико Търново

Кметство	Кметско наместничество	Населени места към кметствата/ кметските наместничества
Административен център		гр. Велико Търново
Арбанаси		с. Арбанаси
Балван		с. Балван
Беляковец		с. Беляковец
	Буковец	с. Буковец
	Велчево	с. Велчево
	Ветринци	с. Ветринци
Водолей		с. Водолей
	Войнежа	с. Войнежа с. Илевци с. Кладни дял с. Поповци с. Продановци с. Суха река с. Тодоровци
Вонеща вода		с. Белчевци с. Бойчовци с. Вонеща вода с. Дойновци с. Долни Дамяновци с. Йовчевци с. Кисьовци с. Марговци с. Осенарите с. Рашевци с. Сърненци с. Терзиите с. Ушевци
	Въглевци	с. Бояновци с. Бранковци с. Въглевци с. Гащевци с. Дечковци с. Дунавци с. Пожерник с. Радковци с. Самсиите
	Габровци	с. Бойчеви колиби с. Габровци с. Горен Еневец с. Деветаците с. Димитровци с. Долен Еневец с. Първовци с. Шодековци

Кметство	Кметско наместничество	Населени места към кметствата/ кметските наместничества
	Големаните	с. Върлинка с. Големаните с. Малчовци с. Нацовци
Дебелец		гр. Дебелец
Дичин		с. Дичин
	Емен	с. Емен
Къпиново		с. Къпиново
Килифарево		гр. Килифарево
Леденик		с. Леденик
Малки Чифлик		с. Малки Чифлик
Миндя		с. Миндя
	Момин сбор	с. Момин сбор
Никюп		с. Никюп
Ново село		с. Ново село
Плаково		с. Плаково с. Куцаровци
Присово		с. Присово
	Пушево	с. Пушево
Пчелище		с. Пчелище
	Райковци	с. Бижовци с. Бочковци с. Виларе с. Горановци с. Мишеморов хан с. Димовци с. Ивановци с. Клъшка река с. Лагерите с. Пирамидата с. Райковци с. Русковци с. Сеймените с. Семковци с. Цепераните с. Цонковци
Ресен		с. Ресен
Русаля		с. Русаля
Самоводене		с. Самоводене
Хотница		с. Хотница
Церова кория		с. Церова кория
Шемшево		с. Шемшево
Шереметя		с. Шереметя
	Ялово	с. Ялово

Териториална близост по групи населени места

На територията на общината са се формирали две типични разновидности на селищната мрежа, обусловени от природо - географските особености и от историческото развитие:

- на север в равнинната територия – мрежа от компактни и големи села;
- на юг в планинската територия – дисперсна мрежа от много малки села, махали и колиби, които се обезлюдяват и отмират.

Друга обособена група населени места включва общинският център гр. Велико Търново и селата Арбанаси, Беляковец, Присово, Малки чифлик, Шемшево и Леденик.

Структура на местните органи на самоуправление

Основният орган на местно самоуправление в община Велико Търново е Общинският съвет, който се избира от населението на основата на общо, равно и пряко избирателно право при тайно гласуване, за срок от 4 години. За своята организация и дейност общинският съвет приема правилник, с който урежда въпросите на вътрешната структура и функционирането на общинския съвет и неговите комисии, на общинската администрация и други. Вътрешни помощни органи на общинския съвет са постоянните и временните комисии. Те се формират от общинския съвет и го подпомагат в осъществяване на неговите правомощия в различните сфери на дейност. Към Общински съвет – Велико Търново е сформирана Постоянна комисия по земеделие, гори и опазване на околната среда, състояща се от 7 члена, която изпълнява инициативни, съвещателни и контролни функции, свързани с опазване на околната среда, в т.ч. и управление на отпадъците.

2.3.СОЦИАЛНО -ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Настоящата демографска характеристика и прогноза е направена въз основа на следните данни:

- данни предоставени от общинската администрация, извлечени основно от Националния регистър за населението – ГРАО /Гражданска Регистрация и Административно Обслужване/;
- данни на ГРАО (Главна Дирекция Гражданска Регистрация и Административно Обслужване) - http://www.grao.bg/ ;
- последните две преброявания на населението през 1992 и 2001 г;
- публикация "Население и демографски процеси" на НСИ за годините 2004-2008.

По данни от Националния регистър за населението – ГРАО /Гражданска Регистрация и Административно Обслужване/, броят на населението на община Велико Търново към 15.12.2009 г. е 92 733 души по постоянен адрес и 93 252 души по настоящ адрес. Броят на населението по населени места е посочен в Таблица 3.

Таблица 3. Население по населени места в община Велико Търново по постоянен и настоящ адрес към 15.12.2009 г.

№	Населено място	Постоянен адрес (общо)	Настоящ адрес (общо)	Постоянен и настоящ адрес в същото населено място
1	гр. Велико Търново	73 340	71 951	62 777
2	гр. Дебелец	4 091	4 123	3 665
3	гр. Килифарево	2 466	2 424	2 253
4	с. Арбанаси	297	330	231
5	с. Балван	364	626	324
6	с. Белчевци	0	0	0
7	с. Беляковец	788	840	688
8	с. Бижовци	0	0	0
9	с. Бойчеви колиби	2	1	1
10	с. Бойчовци	0	0	0
11	с. Бочковци	0	0	0
12	с. Бояновци	3	4	1
13	с. Бранковци	0	0	0
14	с. Буковец	33	47	27
15	с. Велчево	96	147	76
16	с. Ветринци	74	128	57
17	с. Виларе	1	1	1
18	с. Водолей	789	796	739
19	с. Войнежа	38	82	32
20	с. Вонеща Вода	196	233	143
21	с. Въглевци	33	55	30
22	с. Върлинка	5	4	3
23	с. Габровци	16	48	13
24	с. Гащевци	5	9	3
25	с. Големаните	14	19	8
26	с. Горановци	1	1	1
27	с. Горен Еневец	1	3	1
28	с. Деветаците	4	3	2
29	с. Дечковци	0	1	0
30	с. Димитровци	10	18	6
31	с. Димовци	1	1	1
32	с. Дичин	183	271	166
33	с. Дойновци	0	0	0
34	с. Долен Еневец	8	0	0
35	с. Долни Дамяновци	1	7	1
36	с. Дунавци	2	2	2
37	с. Емен	44	99	42
38	с. Ивановци	2	6	2

№	Населено място	Постоянен адрес (общо)	Настоящ адрес (общо)	Постоянен и настоящ адрес в същото населено място
39	с. Илевци	4	6	3
40	с. Йовчевци	0	1	0
41	с. Къпиново	306	329	236
42	с. Кисьовци	6	6	4
43	с. Кладни Дял	12	28	8
44	с. Клъшка Река	2	2	2
45	с. Куцаровци	0	19	0
46	с. Лагерите	2	1	1
47	с. Леденик	839	981	723
48	с. Малки Чифлик	301	341	257
49	с. Малчовци	5	9	5
50	с. Марговци	0	0	0
51	с. Миндя	200	245	165
52	с. Мишеморков хан	3	8	3
53	с. Момин сбор	101	152	79
54	с. Нацовци	29	57	27
55	с. Никюп	345	425	275
56	с. Ново село	400	615	341
57	с. Осенарите	0	0	0
58	с. Пирамидата	0	2	0
59	с. Плаково	179	271	146
60	с. Пожерник	0	0	0
61	с. Поповци	0	3	0
62	с. Присово	854	813	733
63	с. Продановци	7	10	7
64	с. Пушево	59	121	42
65	с. Пчелище	643	632	464
66	с. Първовци	3	11	3
67	с. Радковци	3	3	2
68	с. Райковци	27	31	21
69	с. Рашевци	1	0	0
70	с. Ресен	2 164	2 147	1 968
71	с. Русаля	232	300	199
72	с. Русковци	0	0	0
73	с. Самоводене	1611	1608	1445
74	с. Самсиите	2	3	2
75	с. Сеймените	2	4	1
76	с. Семковци	0	0	0
77	с. Суха река	1	2	1
78	с. Сърненци	3	1	1
79	с. Терзиите	4	0	0
80	с. Тодоровци	0	4	0

№	Населено място	Постоянен адрес (общо)	Настоящ адрес (общо)	Постоянен и настоящ адрес в същото населено място
81	с. Ушевци	0	0	0
82	с. Хотница	262	422	229
83	с. Цепераните	0	0	0
84	с. Церова Кория	430	449	338
85	с. Цонковци	0	0	0
86	с. Шереметя	278	292	208
87	с. Шодековци	4	4	2
88	с. Шемшево	483	533	405
89	с. Ялово	18	81	15
Всичко за общината		**92 733**	**93 252**	**79 657**

Източник: ЕСГРАОН

Най-достоверни се считат данните за населението, отчетени при официалните преброявания през 1992 и 2001 г. За по-скорошния период след 2001 г. няма официални преброявания на населението, като за тях са ползвани:

- информация на ГРАО, от която могат да се получат две стойности за всяко населено място по настоящ и постоянен адрес;
- публикуваните доклади "Население и демографски процеси" на НСИ за годините 2004-2008, които оценяват населението към 31.12 на всяка година.

Характерно за данните на ГРАО е, че те са механично преброяване на регистрираните граждани и не могат да отчетат процеси като емиграция със запазване на българското гражданство, сезонна работа в чужбина, а също и някои вътрешни миграционни процеси. В резултат на тези фактори те обикновено дават 4-6% по високи цифри от годишните данни на НСИ и преброяванията. Все пак те имат и доста предимства: достъпност на данните, множество детайли (дори за най-малките населени места), а най-вече възможността да се оценяват определени тенденции чрез сравняване на регистрацията по настоящ и постоянен адрес.

Ежегодните данни от публикуваните доклади "Население и демографски процеси" на НСИ представят годишна база данни, основани на Националния регистър за населението – ГРАО, съчетана с допълнителни фактори за корекция. Така те, ползват обширната база данни на ГРАО, позволявайки същевременно да се намали разликата между регистъра и реалната ситуация.

В настоящата Програма като отправна точка са ползвани данните на НСИ от преброяванията и годишните доклади, които дават по-точна представа за броя на лицата, образуващи отпадъци на дадена територия, както е посочено по-горе. Данните от ГРАО се използват при оценка на демографски тенденции, идентифициране на места с голям брой приходящи лица на сезонен или ежедневен принцип, разпределение на населението по тип селища.

Таблица 4. Население на община Велико Търново за периода 2001 – 2009 г. по данни на НСИ от преброявания и годишни доклади

Население на:	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009
България	7 928 901	7 761 049	7 718 750	7 679 290	7 640 238	7 606 551	7 563 710
община Велико Търново	90 504	89 152	88 854	88 541	88 661	88 929	88 724

Източник: НСИ

С оглед на доминиращото положение на град Велико Търново в демографски и икономически аспект в таблицата по-долу е дадена съпоставка на демографското развитие на град Велико Търново и по-малките селища в рамките на общината.

Таблица 5. Население на община и град Велико Търново

Население на:	2001	2004	2005	2006	2007	2008
град Велико Търново	67 120	66 375	66 145	66 272	66 686	66 958
селища в общината	23 384	22 777	22 709	22 269	21 975	21 971
община Велико Търново	90 504	89 152	88 854	88 541	88 661	88 929

Източник: НСИ

От данните в таблиците е видно, че населението в България през последните години намалява. Според последното преброяване от 2001 г. населението на община Велико Търново възлиза на 90 504 жители. Тенденцията за намаление на населението в национален мащаб се запазва в по-малките населени места в общината. За град Велико Търново спадът в годините 2001-2005 е минимален (под -0,4% средногодишно), а в годините след 2006 дори се наблюдават положителни резултати за прирастта на населението в града, което дава отражение върху общия брой на населението в общината.

В таблицата по-долу е представено демографското разпределение по тип селища (съобразно тяхното население), получено чрез групиране на населените места.

Таблица 6. Разпределение на населението по тип селища

Тип селища	до 3 000 жители	3 000 – 25 000 жители	25 000–50 000 жители	над 50 000 жители
община Велико Търново	20,7 %	4,8 %	0,0 %	74,4 %

Източник: Проект EuropeAid/24485/D/SV/BG

Структурата на населението по възрастови групи е както следва:

- от 0 до 17 г. – 17,6%
- от 18 до 64 г. – 69,1 %
- над 64 г – 13,2 %

Продължителност на живота - 71,9 години. Делът на населението с образование над средното е 19,6 %. Общината е с една от най - благоприятните възрастови структури за страната (38% коефициент на възрастова зависимост). Общината е с много голям дял на градското население – 81,9 %. Гъстотата е 102,1 души /м^2.

На територията на общината са концентрирани 32,5 % от работната сила на област Велико Търново. Коефициентът на заетост е 37,2%. Броят на заетите в аграрния сектор за общината е 13,3% от този за областта, а за секторите на индустрията и услугите, тези стойности са съответно 38,1 и 42,3 %.

Прогноза за броя на населението в средносрочен и дългосрочен аспект

Според прогнозата на Министерство на труда и социалната политика през 2013 г. населението на страната ще бъде 7 348 077 души или около 4,8 % по-малко от 2005 г. През 2025 г. е очаквано населението да спадне до 6 125 000 на основание на данни от ООН (Оценка на разпределение на населението). Това представлява спад от 16% спрямо официалните данни на НСИ.

За страните, които претърпяват бързи драстични промени, историческите данни могат да се използват ограничено като база за оценка на бъдещи тенденции. Прогнозите и на национално и на регионално ниво не могат да отчетат различната динамика в подобна среда.

Публикуваната от НСИ дългосрочна прогноза за демографското развитие на страната до 2060 г. очертава три възможни сценария:

- целеви вариант, считан за най-вероятен, който предвижда ускоряващ се отрицателен годишен прираст, започващ от -0,51% в началото и достигащ -0,76% в края на периода;
- относително ускоряване – сравнително постоянен средногодишен отрицателен прираст около -0,43%;
- относително забавяне - предвижда ускоряващ се отрицателен годишен прираст, започващ от -0,55% в началото и достигащ -0,92% в края на периода.

Фигура 5. Прогноза за демографското развитие на страната до 2060г.

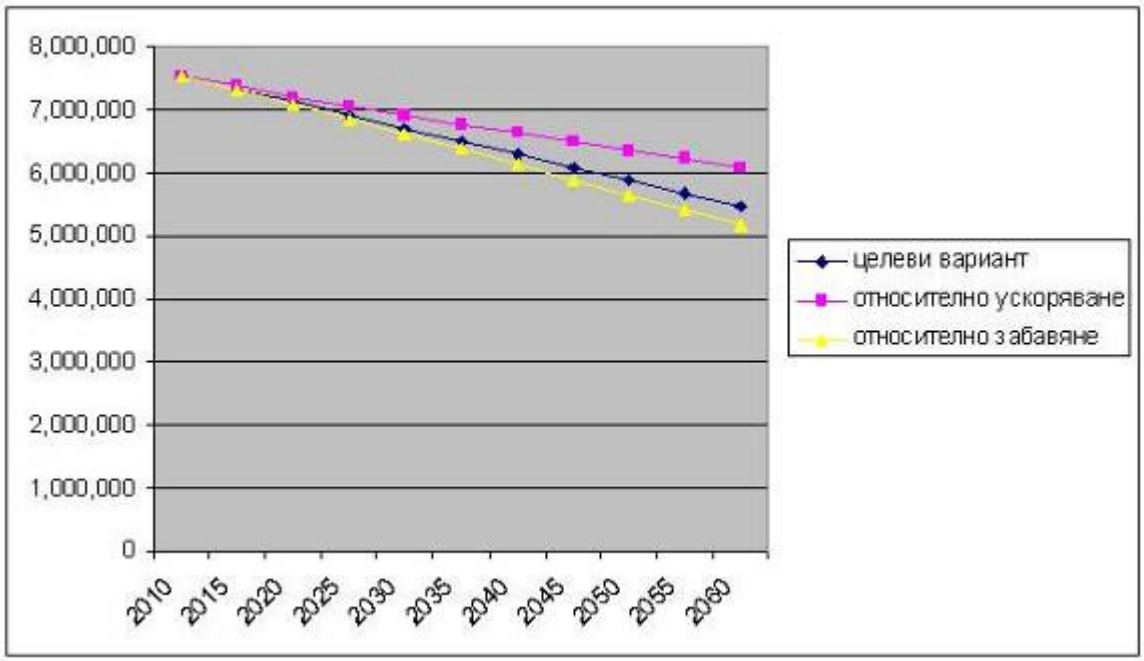

На база на тенденциите, очертани по-горе и прогнозите на НСИ, най-вероятния сценарий за демографско развитие в община Велико Търново е следният:

- относителната стабилност на броя на населението на град Велико Търново се предвижда да се запази през прогнозния период, като за целта на настоящото проучване се предлага нулев годишен ръст;
- за останалите населени места в общината се предвижда да се запази тенденцията спадът да е около два пъти по-висок от прогнозирания национален.

Данните за населението, които следва да се използват при прогнозиране на различните отпадъчни потоци са представени в Таблица 7.

Таблица 7. Демографска прогноза за община Велико Търново по тип селища, 2010 – 2030 г.

Година	селища до 3 000 жители	селища 3 000 – 25000 жители	селища 25 000– 50 000 жители	селища над 50 000 жители	общо
2010	17 306	4 219	0	66 958	88 483
2011	17 129	4 175	0	66 958	88 263
2012	16 954	4 133	0	66 958	88 045
2013	16 781	4 091	0	66 958	87 830
2014	16 610	4 049	0	66 958	87 617
2015	16 440	4 007	0	66 958	87 406
2016	16 259	3 963	0	66 958	87 181
2017	16 081	3 920	0	66 958	86 958
2018	15 904	3 877	0	66 958	86 738
2019	15 729	3 834	0	66 958	86 521
2020	15 556	3 792	0	66 958	86 306
2021	15 369	3 746	0	66 958	86 073
2022	15 185	3 701	0	66 958	85 844
2023	15 002	3 657	0	66 958	85 617
2024	14 822	3 613	0	66 958	85 393
2025	14 645	3 570	0	66 958	85 172
2026	14 463	3 525	0	66 958	84 946
2027	14 284	3 482	0	66 958	84 723
2028	14 106	3 439	0	66 958	84 503
2029	13 932	3 396	0	66 958	84 285
2030	13 759	3 354	0	66 958	84 071

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

2.4. Икономическо развитие на общината. Стопански дейности

2.4.1. Развитие на икономиката в община Велико Търново

Община Велико Търново е най-голямата община в област Велико Търново. Стратегическото транспортно-географско положение на общината, в съчетание с природните условия и историческите забележителности, е потенциал за успешно икономическо развитие.

Икономическото развитие на община Велико Търново през последните години се характеризира с общите показатели на икономическото развитие на страната като цяло.

Икономическата политика на България претърпя структурна промяна с въвеждането на валутния борд през юли 1997 г. Като цяло провежданата политика след 1997 г. цели макроикономическа стабилност като основа за бърз икономически растеж. Макроикономическата стабилност на България се основава на: фиксиран курс на лева чрез въвеждането на валутен борд и здрава банкова система, затягане на фискалната политика с балансиран бюджет, преструктуриране на реалния сектор чрез структурна

реформа и оттам подобряване на ефикасността на икономиката. Либерализацията на пазара, приватизацията и преструктурирането на държавните дружества и процесите на демонополизиране превърнаха страната във функционираща пазарна икономика.

Брутният вътрешен продукт (БВП) отбелязва стабилни темпове на растеж от 1997 г., възвръщайки стойности от над шест процентни пункта на БВП на глава от населението. Подобни са отбелязаните стойности в реален ръст на БВП през последните години. Въпреки това обаче, БВП/глава от населението за България е едва 32,1% от ЕС-25.

Въпреки стабилността на българската финансова система, световната финансова криза оказва негативно влияние върху българската икономика. Зависимостта от енергийни източници в комбинация с експортно ориентираната отворена икономика на страната обуславя затрудненията на множество български предприятия. Това до голяма степен поставя под въпрос прогнозите за стабилен ръст на икономиката и БВП.

При определяне на икономическите показатели на община Велико Търново са използвани статистически данни (от НСИ и други източници) на ниво област и район за планиране, поради липса на подробни данни на ниво община. Община В. Търново попада в Северен централен район за планиране (СЦРП). Общият размер на БВП на Северния централен район е 4 137 017 хил. лв. и съставлява 9,7 % от БВП на страната за 2005 г. Средната стойност на БВП на човек в Северния централен район е 4336 лв. БВП на човек в област В. Търново (4184 лв.) е под средната стойност БВП/човек за района.

В Таблица 8 е представена информация за отчетените стойности на показателя брутна добавена стойност (БДС) по области в Северен централен район за планиране по текущи цени и в относителен дял за периода 2000 - 2006 г. Област Велико Търново е с най-висока стойност на показателя БДС за 2002 г. – 24,85% (926 млн. лв.).

Таблица 8. БДС на човек от населението по области на СЦРП в текущи цени и в относителен дял, 2000-2006 г. /хил. лв./

Област на СЦРП	2000 г.			2001 г.			2002 г.		
	на чов. от насел.	в хил. лв	в отн. дял	на чов. от насел.	в хил. лв	в отн. дял	на чов. от насел.	в хил. лв	в отн. дял
Велико Търново	2,490	746,917	23.99%	2,751	804,509	23.36%	3,192	925,878	24.85%
Плевен	2,423	768,558	24.68%	2,740	898,392	26.09%	2,860	922,684	24.77%
Русе	2,573	705,977	22.67%	2,902	778,163	22.60%	3,204	850,302	22.83%
Общо за СЦРП	2,553	3,113,686	100.00%	2,866	3,443,872	100.00%	3,140	3,725,232	100.00%

2003г.			2004г.			2005г.			2006г.		
на чов. от насел.	в хил. лв	в отн. дял	на чов. от насел.	в хил. лв	в отн. дял	на чов. от насел	в хил. лв	в отн. дял	на чов. от насел.	в хил. лв	в отн. дял
4,006	1,154,178	26.32%	3,819	1,093,421	24.24%	4,184	1,190,830	23.91%	4,568	1,289,203	23.87%
3,447	1,095,230	24.97%	3,382	1,058,158	23.45%	3,885	1,195,657	24.00%	4,251	1,289,312	23.87%
3,902	1,024,888	23.37%	4,149	1,079,392	23.93%	4,671	1,205,065	24.19%	5,146	1,317,679	24.40%
3,739	4,385,818	100.00%	3,890	4,511,494	100.00 %	4,342	4,981,400	100.00%	4,758	5,400,991	100.00%

Източник: НСИ

В рамките на област Велико Търново разпределението на икономическите показатели е доста неравномерно. Икономическите показатели в община Велико Търново са значително по-добри от останалите общини в областта.

Таблица 9. Основни икономически показатели по общини в област Велико Търново през 2003 г.

	Брой единици	Бруто продук-ция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Наети	ДМА
Област Велико Търново - обем в хил.лева	8299	1202063	2089148	2038365	2056633	64719	73156	676997
Област Велико Търново	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Общ. Велико Търново	**46,5%**	**40,4%**	**46,4%**	**46,5%**	**46,6%**	**37,3%**	**40,8%**	**34,0**
Общ. Горна Оряховица	19,1%	24,4%	25,1%	25,4%	24,8%	16,8%	19,5%	32,8
Общ. Елена	3,1%	1,6%	1,2%	1,1%	1,2%	2,1%	2,8%	1,9
Общ. Златарица	0,9%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,3%	1,0%	0,2
Общ. Лясковец	4,3%	5,7%	5,4%	5,0%	4,7%	24,2%	6,4%	3,8
Общ. Павликени	6,3%	7,0%	5,7%	5,7%	6,1%	4,7%	7,1%	6,7
Общ. Полски Тръмбеш	3,7%	1,6%	1,8%	1,8%	1,9%	1,6%	3,2%	1,0
Общ. Свищов	12,9%	15,5%	11,4%	11,3%	11,4%	10,5%	14,8%	16,4
Общ. Стражица	2,9%	3,0%	2,2%	2,2%	2,3%	2,3%	3,6%	2,3
Общ. Сухиндол	0,4%	0,7%	0,7%	0,7%	0,8%	0,3%	0,8%	0,8

Източник: Териториално Статистическо Бюро

Общ доход на домакинствата

Общия доход на домакинствата е показател въз основа, на който се определя поносимостта на услугата. Националният статистически институт предоставя информация по този показател на ниво области и на национално ниво.

Доходите на домакинствата отбелязват трайна тенденция на повишение в номинално изражение през последните години. Само за 2003 г. спрямо 2001 общия доход средно на лице от домакинство нараства от 1 589 лв. на 2 129 лв. или с 34%. Реалните доходи на домакинствата също нарастват за периода. През 2003 г. те все още не достигат нивото на 1995 г., но са по-високи спрямо останалите години, взети като база. Забелязват се следните по-важни изменения по отношение на източниците на общия доход средно на лице от домакинство.

Доходите от заплати в номинално изражение се повишават с 35,0% през 2003 г. спрямо 2001 г. В същото време техният относителен дял в общия доход отбелязва тенденция на известно нарастване. През 1995 г. този дял е 38,0%, през 1999 г. нараства на 41,9%, но от 2000 г. започва постепенно да намалява, като от 38,9% достига до 37,4% през 2002 г., а през 2003 г. отново нараства на 40,0%.

През 2003 г. размерът на изплатените социални трансфери (обезщетения, пенсии, помощи, семейни добавки и стипендии) нараства в номинално изражение спрямо 2001 г. с 14,2%, но относителният им дял в общия доход намалява – с 3,9 пункта. В сравнение с 1995 г. делът им в общия доход се увеличава от 17,2 % на 23.0%, или с 5.8 пункта. В тази позиция от доходите на домакинствата значителна част имат пенсиите. Делът на получаваните пенсии в общия доход на домакинствата е най-висок през 2001 г. в сравнение с предходните години на разглеждания период, като достига 23,7%, но през 2003 г. намалява на 20,6%.

Нарастването на социалните трансфери се дължи в значителна степен на влошаващата се социално-възрастова структура на населението в страната (най-съществените фактори за това са: увеличаващият се брой пенсионери; отрицателният естествен прираст на населението; безработицата; емигрирането на млади хора).

През 2008 г. средният общ годишен доход на лице в домакинство е 3748 лв., което е с 12,8% повече от 2007 г. Основната част от този доход - 93,4% е получена под формата на текущи приходи от работна заплата, пенсии, социални помощи, детски надбавки, както и от приходи от предприемачество и продажби на имущество. Останалата част от отчетения общ доход (6,6%) се дължи на заеми, кредити и спестявания.

Продължава тенденцията за увеличаване на значението на работната заплата като основен източник на доход. През 2008 г. работната заплата формира 51,9% от общия среден доход на лице срещу 40.2% през 2005 г.

Средно през 2003 г. общият доход на лице от домакинството за област Велико Търново (2254 лв.) е близък, но по-висок от средния за Северния централен район за планиране (2216 лв.) и средния за страната (2129 лв.). Налице е тенденция на повишаване на доходите на домакинствата в номинално изражение за областта, което е характерно и за страната. За 2003 г. спрямо 2001 г. общият доход средно на лице от домакинството в областта нараства с 61%. За същия период за страната доходите средно на лице от

домакинството нарастват с 34%. Основни източници на доходи са работната заплата, пенсиите и домашното стопанство. За периода 2001-2003 г. се очертават следните по-важни изменения по отношение на източниците на общия доход в област Велико Търново.

Доходите от заплати се повишават с 55%. През 2001 г. техният относителен дял в общия доход е 32,8%, а през 2003 г. – 34%, но все още са с по-нисък дял в общия доход в сравнение със средния за страната (40% за 2003 г.).

През 2003 г. размерът на социалните плащания (обезщетения, пенсии, помощи, семейни добавки, стипендии) нараства в номинално изражение спрямо 2001 г. с 24,2%, но относителният им дял от общия доход намалява с 4,8 пункта. В социалните плащания основно място заемат пенсиите (84% от социалните плащания през 2003 г. са за пенсии). Нарастването на социалните плащания в номинално изражение като цяло се дължи главно на промените във възрастовата структура на населението на областта и увеличаването на броя на пенсионерите. Тази тенденция е по-слабо изразена за страната, където делът на възрастното население е по-нисък в сравнение с област Велико Търново, което се отразява на степента на нарастване на социалните плащания за страната (с 14,2% за 2001-2003 г.).

Таблица 10. Общ доход на домакинствата в област Велико Търново и в страната

	България				**Област Велико Търново**			
СРЕДНО НА ДОМАКИНСТВО	2004	2005	2006	2007	2004	2005	2006	2007
Общ доход	5925	6158	6657	7818	6130	5842	5986	6192
Работна заплата	2382	2685	3061	3732	2342	2335	2747	2581
Извън работната заплата	232	252	269	364	533	377	364	378
От предприемачество	233	277	324	428	248	351	172	395
От собственост	43	46	45	76	73	43	39	38
Обезщетения на безработни	27	24	24	24	43	30	23	25
Пенсии	1312	1366	1507	1724	1173	1188	1370	1543
Семейни добавки за деца	39	47	45	42	34	48	59	48
Други социални помощи	93	119	131	191	160	104	124	172
От домашното стопанство	958	827	670	624	943	711	531	437
От продажба на имущество	28	36	107	126	14	11	7	14
Други приходи	578	479	474	487	567	644	550	561
Приходи от спестявания	216	221	251	321	142	106	174	173

	България				Област Велико Търново			
Взети заеми и кредити	206	190	221	275	127	546	215	188
Върнати заеми	9	8	11	15	2	2	-	-
О б щ о	6356	6577	7140	8429	6401	6496	6375	6553
СРЕДНО НА ЛИЦЕ								
Общ доход	2298	2415	2659	3105	2426	2381	2481	2636
Работна заплата	924	1053	1222	1482	927	951	1139	1099
Извън работната заплата	90	99	107	144	211	154	151	161
От предприемачество	90	109	129	170	98	143	71	168
От собственост	17	18	18	30	29	17	16	16
Обезщетения на безработни	10	9	10	9	17	12	10	11
Пенсии	509	536	602	685	464	484	568	657
Семейни добавки за деца	15	18	18	17	13	20	24	20
Други социални помощи	36	47	52	76	63	43	51	73
От домашното стопанство	372	324	267	248	373	290	220	186
От продажба на имущество	11	14	43	50	6	4	3	6
Други приходи	224	188	191	194	225	263	228	239
Приходи от спестявания	84	87	100	127	56	43	72	74
Взети заеми и кредити	80	74	88	109	50	222	90	80
Върнати заеми	4	3	4	6	1	1	-	-
О б щ о	2466	2579	2851	3347	2533	2647	2643	2790

Източник: НСИ

2.4.2. Стопански сектор

Икономиката на община Велико Търново се отличава с разнообразна отраслова и относително балансирана териториална структура. Тя се характеризира с преобладаващ дял на търговията и услугите спрямо промишленото и преработващото производство и селското стопанство. Тяхното съотношение в края на 2004 г. е 6:3:1 като делът на търговията и услугите продължава слабо да се увеличава за сметка на промишлеността и селското стопанство.

Структуроопределящите отрасли на местната икономика са дървообработващата и преработващата промишленост, електрониката, строителството, хранително-вкусовата

промишленост, търговията и услугите. В общината преобладава частната и кооперативната собственост, като се забелязва трайна тенденция на увеличаване дела на частния сектор за сметка на държавния и общинските сектори. Това предполага усилие от всички структури за развитие на сектора на малките средни предприятия, стимулиране на местното предприемачество, укрепване на частния сектор с повишаване информираността, уменията, квалификацията на работещите в този сектор.

Икономиката на територията на Община Велико Търново условно може да се определи в три основни дяла – индустрия, селско стопанство, услуги, като за периода 2000-2003 г. относителния дял на всеки от тях на база брутна продукция бележи ръст на увеличение със средно 41,33 % (селско стопанство – 35 %; индустрия – 41 %; услуги – 48 %).

На територията на община Велико Търново през 2009 г. стопанска дейност развиват 3 423 предприятия, от тях 94,13% са в частния сектор.

Промишленост

Промишлеността на община Велико Търново е многоотраслова, като конкурентноспособността на отделните фирми е силно зависима от тенденциите на развитие на международните и националните отраслови пазари.

Водещи промишлени обекти в структороопределящите отрасли са следните:

- дървообработваща промишленост – „Дървообработване ВТ";
- преработваща промишленост;
- електроника – „Битова електроника";
- хранително-вкусова промишленост – „Хлебозавод Велико Търново", „Болярка ВТ".

Промишлени зони

Промишлените зони на гр. Велико Търново са разположени главно в 4 района и са съответно: "Източна промишлена зона", "Западна промишлена зона", "Централна промишлена зона" и Промишлена зона "Дълга лъка".

Търговия и услуги

Търговската дейност в община Велико Търново се осъществява чрез обекти за обществено хранене, магазинна мрежа за хранителни и нехранителни стоки, пазари, ателиета за услуги, офиси.

Процесите на преструктуриране и преминаване към пазарни принципи, водещи до разрушаване на монополното право на обществения сектор протичат най-ускорено в областта на търговията и услугите.

Разпределението на търговските обекти е неравномерно. В малките населени места и крайните квартали на градовете преобладават магазини за хранителни стоки и малки питейни заведения.

В областта на търговията и услугите на територията на община Велико Търново действат и фирми с общинско участие, като: „Хлебопроизводство и сладкарство", „Обредни дейности", „Десислава", „Свежест", „ТК - Болярка" „Благоустройство", „Инвестстрой – 92", „Пазари – Велико Търново", „Обществено хранене", „Инвестстрой-92", „Раховец газ", „Мултиком".

Строителство и транспорт

На територията на общината строителството се развива в две посоки – жилищно и обществено. С големи темпове се реализират проекти в областта на жилищното строителство. Тенденция на увеличаване бележи и изграждането на много сгради, свързани с комплексното обществено обслужване.

Програма „Красива България", в частност проектите „Красиво Велико Търново" подпомагат общината за обновяване на обществени и жилищни сгради с архитектурно - историческа стойност, благоустрояване на публични обществени площи, реконструкция на пешеходни зони, детски площадки и др.

Преобладаващият транспорт в община Велико Търново е автобусният. Транспортното обслужване се осъществява от частни дружества. Организиран градски транспорт има само в гр. Велико Търново. Изградени са 12 маршрута, включващи 2 тролейбусни и 10 автобусни линии. Съществува организиран междуселищен транспорт, покриващ всички населени места на територията на общината. Преобладаващата част от пътищата са в сравнително добро състояние, но около една трета от третокласната пътна мрежа е с влошени параметри, като най-осезателно е това в планинските части на общината, където пътищата стават непроходими при зимни условия, поради затруднения в поддържането им.

Селско стопанство

Общият размер на стопанисваната земеделска земя в община Велико Търново е 547 799 дка, от които обработваемата земя е 421 642 дка, в т.ч. 398 707 дка ниви, 7 825 дка ливади и 15 110 дка трайни насаждения, което възлиза на 77 % от общо стопанисваната земеделска земя. Бележи се тенденция за увеличаване на обработваемата земя.

В структурата на обработваемата земя най-голям е делът на зърнените и фуражни култури, като се наблюдава увеличение с 2 % на посевните площи.

Равнинната част на община Велико Търново попада в район с интензивно селско стопанство. Растениевъдството е главен селскостопански подотрасъл за общината. Природно – климатичните условия в региона благоприятстват производството на зърнено–житни, технически и фуражни култури. Приоритетно място заемат пшеницата, ечемикът и слънчогледът.

При трайните насаждения се забелязва тенденция към намаление на площите като грижите за тях са силно ограничени. По тази причина и получаваните резултати са незадоволителни.

Животновъдството в общината се развива главно в личните стопанства и по-малко в кооперативни дружества. Наблюдава се тенденция към намаляване на отглеждания едър рогат добитък, докато отглеждането на свине, птици и пчелни семейства нараства.

Механизираната дейност в отрасъла се осъществява от наличната техника на частните стопани и агрофирми. В последните години се наблюдава тенденция за закупуване на нова или втора употреба по-производителна селскостопанска техника, произведена в страни от ЕС и САЩ.

Туризъм

В туристическия отрасъл настъпват динамични структурни промени. Основен дял на туризма продължава да бъде рекреативният и познавателният, но с много по-сложна и динамично променяща се конфигурация на търсените видове туризъм и с огромно разнообразие на свързаните с тях дейности и услуги.

Община Велико Търново и прилежащият район разполагат с много добър потенциал за целогодишно развитие на разнообразни форми на туризъм – те се определят от наличието на природни и антропогенни рекреационни условия и ресурси: благоприятни климатични форми, уникален релеф, наличие на природни и исторически забележителности, съхранени художествени занаяти.

Потенциалът на града е в развитието на модерна туристическа индустрия, която предлага познавателен, културен, конгресен, селски и екологичен туризъм. В общината е налице една от най-големите концентрации на културно – исторически паметници в страната. През последните години бяха създадени редица туристически агенции, семейни хотели, къщи за гости и спортни клубове. Нараства броят на чуждестранните туристи, посетили Великотърновски регион и закупуването на имоти от чужди граждани.

Общината има значителни туристически атракции, свързани с фолклора, обичаите, традиционни занаяти (например Самоводската чаршия), както и периодични и епизодични прояви (събори, празници, конгресни прояви и др.). Деловите посещения и срещи са динамично развиващи се, особено в градовете и са източник на приходи. Ловният туризъм в региона е традиционно силен и добре развит.

Община Велико Търново има конкретна програма за развитието на устойчив туризъм в съзвучие с приоритетите й на град, носител на Специалната награда за устойчиво развитие на ЕС за 1997 година. Общината разполага с достатъчен капацитет на места за настаняване и обекти за подслон.

Природните ресурси като цяло не могат да се смятат за уникални и при тяхното оползотворяване общината има сериозна конкуренция от други общини и области на страната. Сезонността на туризма е сравнително слабо изразена. Доминиращо значение има културно - познавателният туризъм. Това предполага съчетаване на двата основни вида ресурси при формирането на цялостен продукт, за да се постигне уникалност и конкурентноспособност.

Гостите на гр. Велико Търново имат възможност да наблюдават пресъздаващата с художествени средства история на България чрез програмата “Звук и светлина”, осъществявана посредством грандиозни композиции.

Водоснабдяване, канализация и третиране на отпадъчни води

Най-голямата водна артерия в общината е река Янтра с притоци р. Росица, р. Белица, р. Дряновска, р. Негованка. Водосборният басейн на реката е 86 кв. км.

Основен питеен източник е ХВ „Йовковци", снабдяващ с питейна вода 25 населени места. Язовир „Йовковци", изграден на територията на община Елена, по поречието на р. Веселина, е с обем 92 млн. куб. м., а пречиствателната станция за питейни води – ПСПВ „Йовковци" е с проектен капацитет 2500 л/сек. ПСПВ е въведена в експлоатация през 1980 г., като е изграден само първият етап с 50% мощност от предвидената.

На територията на общината има 18 микро-язовира, карстови изворни пещери и термални води. Най-значителният извор на минерална вода е в с. Вонеща вода, с дебит 9-10 л/сек. и температура 13°С. На голяма дълбочина край речните тераси има голямо количество подпочвени води, които не са достатъчно добре проучени и използвани. Има различни по дебит карстови извори – Кая бунар, Голямо лако, Малко лако и др.

В голямата си част населените места в община Велико Търново са водоснабдени изцяло или частично.

При определяне на насоките за развитието на системите на техническата инфраструктура, усилията са насочени към преодоляване на изоставането на изграждане на канализацията за битови отпадъчни води на усвоените територии спрямо реализираното водоснабдяване, както и към бъдещото им синхронно развитие. Канализационна мрежа имат градовете на територията на общината и с. Вонеща вода. В някои села има частична канализация, заустваща директно в реки и дерета.

През 1982 г. е въведена в експлоатация пречиствателна станция за отпадъчни води – ПСОВ „Велико Търново", с местонахождение местност „Дервеня". ПСОВ работи по временна технологична схема за биологично пречистване по метода „продължителна аерация" на част от постъпващите отпадъчни води – 190 л/сек., като обслужва около 50 хиляди души население и промишлени предприятия и фирми в града. Предстои въвеждане в експлоатация на нова технологична схема за пречистване с аеробна стабилизация и механично обезводняване на утайките, което ще даде възможност за механично и биологично пречистване на цялото постъпващо водно количество от 365 л/сек.

2.5. ЕКОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Велико Търново е със сравнително добри параметри на околната среда. Тя разполага с екологично чисти територии, които предлагат отлични възможности за екологично земеделие и производства.

Качество на атмосферния въздух

Контролът на основните показатели, характеризиращи качеството на приземния слой на атмосферния въздух в община Велико Търново се осъществява от пункт за мониторинг на Министерство на околната среда и водите в град Велико Търново.

Замърсителите, които се измерват в пункта за мониторинг са: прах, серен диоксид, азотен диоксид и фини прахови частици с размер под 10 микрона (ФПЧ 10).

Състоянието на атмосферния въздух - имисии за периода 01.01.2008 г. - 31.12.2008 г. е следното:

- не е отчетено превишение на ПДК средно годишно за азотен диоксид и ПДК средноденонощно за серен диоксид;
- отчетено е превишение на ПДК средно годишно за ФПЧ 10, което се дължи на изгарянето на дърва и въглища в битовите горивни инсталации и на автомобилния трафик. Влияние върху тези резултати оказват и извършваните в населените места строителни дейности.

На територията на общината се контролират 60 обекта - източници на емисии. Повечето промишлени източници с горивни инсталации са газифицирани. Газифицирани са и повечето обществени сгради и част от домакинствата. Основното замърсяване в град Велико Търново идва от битовото отопление през зимния сезон, автотранспорта и насипване на пясък по улиците през зимния период. В последствие, при изсъхване на улиците, моторните превозни средства спомагат за повишаване съдържанието на прах в атмосферния въздух.

Шум

Резултатите от измерванията на шум в промишлени обекти, извършени от РИОСВ – В. Търново по утвърден график през 2008 г. не показват наднормени нива на шум от дейността на контролираните промишлени инсталации.

Повърхностни води

Резултатите от мониторинга в съответствие с изискванията на Наредба № 7/1986 г. за определяне имисионното състояние на водите в реките през 2008 г. в двата пункта за контрол качеството на повърхностните води от Националната система за мониторинг на околната среда, намиращи се на територията на община Велико Търново са следните:

- Пункт: р. Янтра след ПС на шосеен мост за с. Самоводене. Проектна категория – II

Пункт BG1YN00079MS190 (р. Янтра, след гр. В. Търново, мост с. Самоводене) - отговаря на нормите за II-ра категория водоприемник по изследваните показатели с изключение на м. октомври, когато има превишение на показателя нитритен азот 4,5 пъти над ПДК. През цялата година водите в пункта са отговаряли по всички показатели на проектната си категория. За това голям принос има изградената градска пречиствателна станция за отпадъчни води в гр. В. Търново. Еднократното превишаване през м. октомври може да се обясни с локално протичащ процес на нитрификация или денитрификация в реката.

- р. Янтра след вливането на р. Дряновска - моста за гр. Дебелец

Пункт BG1YN00079MS200 (р. Янтра, след вливане на р. Дряновска – мост за гр. Дебелец) – отговаря на нормите за II-ра категория водоприемник по изследваните показатели с изключение на м. август, когато има превишение на показателя нитритен азот 3 пъти над ПДК. През цялата година водите в пункта са отговаряли по всички

показатели на проектната категория с изключение на м. август, тъй като при високите температури се засилват процесите на органично гние и на нитрификация и денитрификация и водите не успяват да се самопречистят. Влияние е оказало и вливането на р. Дряновска с показател нитритен азот 5,7 пъти над ПДК.

Екологичните проблеми на общината и мерките, които трябва да се предприемат за тяхното преодоляване са следните:

- Намаляване дела на конвенционалните горива за отопление;
- Газифициране на всички жилищни квартали на гр. Велико Търново и промишлените зони;
- Проучване и въвеждане на функционална организация на движението на моторните превозни средства в общината и целесъобразна система за паркиране в гр. Велико Търново;
- Окончателно завършване на ПСОВ Велико Търново и нейната реконструкция и модернизация;
- Цялостно изграждане на канализационната и колекторна мрежа и отвеждане на отпадъчните води в ПСОВ;
- Изграждане на регионално съоръжение за третиране битовите отпадъци от общината, съвместно с останалите общини – членове на Сдружение „За чисти селища”;
- Преустановяване експлоатацията и закриване на всички съществуващи депа за отпадъци, неотговарящи на нормативните изисквания и почистване нерегламентираните сметища и замърсени терени;
- Обезвреждане на негодните, залежали и с изтекъл срок на годност препарати за растителна защита, налични на територията на общината.

3. СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ И ПРАКТИКИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

3.1. Данни за отпадъците

Основните цели на Програмата и свързаните с тях мерки в Плана за действие и инвестиции са определени на база анализ на данните за отпадъците на територията на община Велико Търново и идентифицираните проблеми и несъответствия.

Осигуряването на достатъчни и надеждни данни за отпадъците е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяването на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление на отпадъците.

Основен източник на данните за отпадъците е Общинска администрация Велико Търново, предвид задължението на общинските власти да организират управлението на отпадъците, образувани на територията на общината съгласно изискванията на националното законодателство. Използвани са също и следните източници на информация:

- Министерство на околната среда и водите и неговите административни структури:

  √ Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС);

  √ Регионална инспекция по околна среда и води (РИОСВ) Велико Търново;

- Национален статистически институт (НСИ);
- Дружества и организации, извършващи дейности по събиране, транспортиране и третиране на отпадъци на територията на община Велико Търново (”Титан - АС”ЕООД гр. София – клон В. Търново, „Комунално стопанство” ЕООД и правоприемника му „Инвестстрой – 92”ЕООД, ЕТ„Фаворит – Х - Христо Атанасов”, „Екопак България” АД);
- Доклади и резултати по проект EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България.

3.1.1. Битови отпадъци

3.1.1.1. Количество на битовите отпадъци

“Битови отпадъци” са отпадъците, които се получават в резултат на жизнената дейност на хората по домовете, в административни, социални и обществени сгради. Към тях се приравняват и отпадъци от търговски обекти и съпътстващи производството занаятчийски дейности, обекти за отдих и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите.

Количеството на образуваните битови отпадъци е променлива величина – функция от броя на населението, годишния сезон, мястото, начина на живот, стандарта на

населението, степента на благоустрояване на населеното място, начина на отопление на сградите – с или без използване на твърдо гориво и други.

Източник на данни за докладваните количества битови отпадъци за периода 2005 – 2008 г. е Общинска администрация Велико Търново.

Съгласно наличната информация (годишни отчети на дружествата, извършващи събиране, транспортиране и депониране на битовите отпадъци в община Велико Търново - "Титан - АС" ЕООД гр. София – клон В. Търново, „Комунално стопанство" ЕООД и ЕТ„Фаворит – Х - Христо Атанасов") общото количество битови отпадъци на територията на общината за периода 2005 – 2008 г. е 134 421 тона. Количеството на отпадъците по години е представено в Таблица 11.

Таблица 11. Количество на битовите отпадъци за периода 2005-2008 г.

година	2005		2006		2007		2008	
	т	$м^3$	т	$м^3$	т	$м^3$	т	$м^3$
Битови отпадъци	31 302	78 255	34 615	86 537	33 937	84 842	34 567	86 417

Източник: Общинска администрация Велико Търново

Количеството на събраните отпадъци се оценява косвено, по разчетен път, на база на транспортните документи. Съществуващото общинско депо, както и използваните през годините депа на населените места в общината не са оборудвани с везни за измерване на количеството на отпадъците, постъпващи за депониране.

В Таблица 12 е представено количеството на образуваните битовите отпадъци през 2008г. по населени места в община Велико Търново, в които е въведено организирано събиране и извозване на битовите отпадъци.

Таблица 12. Количество на битовите отпадъци по населени места през 2008г.

Населено място	Количество (тона)
гр. Велико Търново	15 240
с. Арбанаси	1 864
с. Балван	330
с. Беляковец	548

Населено място	Количество (тона)
с. Буковец	73
с. Велчево	198
с. Ветринци	131
с. Водолей	142

Населено място	Количество (тона)
с. Войнежа и с. Кладни дял	198
с. Вонеща вода	502
с. Въглевци	652
с. Габровци	112
с. Големаните и с. Нацовци	100
гр. Дебелец	6 666
с. Дичин	165
с. Емен	90
гр. Килифарево	3 114
с. Къпиново	204
с. Леденик	522
с. Малки чифлик	277
с. Миндя	178
с. Момин сбор	135
с. Никюп	281
с. Ново село	460
с. Плаково	270
с. Присово	522
с. Пушево	135
с. Пчелище	338
с. Райковци	136
с. Ресен	1278
с. Русаля	190
с. Самоводене	1132
с. Хотница	292
с. Церова кория	270
с. Шемшево	470
с. Шереметя	504
с. Ялово	70

Източник: Общинска администрация Велико Търново

Забележка: Битовите отпадъци на с. Кладни дял се събират и отчитат заедно с отпадъците на с. Войнежа и по тази причина е посочено общото количество за двете населени места. Същото е валидно и за с. Големаните и с. Нацовци.

3.1.1.2. Морфологичен състав на битовите отпадъци

През м. април – м. май 2005 г. в рамките на българо-френски проект, финансиран от ADEME, колектив на INSAVALOR, Лион, Франция е проведено изследване на морфологичния състав на битовите отпадъци, генерирани в община Велико Търново. Проектът е реализиран със съдействието и участието на експерти по управление на отпадъците от РИОСВ – Велико Търново.

Целта на разработката е определяне на състава, частта на опаковките и оползотворимите съставки в потока на битовите отпадъци на територията на шестте

общини - членки на Сдружение „За чисти селища": Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица.

Методологията на пробовземането се основава на следните предпоставки:

- разделяне на зоната на проучване на две зони в зависимост от големината на общините и типа население:

  - Зона А – градски тип (Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец)

  - Зона Б – селски тип (Стражица, Елена, Златарица)

- разделяне на зоните на сектори – критерий брой на населението:

  - градове над 10 000 жители – 60% от населението

  - градове от 1000 до 10 000 жители – 26% от населението

  - села от 100 до 1000 жители – 13% от населението

Методологията на пробовземането МОДЕКОМ е с три периода на пробовземане:

- 26.04.2005 г. – 20.05.2005 г.;
- 14.11.2005 г. – 23.11.2005 г.;
- м. януари – февруари, 2006 г.

Резултатите от реализирания I-ви етап на проучването (26.04.2005 г. – 20.05.2005 г.) са следните:

- 28 проби - 16 работни дни;
- 13 тона обработени отпадъци (1 проба = 500 кг. отпадък);
- Определяне количеството на пробите:

  - градовете над 10000 жители - 8 проби;

  - градове от 1000 до 10000 жители - 10 проби;

  - села от 100 до 1000 жители – 10 проби.

Пробите са взети както следва:

- Големи градове с над 10 000 жители – Зона А: гр. В. Търново (кв. "Триъгълника", кв. "Бузлуджа " и две проби от гр. В. Търново – център), гр. Г. Оряховица (Г. Оряховица, кв. "Пролет", гр. Г. Оряховица – център), гр. Лясковец (гр. Лясковец - център 110 л. и гр. Лясковец). Проби са взети от 1В1, 1В2, 1В3, 1В4 ; 1Л1, 1Л2, 1Г1, 1Г2;
- Малки градове с население от 1000 до 10 000 жители - Зона А: 1В 5 (Дебелец – Килифарево), 1В6 (Ресен), 1Г3 (Долна Оряховица), 1Г4 (Поликраище), 1Л3 (Джулюница);
- Малки градове с население от 1000 до 10 000 жители - Зона В: 1С1 (Стражица – град зона 1), 1С2 (Стражица – град, зона 2) , 2Е1 (Елена – център), 2Е2 (Елена – квартал "Север"), 231 (Златарица – град);

- Села с население от 100 до 1000 жители – Зона А: 1В7 (с. Шемшево), 1В8 (с. Пчелище), 1Г5 (с. Правда), 1Г6 (с. Правда), 1Л4 (с. Драгижево);
- Села с население от 100 до 1000 жители - Зона В: 2С3 (с. Сушица), 2С4 (с. Сушица), 2Е3 (села изток), 2Е4 (села юг), 2З2 (с. Горско ново село).

Следващите диаграми визуализират средните резултати от проучването за различните типове населени места от шестте общини.

Диаграма 1 Среден резултат – големи градове (над 10 000 жители)

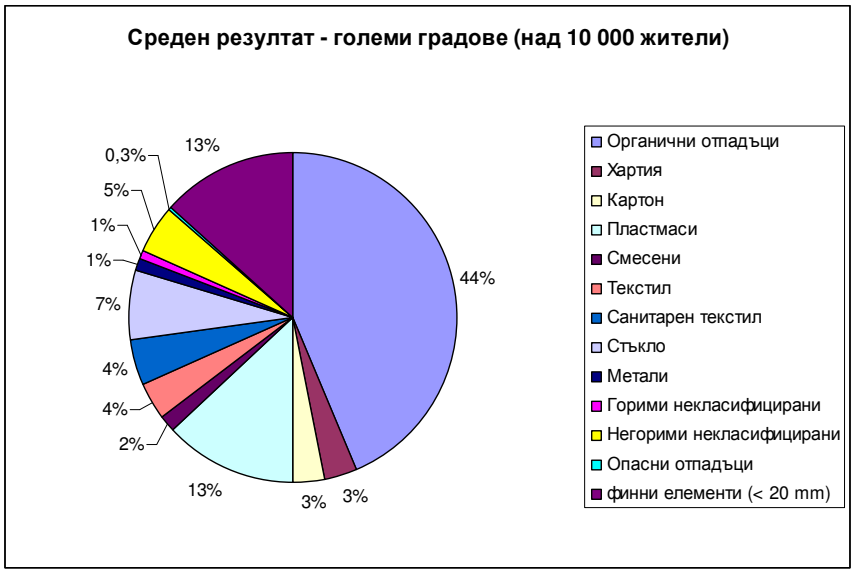

За територията на община Велико Търново средният резултат за големи градове с население над 10 000 жители е представителен за гр. Велико Търново (взети четири проби – по една за кв. „Триъгълника", кв. „Бузлуджа" и две гр. Велико Търново - център).

Диаграма 2 Среден резултат – малки градове (от 1 000 до 10 000 жители)

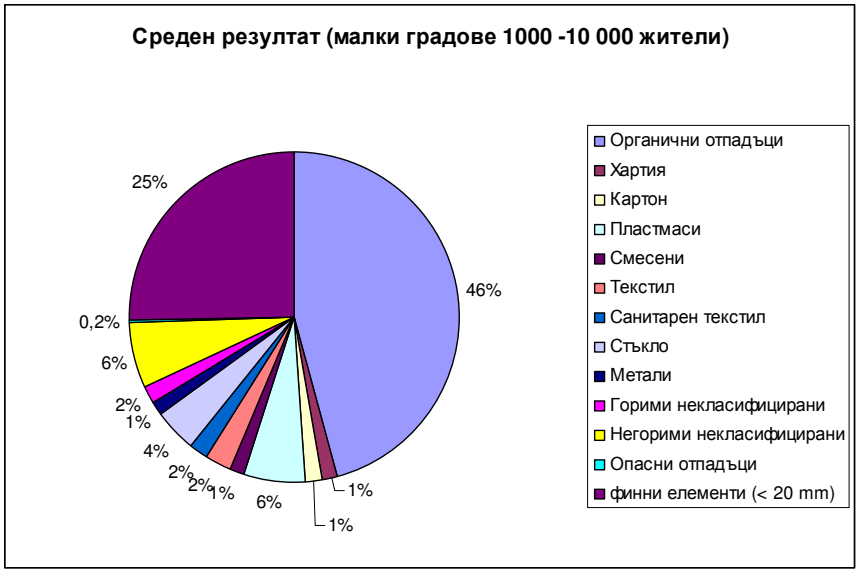

Средният резултат е представителен за малки градове с население от 1 000 до 10 000 жители – за територията на община Велико Търново (Зона А) са взети проби от следните населени места – Дебелец, Килифарево и Ресен.

Диаграма 3 Среден резултат – села (от 100 до 1 000 жители)

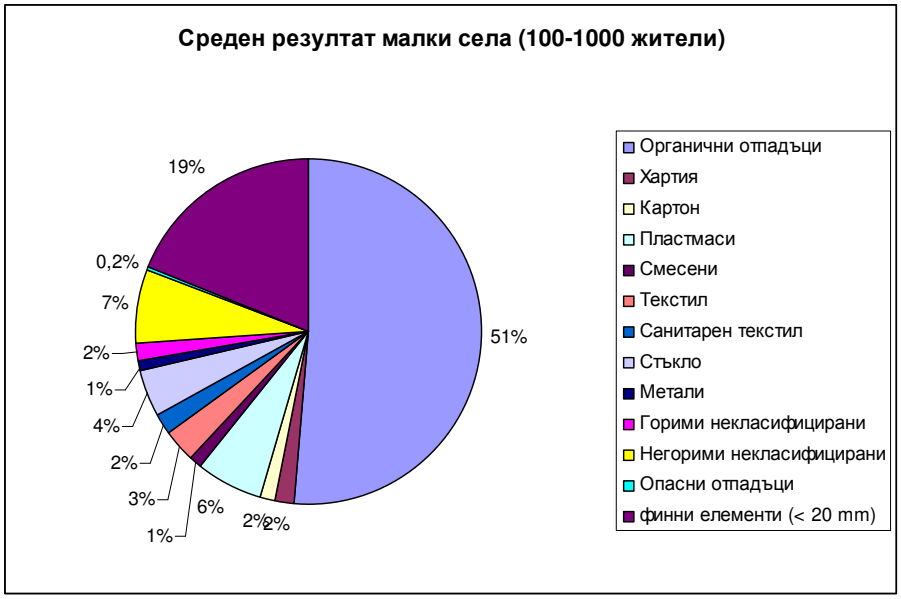

Средният резултат е представителен за села с население от 100 до 1 000 жители - взети са проби от следните населени места от община Велико Търново (Зона А) – с. Шемшево и с Пчелище.

Обобщените резултати от изследването на морфологичния състав на генерираните отпадъци от шестте общини от Сдружение „За чисти селища" са представени в Таблица 13 и диаграма 4.

Таблица 13. Морфологичен състав на битовите отпадъци, установен в резултат на проучването

	ОБЩ	големи градове над 10 000 ж.	В. Търново	малки градове 1000-10000ж.	малки градове ЗОНА А	малките градове ЗОНА В	Села (100–1000 ж.)	Села ЗОНА А	Села ЗОНА В
органични отпадъци	**45%**	**44%**	39%	**46%**	50%	42%	**51%**	54%	48%
фини елементи (<20mm)	**17%**	**13%**	13%	**25%**	23%	28%	**19%**	18%	20%
пластмаси	**10%**	**13%**	17%	**6%**	6%	6%	**6%**	5%	7%
негорими некласифи-цирани	**5%**	**5%**	1%	**6%**	5%	8%	**7%**	11%	3%
стъкло	**6%**	**7%**	8%	**4%**	5%	3%	**4%**	3%	6%

	ОБЩ	големи градове над 10 000 ж.	В. Търново	малки градове 1000-10000ж.	малки градове ЗОНА А	малките градове ЗОНА В	Села (100–1000 ж.)	Села ЗОНА А	Села ЗОНА В
текстил	**3%**	**4%**	3%	**2%**	2%	3%	**3%**	2%	4%
санитарен текстил	**3%**	**4%**	6%	**2%**	1%	2%	**2%**	2%	2%
хартия	**3%**	**3%**	4%	**1%**	1%	1%	**2%**	2%	2%
картон	**2%**	**3%**	4%	**1%**	1%	2%	**2%**	1%	2%
горими некласифи-цирани	**1%**	**1%**	1%	**2%**	2%	2%	**2%**	1%	2%
смесени	**2%**	**2%**	2%	**1%**	2%	1%	**1%**	1%	1%
метали	**1%**	**1%**	1%	**1%**	1%	1%	**1%**	1%	1%
опасни отпадъци	**0.3%**	**0.3%**	0.3%	**0.2%**	0.2%	0.2%	**0.2%**	0.2%	0.3%

Диаграма 4 Среден представителен резултат

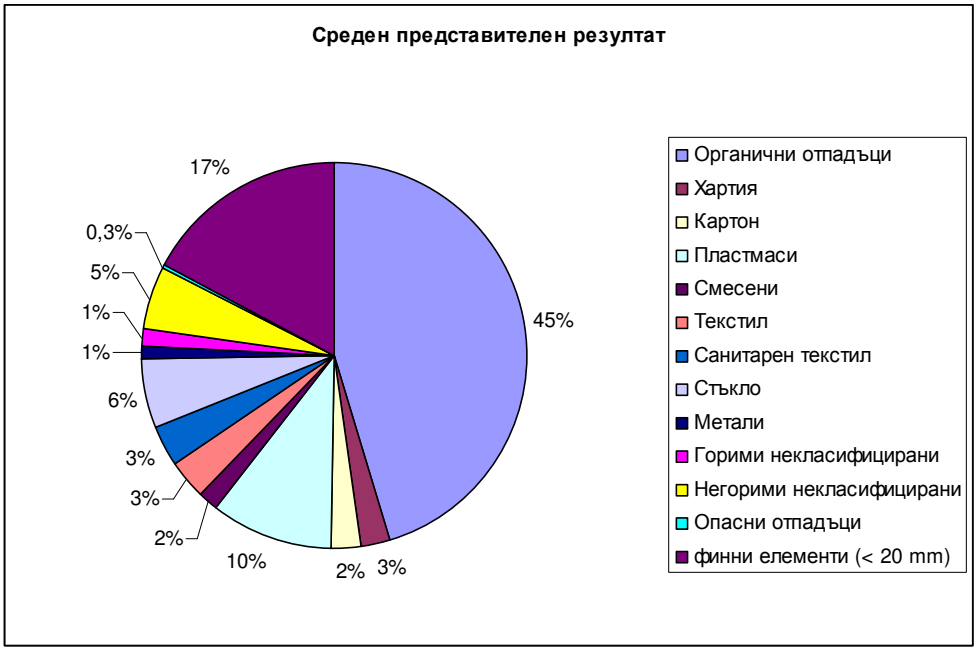

Заключението от проучването е следното:

- 68% - възможни за оползотворяване (рециклиране и компостиране);
- 58% - възможни за компостиране (органични, хартия, картон, 50% финни);
- 15 % - възможни за рециклиране (хартия, картон, бутилки PET и PEHD, стъкло, метали);
- 18% - опаковки.

Химичен състав

Колебанията в химичния състав на битовите отпадъци са в тясна връзка с изменението на морфологичния им състав, климатичните условия, вида на отоплението. Основните показатели, имащи значение при избора на метод за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците са: влажност, органични вещества, азот, фосфор, pH, отношение C/N и калоричност.

Важен показател за охарактеризиране на битовите отпадъци е тяхната калоричност. Тя дава оценка за възможностите за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците чрез изгаряне или чрез пиролиза. Стойностите за калоричност варират по сезони във връзка с променящия се морфологичен състав на битовите отпадъци.

Докладът относно физико-химичния и топлотехническия състав на битовите отпадъци на гр. Велико Търново, изготвен от КНИПБКС София, посочва следните резултати:

Таблица 14. Химичен състав на отпадъците

Показатели	Съдържание (%)
Влага	32,46
Неорганични вещества	39,65
Органични вещества	60,00
Въглерод	13,18
Водород	2,50
Сяра	0,42
Общ азот	0,81
Калций	2,89
Калий	0,51
Натрий	0,66
Фосфор	0,25
C/N	25,95
Калоричност	1164 ккал/кг

Изводите от проучването са, че около 80% от отпадъците са подходящи за изгаряне, а около 50% - за компостиране.

3.1.1.3. Прогноза за количеството и състава на битовите отпадъци

При определянето на количеството и състава на битовите отпадъци на територията на община Велико Търново са използвани допусканията на Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци, данни от проучвания и оценки на образуваните количества битови отпадъци в различни общини в страната и изготвените експертни разчети при разработването на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България.*

Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица са в зависимост от броя на жителите и потребителските навици и възможности. За да се отчетат тези фактори е въведен терминът *норма на натрупване* (НН), отчитащ средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител. Тази норма се използва при определянето на потенциала за образуване на битови отпадъци в дадена общност.

3.1.1.3.1. Определяне на норми на натрупване

По информация на НСИ нормата на натрупване през последните години възлиза на ~500-600 кг/ж/год. Тази оценка се прави чрез обобщаване на данните от общините, които докладват количествата като брой на курсовете на камионите, поради липсата на везни за измерване на депонираните количества. Тази цифра е по-висока от данните, получени при различни проучвания и експертни оценки на специалисти.

Официалните статистически данни относно образуването на битови отпадъци са силно преувеличени (502 кг/ж/год. срещу ~300-350 кг/ж/год. за градовете и 161 kg/ж/год за селата, според представително специално проучване, публикувано в Програмата за прилагане на Директива 99/31/ЕС за депониране на отпадъци). Междувременно, депата, които са изградени напоследък съобразно съвременните технически изисквания и са снабдени с везни, докладват още по-ниски количества образувани битови отпадъци за последните години.

Въз основа на горепосочените проучвания и отчитане на някои специфични особености на населените места, като например:

- тип и големина на населеното място;
- икономическо развитие на региона и населеното място;
- наличие на централно отопление;
- дали селището е курортен център или университетски център и др.

е извършена оценка на нормите на натрупване за населените места в общините от регион Велико Търново за 2008 г., както следва:

Таблица 15. Оценка на НН за различните селища от проектен регион Велико Търново

Тип населено място	Норма на натрупване
малки населени места (до 3,000 ж)	202 кг/ж/г
населени места (от 3,000 ж до 25,000 ж)	340 кг/ж/г
населени места (от 25,000 ж до 50,000 ж)	353 кг/ж/г
населени места (над 50,000 ж)	331 кг/ж/г

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Забележка: Нормите на натрупване включват и количества от бизнес източници.

3.1.1.3.2. Оценка на разпределението на образуваните битови отпадъци между бизнес източници и жилищни сгради

Таблица 16. Съотношение на образуваните битови отпадъци от бизнеса и домакинствата

Тип населено място	Норма на натрупване
малки населени места (до 3,000 ж)	0,060
населени места (от 3,000 ж до 25,000 ж)	0,080
населени места (от 25,000 ж до 50,000 ж)	0,090
населени места (над 50,000 ж)	0,180

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

3.1.1.3.3. Оценка на сезонния характер на образуването на битови отпадъци

За изчислението на системата за събиране на битовите отпадъци, а също и за определяне на капацитета на някои от съоръженията за третиране, следва да се отчете сезонния характер на образуването на битови отпадъци, тъй като съоръженията се проектират за максимално възможното, а не за средногодишното натоварване.

Типично разпределение на база на проучванията в гр. София и други градове в страната е представено в Таблица 17.

Таблица 17. Разпределение на образуваните битови отпадъци по сезони

Сезон	Типично разпределение за страната и региона
зима	20%
пролет	25%
лято	30%
есен	25%

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Тъй като гр. Велико Търново има едновременно характеристиките на голям административен център и туристическа дестинация се образуват допълнително около 200 тона отпадък от реализираните нощувки в града – приблизително 200,000 нощувки за 2008 г. по данни на НСИ. Същите, отнесени към общото количество отпадъци, съставляват под 0.5% за региона и по тази причина не се предполага съществено изместване на количеството към туристическия сезон, при което типичното разпределение за страната се приема за региона и за община Велико Търново.

3.1.1.3.4. Прогноза за количеството и морфологичния състав на битовите отпадъци

Общо образуваните отпадъци са в зависимост от демографското развитие, като е приета линейна зависимост между двата показателя.

Средното натрупване на отпадъци на глава от населението, като функция на икономическото развитие, ще се развива към средното количество на образуваните битови отпадъци, което се наблюдава днес в страните от Европейския съюз. Тяхното нарастване не е линейно, а е по-ускорено в началото и по-забавено в края. Благодарение на техническия напредък и съзнателността на обществото, се очаква средната норма на натрупване да спре да нараства в даден бъдещ момент.

За да се обясни зависимостта на нарастването на количествата на отпадъци от брутния вътрешен продукт/брутната добавена стойност (доходите/разходите), в рамките на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България*, са изготвени три сценария. Разликите между тях са на база на вида на тяхното разделяне (decoupling) с посочените величини като индикатор за икономическо развитие. Концепцията за „разделяне", както е дефинирана от OECD, прави разлика между:

- негативно разделяне: образуването на отпадъци расте по-бързо от брутния вътрешен продукт (БВП);
- без разделяне: образуването на отпадъци расте наравно с БВП;
- относително разделяне: образуването на отпадъци расте по-бавно от БВП;

- абсолютно разделяне: образуването на отпадъци намалява, въпреки икономическия растеж;
- устойчивост: образуването на отпадъци намалява към минималното количество, което няма да застрашава способността на околната среда да поема отпадъци в бъдеще.

Трите сценария се различават по различното нарастване на НН, като предполагат увеличаване на НН като дял от ръста на брутната добавена стойност (БДС) и доходите, като се постига постепенно намаляване на този дял във времето и като резултат се получава постоянно нарастване на отпадъците, но с постепенно затихващ ръст.

Извършените проучвания в България показват, че ръстът на образуването на отпадъци е по-бавен от този на БВП и доходите (Относително разделяне), докато в други случаи се наблюдават процеси близки до стабилност.

Оптимистичен и прогресивен Сценарий 1: сценарият предполага състояние близо до устойчивост през целия прогнозен период (ръстът на образуването на отпадъци е в рамките на 4-5% от ръста на доходите). Този сценарий, макар и привлекателен, изглежда малко вероятен, тъй като дори страните с най-висока екологична култура и дългогодишна практика в опазването на околната среда не са постигнали все още категорично етапа на устойчивост, дори и при факта, че нормата на натрупване при тях е по-висока от настоящата в страната. Основанията за допускането на този сценарий са, че при спорадичните проучвания у нас не е доказано явно повишаване на НН през последните години, въпреки стабилно растящия БВП.

Основен Сценарий 2: предполага прогресиращо относително разделяне водещо към слабо, но постоянно намаляване на годишното нарастване (ръстът на образуването на отпадъци намалява приблизително от 30% на 10% от ръста на доходите за прогнозния период). С увеличаването на количеството отпадъци се приема, че в определен момент НН ще остане относително постоянна (за годините след 2030).

Песимистичен Сценарий 3: предполага развитие при практически постоянно относително разделяне в първите години от намаляващото годишно нарастване, без постигане на устойчивост в края на прогнозния период, в условията на интензивните икономически промени и занижена обществена съзнателност относно околната среда (ръстът на образуването на отпадъци спада от 95% до 35% от ръста на доходите за посочения период).

Развитието на общата НН за домакинствата и бизнеса спрямо ръста на доходите според трите сценария е показано на следващата фигура.

Фигура 6. Съпоставка на ръста на НН при различните сценарии в регион Велико Търново, 2010-2030 г.

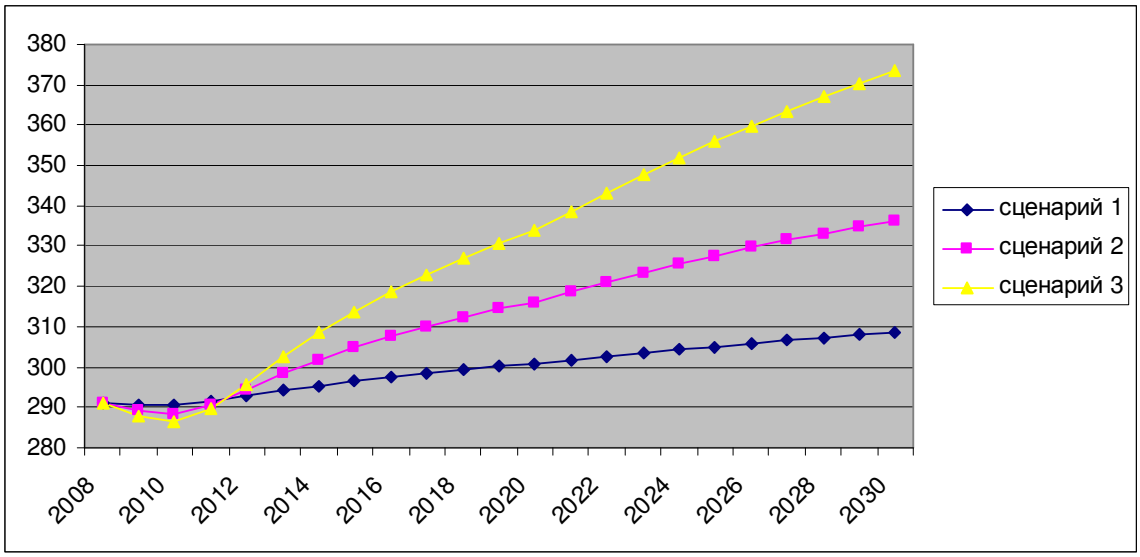

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Въпреки, че следват сходни тенденции, при оценка на тенденциите за домакинствата и бизнеса има известно различие в подхода: нарастването на отпадъците от бизнес източници е свързано с нарастването на брутната добавена стойност, а на отпадъците от домакинствата - с доходите.

Практиката показва, че нормата на натрупване рядко расте съизмеримо при отделните фракции. По-долу са представени допусканията за ръста на различните фракции в рамките на прогнозния период при **Сценарий 2, който е приет за основа на изчисленията за определяне на подходяща политика и технологии за управлението на отпадъци.**

Общите тенденции за развитието на НН за различните фракции са:

- значително повишаване на количествата на хартията и картоните (Сценарий 2: нарастване с 60-70% от доходите и ръста на БДС в началото и забавяне с около 20% в края на периода);
- по-слабо повишаване на хранителните и градинските отпадъци, както и на пластмасите (Сценарий 2: нарастване с 50-60% от доходите и ръста на БДС в началото и забавяне с около 1-5% в края на периода) ;
- няма повишаване на НН за стъклото;
- останалите фракции остават с практически непроменливи стойности на общата НН, с изключение на опасните отпадъци, които годишно намаляват с около 5%.

В Таблица 18 е представена прогнозата за образуването на битови отпадъци в община Велико Търново за периода 2010 - 2030 година, съгласно приетия Сценарий 2 за развитие на НН за различните фракции на битовите отпадъци.

Таблица 18. Прогноза за образуването на битови отпадъци по фракции в община Велико Търново за периода 2010–2030г.

Община Велико Търново	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Общо образувани отпадъци, тона/год	**26 153**	**26 307**	**26 615**	**26 955**	**27 242**	**27 493**	**27 705**	**27 886**	**28 037**	**28 172**	**28 283**	**28 468**	**28 635**	**28 786**	**28 923**	**29 047**	**29 157**	**29 257**	**29 346**	**29 427**	**29 497**
Хранителни	8 269	8 336	8 466	8 614	8 741	8 855	8 953	9 037	9 108	9 171	9 223	9 307	9 380	9 446	9 503	9 553	9 597	9 634	9 667	9 694	9 717
Хартия	1 735	1 763	1 821	1 890	1 953	2 015	2 073	2 129	2 179	2 229	2 275	2 345	2 414	2 480	2 544	2 606	2 665	2 722	2 776	2 828	2 877
Картон	1 438	1 459	1 501	1 550	1 595	1 638	1 679	1 718	1 754	1 788	1 820	1 868	1 915	1 959	2 002	2 044	2 083	2 121	2 157	2 191	2 223
Пластмаса	3 574	3 598	3 640	3 681	3 713	3 737	3 755	3 768	3 777	3 784	3 788	3 795	3 800	3 803	3 805	3 805	3 806	3 805	3 804	3 802	3 800
Текстил	750	749	748	748	747	746	745	745	744	743	742	741	741	740	739	738	737	737	736	735	734
Гума	264	264	264	263	263	262	262	262	261	261	260	260	259	259	259	258	258	257	257	256	256
Кожа	264	264	264	263	263	262	262	262	261	261	260	260	259	259	259	258	258	257	257	256	256
Градински	3 994	4 025	4 084	4 143	4 186	4 217	4 237	4 248	4 253	4 254	4 251	4 252	4 249	4 243	4 235	4 226	4 215	4 203	4 191	4 177	4 164
Дървесни	572	571	570	569	567	566	565	564	562	561	560	558	557	556	555	553	552	551	549	548	547
Стъкло	1 942	1 941	1 939	1 937	1 936	1 934	1 933	1 931	1 930	1 928	1 926	1 925	1 923	1 922	1 920	1 918	1 917	1 915	1 914	1 912	1 910
Метали	529	528	527	527	526	525	524	523	522	522	521	520	519	518	517	517	516	515	514	513	512
Инертни	2 550	2 543	2 535	2 527	2 520	2 513	2 505	2 497	2 489	2 482	2 474	2 466	2 458	2 450	2 443	2 435	2 427	2 419	2 412	2 404	2 397
Опасни	271	265	255	243	232	222	212	204	196	188	182	171	161	152	143	135	127	121	114	108	103

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

3.1.2. Строителни отпадъци

3.1.2.1. Налични данни

Строителни отпадъци са отпадъците, образувани в резултат на строителната дейност на строителни площадки, както и отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения.

Организацията на дейностите по третиране и транспортиране на строителните отпадъци на територията на община Велико Търново е определена с *Наредбата за опазване на околната среда на територията на община Велико Търново*, приета от Общински съвет – Велико Търново. Наредбата регламентира реда и начина за извършване на дейностите, необходимата документация и информация и заплащането.

Отреденото депо за строителни отпадъци и земни маси на територията на община Велико Търново се намира в землището на с. Леденик. Кметът на общината определя маршрута за транспортиране на отпадъците до депото. Операторът на съоръжението отговаря за третирането на строителните отпадъци и земни маси и стопанисването на площадката на депото по време и след нейната експлоатация.

Общинската администрация изготвя калкулация за таксата (лв./куб. м.) за обработка на строителните отпадъци и земните маси на депото. Калкулацията се одобрява от Общински съвет – Велико Търново и се актуализира съобразно пазарните цени. Таксата се заплаща за обекти, за които се издава разрешение за строеж и се открива строителна линия и/или обекти, от които общото количество на строителните отпадъци надвишава 1 м^3. В процеса на издаване на строително разрешение, общинската администрация извършва проверка на заявените количества строителни отпадъци и земни маси и посочва местонахождението на депонирането им. След представен документ за платена такса, отдел „Опазване на околната среда”, Дирекция „ТСУ” в община Велико Търново издава талони за необходимия брой курсове. Талоните се предоставят на входа на депото за отчет на постъпилите и третирани строителни отпадъци и земни маси. Отпадъците се приемат от диспечера на депото. Транспортът на отпадъците е за сметка на притежателите им.

Когато общото количество на образуваните строителни отпадъци при извършване на вътрешни преустройства и текущи ремонти на сгради и съоръжения не надвишава 1 м^3, притежателите им са длъжни да ги съхраняват на територията на обекта и да ги извозят до депото за собствена сметка, като не се изисква заплащане за третирането на отпадъците. Друга възможност е използването на специализиран контейнер, предоставен им срещу заплащане от лице, което притежава разрешение за дейности със строителни отпадъци.

Общото количество строителни отпадъци и земни маси, депонирани на депото в с. Леденик през периода 2005-2008 г. е 70 146 тона.

Таблица 19. Количество на депонираните строителни отпадъци и земни маси на депото в с. Леденик през периода 2005-2008 г.

година	2005		2006		2007		2008	
	т	$м^3$	т	$м^3$	т	$м^3$	т	$м^3$
Строителни отпадъци и земни маси	11 150	15 529	16 450	23 500	19 746	28 208	22 800	32 571

Източник: Общинска администрация Велико Търново

В кметствата на територията на общината няма други отредени депа за строителни отпадъци. Строителните отпадъци се депонират на депа за битови отпадъци, подлежащи на закриване. През 2008 г. са депонирани следните количества строителни отпадъци:

- на депото в землището на с. Шереметя, рег. № 111 – 116 тона;
- на депото в землището на гр. Дебелец, рег. № 117 – 400 тона;
- на депото в землището на гр. Килифарево, рег. № 121 – 153 тона.

3.1.2.2. Прогноза за количеството на строителните отпадъци

Данните за строителни отпадъци от различни източници (общински програми за околна среда и управление на отпадъците, НСИ и др.) са силно вариращи и трудни за съпоставка и очертаване на тенденции. По тази причина прогнозата за количеството на строителните отпадъци е направена на основата на националните данни и някои допускания и предположения.

Въз основа на данни за страните от Европейския съюз може да се обобщи, че строителните отпадъци варират между 180 кг/ж/год. за Гърция и 3000 кг/ж/год. за Германия. За България се предполага норма на натрупване от 300 кг/ж/год. Друго предположение е за линейно нарастване на ръста на НН за строителните отпадъци с 0,5% на година (Фигура 7).

Фигура 7. Индивидуална норма на натрупване на строителни отпадъци в община Велико Търново за периода 2010-2030 г.

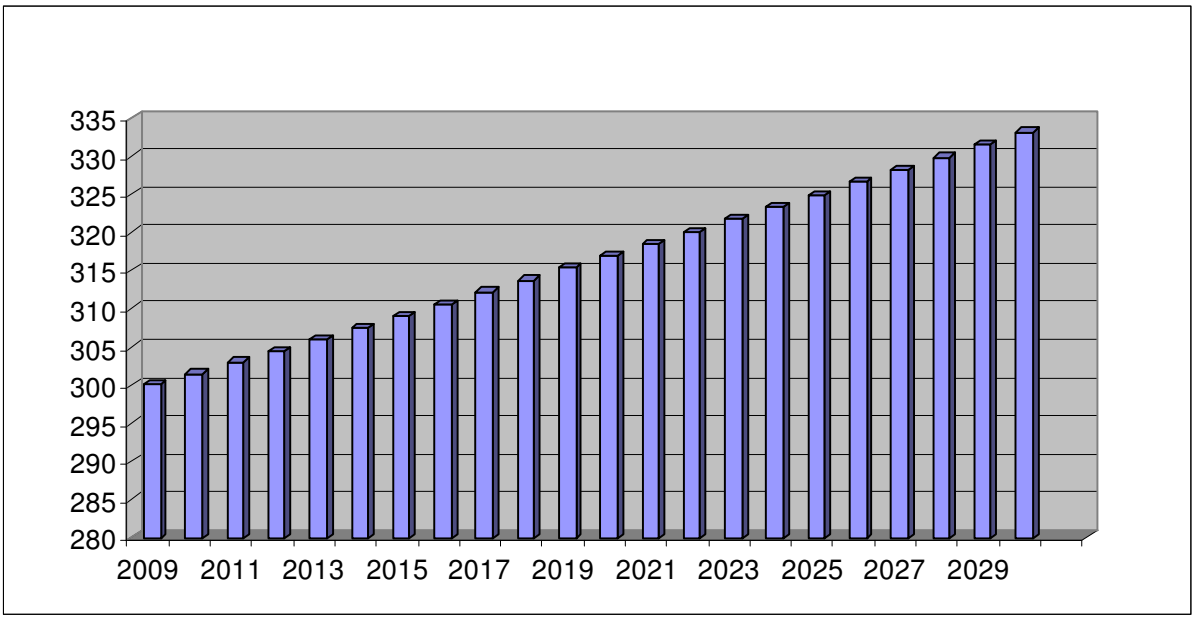

Прогнозираните количества строителни отпадъци за община Велико Търново са представени на Фигура 8.

Фигура 8. Прогноза за количествата генерирани строителни отпадъци в община Велико Търново за периода 2010-2030 г.

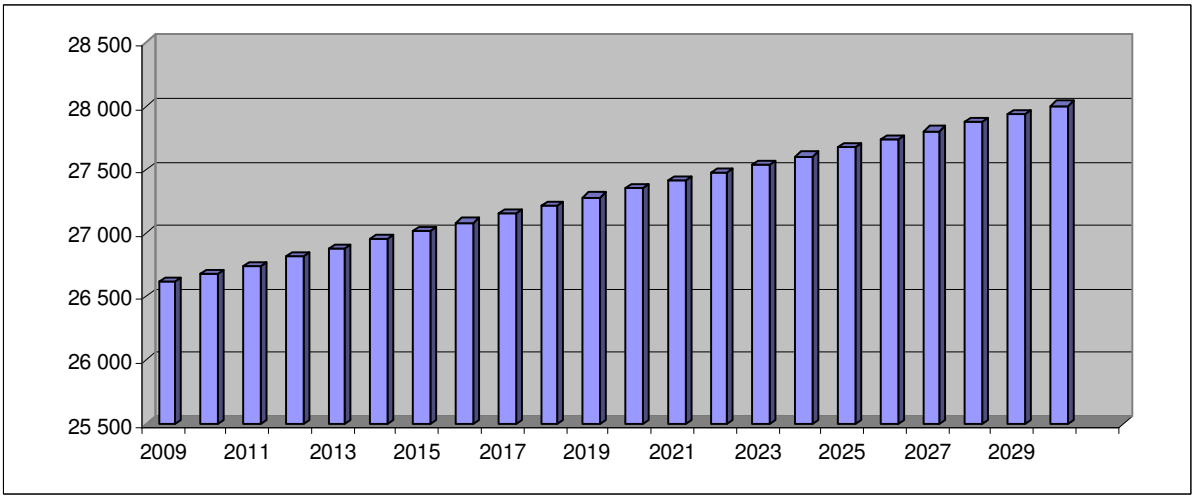

3.1.3. Производствени и опасни отпадъци

Данните за количеството на отпадъците, образувани от дейността на индустриалните обекти на територията на община Велико Търново, както и количествата на третираните отпадъци са на базата на информация, предоставена от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС), която събира, обработва и анализира този вид данни на национално ниво.

Първичната информация се предоставя от генераторите на отпадъците по реда на *Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за воденето на публичния регистър на закритите обекти и дейности (обн., ДВ, бр. 95/26.10. 2004 г.)* в РИОСВ по местонахождение на обекта, от дейността на който се образуват отпадъците. В определените от наредбата срокове, РИОСВ предоставят постъпилите данни в ИАОС за обобщаване на национално ниво, изготвяне на анализи, прогнози и подготовка на национални отчети и докладване към Европейската комисия.

Данни за общото количеството на образуваните и третирани производствени и опасни отпадъци в община Велико Търново за периода 2004 - 2007 г., както и количествата по групи от Списъка на отпадъците - Приложение 1 от *Наредба № 3 за класификация на отпадъците* са представени в Таблица 20.

Таблица 20. Образувани и третирани производствени и опасни отпадъци за периода 2004-2007 г.

Община	Година	Налични от минали години, тона	Образувани, тона	Оползотворени, тона		Обезвредени, тона		Предаден на други фирми, тона		Налични в края на годината тона	01	*	02	*
			т	т	%	т	%	т	%					
Велико Търново	2004	4115,2	12184,9	6114,2	50,2%	1,1		3259,6	26,8%	6925,2			1572,8	
	2005	4218,7	19388,3	8176,3	42,2%	2,2		10951	56,5%	4477,8			7495,5	
	2006	4379,3	14871,2	8180,9	55,0%	773,6	5,2%	5798	39,0%	4498			34,5	
	2007	4445,5	26147	8879,1	34,0%	476,3	1,8%	20813	79,6%	423,8			12440,6	
	ОБЩО	**17158,7**	**72591,4**	**31350,5**	43,2%	**1253,2**	1,7%	**40822**	56,2%	**16324,8**			**21543,4**	

03	*	04	*	05	*	06	*	07	*	08	*	09	*	10	*	11	*	12	*
5826,7		46,2						349,1				0,1	0,1	202,2	68,2	0,3	0,3	482,5	0,2
7145		90,6						523,6						192,7	0,2	0,1	0,1	2 196,2	0,2
8941,7		390,1						575,3		2,5	2,5			185,7		0,8	0,8	2 267,6	
7681,1		614,0						586,4		0,5	0,5	0,3	0,3	335,0				1 954,4	
29594,5		**1 140,9**						**2 034,4**		**3,0**	**3,0**	**0,4**	**0,4**	**915,6**	**68,4**	**1,2**	**1,2**	**6 900,7**	**0,4**

13	*	14	*	15	*	16	*	17	*	18	*	19	*	20	*
1 258,4	1 258,4			2 112,8	0,2	83,4	53,7	105,3	0,3	3,2	1,2	117,6		24,5	1,1
20,8	20,8			344,7	0,3	13,2	7,7	513,0		2,2	2,2	504,7	1,5	346,7	0,7
23,9	23,9			331,8	0,2	217,3	5,4	820,8		20,2	20,2	982,8	0,5	77,4	0,4
13,8	13,8			295,6	0,6	258,6	6,3	1 142,2		26,0	26,0	634,9	0,5	164,0	0,4
1 316,9	**1 316,9**			**3 084,9**	**1,3**	**572,5**	**73,1**	**2 581,3**	**0,3**	**51,6**	**49,6**	**2 240,0**	**2,5**	**612,6**	**2,6**

Източник: Изпълнителна агенция по околна среда

По данни на ИАОС, получени от 34 предприятия, през 2007 г. на територията на община Велико Търново са образувани 25 922 тона **производствени отпадъци**. Наличните отпадъци от минали години към началото на годината са 4 358 тона. През 2007 г., 8 879 тона (29 %) са оползотворени и 472 тона (1,5 %) са обезвредени от дружествата, които ги генерират. Основното количеството производствени отпадъци 20 598 тона (69 %) са предадени за последващо третиране на други лица, притежаващи разрешения за извършване на тези дейности. Към края на 2007 г., наличните нетретирани производствени отпадъци на територията на предприятията, от чиято дейност се образуват са 330 тона (1 %).

Най-големи количества производствени отпадъци през 2007 г. са образували дружествата Болярка ВТ (12 417 т.), Дървообработване ВТ (992 т.), Елмот (672 т.), ВиК Йовковци (660 т.) и Арбанаси (604 т.).

В Таблица 21 е представена информация за икономическите субекти – генератори на производствени отпадъци в община Велико Търново, както и количествата на образуваните и третирани от тях производствени отпадъци през 2007 г.

Таблица 21. Производствени отпадъци на територията на община Велико Търново през 2007 г.

БУЛСТАТ	Име на фирмата	Населено място	Община	Код на отпадъка	Налични от минали години, тона	Образувани, тона	Оползотворени, тона	Обезвредени, тона	Предадени на други фирми, тона	Налични в края на годината, тона
000130104	ОБЛАСТЕН ДИСПАНСЕР ЗА ПНЕВМОФТИЗИАТРИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ СЪС СТАЦИОНАР Д-Р ТРЕЙМАН-	Велико Търново	Велико Търново	180109	0.000	0.008	0.000	0.000	0.008	0.000
020269150	БЛАГОМИР ГЕНОВ	Велико Търново	Велико Търново	160117	1.000	1.000	0.000	0.000	2.000	0.000
104007153	КЕТМАШ	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	16.000	0.000	0.000	16.000	0.000
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	160103	0.200	0.000	0.000	0.000	0.000	0.200
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	150102	0.120	0.000	0.000	0.000	0.000	0.120
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	070213	0.124	4.800	0.000	0.000	4.521	0.403
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	71.306	0.000	0.000	71.306	0.000
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.200	14.300	0.000	0.000	14.440	0.060
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	070217	0.110	0.005	0.000	0.000	0.000	0.115
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	120103	0.310	0.160	0.000	0.000	0.370	0.100
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	150104	0.050	0.000	0.000	0.000	0.000	0.050
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	160604	0.008	0.004	0.000	0.000	0.000	0.012
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	160214	0.016	0.004	0.000	0.000	0.000	0.020
104017546	ЕЛМОТ	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	656.000	0.000	0.000	656.000	0.000
104017546	ЕЛМОТ	Велико Търново	Велико Търново	120103	0.000	16.711	0.000	0.000	16.711	0.000
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	070213	2.400	50.000	2.400	0.000	50.000	0.000
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	120105	2.060	458.426	0.486	0.000	460.000	0.000
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.080	0.300	0.000	0.000	0.380	0.000
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	150102	2.500	40.000	2.500	0.000	40.000	0.000
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	150104	0.100	1.200	0.000	0.000	1.200	0.100
104052675	ПРИСОЕ	Присово	Велико Търново	120103	0.000	2.500	0.000	0.000	2.500	0.000
104052675	ПРИСОЕ	Присово	Велико Търново	120101	0.000	11.500	0.000	0.000	11.500	0.000
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Велико Търново	Велико Търново	100101	0.000	3.730	0.000	0.000	3.730	0.000
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Велико Търново	Велико Търново	100101	0.000	13.860	0.000	0.000	13.860	0.000
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	5.000	0.000	0.000	5.000	0.000
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Самоводене	Велико Търново	190801	0.000	13.500	0.000	0.000	13.500	0.000
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Самоводене	Велико Търново	190802	0.000	148.500	0.000	0.000	148.500	0.000
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Самоводене	Велико Търново	190805	0.000	472.000	0.000	472.000	0.000	0.000

БУЛСТАТ	Име на фирмата	Населено място	Община	Код на отпадъка	Налични от минали години, тона	Образувани, тона	Оползотворени, тона	Обезвредени, тона	Предадени на други фирми, тона	Налични в края на годината, тона
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Велчево	Велико Търново	100101	0.000	3.500	0.000	0.000	3.500	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	070213	0.000	7.000	7.000	0.000	0.000	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	1.000	0.000	0.000	1.000	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	120105	0.000	1.200	1.200	0.000	0.000	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.000	5.000	0.000	0.000	5.000	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	150102	0.000	1.000	0.000	0.000	1.000	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	150105	0.000	3.250	0.000	0.000	3.250	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	150203	0.000	0.010	0.000	0.000	0.010	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	160306	0.000	3.530	3.530	0.000	0.000	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	040222	0.000	0.200	0.000	0.000	0.200	0.000
104108985	МСД - 99	Велико Търново	Велико Търново	101314	3949.000	45.000	0.000	0.000	3993.000	1.000
104108985	МСД - 99	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	0.150	0.000	0.000	0.150	0.000
104108985	МСД - 99	Велико Търново	Велико Търново	160103	1.200	0.000	0.000	0.000	0.000	1.200
104108985	МСД - 99	Велико Търново	Велико Търново	160106	1.000	91.000	0.000	0.000	91.000	1.000
104572028	ЛУКЕТИ	Ресен	Велико Търново	101208	0.000	200.000	0.000	0.000	200.000	0.000
104572028	ЛУКЕТИ	Ресен	Велико Търново	150102	0.000	0.100	0.000	0.000	0.100	0.000
104572028	ЛУКЕТИ	Ресен	Велико Търново	191001	0.000	0.400	0.000	0.000	0.400	0.000
104572028	ЛУКЕТИ	Ресен	Велико Търново	150103	0.000	0.300	0.000	0.000	0.300	0.000
104572028	ЛУКЕТИ	Ресен	Велико Търново	170107	0.000	1.500	0.000	0.000	1.500	0.000
104605720	ПЕРЛА-ОИЛ	Никюп	Велико Търново	120101	0.000	45.000	0.000	0.000	45.000	0.000
104605720	ПЕРЛА-ОИЛ	Никюп	Велико Търново	020304	0.000	26.000	0.000	0.000	26.000	0.000
104639968	МЕТАЛ-ЕКСПЕРТ И СИЕ	Велико Търново	Велико Търново	101008	0.000	1.000	1.000	0.000	0.000	0.000
104639968	МЕТАЛ-ЕКСПЕРТ И СИЕ	Велико Търново	Велико Търново	120103	0.000	3.840	3.840	0.000	0.000	0.000
107546750	ХЛЕБОЗАВОД ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.000	0.380	0.000	0.000	0.380	0.000
107546750	ХЛЕБОЗАВОД ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	150102	0.200	0.000	0.000	0.000	0.000	0.200
115260535	СПИДИ	Леденик	Велико Търново	150102	0.000	0.400	0.000	0.000	0.400	0.000
119064594	БОЛЯРКА ВТ	Велико Търново	Велико Търново	020701	0.000	64.470	0.000	0.000	64.470	0.000
119064594	БОЛЯРКА ВТ	Велико Търново	Велико Търново	020701	0.000	111.430	0.000	0.000	111.430	0.000
119064594	БОЛЯРКА ВТ	Велико Търново	Велико Търново	020799	0.000	12110.520	0.000	0.000	12110.520	0.000
119064594	БОЛЯРКА ВТ	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	25.390	0.000	0.000	25.390	0.000
119064594	БОЛЯРКА ВТ	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.000	30.548	0.000	0.000	30.548	0.000
119064594	БОЛЯРКА ВТ	Велико Търново	Велико Търново	150102	0.000	48.860	0.000	0.000	48.860	0.000

БУЛСТАТ	Име на фирмата	Населено място	Община	Код на отпадъка	Налични от минали години, тона	Образувани, тона	Оползотворени, тона	Обезвредени, тона	Предадени на други фирми, тона	Налични в края на годината, тона
119064594	БОЛЯРКА ВТ	Велико Търново	Велико Търново	150103	0.000	26.530	0.000	0.000	26.530	0.000
121759222	ОМВ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.000	2.100	0.000	0.000	2.100	0.000
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	120101	1.025	2.420	0.000	0.000	3.145	0.300
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	120103	0.057	0.000	0.000	0.000	0.057	0.000
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	150104	0.000	0.120	0.000	0.000	0.120	0.000
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	150102	3.836	0.600	0.000	0.000	2.528	1.908
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	170405	1.500	59.750	0.000	0.000	61.250	0.000
131280448	ТМКо	Дебелец	Велико Търново	120102	0.000	76.860	0.000	0.000	76.860	0.000
131280448	ТМКо	Дебелец	Велико Търново	120101	0.000	269.360	0.000	0.000	269.360	0.000
131280448	ТМКо	Дебелец	Велико Търново	170405	0.000	156.920	0.000	0.000	156.920	0.000
814181757	ХИГИЕННО-МЕДИЦИНСКА ИНДУСТРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	080308	0.005	0.000	0.000	0.000	0.000	0.005
814181757	ХИГИЕННО-МЕДИЦИНСКА ИНДУСТРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.000	3.122	0.000	0.000	3.122	0.000
814181757	ХИГИЕННО-МЕДИЦИНСКА ИНДУСТРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150102	0.000	8.996	0.000	0.000	8.996	0.000
814190172	ПОБЕДА-ВТ	Велико Търново	Велико Търново	030105	0.500	6.000	6.500	0.000	0.000	0.000
814190603	ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД	Велико Търново	Велико Търново	160103	12.000	0.000	0.000	0.000	12.000	0.000
814190603	ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	24.000	0.000	0.000	24.000	0.000
814190635	НОЖАРСКА ФАБРИКА - ТЕРНА 1923	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	5.250	0.000	0.000	5.250	0.000
814190635	НОЖАРСКА ФАБРИКА - ТЕРНА 1923	Велико Търново	Велико Търново	120102	0.000	2.000	0.000	0.000	2.000	0.000
814190788	БРИЛЯНТ - ТЪРНОВГРАД	Велико Търново	Велико Търново	040222	0.000	1.763	0.000	0.000	1.100	0.663
814190788	БРИЛЯНТ - ТЪРНОВГРАД	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.000	7.820	0.000	0.000	7.820	0.000
814190788	БРИЛЯНТ - ТЪРНОВГРАД	Велико Търново	Велико Търново	150102	0.000	0.383	0.000	0.000	0.383	0.000
814191192	АПТЕЧНО-ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	180109	0.717	0.000	0.000	0.000	0.000	0.717
814204800	ТРУДОВО	Дебелец	Велико Търново	020203	0.000	126.000	0.000	0.000	126.000	0.000
814204800	ТРУДОВО	Дебелец	Велико Търново	020204	5.550	2.150	0.000	0.000	0.000	7.700
814204800	ТРУДОВО	Дебелец	Велико Търново	200139	0.000	0.380	0.000	0.000	0.380	0.000
814208970	АРБАНАСИ	Ресен	Велико Търново	040222	0.000	4.000	0.000	0.000	4.000	0.000
814208970	АРБАНАСИ	Ресен	Велико Търново	120101	0.000	2.300	0.000	0.000	2.300	0.000
814208970	АРБАНАСИ	Ресен	Велико Търново	150102	0.000	4.800	0.000	0.000	4.800	0.000
814208970	АРБАНАСИ	Ресен	Велико Търново	160103	0.320	0.020	0.000	0.000	0.000	0.340
814208970	АРБАНАСИ	Ресен	Велико Търново	040221	0.000	593.000	593.000	0.000	0.000	0.000

БУЛСТАТ	Име на фирмата	Населено място	Община	Код на отпадъка	Налични от минали години, тона	Образувани, тона	Оползотворени, тона	Обезвредени, тона	Предадени на други фирми, тона	Налични в края на годината, тона
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	0.030	0.000	0.000	0.030	0.000
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	150104	0.000	0.060	0.000	0.000	0.060	0.000
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	150203	0.000	0.150	0.000	0.000	0.150	0.000
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	100101	0.000	0.400	0.000	0.000	0.400	0.000
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	150102	0.000	0.660	0.000	0.000	0.660	0.000
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	200140	0.000	4.000	0.000	0.000	4.000	0.000
814228908	ЕКСТРАПАК	Велико Търново	Велико Търново	070213	0.000	524.575	524.575	0.000	0.000	0.000
814228908	ЕКСТРАПАК	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	0.342	0.000	0.000	0.342	0.000
814248907	ДЪРВООБРАБОТВАНЕ-ВТ	Велико Търново	Велико Търново	030105	371.202	7675.122	7733.000	0.000	0.000	313.324
814248907	ДЪРВООБРАБОТВАНЕ-ВТ	Велико Търново	Велико Търново	100101	0.000	67.548	0.000	0.000	67.548	0.000
814248907	ДЪРВООБРАБОТВАНЕ-ВТ	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.170	0.090	0.000	0.000	0.000	0.260
814248907	ДЪРВООБРАБОТВАНЕ-ВТ	Велико Търново	Велико Търново	120103	0.315	0.004	0.000	0.000	0.000	0.319
814248907	ДЪРВООБРАБОТВАНЕ-ВТ	Велико Търново	Велико Търново	150104	0.000	0.550	0.000	0.000	0.550	0.000
814248907	ДЪРВООБРАБОТВАНЕ-ВТ	Велико Търново	Велико Търново	170107	0.000	924.000	0.000	0.000	924.000	0.000
814248907	ДЪРВООБРАБОТВАНЕ-ВТ	Велико Търново	Велико Търново	160103	0.250	0.000	0.000	0.000	0.000	0.250
831607255	АГРИМА	Велико Търново	Велико Търново	150101	0.000	16.320	0.000	0.000	16.320	0.000
831607255	АГРИМА	Велико Търново	Велико Търново	150102	0.000	25.650	0.000	0.000	25.650	0.000
831607255	АГРИМА	Велико Търново	Велико Търново	150103	0.000	28.800	0.000	0.000	28.800	0.000
831607255	АГРИМА	Велико Търново	Велико Търново	150107	0.000	22.500	0.000	0.000	22.500	0.000
831607255	АГРИМА	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	6.310	0.000	0.000	6.310	0.000
831850937	РОВОТЕЛ СТИЙЛ	Велико Търново	Велико Търново	160103	0.000	0.590	0.000	0.000	0.000	0.590
831850937	РОВОТЕЛ СТИЙЛ	Велико Търново	Велико Търново	160117	0.000	8.950	0.000	0.000	8.950	0.000
831850937	РОВОТЕЛ СТИЙЛ	Велико Търново	Велико Търново	160118	0.000	0.730	0.000	0.000	0.730	0.000
831850937	РОВОТЕЛ СТИЙЛ	Велико Търново	Велико Търново	160199	0.000	1.710	0.000	0.000	1.710	0.000
1290080740065	ТЕРЕМ ЕАД - КЛОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	120101	0.000	243.946	0.000	0.000	243.946	0.000
1290080740065	ТЕРЕМ ЕАД - КЛОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	120103	0.000	4.899	0.000	0.000	4.899	0.000
8316421810089	ТЕХНОЛОГИЧЕН РАЙОН ПО ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ - В. ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	160214	0.000	144.712	0.000	0.000	144.712	0.000
				ОБЩО	**4358,125**	**25922,084**	**8879,031**	**472,000**	**20598,222**	**330,956**

Източник: Изпълнителна агенция по околна среда

По данни на ИАОС, **опасни отпадъци** за 2007 г. са докладвали 34 дружества, които са образували общо 47,4 тона опасни отпадъци. С най-голям относителен дял са отпадъците от здравните заведения на територията на общината - 26 тона (47,4%), следвани от отработени масла и отпадъчни нефтопродукти 13,4 тона (28%). Налични от минали години са 86,4 тона опасни отпадъци. Опасните отпадъци основно се предават за последващо третиране на други лица, притежаващи разрешения за извършване на тези дейности – предаденото количества през 2007 г. е 37,5 тона. Информация за дружествата, от дейността на които се образуват опасни отпадъци; населеното място в което се намират и количествата образувани и третирани отпадъци са представени в Таблица 22.

Таблица 22. Опасни отпадъци на територията на община Велико Търново през 2007 г.

БУЛСТАТ	Име на фирмата	Населено място	Община	Код на отпадъка	Налични от минали години, тона	Образувани, тона	Оползотворени, тона	Обезвредени, тона	Предадени на други фирми, тона	Налични в края на годината, тона
000130079	ДЪРЖАВНА ПСИХИАТРИЧНА БОЛНИЦА	Церова кория	Велико Търново	180103*	0.000	0.230	0.000	0.000	0.210	0.020
000130104	ОБЛАСТЕН ДИСПАНСЕР ЗА ПНЕВМО-ФТИЗИАТРИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ СЪС СТАЦИОНАР Д-Р ТРЕЙМАН-	Велико Търново	Велико Търново	180103*	0.000	0.674	0.000	0.000	0.674	0.000
020269150	БЛАГОМИР ГЕНОВ	Велико Търново	Велико Търново	130206*	1.000	1.000	0.000	0.000	0.000	2.000
020269150	БЛАГОМИР ГЕНОВ	Велико Търново	Велико Търново	160601*	1.000	0.000	0.000	0.000	1.000	0.000
040100364	МАРИНИ - МАРИН МАРИНОВ	Велико Търново	Велико Търново	130205*	0.000	1.080	0.000	0.000	1.080	0.000
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	160601*	0.100	0.000	0.000	0.000	0.000	0.100
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	160107*	0.012	0.000	0.000	0.000	0.000	0.012
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	130110*	0.060	0.010	0.000	0.000	0.000	0.070
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	130205*	0.050	0.000	0.000	0.000	0.000	0.050
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	150202*	0.071	0.015	0.000	0.000	0.000	0.086
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	150110*	0.058	0.000	0.000	0.000	0.000	0.058
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.065	0.000	0.000	0.000	0.000	0.065
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	150110*	0.012	0.003	0.000	0.000	0.000	0.015
104011529	КАРАТ ЕЛЕКТРОНИКС	Велико Търново	Велико Търново	120109*	0.055	0.000	0.000	0.000	0.000	0.055
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	080111*	2.960	0.500	0.000	0.000	1.060	2.400
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	130110*	0.110	0.000	0.000	0.000	0.000	0.110
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	130205*	0.178	0.022	0.000	0.000	0.000	0.200
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	160601*	0.980	0.000	0.000	0.000	0.000	0.980
104030376	МЕГАПОРТ	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.090	0.000	0.000	0.000	0.000	0.090
104030497	ДОМ ЗА МЕДИКО-СОЦИАЛНИ ГРИЖИ ЗА ДЕЦА - ДЕБЕЛЕЦ	Дебелец	Велико Търново	180103*	0.000	0.042	0.000	0.000	0.023	0.019
104052675	ПРИСОЕ	Присово	Велико Търново	080111*	1.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1.000
104052675	ПРИСОЕ	Присово	Велико Търново	160601*	1.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1.000
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Велико Търново	Велико Търново	130205*	0.000	1.100	0.000	0.000	1.100	0.000
104055066	ВИК ЙОВКОВЦИ	Велико Търново	Велико Търново	160601*	0.000	0.450	0.000	0.000	0.450	0.000

БУЛСТАТ	Име на фирмата	Населено място	Община	Код на отпадъка	Налични от минали години, тона	Образува-ни, тона	Оползо-творени, тона	Обезвре-дени, тона	Предадени на други фирми, тона	Налични в края на годината, тона
104055430	ВИНПРОМ	Велико Търново	Велико Търново	130701*	9.000	0.000	0.000	0.000	0.000	9.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	120107*	0.010	0.000	0.000	0.000	0.000	0.010
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	120118*	0.005	0.010	0.000	0.000	0.000	0.015
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	130110*	0.200	0.100	0.000	0.000	0.000	0.300
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	130205*	0.050	0.050	0.000	0.000	0.000	0.100
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	130307*	0.015	0.010	0.000	0.000	0.000	0.025
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	150202*	0.015	0.010	0.000	0.000	0.000	0.025
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	160601*	0.000	0.025	0.000	0.000	0.025	0.000
104055543	МОМИНА КРЕПОСТ	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.050	0.020	0.000	0.000	0.000	0.070
104108985	МСД - 99	Велико Търново	Велико Търново	130206*	0.600	1.780	0.000	0.000	2.180	0.200
104108985	МСД - 99	Велико Търново	Велико Търново	150202*	0.000	0.050	0.050	0.000	0.000	0.000
104108985	МСД - 99	Велико Търново	Велико Търново	160107*	0.085	0.025	0.000	0.000	0.000	0.110
104120553	ДИАГН.-КОНСУЛТАТИВЕН ЦЕНТЪР-В. ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	180103*	0.000	0.031	0.000	0.000	0.031	0.000
104502503	МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТЪР ДОЗИС	Велико Търново	Велико Търново	180103*	0.000	0.051	0.000	0.000	0.051	0.000
104510514	МОБАЛ "Д-Р СТЕФАН ЧЕРКЕЗОВ"	Велико Търново	Велико Търново	180103*	0.000	20.501	0.000	0.000	20.501	0.000
104524994	МДОЗС-В.ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	180103*	0.000	4.300	0.000	4.300	0.000	0.000
104524994	МДОЗС-В.ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	180106*	0.000	0.200	0.000	0.000	0.200	0.000
104572028	ЛУКЕТИ	Ресен	Велико Търново	160601*	0.160	0.000	0.000	0.000	0.000	0.160
104572028	ЛУКЕТИ	Ресен	Велико Търново	200121*	0.000	0.015	0.000	0.000	0.000	0.015
104572028	ЛУКЕТИ	Ресен	Велико Търново	130113*	0.000	0.050	0.000	0.000	0.000	0.050
104639968	МЕТАЛ-ЕКСПЕРТ И СИЕ	Велико Търново	Велико Търново	150110*	0.005	0.003	0.000	0.000	0.000	0.008
107546750	ХЛЕБОЗАВОД ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.035	0.015	0.000	0.000	0.000	0.050
117038750	ВЕКО ОЙЛ - ЕООД	Велико Търново	Велико Търново	130205*	0.000	1.260	0.000	0.000	0.000	1.260
117038750	ВЕКО ОЙЛ - ЕООД	Велико Търново	Велико Търново	130208*	0.000	4.780	0.000	0.000	4.780	0.000
121759222	ОМВ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130501*	0.020	0.400	0.000	0.000	0.400	0.020
121759222	ОМВ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130502*	0.010	0.400	0.000	0.000	0.400	0.010
121759222	ОМВ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150202*	0.020	0.400	0.000	0.000	0.400	0.020
121759222	ОМВ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	160708*	0.040	0.000	0.000	0.000	0.000	0.040
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	080111*	4.000	0.000	0.000	0.000	0.000	4.000
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	110113*	0.600	0.000	0.000	0.000	0.000	0.600
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	120109*	0.400	0.000	0.000	0.000	0.000	0.400

БУЛСТАТ	Име на фирмата	Населено място	Община	Код на отпадъка	Налични от минали години, тона	Образувани, тона	Оползотворени, тона	Обезвредени, тона	Предадени на други фирми, тона	Налични в края на годината, тона
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	130208*	0.360	0.090	0.000	0.000	0.450	0.000
129007905	БИТОВА ЕЛЕКТРОНИКА	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.187	0.011	0.000	0.000	0.000	0.198
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130501*	0.020	0.200	0.000	0.000	0.200	0.020
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130502*	0.010	0.150	0.000	0.000	0.150	0.010
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150202*	0.020	0.020	0.000	0.000	0.020	0.020
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	160708*	0.040	0.000	0.000	0.000	0.000	0.040
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130802*	0.100	0.200	0.000	0.000	0.200	0.100
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130501*	0.020	0.200	0.000	0.000	0.200	0.020
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130502*	0.010	0.150	0.000	0.000	0.150	0.010
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150202*	0.020	0.020	0.000	0.000	0.020	0.020
130948987	ЕКО-ЕЛДА БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	160708*	0.040	0.000	0.000	0.000	0.000	0.040
814181757	ХИГИЕННО-МЕДИЦИНСКА ИНДУСТРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	090102*	0.009	0.000	0.000	0.000	0.000	0.009
814181757	ХИГИЕННО-МЕДИЦИНСКА ИНДУСТРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150110*	0.002	0.007	0.000	0.000	0.000	0.009
814181757	ХИГИЕННО-МЕДИЦИНСКА ИНДУСТРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150202*	0.060	0.000	0.000	0.000	0.000	0.060
814181757	ХИГИЕННО-МЕДИЦИНСКА ИНДУСТРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.012	0.001	0.000	0.000	0.000	0.013
814190603	ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД	Велико Търново	Велико Търново	130208*	18.000	0.000	0.000	0.000	0.000	18.000
814190603	ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД	Велико Търново	Велико Търново	160601*	0.000	0.480	0.000	0.000	0.480	0.000
814190603	ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД	Велико Търново	Велико Търново	160606*	0.000	0.240	0.000	0.000	0.240	0.000
814190788	БРИЛЯНТ - ТЪРНОВГРАД	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.017	0.027	0.000	0.000	0.000	0.044
814208970	АРБАНАСИ	Ресен	Велико Търново	160601*	0.020	0.000	0.000	0.000	0.000	0.020
814208970	АРБАНАСИ	Ресен	Велико Търново	200121*	0.140	0.005	0.000	0.000	0.000	0.145
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	090102*	0.240	0.140	0.000	0.000	0.000	0.380
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	130306*	0.005	0.000	0.000	0.000	0.000	0.005
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	090104*	0.000	0.200	0.000	0.000	0.000	0.200
814216918	АБАГАР	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.624	0.026	0.000	0.000	0.000	0.650
814228908	ЕКСТРАПАК	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.008	0.003	0.000	0.000	0.000	0.011
831607255	АГРИМА	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.045	0.200	0.000	0.000	0.000	0.245
831607255	АГРИМА	Велико Търново	Велико Търново	130205*	0.200	0.000	0.000	0.000	0.000	0.200
831607255	АГРИМА	Велико Търново	Велико Търново	160601*	0.000	0.480	0.000	0.000	0.480	0.000

БУЛСТАТ	Име на фирмата	Населено място	Община	Код на отпадъка	Налични от минали години, тона	Образувани, тона	Оползотворени, тона	Обезвредени, тона	Предадени на други фирми, тона	Налични в края на годината, тона
831850937	РОВОТЕЛ СТИЙЛ	Велико Търново	Велико Търново	130205*	0.150	0.060	0.000	0.000	0.000	0.210
831915840	ШЕЛ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130501*	0.020	0.200	0.000	0.000	0.200	0.020
831915840	ШЕЛ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	130502*	0.040	0.150	0.000	0.000	0.150	0.040
831915840	ШЕЛ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	150202*	0.000	0.050	0.000	0.000	0.050	0.000
831915840	ШЕЛ БЪЛГАРИЯ	Велико Търново	Велико Търново	160708*	0.040	0.000	0.000	0.000	0.000	0.040
1290080740065	ТЕРЕМ ЕАД - КЛОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	190813*	35.000	0.500	0.000	0.000	0.000	35.500
1290080740065	ТЕРЕМ ЕАД - КЛОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.016	0.005	0.000	0.000	0.000	0.021
1290080740065	ТЕРЕМ ЕАД - КЛОН ВЕЛИКО ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	160303*	6.818	0.000	0.000	0.000	0.000	6.818
8316421810089	ТЕХНОЛОГИЧЕН РАЙОН ПО ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ - В. ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	160601*	0.000	3.813	0.000	0.000	0.000	3.813
8316421810089	ТЕХНОЛОГИЧЕН РАЙОН ПО ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ - В. ТЪРНОВО	Велико Търново	Велико Търново	200121*	0.000	0.160	0.000	0.000	0.000	0.160
				ОБЩО	**86.414**	**47.400**	**0.050**	**4.300**	**37.555**	**91.909**

Източник: Изпълнителна агенция по околна среда

3.2. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАКТИКИ ЗА ТРЕТИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ

3.2.1. Събиране и транспортиране на отпадъци

3.2.1.1. Система за събиране и транспортиране на битови отпадъци

3.2.1.1.1. Обхват на системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци в община Велико Търново

Община Велико Търново включва 89 населени места (3 града и 86 села) с население 93 252 жители с настоящ адрес към 15.12.2009 г. по данни от ЕСГРАОН.

Към 2009 г. организирано събиране и транспортиране на битови отпадъци е въведено в 42 населени места (Заповед № РД 22-1856/17.10.2008 г. на кмета на община Велико Търново) с население 93 125 жители. В тази връзка организираната от общината система за събиране и транспортиране на битови отпадъци обхваща 99,86 % от населението на община Велико Търново. Със Заповед № РД 22-1482/13.10.2009 г., влизаща в сила от 1 януари 2010 г. е запазен броят на обслужваните населени места в общината, като за град Велико Търново в организираната система е включена и местност „Трошана” - района на ж.к. „Велико Търново Хилс”.

Организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци не се извършва само в много малки населени места, разположени в планинската част на общината, които са напълно обезлюдени или са с население по-малко от 10 жители. Въз основа на Решение № 787 от 26.01.2006 г. на Общински съвет Велико Търново, жителите на тези населени места са освободени от заплащането на такса „битови отпадъци”.

3.2.1.1.2. Дружества, извършващи дейностите по събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на община Велико Търново

Предоставянето на услугите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци е отговорност на кметовете на общини. За изпълнение на задълженията си кметовете на общини сключват договори със специализирани фирми, които извършват дейностите, след провеждането на тръжни процедури по Закона за обществените поръчки или Закона за концесиите.

Събирането и транспортирането на битовите отпадъци на територията на община Велико Търново се извършва от следните дружествата - “Титан - АС” ЕООД, гр. София - клон В. Търново и “Инвестстрой – 92”ЕООД, гр. Велико Търново (Таблица 23).

Таблица 23. Дружества, извършващи събиране и транспортиране на битови отпадъци в община Велико Търново

Наименование на дружеството	Собственост	Форма на възлагане на дейностите	Срок на договора	Разрешителен документ по чл. 12 от ЗУО
"Титан - АС" ЕООД гр. София - клон Велико Търново	Частна	Концесионен договор	1999 – 2014 г.	Регистрационен документ № 04-РД-050-00/ 04.12.2007 г.
"Инвестстрой - 92" ЕООД - Велико Търново	Общинска	Договор по ЗОП	2008 – 2011 г.	Регистрационен документ № 04-РД-010-01/ 01.06.2006 г.

Източник: Общинска администрация Велико Търново

"Титан - АС" ЕООД, гр. София - клон В. Търново извършва събиране и извозване на битовите отпадъци от гр. Велико Търново и селата Арбанаси, Беляковец, Малък Чифлик, Присово и Шереметя до съществуващото общинско депо в с. Шереметя. Дейностите се извършват съгласно сключен договор за концесия през м. септември 1999 г. Концесията е за срок от 15 години – до 2014 г.

Към момента на разработване на настоящата Програма, останалите населени места с организирано сметосъбиране в община Велико Търново се обслужват от общинското дружество "Инвестстрой - 92" ЕООД - Велико Търново (правоприемник на "Комунално стопанство" ЕООД). Договорът е сключен на 01.08.2008 г. със срок от 3 години, въз основа на проведена процедура по Закона за обществените поръчки, открита с решение РД 24-23/ 27.08.2008г. на Кмета на община Велико Търново. През 2009 г. отпадъците от селата Буковец, Къпиново, Леденик, Миндя, Момин сбор, Пчелище, Пушево, Ресен, Самоводене, Церова кория и Шемшево са транспортирани до общинското депо в с. Шереметя, местност „Стублица", останалите се депонират на нерегламентирани депа, подлежащи на закриване. От началото на 2010 г. до депото в с. Шереметя се транспортират и битовите отпадъци от селата Балван, Велчево, Ветринци, Водолей, Дичин, Емен, Никюп, Ново село, Русаля и Хотница. Подробна информация за действащите и закрити депа и нерегламентирани сметища на територията на община Велико Търново е представена в т. 3.2.3.1 от Програмата.

3.2.1.1.3. Използвани съдове за събиране на битови отпадъци

За събирането на битовите отпадъци в община Велико Търново се използва стационарна контейнерна система. Контейнерите се поставят на определени места и се обслужват от наличната техника за транспортиране на отпадъците.

Към м. декември 2009 г. на територията на община Велико Търново се използват следните съдове за събиране на битови отпадъци (Таблица 24):

Таблица 24. Налични съдове за събиране на битови отпадъци в община Велико Търново

Вид съдове	Обем (m^3)	Брой	Собственост	Брой
Контейнери тип „Бобър" - метални	1,1	2270	Община В. Търново	1270
			„Титан - АС" ЕООД	1000
Контейнери тип „Бургаски" - метални	4,0	48	Община В. Търново	18
			„Инвестстрой - 92" ЕООД	30
Поцинковани кофи	0,11	4720	Община В. Търново	3520
			„Титан - АС" ЕООД	1200
Пластмасови кофи	0,24	800	„Титан - АС" ЕООД	800

Източник: Общинска администрация Велико Търново

Видът на съдовете и техният обем са от съществено значение за качеството на предоставяната услуга на населението, както и нейната себестойност и ефективност.

През месеците юни и юли 2009 г. е извършена подмяна на голяма част от използваните четири кубикови контейнери с новозакупени контейнери тип „Бобър". За сравнение в началото на 2009 г. са използвани 288 броя контейнери с обем 4 $м^3$, като след подмяната са останали 48 бр. от този вид.

В Таблица 25 е представена информация за наличните съдове към м. декември 2009 г. за събиране на битови отпадъци (вид и брой) по населени места с организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци в община Велико Търново.

Таблица 25. Съдове за събиране на битови отпадъци по населени места

Населено място	Брой налични съдове			
	1.1 м^3	**0.11 м^3**	**0.24 м^3**	**4 м^3**
гр. Велико Търново	964	1200	700	
с. Арбанаси	21	20	100	
с. Балван	70			
с. Беляковец	63			
с. Буковец	16			
с. Велчево	15			2
с. Ветринци	15			
с. Водолей	60			
с. Войнежа		70		
с. Вонеща вода		250		
с. Въглевци		90		
с. Габровци, с.Димитровци, с.Първовци и с.Шодековци *		80		
с. Големаните		40		
гр. Дебелец		1600		35
с. Дичин	40			
с. Емен	10			
с. Къпиново	54			
гр. Килифарево		1000		
с. Кладни дял		30		
с. Леденик	76			

Населено място	Брой налични съдове			
	1.1 м^3	**0.11 м^3**	**0.24 м^3**	**4 м^3**
с. Малки чифлик	3			6
с. Миндя	47			
с. Момин сбор	24			
с. Нацовци		40		
с. Никюп	50			
с. Ново село	70			
с. Плаково		180		
с. Присово	60			
с. Пушево	27			
с. Пчелище	68			2
с. Райковци		80		
с. Ресен	165			
с. Русаля	41			
с. Самоводене	120			
с. Хотница	50			
с. Церова кория	61			
с. Шереметя	12			3
с. Шемшево	68			
с. Ялово		40		
Общо:	**2270**	**4720**	**800**	**48**

Източник: Общинска администрация Велико Търново

Забележка:

* Към с. Габровци се обслужват и селата Шодековци, Димитровци и Първовци

3.2.1.1.4. Използвана техника за транспортиране на битови отпадъци

Обслужването на съдовете за събиране на битовите отпадъци на територията на община Велико Търново се извършва от 14 броя транспортни средства, както следва:

- 6 броя специализирани сметосъбиращи автомобили с марки: "МАН" (4 бр. – производител Турция), "ДАФ" (1 бр. – производител Турция) и "Исузу" (1 бр. – производител Турция);
- 1 брой контейнеровоз с марка "ГАЗ" (производител Русия);
- 5 броя товарни автомобили с марки: "УАЗ" (3 бр. – производител Русия) и "ГАЗ 53" (2 бр. – производител Русия);
- 2 самосвала с марка "ГАЗ" (производител Русия).

Извозването на битовите отпадъци от населените места, обслужвани от концесионера „Титан – АС" ЕООД се извършва от 11 броя транспортни средства, девет от които са собственост на концесионера. Общинското дружество „Инвестстрой - 92" ЕООД транспортира битовите отпадъци от населените места, които обслужва с три броя транспортни средства.

Информация за техническите характеристики на използваните транспортни средства и броя на персонала, които ги обслужва е представена в следващата таблица.

Таблица 26. Технически характеристики на използваните транспортни средства в община Велико Търново и информация за персонала

Технически характеристики		**Транспортно средство №**				
		1 МАН Рег. № ВТ 49-16АР	**2** МАН Рег. № ВТ 49-20АР	**3** МАН Рег. № ВТ 49-21АР	**4** УАЗ Рег. № ВТ 50-01 АР	**5** УАЗ Рег. № ВТ 80-72 АР
Година на производство		13.10.1999	13.10.1999	13.10.1999	20.10.1999	01.03.1979
Тип на транспортното средство, производител (страна)		Специализиран сметосъбиращ автомобил Турция	Специализиран сметосъбиращ автомобил Турция	Специализиран сметосъбиращ автомобил Турция	Товарен автомобил Русия	Товарен автомобил Русия
Брой		1	1	1	1	1
Собственост		„Титан - АС” ЕООД кл.В.Търново	„Титан - АС” ЕООД кл.В.Търново	„Титан - АС” ЕООД кл.В.Търново	„Титан - АС” ЕООД кл. В.Търново	„Титан - АС” ЕООД кл. В.Търново
Обем на надстройката ($м^3$)		16 $м^3$	16 $м^3$	16 $м^3$	2 $м^3$	2 $м^3$
Вид на използваното гориво за съответното транспортно средство		дизел	дизел	дизел	Бензин/ газ	Бензин/ газ
Разход на гориво за 100 км		45	45	45	30	30
Изминати километри за година		34000	31000	37000	22000	19000
Персонал (шофьор, събирачи на отпадъци, механици, други)	Постоянен	3	3	3	4	4
	Временно нает					

Технически характеристики		**Транспортно средство №**				
		6 ДАФ Рег. № СТ 94-96	**7** ГАЗ Рег. № СА58-08 АМ	**8** ГАЗ Рег. № ВТ 45-12АР	**9** ГАЗ Рег. № ВТ-45-31 АС	**10** УАЗ Рег. № ВТ 92-57 АК
Година на производство		20.01.1992	11.12.1989	05.05.1986	05.03.1982	16.02.1988
Тип на транспортното средство, производител (страна)		Специализиран сметосъбиращ автомобил Турция	Самосвал Русия	Контейнеровоз Русия	Самосвал Русия	Товарен автомобил Русия
Брой		1	1	1	1	1
Собственост		„Титан - АС” ЕООД кл. В.Търново	„Титан - АС” ЕООД кл.В.Търново	ЕТ „Пролет – Й. Йорданов” *	ЕТ „Пролет – Й. Йорданов”*	„Титан - АС” ЕООД кл.В.Търново
Обем на надстройката ($м^3$)		22 $м^3$	4 $м^3$	4 $м^3$	4 $м^3$	2 $м^3$
Вид на използваното гориво за съответното транспортно средство		Бензин/газ	Бензин/газ	Бензин/газ	Бензин	Бензин/газ
Разход на гориво за 100 км		60	38	38	38	30
Изминати километри за година		20000	15000	28000	9000	15000
Персонал (шофьор, събирачи на отпадъци, механици, други)	Постоянен	3	4	2	4	4
	Временно нает					

<u>Забележка:</u> Транспортните средства, собственост на ЕТ „Пролет – Й. Йорданов” се използват от концесионера „Титан - АС” ЕООД кл. В.Търново въз основа на договор

Технически характеристики		**Транспортно средство №**			
		11 МАН Рег. № СА 33 29 СМ	**12** Исузу Рег. № СФ 95-40 НА	**13** ГАЗ 53 Рег. № ВТ 81-72 АМ	**14** ГАЗ 53 Рег. № ВТ 82-94АМ
Година на производство		1999	2005	1990	1989
Тип на транспортното средство, производител (страна)		Специализиран сметосъбиращ автомобил Турция	Специализиран сметосъбиращ автомобил Турция	Товарен автомобил Русия	Товарен автомобил Русия
Брой		1	1	1	1
Собственост		„Титан - АС” ЕООД кл. В.Търново	„Инвестстрой - 92” ЕООД	„Инвестстрой - 92” ЕООД	„Инвестстрой - 92” ЕООД
Обем на надстройката ($м^3$)		22 $м^3$	9 $м^3$	4$м^3$	4 $м^3$
Вид на използваното гориво за съответното транспортно средство		Бензин/ Газ	Бензин	Бензин	Бензин
Разход на гориво за 100 км		60	17	36	36
Изминати километри за година		20000	26160	22840	26100
Персонал (шофьор, събирачи на отпадъци, механици, други)	Постоянен	3	3	2	2
	Временно нает				

Източник: Общинска администрация – Велико Търново

Както е видно от информацията, представена в Таблица 26, за транспортирането на отпадъците се използват различни видове транспортни средства, което е обусловено от специфичната конфигурация на терена на гр. Велико Търново, особено на старата част. Обслужването на съдовете, разположени на тесните и стръмни улички се извършва предимно ръчно с открити бордови превозни средства.

В основната си част използваните транспортни средства (12 броя) са произведени в периода 1982 – 1999 г. Само един от използваните специализирани сметосъбиращи автомобили е произведен през 2005 г., но все още е в експлоатация и товарен автомобил от 1979 г. Като цяло техниката за транспортиране на отпадъците е амортизирана, което е свързано с допълнителни разходи за поддържането .

Населените места от планинския район на общината, където са раположени поцинковани кофи тип „Мева” с обем 0.11 л, се обслужват от дружество „Инвестстрой - 92” ЕООД с два броя автомобил „Шкода”.

Град Дебелец се обслужва самостоятелно, като кметството разполага със собствен автомобил „Шкода” и обслужва съдовете тип „Мева”.

3.2.1.1.5. Честота на събиране и извозване на битовите отпадъци в община Велико Търново

Битовите отпадъци се извозват до депата въз основа на утвърдени със заповед на кмета на общината, за всяка календарна година, графици и маршрути за движение и последователност на обслужване на улиците, които при необходимост се актуализират с оглед ефективно управление на отпадъците.

Честотата на събиране и извозване на битовите отпадъци по населени места в община Велико Търново по видове съдове е представена в Таблица 27. Честотата е утвърдена със Заповед № РД 22-1482/13.10.2009 г. на кмета на община Велико Търново.

Таблица 27. Честота на събиране и транспортиране на битовите отпадъци по населени места

Населено място	Честота на събиране и транспортиране на отпадъците			
	1,1 $м^3$	0,11 $м^3$	0,24 $м^3$	4 $м^3$
гр. Велико Търново	ежедневно	ежедневно	ежедневно	
с. Арбанаси	3 седмично	2 седмично	2 седмично	
с. Балван	2 месечно			
с. Беляковец	2 месечно			
с. Буковец	1 месечно			
с. Велчево	2 месечно			2 месечно

Населено място	Честота на събиране и транспортиране на отпадъците			
	1,1 м^3	**0,11 м^3**	**0,24 м^3**	**4 м^3**
с. Ветринци	2 месечно			
с. Водолей	2 месечно			
с. Войнежа		2 месечно		
с. Вонеща вода		2 месечно		
с. Въглевци		2 месечно		
с. Габровци		2 месечно		
с. Големаните		2 месечно		
гр. Дебелец		1 седм. – I зона 2 месечно – останалите зони		2 месечно
с. Димитровци		2 месечно		
с. Дичин	2 месечно			
с. Емен	2 месечно			
с. Къпиново	2 месечно			
гр. Килифарево		1 седмично		
с. Кладни дял		2 месечно		
с. Леденик	2 месечно			
с. Малки чифлик	1 седмично			2 месечно
с. Миндя	2 месечно			
с. Момин сбор	1 месечно			
с. Нацовци		2 месечно		
с. Никюп	2 месечно			
с. Ново село	2 месечно			

Населено място	Честота на събиране и транспортиране на отпадъците			
	1,1 м^3	**0,11 м^3**	**0,24 м^3**	**4 м^3**
с. Плаково		2 месечно		
с. Присово	2 месечно			
с. Пушево	1 месечно			
с. Пчелище	2 месечно			2 месечно
с. Първовци		2 месечно		
с. Райковци		2 месечно		
с. Ресен	2 месечно			
с. Русаля	2 месечно			
с. Самоводене	2 месечно			
с. Хотница	2 месечно			
с. Церова кория	2 месечно			
с. Шереметя	2 седмично			2 месечно
с. Шодековци		2 месечно		
с. Шемшево	2 месечно			
с. Ялово		2 месечно		

Източник: Общинска администрация – Велико Търново

3.2.1.2. Системи за разделно събиране на отпадъци

3.2.1.2.1. Разделно събиране на отпадъци от опаковки

С оглед ограничаване на количеството на рециклируемите отпадъци, постъпващи на депа и съобразно изискванията на *Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки*, община Велико Търново е сключила договор за разделно събиране на отпадъци от опаковки. Договорът е сключен на 14.11.2006 г. със срок до 30.10.2011 г. Включена е клауза, съгласно която, договорът ще се счита продължен за неопределен срок, ако в рамките на три месеца преди изтичането на срока, никоя от страните не възрази писмено пред другата срещу неговото продължаване. Договорът е тристранен –

между общината, Организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки „Екопак България" АД (притежаваща разрешение от Министъра на околната среда и водите и осигуряваща финансирането на дейностите, съгласно ЗУО) и дружество „Титан – АС" ЕООД, извършващо разделното събиране и транспортиране на отпадъците от опаковки, въз основа на притежаван Регистрационен документ № 04-РД-050-00/04.12.2007 г.

Съвместно с общината, Организацията по оползотворяване „Екопак България"АД е разработила *Програма за разделно събиране на отпадъците от опаковки в цветни контейнери на територията на община Велико Търново*, която се изпълнява съвместно с „Титан – АС" ЕООД.

Основна цел на програмата е прилагането на система за разделно събиране и сепариране на отпадъци от опаковки на територията на общината, чрез която да се осигури:

- опазване и защита на околната среда;
- оптимално и екологосъобразно събиране, сортиране, транспортиране и предаване за оползотворяване на отпадъците от опаковки, образувани на територията на общината;
- постигане на високо ниво на участие на обществеността при прилагането на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки;
- изпълнение на изискванията, определени в действащото национално и общинско законодателство в сферата на управление на отпадъците от опаковки;
- събиране на реални данни за образуваните отпадъци от опаковки и условията за реализация на система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Съгласно сключения договор и разработената програма, Организацията по оползотворяване "Екопак България" АД има задължение да закупи и достави цветни контейнери за разделното събиране на отпадъци от опаковки, както и да финансира цялостната реализация на програмата. Задълженията на общината са свързани с определяне на местата за разполагане на контейнерите. Третата страна, „Титан – АС" ЕООД, събира и транспортира отпадъците от опаковки от контейнерите за разделно събиране до посочена от "Екопак България" АД площадка, поддържа техническото и хигиенно състояние на съдовете за разделно събиране и изготвя отчети за извършените дейности и събраните количества отпадъци.

Понастоящем в организираната по горе описания начин система за разделно събиране на отпадъци от опаковки са обхванати общинския център – гр. Велико Търново и следните населени места в общината: гр. Дебелец, гр. Килифарево, с. Ресен, с. Самоводене, с. Арбанаси, с. Шереметя и с. М. Чифлик. На територията на общината (в обхванатите населени места) са разположени и се обслужват 456 броя пластмасови контейнери тип „Бобър" с обем 1,1 $м^3$, собственост на "Екопак България" АД, разположени на 152 точки. Видът на контейнерите е следният:

- сини контейнери - за събиране на хартиени и композитни отпадъци от опаковки;
- жълти контейнери - за събиране на пластмасови и метални отпадъци от опаковки;
- зелени контейнери - за събиране на стъклени отпадъци от опаковки.

Обичайното разположение на съдовете на определените от общината места е на групи, всяка по три броя цветни контейнери - син, жълт и зелен.

Информация за количеството разделно събрани отпадъци от опаковки за периода 2007 – 2009 г. е представена в Таблица 28.

Таблица 28. Количество разделно събрани отпадъци от опаковки

Вид на отпадъците	Година	Количество по години (тона)	Общо количество (тона)
Хартиени и картонени отпадъци	2007	263	1177
	2008	412	
	2009	502	
Пластмасови и метални отпадъци	2007	138	670
	2008	275	
	2009	257	
Стъклени отпадъци	2007	46	302
	2008	90	
	2009	166	
Общо количество разделно събрани отпадъци от опаковки			2149

Източник: „Екопак България" АД

3.2.1.2.2. Разделно събиране на други масово разпространени отпадъци

Във връзка с разширяване обхвата на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци и в съответствие с разпоредбите на съответните наредби, регламентиращи тяхното управление на 22.03.2010 г. Община Велико Търново е сключила договори за разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) и негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА) с Организации по оползотворяване на тези видове масово разпространени отпадъци, притежаващи необходимите разрешения от министъра на околната среда и водите – съответно с „ИУЕЕО рециклиране" и „НУБА рециклиране". Съгласно сключените договори, на територията на общината ще бъдат поставени общо 80 броя

съдове за събиране на негодни за употреба батерии, като местата за разполагането им са определени. Излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване ще се събира кампанийно два пъти годишно.

Паралелно с прилагането на системите за разделно събиране на горепосочените масово разпространени отпадъци от Организации по оползотворяване въз основа на сключени договори с Община Велико Търново, се извършва и събиране от частни фирми, притежаващи необходимите разрешения или регистрационни документи по чл. 12 от ЗУО. Дружествата експлоатират площадки, където могат да се предават срещу заплащане определени видове масово разпространени отпадъци (МРО), както и други рециклируеми отпадъци. На площадките могат да бъдат предавани отпадъци както от населението, така и от индустриални и търговски обекти. Този пазар е пряко зависим от моментната пазарна ситуация – цените, които предлагат преработващите предприятия.

По-долу е представена информация за дружества, притежаващи разрешения и извършващи събиране на определени МРО:

√ Разрешения за събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори на територията на община Велико Търново притежават следните дружества – „Ровотел Стийл", „Вторични Суровини 2004".

Съгласно подадената от дружествата информация, събраните количества негодни за употреба батерии и акумулатори са следните:

- 2006 г. – 59 872 кг;

- 2007 г. – 72 602 кг;

- 2008 г. – 40 706 кг.

√ Разрешения за събиране на отработени масла на територията на община Велико Търново притежават следните дружества – „Л и К", „Веко Ойл" и „Радо 98".

√ Разрешения за събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване на територията на община Велико Търново притежават следните дружества:

- „Вторични Суровини 2004" - за площадки в гр. Велико Търново, УПИ XI - 20, кв. 572; с. Присово, имот 160013, с. Ресен, парцел XVI, кв. 52, с. Балван, УПИ II-82, кв. 4;
- „Еко Феникс" – за площадка в гр. Велико Търново, ул. „Никола Габровски" 27А;
- „Л и К" – за площадки в гр. Дебелец, УПИ – парцел № 3 "гаров район" и землището на с. Малък чифлик, складове на ТПК Царевец, планосничен № 086002;
- „Булметал 91" – за площадки в гр. Велико Търново, УПИ VI-77, VI-78 и поземлен имот II-29 в кв. 573;
- „Мат 2001" – за площадки в гр. Велико Търново, ул. „Професор Илия Янулов" -гараж 7 и ул. „Дълга лъка" УПИ XXVI;

- „Феникс ВТ” - за площадка в гр. Велико Търново, ул. “Никола Габровски” № 75А, УПИ VIII в кв. 11;
- „Радо 98” - за площадка в гр. Килифарево, м. Брестито, имоти 1590 и 1591;
- „Нира Караиванова” – за площадки в гр. Дебелец, УПИ - парцел 3, в стр. кв.- гаров район и в с. Присово, УПИ в кв.62, на територията на "Присое"АД.

В рамките на сключен договор № LL-2007-1027-НМ/10.12.2007 г. за предаване и приемане на излезли от употреба луминесцентни и други живаксъдържащи лампи между Община Велико Търново и „БалБок Инженеринг” АД, през 2008 г. са предадени за рециклиране 724 кг живаксъдържащи лампи от подмяна на уличното осветление в гр. Велико Търново. Временното съхраняване на отпадъците до предаването им за последващо третиране се извършва на площадка на фирмата, поддържаща уличното осветление.

√ Разрешения за събиране на излезли от употреба моторни превозни средства на територията на община Велико Търново притежават следните дружества:

- „Вторични Суровини 2004” - за площадка в гр. Велико Търново;
- „Ровотел Стийл” - за площадка в гр. Велико Търново;
- „Екотракс” – за площадка в гр. Велико Търново;
- „Металко” и „МАТ 2001” - за площадки в с. Шемшево.

3.2.2. Предварително третиране на отпадъци

Съгласно изискванията на чл. 38 на *Наредба № 8/2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, отпадъците, които се приемат на депа трябва да бъдат подложени на предварително третиране.

Понастоящем битовите и строителните отпадъци, образувани на територията на община Велико Търново се депонират директно, без да се извършва предварително третиране преди депонирането им.

Предварително третиране (сепариране) се извършва само на разделно събраните отпадъци от опаковки от гр. Велико Търново, които се транспортират до сепариращa инсталация за отпадъци от опаковки, разположена в гр. Горна Оряховица, ул. "Иван Момчилов" № 2. Капацитетът е 9 000 т/год. Предназначена е за сепариране на фолиа, бутилки и хартия. Инсталацията е собственост на Организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки "Екопак България" АД. Оператор на инсталацията е дружеството "Пейпър Груп" ООД по договор с Организацията по оползотворяване.

Сепариращата инсталация се състои от:

- лентов транспортьор, захранващ прав участък с дължина 2000 мм, ел.двигател 1.1 кВт, линейна скорост – 23,5 м/мин;

- лентов транспортьор, захранващ наклонен участък с дължина 4000 мм, ел.двигател 1.5 кВт, линейна скорост – 23,5м/мин;
- лентов транспортьор, сортиращ с дължина 6м – 2броя, ел.двигател 1.5 кВт – 2броя, линейна скорост – 23,5м/мин, работни места - 8-16 броя;
- стоманена работна площадка – 2 броя, обезопасена с перила с височина 1800 мм;
- стоманени стълби за работната площадка - 2 броя.

На площадката е разположена и Преса "Presona", Швеция, модел: LP 40, електромотор 18 кВт, размер на балата 800 х 1100 мм, дължина 2400 мм, капацитет до 15 тона на час в зависимост от материала.

3.2.3. Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци. Депониране

Прилаганият метод за обезвреждане на битовите и строителните отпадъци на територията на община Велико Търново е депонирането.

3.2.3.1. Съществуващи депа за отпадъци и стари замърсявания

3.2.3.1.1. Общинско депо за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя

Съществуващото депо за неопасни отпадъци на община Велико Търново, което се използва и от община Лясковец е разположено в землището на с. Шереметя, местност „Стублица”, имот № 000305, ЕКАТТЕ 83123 - с обща площ на имота 35,533 дка (по скица). GPS координати: X (позиция изток) = 25.70334; Y (позиция север) = 43.06794 ; LL (WGS84). Имотът е собственост на община Велико Търново (рег. № 5011).

Депото е отредено със Заповед № IX – 305/08.11.1971 г. на Министерство на земеделието и хранителната промишленост (МЗХП), на основание т. 13 от 286^{то} Разпореждане на Министерски съвет от 1968 г. по предложение на ОНС гр. В. Търново с доклад № 2220/27.10.1971 г. Депото се експлоатира от 1973 г., продължителността на експлоатация е 37 години.

През 2005 г. депото е разширено със съседния имот № 000315 в землището на с. Шереметя. По данни от скица № Ф00173/02.03.2005 г. имотът е с площ 17,406 дка.

Начинът на трайно ползване на земите на двата имота (по скици от кадастъра, представени на Фигура 9 и Фигура 10) е сметище. Фактически заетата площ, установена от извършеното геодезическо заснемане на депото в рамките на Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG е 51,14 дка, а обемът на депонираните отпадъци – 593 957м^3.

Фигура 9. Скица на депото за неопасни отпадъци на община Велико Търново – имот № 000305

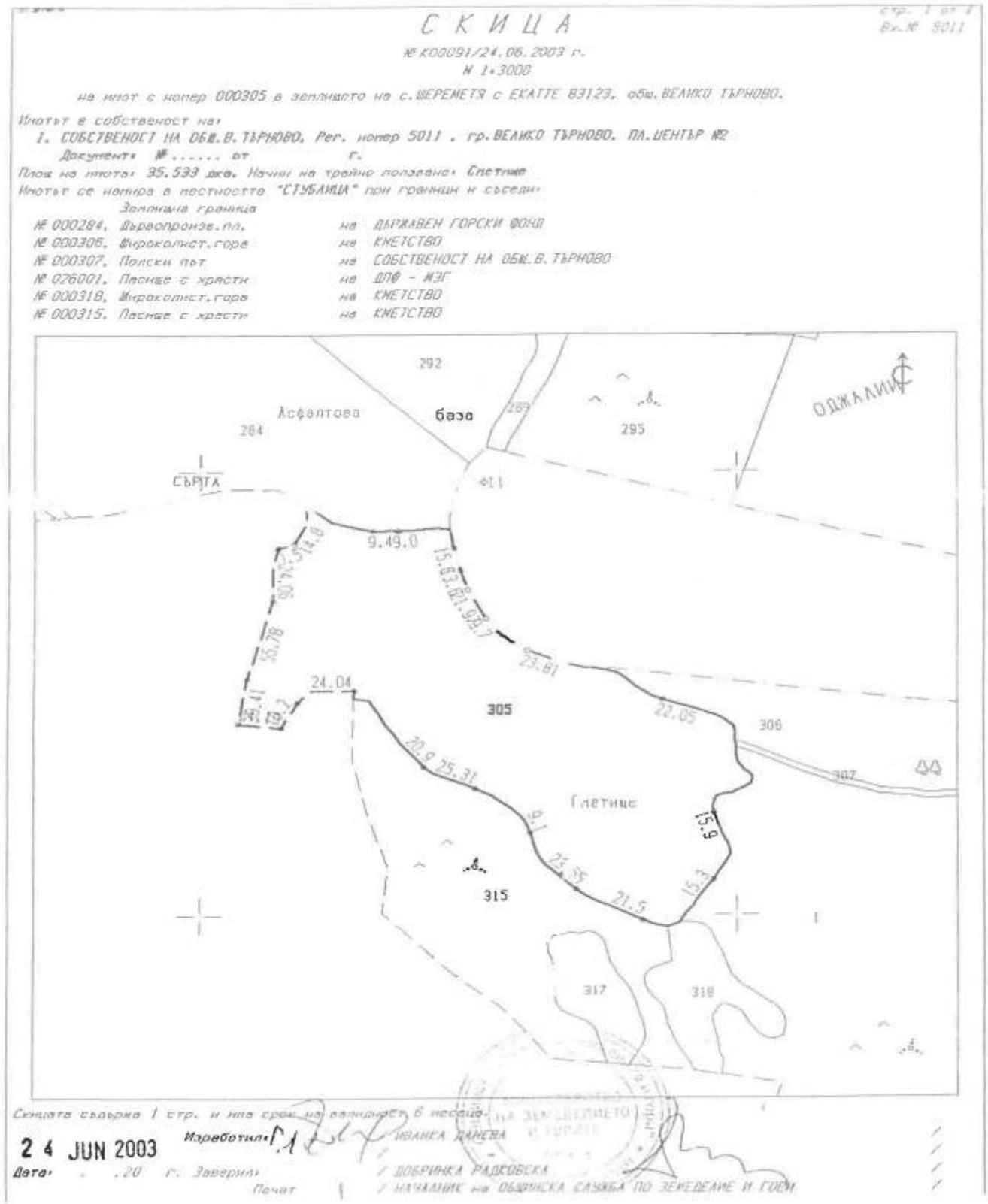

Фигура 10. Скица на депото за неопасни отпадъци на община Велико Търново – имот № 000315

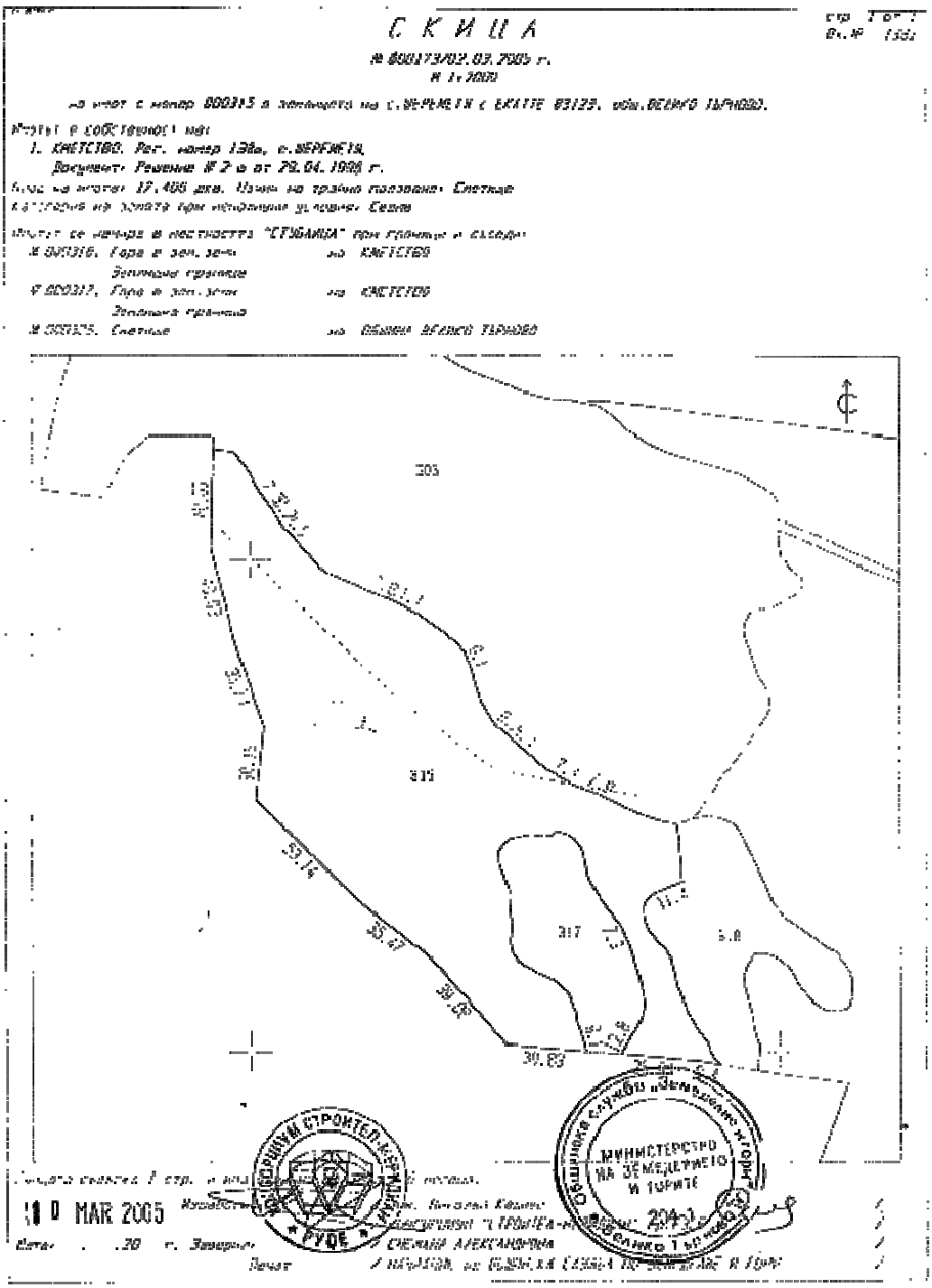

Депото е разположено на 4 км по въздушна линия от гр. Велико Търново и на 3 км от гр. Лясковец. Най-близкото населено място е на 1,250 км - жилищната зона на с. Шереметя. Депото се намира в непосредствена близост до защитена зона „Търновски височини" BG0000213. Местоположението на депото е показано на Фигура 11 и Фигура 12.

Фигура 11. Местоположение на депото за неопасни отпадъци на община Велико Търново

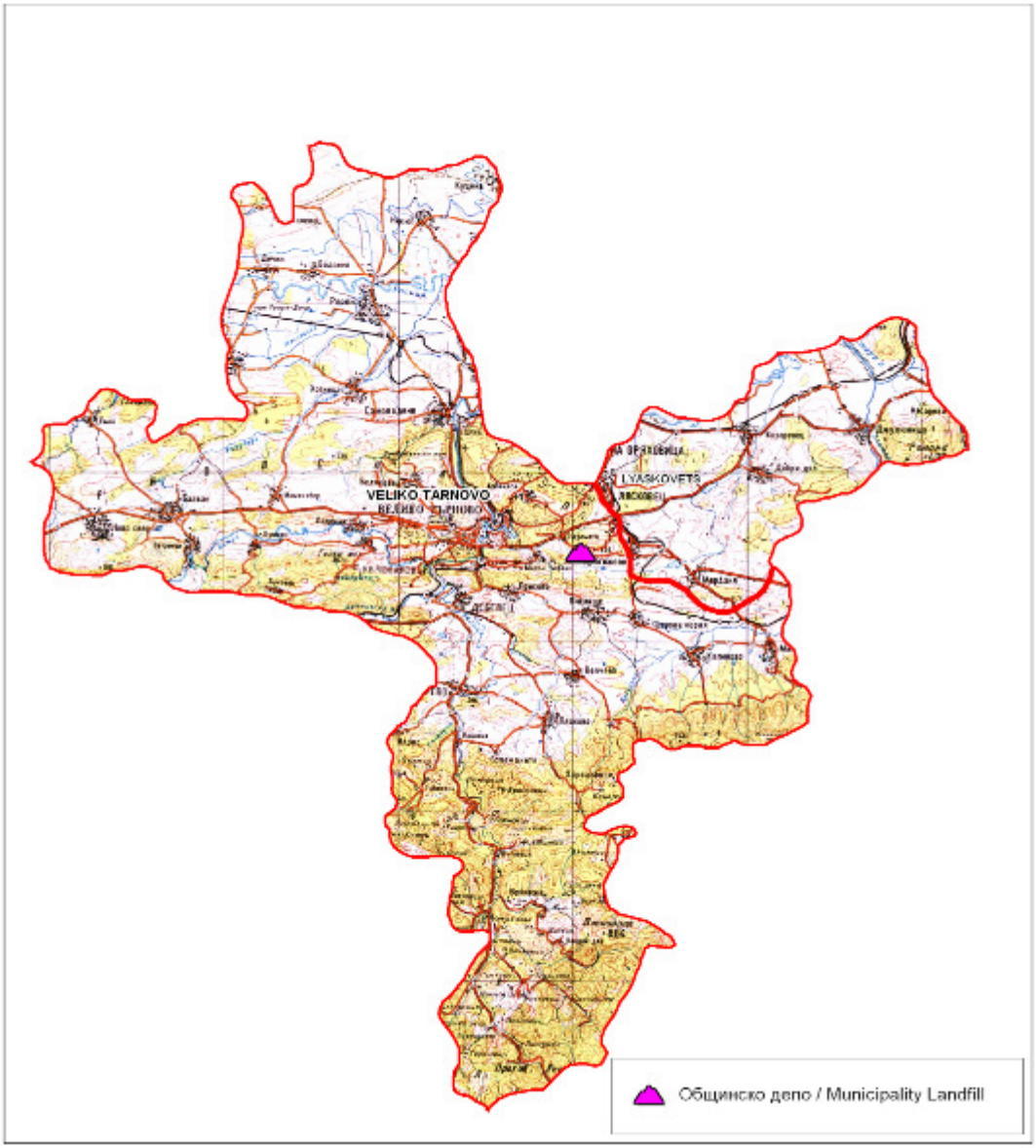

Фигура 12. Местоположение на депото за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя, М 1:25000

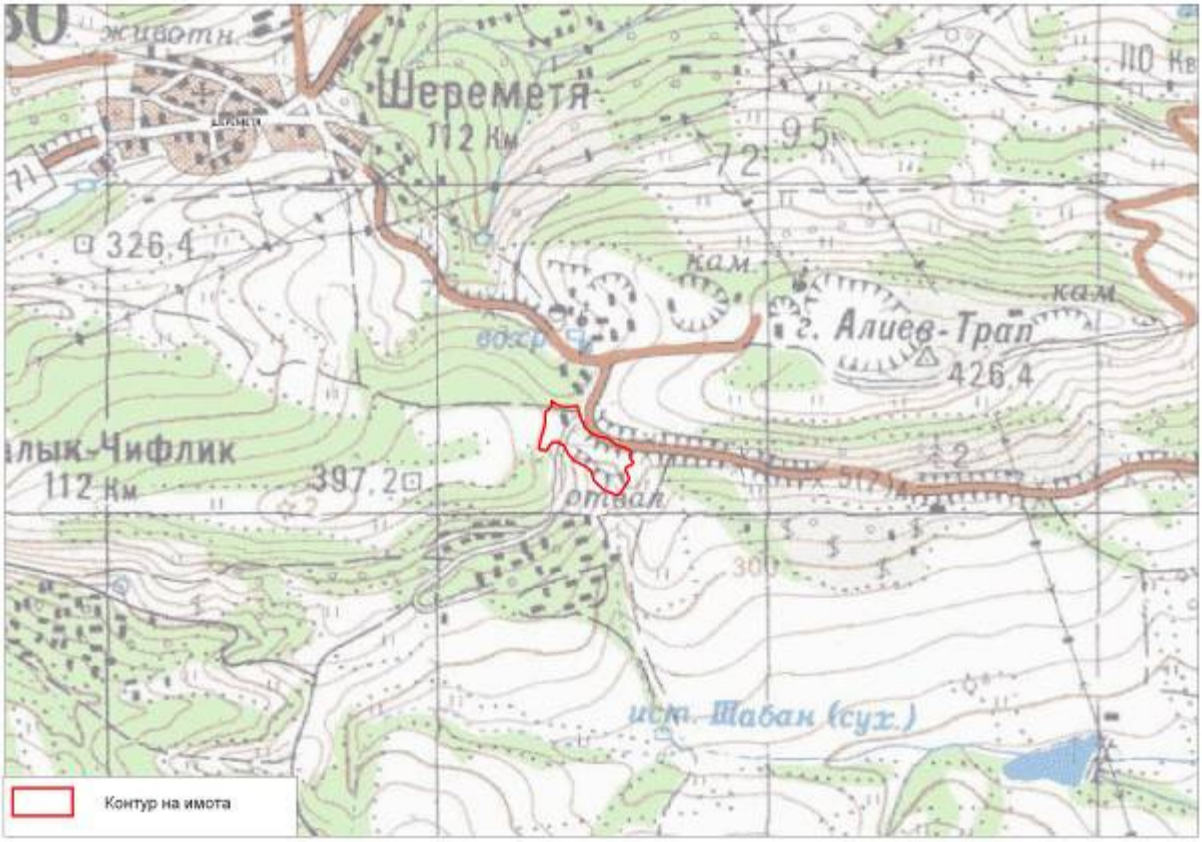

Депонирането на отпадъците се извършва чрез насипване на дере с непостоянен водоприток. Депонираните отпадъци са насипани на три нива в стръмно дере и имат обща средна височина около 30 м. Извършва се ежедневно прибутване и разстилане на отпадъците с булдозер. На депото е изпълнена частична (техническа) рекултивация – на частта с прекратена експлоатация.

Депото е маркирано с означителна табела и е оградено с ограда. На депото има входящ контрол на отпадъците, диспечер и денонощна охрана. Изградена е битова сграда и бетонов технологичен път с дължина 150 м. Води се отчет за количеството и произхода на депонираните отпадъци. Инженерингови характеристики на депото са показани в Таблица 29.

Таблица 29. Инженерингови характеристики на депото

Управление на биогаз	не
Управление на инфилтрат	не
Везна	не
Изолация на депото	не
Механично оборудване (компактор, трактор, други)	2 булдозера
Ограда	да
Охрана	да
Работи по избягване на наводнения	не
Мониторинг на подземни води	да
Персонал	диспечер, булдозерист, охрана

За депото има изготвени: Инвестиционен проект; План за експлоатация; План за привеждане в съответствие с нормативните изисквания, утвърден с протокол на РИОСВ – Велико Търново от 20.10.2006 г.; Програма за собствен мониторинг. За депото има изготвени проучвания на геоложката основа.

В съответствие с разпоредбите на ЗООС и *Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни за изграждането и експлоатацията на нови и експлоатацията на действащи промишлени инсталации*, община Велико Търново е подала Заявление за издаване на Комплексно разрешително (КР) на депото за неопасни отпадъци - землище на с. Шереметя. На основание чл. 3 и чл. 4 от ЗООС от МОСВ е направен отказ от издаване на комплексно разрешително с Решение № 215-Н0-И0-А0/2008 г. за неиздаване на КР от 05.07.2008 г.

Депото е собственост на община Велико Търново. От 1991 г. оператор на депото е ЕТ „Фаворит - Х - Христо Атанасов", лице за контакти: Христо Атанасов, тел.: 0887252026. През 2009 г. е проведена нова тръжна процедура по Закона за обществените поръчки за избор на оператор. На 20.01.2010 г. е сключен договор между община Велико Търново и ЕТ „Фаворит - Х - Христо Атанасов", гр. Велико Търново, ул. „Никола Златарски" № 14, с предмет „Експлоатация и стопанисване на депо за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя, община Велико Търново". Срокът на договора е 48 месеца или до започване експлоатацията на новото Регионално депо.

Количеството на депонираните отпадъци на депото през 2008 и 2009 г. е представено в Таблица 30.

Таблица 30. Количество на депонираните отпадъци на депото за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя

Година	Депонирани отпадъци по видове (тона)			
	Битови отпадъци от група 20 от Списъка на отпадъците	Строителни отпадъци от група 17 от Списъка на отпадъците	Други неопасни отпадъци	Общо
2008	27 695	116	3 511	31 322
2009	28 122	123	3 428	31 673

Източник: Общинска администрация Велико Търново

През 2008 г. на депото са депонирани битовите отпадъци от следните населени места от община Велико Търново: гр. Велико Търново, с. Шереметя, с. Арбанаси, с. Малки чифлик, с. Беляковец, с. Присово, с. Шемшево, с. Леденик, с. Ресен, с. Самоводене, с. Буковец, с. Пушево, с. Момин сбор, с. Къпиново, с. Миндя, с. Пчелище, с. Церова кория, както и отпадъците на три населени места от община Лясковец: гр. Лясковец, с. Драгижево и с. Мерданя.

Към края на 2009 г., на депото вече се депонират и битовите отпадъци от селата Балван, Велчево, Плаково, Ветринци, Водолей, Вонеща вода, Дичин, Емен, Никюп, Ново село, Русаля и Хотница.

През 2009 г. в рамките на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България*, е извършена оценка на риска на съществуващото депо за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя. Оценката на риска е извършена на базата на събраната по време на инвентаризацията на депото информация, която е въведена и оценена с програмата GEFA.

GEFA-4.0 Bu е Саксонска програма за количествена оценка на риска на депа и стари замърсявания. В България е официално приета и приспособена за българските условия, при изпълнение на проект „Национална програма за намаляване на опасността от депата и старите замърсявания с отпадъци в България" I, II и III етап, от C&E Consulting und Engineering GmbH, Германия, Изпълнителната агенция по околна среда към МОСВ и БТ-Инженеринг, в периода 2000 – 2004 г.

В GEFA са заложени поредица от критерии и алгоритми за оценяване опасността от депата. Тези алгоритми позволяват да се получи число (R), отразяващо комплексната оценка за въздействието на отпадъците от депата върху защитаваните обекти (подземни води и почви). Определянето на този комплексен риск се извършва на база умножаването на индивидуалните рискове от пет макрофактора:

R= r0.m1.m2.m3.m4

където:

r0 – характеризира потенциално опасните вещества, които се съдържат в депонирани на депото отпадъци;

m1 – макрофактор, характеризиращ депото като източник, емитиращ вредни вещества;

m2 – макрофактор, характеризиращ защитаваните обекти (подземни води или почви) и поведението на вредните вещества при попадането им в него;

m3 – макрофактор, характеризиращ преноса на маси и миграцията на вредните вещества в защитаваните обекти (подземни води или почви);

m4 - макрофактор, характеризиращ потенциалното използване на защитаваните обекти (подземни води или почви).

Въз основа на получените цифрови стойности от резултатите от оценката се определя и препоръчителната потребност от действия.

Съгласно приетата методика, в зависимост от стойностите на риска, депата се разделят на четири основни категории:

Таблица 31. Категории риск на депата

Категория		**Необходимост от действия**	**Стойности на риска (R)**	
			от	**до**
I	Минимален	Отпада от проучване	1	2
		Остава в регистъра без проучване	2	3
II	Среден	Остава в регистъра, има необходимост от допълнително проучване	3	6
III	Висок	Необходимост от допълнително проучване	6	8
IV	Много висок	Необходимост от проучване за саниране	>8	

Използвани са следните понятия и символи:

- p0 – изходен риск, вследствие на опасността на депонираните вещества; Интервал от 0 (безопасност) до 6 (много опасно), а в екстремни случаи може да има стойност над 6;
- pI – действителен риск, вследствие на очакваното отделяне на вредни вещества;
- pII - действителен риск, вследствие на очакваното преминаване на вредни вещества в защитавания обект;

- pIII - действителен риск, вследствие на миграцията на вредните вещества в защитавания обект;
- pIV – риск с тежест, предвид стопанското значение на защитавания обект в района на наблюдение (често идентичен с определящия риск P);
- P – риск, определящ необходимостта от действие.

Всеки от макрофакторите (m1 – m4) е разделен на отделни показатели, за които има числена стойност. При неизвестни фактори или недостатъчна точност на изходната информация, рискът се оценява за "благоприятен" (минимален риск) и "неблагоприятен" (максимален риск), като използването на максимален риск отразява най-високата очаквана степен на опасност. Rmax се използва за определяне на следващите мерки за проучване и саниране. Стойностите за Rcp се използват за сравняване на отделните депа, тяхната приоритизация във времето и ранжиране – Таблица 32.

Таблица 32. Разпределение на риска и планиране на дейности за защитавани обекти „подземни води" и „почви"

Категории по риск		**Действия**		**Интервал на риска**
		Вид	**Срок**	
I	Минимален	Отпада от проучване Остава в регистъра без проучване		**1 – 3**
II	Среден	Остава в регистъра, има необходимост от допълнително проучване	Мониторинг и дългосрочни действия	**3 – 6**
III	Висок	Необходимост от допълнително проучване	Средносрочни действия	**6 - 8**
IV	Много висок	Необходимост от проучване за саниране	Краткосрочни действия.	**>8**

√ Приоритизация на депото от гледна точка на необходимите видове последващи действия за в бъдеще

Приоритизацията на депото е направена според оценката на максималната стойност на максималния риск (между $p_{макс.макс}$. за подземни води и почви). Съгласно методиката, всички инвентаризирани депа, в зависимост от стойността на максималния максимален риск се разделят на 4 групи по приоритетност:

IV приоритетна група – депа с много висок риск – за тези депа трябва да започне директно допълнително детайлно проучване за саниране;

III приоритетна група – депа с висок риск – необходимо е допълнително детайлно проучване за въздействие върху околната среда, след което, в зависимост от резултата, депото ще премине към друга приоритетна група;

II приоритетна група – депа със среден риск – необходимост от допълнително детайлно проучване в дългосрочен период от време;

I приоритетна група – депа с минимален риск – депото отпада от списъка на депата.

√ Приоритизация на депото от гледна точка на срочност на изпълнение на необходимите последващи действия за в бъдеще

Приоритизацията на депото е направена според оценката на максималната стойност на средния риск (между $p_{макс.ср}$. за подземни води и почви). Съгласно методиката, всички инвентаризирани депа, в зависимост от стойността на максималния среден риск се разделят на 4 групи по приоритетност:

IV приоритетна група – депа с много висок риск – в краткосрочен период от време следва да започне изпълнението на планираните мерки (детайлни проучвания и саниране);

III приоритетна група – депа с висок риск – в средносрочен период от време следва да започне изпълнението на планираните мерки (детайлни проучвания и саниране);

II приоритетна група – депа със среден риск – в дългосрочен период от време следва да започне изпълнението на планираните мерки (мониторинг, детайлни проучвания и според резултатите – евентуално саниране);

I приоритетна група – депа с минимален риск – депата имат незначително въздействие върху околната среда – води и почви. За тях не са необходими допълнителни проучвания или други действия с цел охрана и защита на тези компоненти. Те остават на отчет в създадения регистър на депата.

От така изчисления риск на депото и приведените по-горе критерии за действие се определят начините за рекултивация на депото и срочността на предприемане на действия.

Резултатите от получените стойности за макрофакторите за средния и максималния риск на депото към различните компоненти на околната среда са отразени в Таблица 33 и Таблица 34. Определен е риска на депото към подземните води и почвите.

Таблица 33. Стойности на риска

Местоположение на депото	Подземни води			Почви	
	Ро	Р4		Р4	
		среден	максимален	среден	максимален
землище на с. Шереметя м. „Стублица”	5.5(5.0 6.0)	**8,50**	**12,00**	**8,5**	**9,4**

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Таблица 34. Стойности на макрофакторите и на риска

Местоположение на депото	Подземни води								Почви						
	Ро	m1	m2	m3	m4	Р4		Необх. за действие	m1	m2	m3	m4	Р4		Необх. за действие
						ср.	мах						ср.	мах	
землище на с. Шереметя м. „Стублица”	5.5(5.0 6.0)	1,40	1,00	1,00	1,10	**8,50**	**12,00**	**E**	1,2	0,9	1,1	1,3	**8,5**	**9,4**	**E**

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Легенда:

Категории по риск		Интервал на риска
I	Минимален	1-3
II	Среден	3-6
III	Висок	6-8
IV	Много висок	> 8

В резултат на извършената оценката на риска, депото попада в следните категории:

√ Приоритизация на депото от гледна точка на необходимите видове последващи действия за в бъдеще - според оценката на максималната стойност на

максималния риск (между $p_{макс.макс.}$ за подземни води и почви), която е 12,0, депото попада в **категория IV - депа с много висок риск (>8)**. Следователно трябва да започне директно допълнително детайлно проучване за саниране.

√ Приоритизация на депото от гледна точка на срочност на изпълнение на необходимите последващи действия за в бъдеще - според оценката на максималната стойност на средния риск (между $p_{макс.ср.}$ за подземни води и почви), която е 8,5, депото също попада в **категория IV - депа с много висок риск (>8)**. Следователно в краткосрочен период от време следва да започне изпълнението на планираните мерки (детайлни проучвания и саниране).

В тази връзка са предприети следните действия:

- В рамките на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна, България* е извършено геодезическо заснемане на депото и е изготвен идеен проект за закриване и рекултивация на депото (подробна информация за предложените алтернативни технически решение е представена в Раздел 4, т. 4.4.4.4 Закриване на съществуващо общинско депо за отпадъци);
- Изготвен е Проект за закриване и рекултивация на депото от „БАУГРУНД ИНСТИТУТ – КНИРИМ”ООД по сключен договор за изпълнение на обществена поръчка с община Велико Търново.

3.2.3.1.2. Депо за строителни отпадъци и земни маси в землището на с. Леденик

Отреденото депо за строителни отпадъци и земни маси на територията на община Велико Търново се намира в землището на с. Леденик, местност „Гробищата”, имот № 076001, ЕКАТТЕ 43253 – с обща площ 49,189 дка (по скица). Имотът е публична общинска собственост (акт № 3506 за публична общинска собственост). Начинът на трайно ползване на земите е депо за индустриални отпадъци (по скица от кадастъра). Фактически заетата площ е около 48 дка.

Фигура 13. Скица на депото за строителни отпадъци и земни маси в землището на с. Леденик

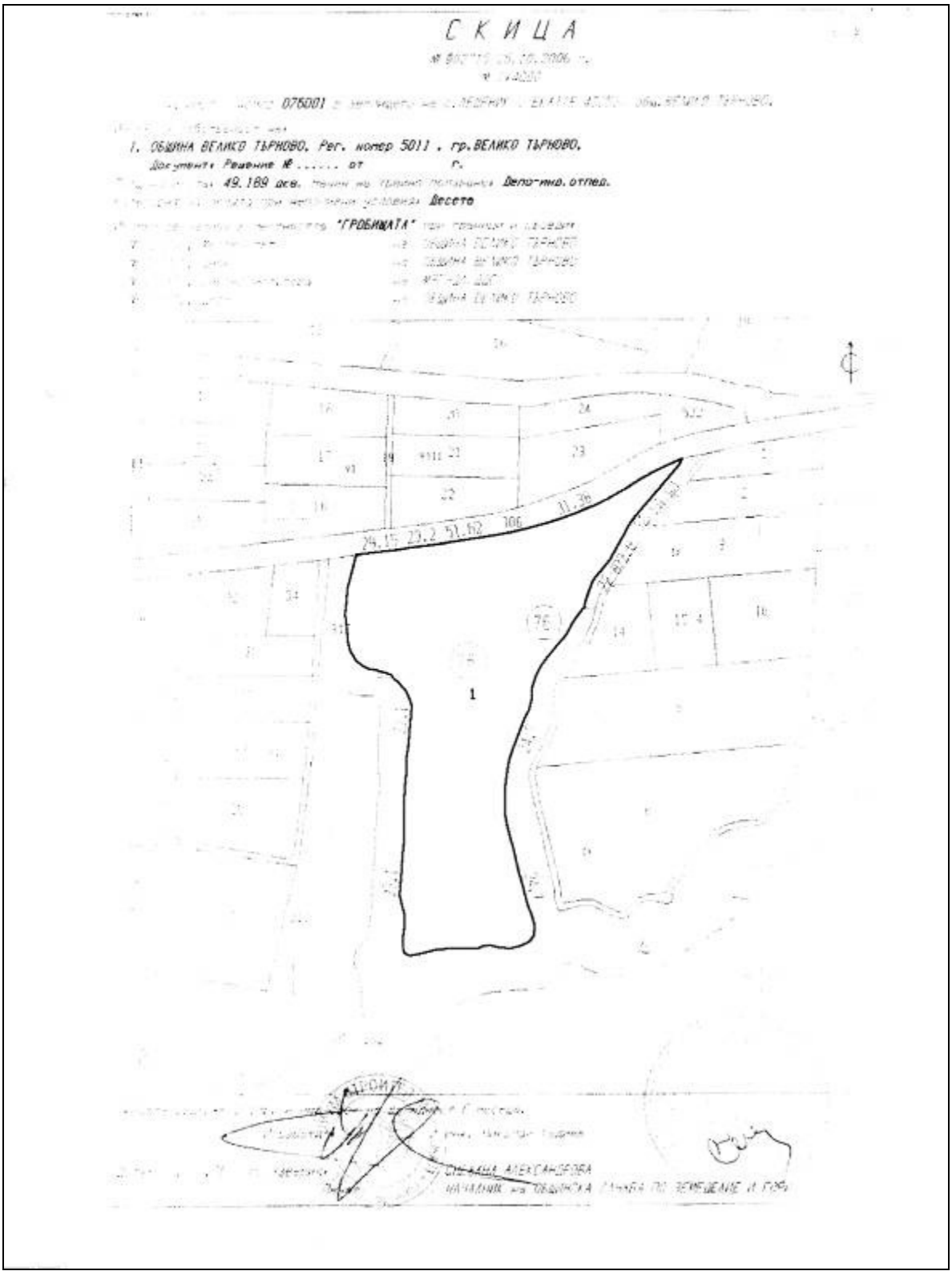

Депото е разположено на 3,2 км по въздушна линия от гр. Велико Търново и на 1,2 км от с. Леденик. Най-близкото населено място е на 1 км - жилищната зона на с. Шемшево. Местоположението на депото е показано на Фигура 14.

Фигура 14. Местоположение на депото за строителни отпадъци и земни маси на община Велико Търново, М 1:25000

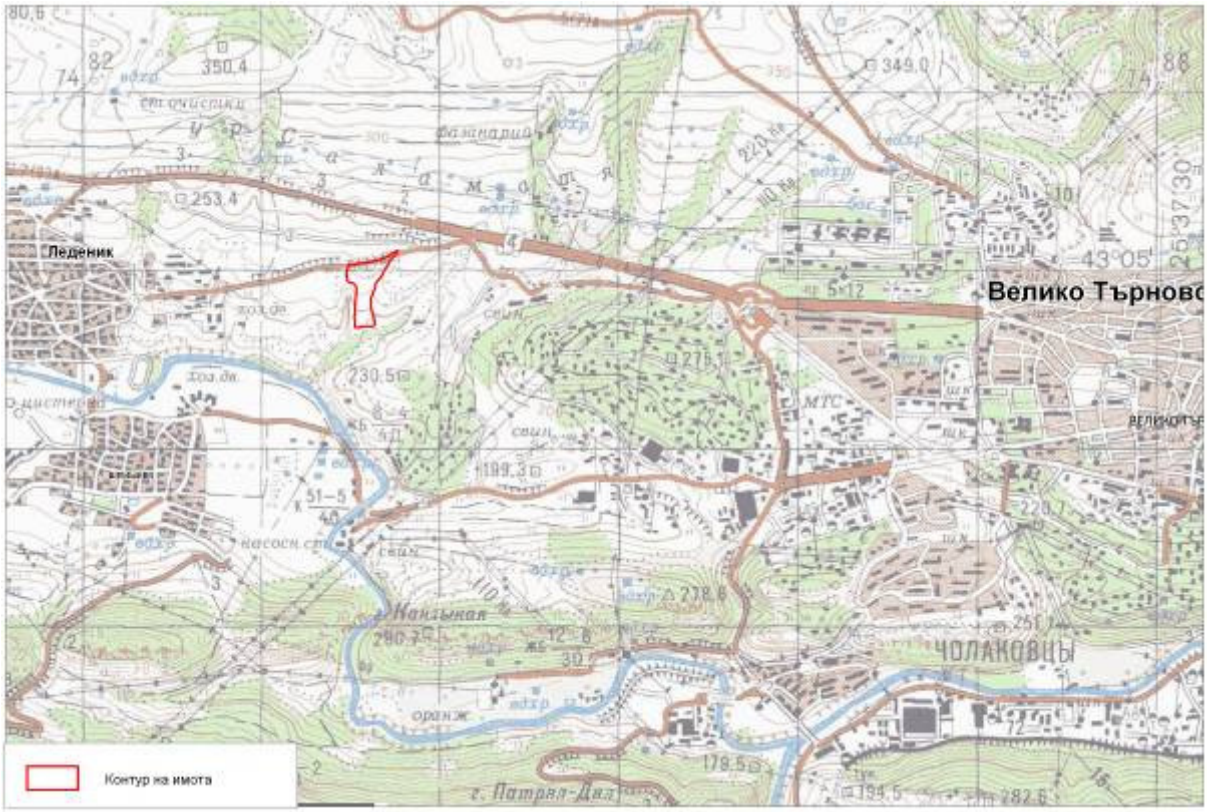

Депото е собственост на Община Велико Търново. Експлоатира се от 1973 г. Оператор на депото от 2006 г. е ЕТ „НАДЕЖДА – Надежда Христова". През 2009 г. е проведена нова тръжна процедура по Закона за обществените поръчки за избор на оператор. На 25.10.2009 г. е сключен договор за срок от 3 години между община Велико Търново и избрания оператор ЕТ „НАДЕЖДА – Надежда Христова", гр. Велико Търново, ул. „Моско Москов" № 17, ет. 2, ап. 3 лице за контакти: Надежда Александрова Христова. Операторът отговаря за третирането на строителните отпадъци и земни маси и стопанисването на площадката на депото по време и след нейната експлоатация. Също така води отчет на постъпилите и третирани строителни отпадъци и земни маси.

Количеството на депонираните строителни отпадъци и земни маси на депото в с. Леденик през периода 2005-2009 г. е представено в Таблица 35.

Таблица 35. Количество на депонираните строителни отпадъци и земни маси на депото в с. Леденик

година	2005		2006		2007		2008		2009	
	т	$м^3$	т	$м^3$	т	$м^3$	т	$м^3$	т	$м^3$
Строителни отпадъци и земни маси	11 150	15 529	16 450	23 500	19 746	28 208	22 800	32 571	23 432	34 680

Източник: Общинска администрация Велико Търново

3.2.3.1.3. Преустановяване експлоатацията на съществуващи депа и сметища на населените места в община Велико Търново

До влизането в сила на *Наредба № 8 от 24 август 2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, депонирането на битовите отпадъци, образувани на територията на община Велико Търново се е извършвало на 26 депа на съответните населени места. В съответствие с разпоредбите на § 5, ал. 2 от Наредба № 8 за тези депа са изготвени Планове за привеждане на депата в съответствие с нормативните изисквания. Плановете са утвърдени от РИОСВ – Велико Търново със съответни мерки и срокове за тяхното изпълнение с Решения от 30.09.2005 г.

В съответствие с изискванията на законодателството по управление на отпадъците, община Велико Търново е предприела действия за преустановяване експлоатацията на съществуващите депа и сметища на населените места, които не отговарят на изискванията на Наредба № 8.

През 2008 и 2009 г. е преустановена експлоатацията на 23 селски сметища (посочени в Таблица 36), което е документирано от РИОСВ – гр. В. Търново.

Таблица 36. Селски сметища на територията на община Велико Търново с преустановена експлоатация през 2008 и 2009 г.

Година на преустановяване на експлоатацията	Наименование	Потвърждение за закриване от РИОСВ – гр. Велико Търново	Количество депонирани отпадъци през 2008 г. (тона)
2008	Сметище с. Беляковец	№ И-127/20.01.2009 г.	
	Сметище с. Момин сбор	№ И-127/14.01.2009 г.	-
	Сметище с. Пушево	№ И-127/20.01.2009 г.	-

Година на преустановяване на експлоатацията	Наименование	Потвърждение за закриване от РИОСВ – гр. Велико Търново	Количество депонирани отпадъци през 2008 г. (тона)
	Сметище с. Буковец	№ И-127/14.01.2009 г.	-
	Сметище с. Велчево	№ И-127/25.11.2008 г.	64
	Сметище с. Плаково	№ И-127/25.11.2008 г.	82
	Сметище с. Присово	№ И-127/18.11.2008 г.	-
	Сметище с. Ресен	№ И-127/18.11.2008 г.	-
	Сметище с. Самоводене	№ И-127/18.11.2008 г.	-
2009	Сметище с. Ветринци	№ И-127/30.11.2009 г.	131
	Сметище с. Водолей	№ И-127/30.11.2009 г.	142
	Сметище с. Вонеща Вода	№ И-127/01.12.2009 г.	128
	Сметище с. Дичин	№ И-127/30.11.2009 г.	165
	Сметище с. Емен	№ И-127/04.11.2009 г.	90
	Сметище с. Къпиново	№ И-127/27.10.2009 г.	43
	Сметище с. Миндя	№ И-127/27.10.2009 г.	40
	Сметище с. Никюп	№ И-127/30.11.2009 г.	281
	Сметище с. Ново село	№ И-127/04.11.2009 г.	460
	Сметище с. Пчелище	№ И-127/27.10.2009 г.	63
	Сметище с. Русаля	№ И-127/04.11.2009 г.	190
	Сметище с. Хотница	№ И-127/30.11.2009 г.	292
	Сметище с. Церова кория	№ И-127/27.10.2009 г.	52
	Сметище с. Балван	№ И-127/04.11.2009 г.	330

Източник: Общинска администрация Велико Търново

Към момента на разработване на настоящата Програма, освен общинското депо в землището на с . Шереметя, все още са в експлоатация депата на гр. Дебелец и гр. Килифарево.

Количеството на депонираните отпадъци на депата на гр. Дебелец и гр. Килифарево през 2008 и 2009 г. е посочено в Таблица 37.

Таблица 37. Депонирани отпадъци през 2008 на депата на гр. Дебелец и гр. Килифарево

Депо	Депонирани отпадъци по видове (тона)		
	Битови отпадъци от група 20 от Списъка на отпадъците	**Строителни отпадъци от група 17 от Списъка на отпадъците**	**Други неопасни отпадъци**
гр. Дебелец	6 800	400	1 800
гр. Килифарево	3 114	153	740

Източник: Общинска администрация Велико Търново

През 2009 г. е проведена тръжна процедура по Закона за обществените поръчки за изготвяне на проекти за закриване на депата за битови отпадъци на гр. Дебелец и гр. Килифарево. На 30.07.2009 г. е сключен договор с „Екоинженеринг" ЕООД, гр. Горна Оряховица, ул. „Г. Измирлиев" № 21. Предмет на договора: „Изготвяне на проекти за закриване на депа за битови отпадъци в гр. Дебелец, село Шереметя и гр. Килифарево" 1-ва позиция:"Изготвяне на проекти за закриване на депа за битови отпадъци в гр. Дебелец и гр. Килифарево".

3.2.3.2. Други методи за обезвреждане/ оползотворяване

На територията на община Велико Търново не се прилагат други методи за обезвреждане на битовите отпадъци освен депонирането им.

3.2.4. Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

Старите замърсявания с отпадъци са резултат от несъобразени с изискванията за опазване на околната среда дейности. Те водят до замърсяване и изменения в качеството на компонентите на околната среда – почва, повърхностни и подземни води. Тези замърсявания нарушават ландшафта, излъчват неприятни миризми и са потенциален източник на зараза, създават епидемиологичен риск.

Въпреки усилията на общинската администрация нерегламентираните сметища стават традиционни, а навиците на хората се оказват непреодолими. Това води до разходването на значителни средства от общинския бюджет за тяхното почистване.

Община Велико Търново ежегодно сключва договори по реда на ЗОП за почистване на нерегламентирани сметища и замърсени терени на територията на общината. Почистването се извършва два пъти в годината /пролетно и есенно/, като контролът се упражнява от кметовете и кметските наместници на съответните населени места. За съжаление, за ликвидиране на такива сметища трудно може да се говори, тъй като практиката показва, че обикновено след почистването на такъв терен, следва повторното му замърсяване.

Друг източник на замърсяване са препаратите за растителна защита с изтекъл срок на годност. Вследствие на химизацията на българското земеделие през 70-те и 80-те години на миналия век, след промените, на територията на страната останаха неизползвани пестициди и други препарати за растителна защита (ПРЗ) с изтекъл срок на годност, които се използваха в земеделието за борба с болести и вредители по селскостопанските култури. Подложени на атмосферните въздействия те създават реална опасност от замърсяване на околната среда, от натравяне на хора и животни.

За решаване на проблема със залежалите и негодни за употреба пестициди на територията на страната е създадена Междуведомствена експертна комисия за управление на „забранени и с изтекъл срок на годност ПРЗ".

На основание Заповед № РД-35/04.03.1999 г. на МОСВ и Заповед № РД-09.369/05.03.1999 г. на МЗГ (МЗХ) – гр. София е издадена Заповед № 239/22.05.1999 г. на Областен управител – В. Търново относно създаване на организация за проверка на съществуващите складове, изготвяне на проекти за събиране, пакетиране и екологосъобразно съхранение на забранените, залежали и негодни за употреба пестициди.

През 2000 година с финансовата подкрепа на МОСВ, по-голяма част от негодните и залежали препарати за растителна защита бяха събрани от бившите ТКЗС на територията на общината и складирани в един "Централизиран склад за негодни пестициди" в гр. Велико Търново. Складът е разположен североизточно от града, в складово помещение в района на "Комунално стопанство" ЕООД – Велико Търново.

Складът за пестициди представлява масивна, двуетажна сграда, състояща се от отделни помещения с циментов под и обща площ 130 кв.м. Спазена е необходимата хигиенно-защитна зона от жилища, училища, детски градини, водоеми и др. Общото количество на събраните пестициди е над 100 т.

3.2.5. Внасяне и изнасяне на отпадъци

В съответствие с разпоредбите на Закона за управление на отпадъците, внасянето на отпадъци на територията на Република България се допуска, когато те се използват само за оползотворяване и при наличие на писмен договор с лице - оператор на инсталация, където се предвижда да бъде извършено оползотворяването, в който са описани технологията и получаваните продукти. Също така за внасянето на отпадъци в страната е необходимо съгласие за приемане на отпадъците за оползотворяване на територията на общината, където се намира инсталацията, прието с решение на съответния Общински съвет. Един от документите, придружаващи заявлението за издаване на разрешение за внасяне на отпадъци, подавани до МОСВ (компетентен

орган за РБългария) е писмено потвърждение от кмета на общината, на чиято територия се намира инсталацията, в което се посочва, че въведените отпадъци ще бъдат приети на територията на съответната община, съгласно конкретно решение на Общинския съвет.

В общинска администрация Велико Търново няма постъпили искания за внасяне на отпадъци, с цел тяхното оползотворяване в съоръжения/ инсталации, разположени на територията на общината.

Изнасянето на отпадъци е алтернатива за оползотворяването/ обезвреждането на отпадъци, в случаите когато на територията на страната няма изградени съоръжения/ инсталации, притежаващи съответните разрешения. В тези случаи, юридическите лица, които възнамеряват да извършват изнасяне на отпадъци следва да спазват разпоредбите на глава пета, раздел V от ЗУО и Регламент (ЕО) № 1013/2006 г. относно превози на отпадъци и да представят необходимите нотификации пред компетентния орган на Р България – Министерство на околната среда и водите. Общинска администрация Велико Търново няма правомощия и задължения в процедурата, свързана с изнасянето на отпадъци и в тази връзка не притежава информация за изнасянето на отпадъци от юридически лица.

3.3. АДМИНИСТРИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

3.3.1. Отговорни звена и лица за управлението на отпадъците в общинската администрация

Общинската администрация и общинските кметове имат ключова роля в планирането и организирането на дейностите по управление на битови и строителни отпадъци на територията на общината, на базата на задълженията, вменени им от националното законодателство. Друго изискване на националното законодателство е отговорността на общините за разработване и изпълнение на общински програми за управление на дейностите по отпадъците.

Съгласно утвърдената от Общински съвет структура и Устройствения правилник на общинска администрация Велико Търново за управлението на отпадъците отговарят следните длъжностни лица и административни звена:

- Кмет на община Велико Търново
- Зам. кмет по „Социални дейности и опазване на околната среда”
- Кметове на кметства - 24;
- Кметски наместници – 12;
- Директор на дирекция „Териториално и селищно устройство”
- Н-к отдел „Опазване на околната среда”
- Специалисти в отдел „Опазване на околната среда” - 2

Организацията на дейностите и осъществяването на политиката на общината в опазването на околната среда, в т.ч. управлението на отпадъците е възложено на отдел „Опазване на околната среда". Конкретните ангажименти на отдела, свързани с управлението на отпадъците са следните:

- въвежда ефективна система за управление на отпадъците чрез интегриран мениджмънт;
- ръководи изцяло планирането, проектирането и изграждането на обектите и дейностите, свързани със събиране и транспортиране на отпадъците от гр. Велико Търново и в кметствата на територията на общината;
- координира дейността по поддържане на чистотата на площите за обществено ползване- улици, площади, тротоари, алеи и др.;
- планира и обезпечава населените места с необходимите съдове за битови отпадъци; участва в изготвянето на графици за почистването на обществени територии – метене, измиване, сметоизвозване, снегопочистване и др. и контролира изпълнението.
- ръководи дейността по депониране на отпадъците и поддържане и експлоатация на депата;
- осъществява планирането и координира проектирането и изграждането на съоръжения за третиране на битови отпадъци;
- упражнява контрол на дейностите по третиране на отпадъците и опазване на чистотата на територията на гр. Велико Търново и кметствата в общината;
- разяснява, предупреждава и осведомява обществеността чрез средствата за масова информация по отношение на всички дейности, намерения и последствия спрямо управлението на отпадъците и проблемите, свързани с тях.

Също така, специалистите от отдел „Опазване на околната среда" оказват методическо съдействие на кметовете на кметства и кметските наместници; изготвят и представят пред компетентните органи отчетна документация за образуваните и третирани битови и строителни отпадъци на територията на общината.

3.3.2. Контролно звено в рамките на общината

Контролът върху дейностите с отпадъци на територията на община Велико Търново се извършва в съответствие с правомощията, предоставени на кмета на общината, съгласно чл. 92 от Закона за управление на отпадъците.

Основните контролни функции в рамките на общинската администрация се извършват от отдел „Опазване на околната среда". В рамките на предоставените им компетенции, служителите на отдела издават предписания и съставят актове при констатирани нарушения на националното законодателство по управление на отпадъци и наредбите на общинския съвет в тази област.

Определен е експерт от отдела, който е оторизиран с функциите на инвеститорски контрол на дружествата, извършващи дейностите по събиране и транспортиране на

битовите отпадъци и обезвреждането на битови и строителни отпадъци. Той отговаря за качеството на възложените услуги и обема на работата според договорените условия.

3.3.3. Постоянна комисия по земеделие, гори и опазване на околната среда към Общински съвет Велико Търново

Към Общински съвет – Велико Търново е сформирана Постоянна комисия по земеделие, гори и опазване на околната среда, състояща се от 7 члена, която изпълнява инициативни, съвещателни и контролни функции, свързани с опазването на околната среда, в т.ч. и управлението на отпадъците.

Комисията има основна роля в процеса на вземане на решения от Общинския съвет. Въпросите, свързани с опазване на околната среда и в частност управлението на отпадъците се разглеждат от посочената постоянна комисия, преди включването им за обсъждане в дневния ред на Общинския съвет. Ръководството на комисията се състои от председател и избран от комисията секретар. Ръководството на комисията организира работата на комисията, ръководи заседанията и поддържа връзка с другите комисии и с председателя на Общинския съвет.

Постоянната комисия по земеделие, гори и опазване на околната среда има задачата да проучва потребностите на населението в областта на опазване на околната среда и управлението на отпадъците и да прави предложения за решаването на проблемите; да подпомага Общинския съвет при подготовката на решения по въпроси, внесени за обсъждане и решаване; да осъществява контрол за изпълнение на решенията на Общинския съвет.

В своята работа комисията разглежда разпределените от председателя на Общинския съвет докладни записки и други материали, прави свои предложения и препоръки и изготвя становища по всеки един от предоставените за разглеждане документи. Дневният ред за заседанията се определя съобразно постъпването на материалите, но не по-късно от девет дни преди сесията, на която се предвижда да бъде обсъждано съответното предложение. Комисията заседава, ако присъстват повече от половината от нейните членове. Решения се приемат с мнозинство от присъстващите при явно гласуване.

За изпълнение на своите задачи комисията може да привлича външни лица като експерти и консултанти. В заседанията на комисията с право на съвещателен глас могат да участват общински съветници, които не са нейни членове, както и кмета на общината, кметове на кметства, кметски наместници и специалисти от общинската администрация.

3.3.4. Местна нормативна уредба, регулираща управлението на отпадъците в община Велико Търново

Управлението на отпадъците в община Велико Търново е регламентирано със следните наредби, приети от Общински съвет - Велико Търново:

- Наредба за опазване на околната среда на територията на община Велико Търново

Основният нормативен акт в сферата на управлението на отпадъците на общинско ниво е *Наредбата за опазване на околната среда на територията на община Велико Търново* (приета от ОбС В. Търново с Решение № 427/18.12.2008 г.), с която са създадени необходимите условия за прилагане на националното законодателство на местно ниво. Наредбата е издадена на основание чл. 19 от ЗУО, чл. 3, ал. 5 от ЗЗШОС и чл. 21, ал. 2 от ЗМСМА.

С наредбата се уреждат обществените отношения свързани с опазването и ползването на компонентите на околната среда; контрола и управлението на факторите, които увреждат околната среда и в частност отпадъци и шум; поддържането на чистотата на територията на общината; предоставянето на информация за състоянието на околната среда на територията на общината; правата, задълженията и отговорностите на физическите и юридическите лица и други организации; финансирането на дейностите по опазване на околната среда на територията на общината; както и контрола, глобите и санкциите за нарушаване разпоредбите на наредбата. Обособен е самостоятелен раздел, който урежда въпросите по управление на отпадъците.

С наредбата са конкретизирани регламентираните с националното законодателство задължения на общинската администрация, свързани с управление на отпадъците. Въведени са изисквания към управлението на битовите и строителните отпадъци, както и към поддържане на чистотата в общината.

Регламентирани са задължения за различните лица, които имат отговорности в процеса на управление на отпадъците – дружествата, на които общината е възложила изпълнението на обществени услуги по реда на ЗОП; собствениците, ползвателите или наемателите на жилищни сгради, ръководителите на юридически лица и организации.

За извършване на услугите по събиране, включително разделно, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на битови отпадъци, кметът на общината сключва договори с лица, притежаващи разрешение по чл. 37 от ЗУО или регистрационен документ по чл. 12, ал. 2, т. 1 от ЗУО (за дейностите събиране и транспортиране). В съответствие с националното законодателство, на кмета на общината е възложен избора на площадка и изграждането на депо за битови (неопасни) отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане и оползотворяването им – самостоятелно или съвместно с други общини на регионален принцип.

В наредбата са намерили отражение и разпоредбите от националното законодателство за управление на масово разпространените отпадъци (МРО). Кметът на общината съгласува разделното събиране на МРО на територията на общината, което е

организирано от организации по оползотворяване или производители и вносители на продукти, изпълняващи индивидуално задълженията си за разделно събиране и оползотворяване. В тези случаи, кметът на общината определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на съответния вид МРО и информира населението на общината чрез местните средствата за масово осведомяване или по други подходящ начин относно разположението им. Лицата, които образуват МРО са длъжни да събират разделно съответните видове отпадъци в определените от общината съдове, ако са на територията на квартали, определени за разделно събиране или да предават разделно събраните отпадъци на определените от общината организации по предварително обявена схема.

Във връзка с изискванията на *Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства* е регламентиран редът на задължително отстраняване с цел разкомплектоване на изоставените в имоти държавна и общинска собственост автомобили, които се считат за ИУМПС.

В наредбата се съдържат редица забранителни разпоредби, чиито контрол се осъществява от кмета на общината и упълномощени от него длъжностни лица от общинска администрация, кметовете и кметските наместници на населените места.

- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Велико Търново

Редът за определяне и събиране на "такса битови отпадъци" е регламентиран с *Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Велико Търново,* приета с Решение № 321 на Великотърновски общински съвет, в сила от 06.08.2008 г.

Таксата се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно - сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; чистота на териториите за обществено ползване. За имоти, намиращи се извън районите, в които Общината е организирала събиране и извозване на битови отпадъци се събира такса за ползване на депо за битови отпадъци и/или за поддържането на чистотата на териториите за общественото ползване. Таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план - сметка, включваща необходимите разходи за всяка дейност.

С наредбата се регламентира и заплащането на такса за строителни отпадъци и производствени отпадъци. Таксата за строителни отпадъци се заплаща за услугите по стопанисване и експлоатация на депото в землището на с. Леденик (разриване, уплътняване на ЗМ и СО, охрана и др.). Таксите се заплащат в "Център за обслужване и информация за граждани" в община Велико Търново след съгласуване на вида и количеството на ЗМ и СО с техническа служба към дирекция "ТСУ", отдел "Опазване на околната среда".

Таксата за производствени отпадъци се заплаща за услугите по експлоатацията и стопанисването на депото за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя (разриване, уплътняване на производствените отпадъци, охрана и др.). На депониране подлежат производствени отпадъци, без опасни отпадъци, които имат характер на битови и не затрудняват или създават проблеми при експлоатацията на депото.

3.3.5. Организационна структура и предприети действия за съвместно решаване на проблемите по управление на отпадъците с други общини

Европейският съюз (ЕС) определя регионалното управление на отпадъците, като решение за създаване на ефективна рамка за прилагане на нормативните изисквания на ЕС и осигуряване подкрепа за мерките, които се прилагат при регионално управление на отпадъците. Българското правителство подкрепя приоритетното създаване на регионални системи за управление на дейностите по отпадъците, като в тази насока Националната програма за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО) предвижда изграждането на регионални съоръжения, отговарящи на европейските изисквания. Оперативна програма ”Околна среда” посочва като бенефициенти на финансирането регионалните сдружения на общините.

Нарастващите нормативни изисквания не могат да бъдат изпълнени самостоятелно от една отделна община, главно поради недостатъчни финансови и човешки ресурси. При планиране на организацията на регионалната система за управление на дейностите по отпадъците е необходимо да се вземе под внимание факта, че този начин на работа е изцяло нов не само за региона, но и на национално ниво, както и че съществуват редица пречки, като ограничени финансови ресурси в резултат от невъзможността да се повиши радикално размера на таксата за битови отпадъци, неизпитан в практиката начин на разпределение на отговорностите и липсата на достатъчно обучен персонал.

Регионалното управление на отпадъците налага институционално разграничени и независими субекти – в случая общините – да работят заедно за постигането на цели, които за тях поотделно са непостижими. Ефективната съвместна работа трябва да включва общо разбирателство между общините на основата на сътрудничеството. Важно е също да се осъзнае, че регионалната структура е не само административно изискване за кандидатстване с проекти към Европейския фонд за регионално развитие, но също и че тя оказва реално влияние върху ежедневното управление на отпадъците в общините и върху решенията, които следва да се вземат.

Създаването на регионалните сдружения има за цел: подобряване на качеството на услугите за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците; ефективно използване на ресурсите, възникващи в процеса на управление на отпадъците; оптимизиране на процесите за управление на отпадъците с оглед намаляване на разходите за услугата за събиране, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци; постигане на прозрачност и отговорност на процесите за управление на отпадъците; реализиране на целите и изискванията на националното законодателство за управление на отпадъците; стимулиране и подпомагане на активността на отделните граждани за участие в

процесите за управление на отпадъците; насърчаване на диалога и взаимодействието между държавата, органите на местното самоуправление и стопанските организации при решаване на проблемите, свързани с управлението на отпадъците.

Във връзка с прилагането на регионално управление на отпадъците е учредено Регионално сдружение за управление на отпадъците. С Решение № 6/ 03.01.2005 г. на Великотърновския окръжен съд е регистрирано в Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел при Окръжен съд гр. Велико Търново Сдружение с обществено полезна дейност „За чисти селища" със седалище гр. Горна Оряховица.

Членове на Регионалното сдружение са 6 общини – Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица. Членовете на сдружението са равнопоставени. Членове на Управителния съвет (УС) на Сдружението са кметовете на участващите в сдружението общини. Председател на УС, който представлява Сдружението е инж. Йордан Михтиев – кмет на община Горна Оряховица.

Предмет на дейност на Сдружението е опазване, защита и устойчиво развитие на околната среда на територията на шестте общини.

Целите на Сдружението са следните:

- Основна цел - обединяване на шестте общини за изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци на общините Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица.
- Подцели – да разработва и актуализира стратегия, регионална програма за управление на отпадъците, обхващаща управление на ресурсите, инвестициите и средствата, и общи системи за управление на регионални и местни услуги по управление на отпадъците, да взаимодейства с МОСВ и МРРБ за изпълнение на нормативните задължения и за съвместно определяне и решаване на проблемите; да представлява общите интереси на сдружението пред правителствени организации, финансиращи институции, агенции за безвъзмездно финансиране, международни институции и да осигурява тяхната подкрепа.

Предприетите до настоящия момент действия за регионално управление на отпадъците са свързани с идентифицирането и проучването на потенциални площадки за изграждане на регионално съоръжение за третиране на отпадъците, както и възлагане и изготвяне на Доклад за оценка на въздействието върху околната среда за инвестиционното намерение на шестте общини, членуващи в Сдружението, съгласно изискванията на ЗООС и *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда* и Доклад за оценка степента на въздействие на инвестиционното предложение, в съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2 от *Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.*

Следваща стъпка, която се реализира понастоящем с оглед изпълнение на целите на Регионалното сдружение е разработването на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико*

Търново и Варна – България, с изпълнител Консорциум „ENVIROPLAN S.A. – N.T.U.A. – KOCKS CONSULT GmbH".

3.4. ПРОУЧВАНЕ, ПРОГНОЗИРАНЕ, ПЛАНИРАНЕ

По отношение управлението на отпадъците в община Велико Търново, а в контекста на регионалното управление и в регион Велико Търново са изготвени редица проучвания, прогнози, планове и програми. По съществените от тях за периода след 2005 г. са следните:

- Програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 01.01.2005 – 31.12.2009 г., приета с Решение № 974/30.05.2006 г. на Общински съвет Велико Търново;
- Програма за опазване на околната среда за периода 2008 – 2013 г., м. март 2008г.;
- Общински план за развитие на община Велико Търново 2007 – 2013 г., м. юли 2005 г.;
- План за привеждане в съответствие с нормативните изисквания на съществуващо депо за неопасни отпадъци в с. Шереметя, община Велико Търново, м. март 2005 г.;
- Проект „Определяне на състава, частта на опаковките и оползотворимите съставки в потока на битовите отпадъци на територията на шестте общини - членки на Сдружение „За чисти селища": Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица", 2005 г., INSAVALOR, Лион, Франция;
- Предварителна селекция на потенциални площадки за изграждане на депо за отпадъци в регион Велико Търново, 2005 г., Консорциум „Геокомплекс";
- Доклад за резултатите от проведени предпроектни (детайлни) геоложки, геофизични, инженерно - геоложки, хидрогеоложки и хидроложки проучвания на площадка № 5 Общинско депо Велико Търново за изграждане на регионално депо за твърди битови отпадъци, м. ноември 2007 г., Консорциум „Геокомплекс";
- Доклад за ОВОС "Регионално депо за неопасни отпадъци от Сдружение „За чисти селища" за потенциални площадки, а именно: „Шереметя – Изток", намиращо се на територията на Община Лясковец; Общинско сметище за битови отпадъци „Шереметя – разширение върху прилежащи терени", намиращо се на територията на Община Велико Търново и „Асеново – запад", м. август 2008 г., "РЕКО Инженеринг" ЕООД, гр. София;
- Доклад за оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитена зона BG0000213 "Търновски височини" на инвестиционно предложение за изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци на общините от Сдружението „За чисти селища" – Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица;

- Проект „Техническа помощ за подготовка на мерки за управление на твърди отпадъци в региони Стара Загора, Луковит, Костенец, Левски, Борово, Велико Търново и Варна", 2008 г., „EPTISA Servisios de Ingeneria S.A., Испания;
- Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България, разработва се понастоящем, изпълнител Консорциум „ENVIROPLAN S.A. – N.T.U.A. – KOCKS CONSULT GmbH".

3.5. ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

3.5.1. Източници за финансиране на дейностите по управление на отпадъците

За изпълнение на дейностите по управление на отпадъците на територията на община Велико Търново за периода на действие на програмата могат да се използват следните основни източници на финансиране:

- Такса „битови отпадъци";
- „Оперативна програма „Околна среда 2007 – 20013 г.";
- Държавен бюджет;
- Предприятие за управление на дейностите по околна среда /ПУДООС/ към МОСВ;
- Друго външно финансиране.

Основният финансов механизъм за акумулиране на средства за финансиране на дейностите по управление на битовите отпадъци, следващ принципа „замърсителят плаща" е регламентиран със Закона за местните данъци и такси (обн., ДВ, бр. 117 от 10.12.1997 г., посл. изм., ДВ, бр. 95 от 01.12.2009 г.), Глава трета "Местни такси", Раздел I "Такса за битови отпадъци".

Съгласно закона, такса „битови отпадъци" се заплаща за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа или други съоръжения на битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Таксата се заплаща по ред, определен от съответния общински съвет.

В община Велико Търново редът за определяне и събиране на "такса за битови отпадъци" е регламентиран с *Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Велико Търново,* приета с Решение № 321 на Великотърновски общински съвет, в сила от 06.08.2008 г.

Съгласно наредбата таксата се определя в годишен размер за всяко населено място с решение на Общинския съвет въз основа на одобрена план-сметка, включваща необходимите разходи за всяка дейност:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Размерът на таксата се определя в левове според количеството на битовите отпадъци, а когато то не може да се установи – в левове на ползвател или пропорционално върху основа определена от Общинския съвет.

Таксата се определя както следва:

- За жилищни и вилни имоти на граждани, както и за жилищни имоти на юридическите лица и търговците, регистрирани по Търговския закон – **пропорционално в промили** на база данъчна оценка на имотите. Изключения от това правило има в следните случаи:

√ от таксата не се събира елемента "събиране и транспортиране на битови отпадъци" за имоти, които не се ползват през цялата година;

За тези обстоятелства, в срок до 30 ноември на предходната година от собствениците или ползвателите се подава декларация по образец в община Велико Търново;

√ от таксата не се събира елемента "събиране и транспортиране на битови отпадъци" за имоти, намиращи се извън границите на организираното сметосъбиране и извозване на битови отпадъци.

- За нежилищни имоти - Наредбата регламентира две възможности за заплащане на таксата:

√ Според количеството на битовите отпадъци, съобразно вида и броя на съдовете за съхраняването им и честотата на извозване.

При тази възможност в срок от 15 октомври до 30 ноември на предходната година следва да се подаде декларация по образец в община Велико Търново. В декларацията се посочват базови данни на недвижимия имот. Видът и броя на необходимите съдове се определят от общинската администрация, съобразно декларираните базови данни по „Диференцирани норми на натрупване на ТБО от нежилищни имоти в община Велико Търново" (приложение към наредбата). В периода от 5 до 20 декември, декларatорът може да внесе искане за оттегляне на подадената декларация. В такъв случай ще заплаща годишна такса, пропорционално върху основа, определена от Общинския съвет.

В случая на заплащане на таксата според количеството на битовите отпадъци, съобразно вида и броя на съдовете за съхраняването им и честотата на извозване, на общината се заплаща:

- цена за обслужване на заявения съд, в годишен размер определен от Общински съвет Велико Търново;

- такса за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване, в размер пропорционален в промили на данъчната оценка на имота.

√ Пропорционално в промили

В този случай такса "битови отпадъци" се определя пропорционално в промили на база данъчната оценка на имота.

Таксата включва услугите по:

- събиране и транспортиране на битовите отпадъци;

- обезвреждане в депа или други съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци;

- поддържане чистота на териториите за обществено ползване.

С Решение № 756/17.12.2009 г. Общински съвет Велико Търново е определил годишния размер на такса „битови отпадъци" и промил за всяка услуга поотделно за 2010 г., както следва:

- За жилищни и вилни имоти на граждани и за жилищни имоти на юридическите лица и търговците, регистрирани по Търговския закон (Таблица 38)

Таблица 38. Размер на такса битови отпадъци за жилищни имоти за 2010 г., промили

	Населено място	Събиране и транспортиране на битови отпадъци (‰)	Поддържане и експлоатация на депата (‰)	Поддържане чистотата на територите за обществено ползване (‰)	Общо (‰)
1.	Велико Търново	0,4	0,5	0,4	1,3
2.	Дебелец, Килифарево Арбанаси, Вонеща вода, Войнежа *(вкл. Кладни дял),* Въглевци, Райковци	4,3	0,2	1,0	5,5

	Населено място	Събиране и транспортиране на битови отпадъци (‰)	Поддържане и експлоатация на депата (‰)	Поддържане чистотата на територииите за обществено ползване (‰)	Общо (‰)
3.	Беляковец, Леденик, Ресен, Самоводене; Балван, Водолей, Ново село, Присово, Церова Кория, Шемшево Велчево, Ветринци, Дичин, Къпиново, Малък Чифлик, Миндя, Момин сбор, Никюп, Плаково, Пчелище, Русаля, Пушево, Хотница Буковец, Габровци *(вкл. Димитровци, Първци ,Шодековци),* Големаните, (вкл. Нацовци), Емен, Ялово	3,7	0,2	0,6	4,5
4.	Шереметя	0,4	0,5	0,4	1,3
5.	За други населени места и сгради извън регулация	-	0,2	1,3	1,5
6.	Юридически лица и търговци, регистрирани по Търговския закон	2,7	1,0	5,8	9,5

Източник: Решение № 756/17.12.2009 г. ОбС Велико Търново

- За нежилищни имоти

√ При подадена декларация по чл. 16”а” и чл. 20”а” от наредбата до 30 ноември на предходната година - според количеството на битовите отпадъци, съобразно вида на съдовете за съхраняването им (Таблица 39).

Таблица 39. Размер на такса битови отпадъци за нежилищни имоти за 2010г.

№	За събиране и транспортиране на битови отпадъци и поддържане и експлоатация на депата				За поддържане чистотата на терит. за общ. ползване	ОБЩО
1	2	3	4	5	6	7
	Вид на съда	*Обем ($м^3$)*	*Ед. цена за 1 бр. съд - (лв./год.)*	*Честота на събиране*	*Промили върху отчетната стойност / данъчната оценка*	*Цена на деклариран съд + 50 % от промила върху отчетната стойност / данъчната оценка*
1.	Контейнер тип "Бобър" за гр. В.Търново	1,1	2841,12	2 пъти седмично	4,75 промила	2841,12 лв./год. + 4,75 промила върху отчетната стойност/ данъчна оценка
2.	Пластмасова кофа за гр. В.Търново	0,24	588,96	2 пъти седмично	4,75 промила	588,96 лв./год. + 4,75 промила върху отчетната стойност/ данъчна оценка
3.	Поцинкована кофа за гр. Дебелец и гр. Килифарево и селата от "Планински район"	0,11	114,29	1 път седмично	4,75 промила	114,29 лв./год. + 4,75 промила върху отчетната стойност/ данъчна оценка
4.	Контейнер тип "Бургас" за гр. В.Търново и кметствата в "Равнинен район"	4,0	2380,44	2 пъти месечно	4,75 промила	2380,44 лв./год. + 4,75 промила върху отчетната стойност/ данъчна оценка

Източник: Решение № 756/17.12.2009 г. ОбС Велико Търново

√ При неподадена декларация по чл. 20 "а" от Наредбата до 30 ноември на предходната година за имоти, намиращи се в границите на организираното събиране и транспортиране на битовите отпадъци, определени със заповед на кмета на община Велико Търново - **9,5 промила върху отчетната стойност на имота**.

√ За имоти на юридически лица, намиращи се извън границите на организираното събиране и транспортиране на битови отпадъци, определени със

заповед на кмета на община Велико Търново – **4,5 промила** върху отчетната стойност/данъчна оценка на имота.

С Решение № 756/17.12.2009 г. също така се дава съгласие за закупуване през 2010 г. на държавни ценни книжа от собствени приходи на общината – такса „битови отпадъци" в размер на 400 000 лв. Средствата ще бъдат резервирани и използвани в бъдеще с инвестиционно предназначение за изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци. Наличният резерв към края на 2009 г. за изграждане на регионалното депо възлиза на 543 538 лв.

3.5.2. Приходи от такса битови отпадъци

Такса „битови отпадъци" е основен източник на приходи за периода 2005 – 2009 г. за осъществяване на услугите по събиране, транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци в община Велико Търново, както и за почистване на териториите за обществено ползване.

В Таблица 40 е представена информация за постъпленията в бюджета на община Велико Търново от такса „битови отпадъци". За посочения период размерът на постъпленията от таксата е средно около 10,7 % от общите приходи на общината, като варира в границите между 9,46 % за 2005 г. и 11,79 % за 2009 г.

Таблица 40. Постъпления в бюджета на община Велико Търново от такса битови отпадъци за периода 2005-2009 г.

Година	2005	2006	2007	2008	2009
Приходи от такса битови отпадъци, (лева)	3 351 186	4 147 841	5 103 145	5 921 631	6 157 330
Общо приходи на общината (лева)	35 434 651	37 313 440	46 897 081	58 857 195	52 232 868
% на таксата спрямо общите приходи	9,46 %	11,12 %	10,88 %	10,06 %	11,79 %

Източник: Общинска администрация Велико Търново

За разглеждания период непрекъснато нарастват абсолютните приходи от такса БО, като през 2009 г. размерът на постъпленията се е увеличил почти два пъти спрямо 2005 г. – от 3,3 млн. лв. на 6,1 млн. лв.

3.5.3. Разходи за управление на битовите отпадъци

Община Велико Търново разделя по план-сметка приходите си от такса „битови отпадъци" в няколко групи разходи за управление на отпадъците. Значителна част от средствата се разходват за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до

депата. Подробна информация за дружествата, извършващи тези дейности на територията на община Велико Търново е представена в т. 3.2.1.1.2 от настоящата Програма. Друга част от събраните средства се разходват за депониране на отпадъците и дейности, свързани с поддръжка и мониторинг на депата. Трета и четвърта част се разходват за почистване на улици, площади, алеи, паркове и др. територии, предназначени за обществено ползване (също и зимно снегопочистване), както и закупуване и подмяна на съдове за отпадъци.

Информация за изразходваните средства за управление на битовите отпадъци за периода 2005-2009 г. (общо и по видове дейности), както и съпоставка на разходите за УО спрямо общите разходи на общината е представена в Таблица 41.

Таблица 41. Разходи за управление на битовите отпадъци за периода 2005-2009 г.

Година	2005	2006	2007	2008	2009
Разходи за управление на отпадъците	3 527 353	3 705 727	4 101 722	5 482 406	6 013 439
- Осигуряване на съдове за съхранение на битови отпадъци - контейнери, кофи, кошчета и др. и поддръжката им	345 237	13 327	64 893	204 450	277 148
- Събиране на битови отпадъци и транспортиране-то им до депото	1 140 726	1 317 270	1 256 050	1 685 039	1 670 264
- Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, мониторинг и закриване на депата за битови отпадъци	317 655	457 623	444 240	871 616	818 167
- Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете, и др. територии, предназначени за обществено ползване	1 723 73 5	1 917 507	2 336 539	2 721 301	3 247 860
Общо разходи на общината	35 434 651	37 313 440	46 897 081	58 857 195	52 232 868
% на разходите за УО спрямо общите разходи	9,95 %	9,93 %	8,75 %	9,31 %	11,51 %

Източник: Общинска администрация Велико Търново

Разходите за управление на битовите отпадъци са средно около 9,89% от общите разходи на общината за разглеждания период.

От разходите за управление на отпадъците с най-висок относителен дял са разходите за поддържане на териториите за обществено ползване, следвани от разходите за събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата.

3.5.4. Баланс на приходите и разходите, свързани с управлението на битовите отпадъци

Анализът на данните показва, че разходите за дейности, свързани с предоставяне от община Велико Търново на услуги, свързани с битовите отпадъци не надвишават приходите от такса „битови отпадъци" (с изключение на 2005 г., когато се наблюдава известно превишение на разходите над приходите от таксата). Може да се направи извод, че община Велико Търново прилага на практика принципа „замърсителят – плаща".

Таблица 42. Набрани и изразходвани средства от такса битови отпадъци за периода 2005-2009 г.

Година	Приходи от такса „битови отпадъци"	Разходи за дейностите по отпадъците
2005	3 351 186	3 527 353
2006	4 147 841	3 705 727
2007	5 103 145	4 101 722
2008	5 921 631	5 482 406
2009	6 157 330	6 013 439

Източник: Общинска администрация Велико Търново

3.5.5. Такси за строителни и производствени отпадъци

Редът и начинът за заплащане на такси за строителни и производствени отпадъци е уреден от *Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на Община Велико Търново.*

Такса за строителни отпадъци

Таксата за строителни отпадъци се заплаща за услугите по стопанисване и експлоатация на депото в землището на с. Леденик (разриване, уплътняване на ЗМ и СО, охрана и др.). На депониране подлежат земни маси от изкопни работи от новостроящи се производствени и жилищни сгради, търговски обекти, гаражи и др., както и строителни отпадъци от реконструкции и преустройства, ремонтни и възстановителни работи.

Физическите и юридическите лица транспортират за своя сметка излишните земни маси и строителните отпадъци до депото в землището на с. Леденик, където представят документ за платената такса.

За приемането и обработването на ЗМ и СО, физическите и юридическите лица заплащат такси, както следва:

- за земни маси - 1, 55 лв./м^3;
- за леки строителни отпадъци (тухли, керемиди, инертни материали и др.) - 2,27 лв./ м^3;
- за тежки строителни материали (скални маси, бетонни блокове, бордюри и др.) - 2,74 лв./м^3.

Такса за производствени отпадъци

Таксата за производствени отпадъци се заплаща за услугите по експлоатацията и стопанисването на депото за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя (разриване, уплътняване на производствените отпадъци, охрана и др.). На депониране подлежат производствените отпадъци, без опасни отпадъци, които имат характер на битови и не затрудняват или създават проблеми при експлоатацията на депото.

За производствени отпадъци, физическите и юридическите лица заплащат такса, както следва:

- за депониране и обработка на производствени отпадъци, имащи характер на битови, без опасни отпадъци – 1,80 лв./м^3.

Таксите за производствени неопасни отпадъци, строителни отпадъци и земни маси се заплащат в Центъра за обслужване и информация на граждани в община Велико Търново, след съгласуване на вида и количеството на отпадъците с техническа служба към Дирекция „ТСУ”, отдел „Опазване на околната среда”.

Физическите и юридическите лица транспортират за своя сметка производствените си отпадъци до депото в землището на с. Шереметя, а излишните земни маси и строителните отпадъци до депото в землището на с. Леденик. На съответното депо се представя документа за платената в Общинска администрация такса.

4. ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА И МЕРКИ, ОБЕЗПЕЧАВАЩИ ПРИЛАГАНЕТО ИМ

Основните цели на Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново са определени на база анализа на съществуващото състояние при управлението на отпадъците на територията на общината и идентифицираните проблеми, както и изискванията на действащото национално и европейско законодателство в областта на управление на отпадъците. Отчетени са целите за оползотворяване на битови и строителни отпадъци, въведени с новата Рамкова Директива за отпадъците 2008/98/ЕО.

С оглед синхронизиране с мерките по управление на отпадъците на регионално ниво и в съответствие с НПУДО 2009-2013 г, настоящата Програма поставя следните 10 приоритетни цели за управление на отпадъците на територията на общината през периода 2010-2014 г., основани на приетите принципи на управление на отпадъците и съобразени с конкретните условия:

1) ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ
2) УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ.
3) ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО РАЗДЕЛЯНЕ, ВРЕМЕННО СЪХРАНЯВАНЕ, СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
4) ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
5) ПРАВНО РЕГУЛИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСКОРЯВАНЕ ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ПОЛИТИКАТА В ОБЛАСТТА
6) ОСИГУРЯВАНЕ НА БАЗА ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ
7) УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ
8) УВЕЛИЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В СЕКТОРА И ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ “ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ” И “ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА” ПРИ ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
9) УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА
10) РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ

4.1. ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците поставят като първи приоритет предотвратяване образуването на отпадъците, което води до намаляване на количеството и обема на образуваните отпадъци, и съответно – до намаляване на вредното въздействие върху околната среда.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците включва следните елементи:

- Влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт;
- Удължаване полезния живот на продуктите – произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтиране и поправка на продуктите;
- Намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите;
- Произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират;
- Ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

4.1.1. Предотвратяване образуването на отпадъци от домакинствата

Предотвратяването на отпадъците е типично свързано с ежедневното поведение на консумацията и трудно може да бъде осъществено. Очевидно доказателство за това е например електрическото и електронно оборудване - хората имат склонност да сменят мобилните си телефони, телевизори, видео-апарати и др., много преди да са излезли от употреба, тъй като технологиите се променят бързо, или само защото има много голямо предлагане и по-старите електрически уреди нямат повече място на пазара и естествено се превръщат в отпадъци. Важно е да се отбележи, че тези уреди се състоят от компоненти, съдържащи ценни и редки метали и при тяхното производство се образуват значителни количества „скрити" минни отпадъци.

Краткият анализ на различните отпадъчни фракции в състава на битовите отпадъци и общите възможности за предотвратяване на тези отпадъци показва къде и до каква степен домакинствата наистина могат да избегнат отпадъците (Таблица 43).

Таблица 43. Състав на битовите отпадъци и възможности за предотвратяване на образуването на отпадъци от домакинствата

Компонент	Коментар	Мерки за предотвратяване
Кухненски отпадъци и „зелени" отпадъци	Кухненските отпадъци произхождат главно от приготвянето на храната, а „зелените" отпадъци - от поддръжката на дворове и градини	Предотвратяване на кухненските отпадъци: ➢ Да не се хаби храна, а ястията да се приготвят в нужното количество; ➢ Отпадъците от кухнята да се дават за храна на животните, или ➢ При възможност да се компостират у дома. Отпадъците от приготвянето на храната като обелки и листа от зеленчуци, неподходящи части от зеленчуци и други не могат да се избегнат. Населението, което обитава къщи и има лично стопанство, използва отпадъчните зеленчуци и плодове за храна на отглежданите домашни животни. Но за хората, обитаващи блокове това не е възможно. Въпреки, че в много западни страни домашното компостиране се поощрява, само около 20 до 30% от хората с градини го практикуват, често само за част от градинския им отпадък. Препоръчително е общината да поощрява домашното компостиране.
Хартия (с произход, различен от опаковка)	Хартията идва главно от вестници, списания и рекламни брошури.	Предотвратяването на отпадъците от вестници е непрактично. Вестниците са важно информационно средство. Количеството на вестниците и списанията обикновено нараства с благосъстоянието на населението. Предотвратяването би означавало преминаване към електронни медии като радио, телевизия и в частност Интернет. Четенето на печатен вестник или списание като цяло все още е по-удобно от четенето от екрана. Рекламните брошури започнаха да се появяват в общината в последните години, но скоро могат да се превърнат в досада, както е в Западна Европа. В Европа, те са приблизително 30% от количеството на хартиените отпадъци. Може да се заключи, че количеството на хартиените отпадъци по-скоро ще се увеличи отколкото ще намалее.
Опаковки	Съставени в голямата си част от пластмаса (40 до 50%) и картон (30%), освен това от композитни материали, метални кутии, стъкло.	Възможността за предотвратяване на тези материали от домакинствата е крайно ограничена. Напитките в бутилки за многократна употреба намаляват и много стоки са опаковани 2 или 3 пъти. Възможности за предотвратяване: ➢ Пазаруване със собствени торби, вместо приемане или купуване на пластмасови торби в магазините; ➢ Опаковане на плодовете и зеленчуците до необходимия минимум, например пакетиране на няколко неща в една торба или не опаковането им въобще, като например бананите; ➢ Избор на стоки, които са по-малко опаковани; ➢ Предпочитание към бутилките за многократна употреба и контейнери за изхвърляне на бутилки и кутии; ➢ Купуване на концентрирани стоки и повторно напълнени опаковки, ако има предлагане на такива;

Компонент	Коментар	Мерки за предотвратяване
		➢ Повторна употреба на торбичките за събиране на отпадъци или за пазар. Дори и със споменатите по-горе мерки, все още при всяко пътуване се купува голямо количество отпадъци от опаковки. Поради изискванията за хигиена и защитата при транспорт, много стоки е нужно да бъдат опаковани в значително количество опаковъчен материал, който е предвиден за изхвърляне след разопаковане на стоките. Голяма част от населението купува продуктите с оглед на тяхното качество или цена и обикновено не мисли за опаковката, когато взима решение какво да купи. Имайки предвид, че повечето продукти са опаковани няколкократно, то потребителят не е този, който е в най-силна позиция да ограничи опаковките, а в случая - производителите на продуктите и опаковащата промишленост. Те определят вида на опаковките и опаковането на продуктите, като по този начин предопределят вида на получените в резултат отпадъци. В заключение може да се каже, че предотвратяването на опаковъчните материали от потребителите е относително ограничено. Производителите на продукти имат много повече влияние върху този вид отпадъци при проектиране на опаковката.
Хигиенни материали	Бебешки пелени и тампони, памперси за инвалиди	Те са въпрос на удобство и хигиена и като такива не могат да се избегнат.
Други отпадъци	Включени са батерии, обувки, тъкани, мебели, електрически и електронни уреди, строителни отпадъци и други.	Мерките за предотвратяване за тази група отпадъци са: ➢ Да не се използват чинии и прибори за еднократна употреба; ➢ Дрехите, обувките, мебелите и уредите да се използват възможно най-дълго; ➢ Да се предпочита поправката пред подмяната. При все това, по-добрите икономически условия обикновено водят до желание да се носят модни дрехи и да се използва модерно оборудване. В допълнение, иновацията изисква модернизация на електронното оборудване на всеки 2 до 5 години. Горепосочените тенденции по-скоро увеличават генерирането на отпадъци, отколкото го намаляват.

От представените данни в таблицата е видно, че предотвратяването на отпадъците в домакинствата е трудно осъществимо за повечето компоненти на битовите отпадъци. Проучвания на предотвратяването и тестове в Германия в края на 80-те години на миналия век показват, че могат да се намалят максимум 10% от количеството образувани битови отпадъци, като този резултат е постигнат от избрани и силно мотивирани домакинства. Като цяло, степента на участие на населението в избягването на отпадъците е слабо до незначително. Например намаляването на пластмасовите торбички и връщането отново в употреба на собствени торбички може да се постигне само, ако веригите супермаркети въведат значителна такса върху пластмасовите торбички. Както показват опита и поведението на хората в ЕС и САЩ, където

информационните кампании в това направление са факт вече 10-20 години, избягването на отпадъци при настоящата ситуация на продажба на стоки е доста ограничено.

При силна мотивация на населението, потенциалът от 10% за предотвратяване може да се достигне и в община Велико Търново. Това обаче ще изисква силно повишаване на информираността на населението. Но дори тогава ще сътрудничат само малък брой от домакинствата, които могат да си позволят такава промяна и като цяло по-скъпо поведение при пазаруване. Предварителната оценка показва, че въз основа на мерките за предотвратяване би могло да се достигне 1 до 2% намаление на битовите отпадъци от домакинствата в средносрочен и дългосрочен план.

Обикновено важен стимул е потребителската такса. Ако има възможност за спестяване на пари, когато се генерират по-малко отпадъци, често предотвратяването и рециклирането стават все по-важни са домакинствата.

4.1.2. Предотвратяване на отпадъците от търговския сектор и промишлеността

Когато става въпрос за намаляване на отпадъците в промишления сектор, винаги основната препоръка е насочена към осъвременяване и оптимизиране на производствения процес. Тази тема обикновено е обвързана с термина “чисто производство” и “най-добри налични технологии”. Този подход основно е приложим за предприятията.

Отпадъците от опаковки, които основно се генерират от търговския сектор при разопаковането на отделните продукти като дървесина от палетите, фолио, торби, хартия и картон се използват от Организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, които дори заплащат за осигурените материали, ако са подходящо сортирани.

Необходимо е да се отбележи, че основната движеща сила в производството и търговията е стойността или икономическата полза или вреда. Този контекст трябва също да бъде отчетен при планирането на мерки за насърчаване на предотвратяването на отпадъци в промишления и търговския сектор, както и рециклирането им.

Следните фактори са от значение за стимулиране на промишлеността и частния сектор за подобряване или промяна на системите им за управление на отпадъците:

- Стойността за депониране на отпадъците и дали тя може да бъде повлияна от мерки за предотвратяване образуването на отпадъците и рециклирането;
- Стойностите на суровините и енергията, които могат да затруднят определянето на нуждите от по-малко материали или по-ефективното използване на материалите, по начин по който ще се намалят отпадъците;
- Стойността на опаковките, които се използват за пакетиране на техните продукти и дали те могат да бъдат намалени, чрез използването на други материали или по-малко материали;
- Стойността за третиране на опаковки, получени в резултат от разопаковането на материали и продукти;

- Сертификати за околна среда, чрез които фирмата се обвързва да работи опазвайки околната среда, като сертификата ISO 14 000. Това има голямо значение, когато този сертификат може да подпомогне намирането на повече клиенти, които предпочитат компании, грижещи се за околната среда или ако такива сертификати са необходими, за да се конкурират с фирми, които притежават голям пазарен дял, заради политиката им за защита на околната среда.

Във всички тези случаи компаниите:

- Ще установят, че производственият им процес се променя;
- Ще приемат техните отпадъци като материали, които биха могли да се избегнат или рециклират за по-малка стойност, отколкото необходимите средства за депониране.

По тази причина е необходимо да се осигури голямо търсене на рециклируеми материали така, че фирмите да имат възможност да предават за рециклиране рециклируемите си отпадъци. В тази връзка изключително важна роля имат Организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки, които са отговорни за развитието на пазара на нарастващото количество отпадъци от опаковки. От друга страна това също може да има негативен ефект върху рециклируемите отпадъци от търговския и промишления сектор, които не са отпадъци от опаковки, защото капацитетът на пазара би могъл да се изчерпа от материали от опаковки.

4.1.3. Мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци

През периода на действие на настоящата Програма усилията на общинската администрация ще бъдат насочени към предприемане на следните мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци:

- Въвеждане на подходящи икономически инструменти за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците

Увеличаването на разходите за управление на отпадъците представлява стимул за намаляване на количествата образувани отпадъци, поради което усилията на общинската администрация ще бъдат съсредоточени към отчитане на количествата на образуваните отпадъци при определяне на размера на таксите, заплащани от домакинствата и промишлеността.

Определянето на размера на такса „битови отпадъци” съобразно реално образуваните количества отпадъци е икономически инструмент, чрез който домакинствата и икономическите субекти се насърчават да образуват по-малко количество отпадъци. Намаляването на количеството на образуваните отпадъци води и до съкращаване на разходите от общинския бюджет за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците.

В страните от ЕС се прилагат различни схеми за заплащане на услугите по събиране и обезвреждане на отпадъци в зависимост от количеството на образуваните отпадъци.

При тези схеми отделните домакинства могат да намалят размера на заплащаната такса чрез изхвърляне на по-малко отпадъци в потока на смесените битови отпадъци и пренасочване на рециклируемите отпадъци към системите за разделно събиране. Резултатите от съвместното прилагане на разделно събиране и на схеми за заплащане на услугите по събиране, в зависимост от количеството на отпадъците показват, че се постига намаляване на количеството на отпадъците, постъпващи за депониране от 20 % до 50 %.

Различни са механизмите за облагане на жителите с такса според количеството на образуваните отпадъци. Масово разпространен вариант е заплащането на базова такса от всички граждани за периодично извозване на един основен контейнер, с която се осигуряват режийните разходи на системата. В случаите, когато основният контейнер е недостатъчен за определено домакинство, предприятие или търговски обект, се заплаща за всеки допълнително извозен контейнер. Други възможни варианти са закупуване на чували, стикери за маркиране на индивидуалните контейнери (цената им покрива разходите за сметоизвозване и обезвреждане на количеството отпадъци в чувала или контейнера), заявка на различни по големина контейнери, измерване на теглото на отпадъците и др.

Прилагането на подобни схеми за определяне на заплащането на услугите по транспортиране и обезвреждане на отпадъците насърчава гражданите да купуват продукти, от които се образуват по-малко отпадъци (напр. с възможност за повторно използване, с по- малко опаковки и т.н.).

Предварително условие тези схеми да бъдат ефективни, е на гражданите да бъде предоставена възможност за предаване на образуваните от тях рециклируеми отпадъци в съществуващите на територията на общината системи за разделно събиране. Вследствие на това, ще се пристъпи към диференцирано облагане след въвеждане в общината на системи за разделно събиране на различните видове масово разпространени отпадъци.

Преди предоставянето за гласуване от Общинския съвет на проекто-решение за промяна в методиката за определяне на такса „битови отпадъци", ще бъде възложено проучване за определяне на най-подходящия за общината механизъм за диференцирано заплащане, за изготвяне на обоснован финансов анализ на схемата и предложение за районите на общината, които ще бъдат обхванати първоначално.

- Провеждане на кампании за повишаване степента на информираност на населението и популяризиране на схемите за „еко-маркировка"

Общинска администрация Велико Търново ще предприеме мерки за популяризиране и мотивиране на обществото, като организира провеждането на кампании за повишаване степента на информираност и общественото съзнание на населението за ролята му в предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци.

Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци може да бъде насърчено чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на потребителите, насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им по време на

покупката на продукти. Целта е вземането на решение за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда, като се вземат под внимание следните фактори:

√ Трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;

√ Материалите, от които е произведен продукта – възобновими или невъзобновими;

√ Съдържа ли продуктът излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите. Еко-маркирането е доброволен ангажимент от страна на производителите на продукти по отношение опазването на околната среда при разработването, производството, предлагането и ползването на продукти. Поставянето на знак за еко-маркировка върху даден продукт означава, че производителят на продукта доброволно е проектирал и произвел продукта така, че да се спазят нормативните изисквания за присъждане на еко-маркировка.

Стоки и услуги със знак за еко-маркировка са все повече предпочитани в страните от ЕС спрямо аналогични продукти и услуги по отношение опазването на околната среда. В България практическото прилагане на тази доброволна схема за управление на околната среда стана възможно с въвеждането на Националната схема за еко-маркировка и влизането в сила на *Наредба № 3 за Националната схема за еко-маркировка* (обн., ДВ, бр. 49 от 27.05.2003 г., изм., ДВ, бр. 42 от 23.05.2006 г.) и *Наредбата за Националната схема за управление по околна среда и одитиране* (обн., ДВ, бр. 26 от 21.03.2003 г.).

Предвижда се мероприятията за популяризиране на схемите за еко-маркировка и повишаване на екологичното съзнание на купувачите да бъдат насочени към подрастващите – учениците и децата от детските градини, тъй като те са по-възприемчиви и у тях лесно и трайно може да се възпита загриженост за околната среда. За целта разяснителната кампания трябва да се представи на разбираем за тях език под формата на изнасяне на любопитни факти, викторини, тематични игри, сценични представления, конкурси и др. Планира се включването на подобни мероприятия по време на честванията на официални празници, празници на населените места в общината и ежегодните кампании по пролетно и есенно почистване.

- Контрол върху спазването на изискванията в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък

В наредбите за масово разпространените отпадъци са заложени задължения към лицата, които пускат на пазара продукти да осигурят рециклирането и повторното използване на определен процент от количеството на отпадъците, образувани след употреба на продуктите. В преговорите с Организациите по оползотворяване за изграждане на системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци на територията на община Велико Търново ще бъдат поставяни следните изисквания:

√ Обратно приемане в търговските обекти на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и негодни за употреба батерии;

√ Предлагане за продажба на ниски цени на годното оборудване, събрано в събирателните пунктове.

√ Въвеждане на депозитни системи за някои видове опаковки.

В общината съществуват редица магазини за хранителни стоки и заведения за обществено хранене, които предпочитат да предлагат продукти в опаковки за еднократна употреба – пластмасови чашки и чинийки, амбалажна хартия, найлонови торбички и т.н. Тези опаковки са в значителен обем и водят до натрупването на големи количества отпадъци, въпреки че продуктите могат да се предлагат в съдове за многократна употреба. Освен това, тъй като търговските обекти в общия случай са микропредприятия и върху тях не се упражнява ефективен контрол, те не заплащат такса в ПУДООС или вноска в организация по оползотворяване, въпреки че пускат на пазара опаковани стоки. За ограничаване на замърсяването с опаковки за еднократна употреба е необходимо собствениците на търговските обекти, които не заплащат такса да бъдат мотивирани да използват съдове за многократна употреба, като напр. могат да повишат цената на продуктите, предлагани в опаковки за еднократна употреба.

- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни отпадъци от домакинствата

В законодателството са въведени забрани за депониране на редица отпадъци, притежаващи опасни свойства. Осигуряването на спазването на тези забрани ще доведе до намаляване на вредното въздействие върху околната среда от смесените битови отпадъци. Мерките за налагане на санкции за нарушаване на забраните следва да бъдат обвързани с въвеждането в експлоатация на система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита.

С въвеждането на система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата се предвижда да се проучат възможностите за въвеждането на допълнителни задължения за дружествата, извършващи услугите по събиране на битовите отпадъци, за осъществяване на по-строг контрол върху изхвърлянето на опасни отпадъци в съдовете за смесени битови отпадъци чрез визуална проверка на съдържанието на индивидуалните контейнери и в случай, че се установи наличие на опасни отпадъци да се откаже извозването на отпадъците.

4.2. Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци е една от главните цели на настоящата Програма в съответствие с НПУДО 2009-2013 г. Приоритет е рециклирането по материали пред енергийното оползотворяване.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци води до минимизиране на количествата на рециклируемите отпадъци в общия поток на отпадъците, постъпващи на депо.

Въвеждането на количествени цели на национално ниво за рециклиране и оползотворяване на определени приоритетни потоци отпадъци, като отпадъци от опаковки, отработени масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства, биоразградими битови отпадъци е практическа мярка за налагане на рециклирането/оползотворяването. Въвеждането на разделно събиране, при източника на образуване на отпадъци е предпоставка за увеличаване количествата на събираните фракции и повишаване на степента на рециклиране и оползотворяване.

Увеличаването на разходите за обезвреждане през периода на действие на Програмата, като резултат от налагането на по-високи стандарти от законодателството по управление на отпадъците, като цяло ще насърчи прилагането на процесите на рециклиране и оползотворяване на отпадъците.

4.2.1. Цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците

4.2.1.1. Национални цели

4.2.1.1.1. Биоразградими отпадъци

Целите за поетапно намаляване на количеството биоразградими отпадъци, предназначени за депониране, поставени от Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците и въведени в българското законодателство с *Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, които България трябва да постигне, са определени на база количеството на биоразградимата фракция през 1995 г. България е предоставила на ЕВРОСТАТ за утвърждаване наличните данни за образуваните и депонирани битови отпадъци за 1995 г., отбелязвайки че в страната над 80% от събраните битови отпадъци се депонират (количествата на депонираните биоразградими битови отпадъци, докладвани за 1995 г., са значително по-високи от количествата на депонираните понастоящем). За намаляване на въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградимите отпадъци, Директива 1999/31/ЕС, респективно Наредба № 8 поставя изискване за поетапно намаляване на количеството на биоразградимите отпадъци, обезвреждани чрез депониране.

Следните цели следва да бъдат постигнати в периода до 2020 г.:

- до 2010 г. количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране, трябва да бъде намалено до 75% от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.;
- до 2013 г. количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране, трябва да бъде намалено до 50% от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.
- до 2020 г. количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране трябва да бъде намалено до 35% от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.

Таблица 44. Биоразградими отпадъци, предназначени за депониране в България

Година	Цел	Биоразградими отпадъци, предназначени за депониране тона
1995	Образувани биоразградими отпадъци (база 1995 г.)	2 247 500
2010	75%	1 685 625
2013	50%	1 123 750
2020	35%	786 625

Източник: Наредба № 8/2004 г.

Съгласно НПУДО 2009 – 2013 г., намаляването на биоразградимите отпадъци може да бъде постигнато чрез комбинация от следните мерки:

- Разделно събиране и третиране на "зелени" отпадъци;
- Изграждане на инсталации за компостиране, анаеробно разграждане и механично-биологично третиране;
- Създаване на пазар на компост;
- Домашно компостиране.

4.2.1.1.2. Оползотворяване и рециклиране на отпадъци от опаковки

Програмата за прилагане на Директива 2004/12/ЕС, изменяща Директива 94/62/ЕС за опаковките и отпадъците от опаковки, определя преходни периоди за постигане на количествените цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки, както следва:

- 31.12.2011 г.: Не по-малко от 50% от теглото на отпадъците от опаковки трябва да бъдат оползотворени или изгорени в инсталации за изгаряне на отпадъци с оползотворяване на енергията;
- 31.12.2014 г.: Не по-малко от 60% от теглото на отпадъците от опаковки трябва да бъдат оползотворени или изгорени в инсталации за изгаряне на отпадъци с оползотворяване на енергията;
- 31.12.2014 г.: Не по-малко от 55% от теглото на отпадъците от опаковки трябва да бъдат рециклирани;
- 31.12.2013 г.: Не по-малко от 60% от теглото на отпадъците от опаковки от стъкло трябва да бъдат рециклирани;
- 31.12.2013 г.: Не по-малко от 22.5% от теглото на отпадъците от опаковки от пластмаса трябва да бъдат рециклирани.

Целите са въведени в националното законодателство с чл. 11, ал. 2 от ЗУО и се постигат поетапно, съгласно сроковете по § 9 на преходните и заключителните разпоредби на закона.

Целите за оползотворяване и рециклиране на отпадъци от опаковки, които следва да бъдат постигнати на национално ниво пред периода на действие на настоящата Програма са представени в Таблица 45.

Таблица 45. Национални цели за оползотворяване и рециклиране на отпадъци от опаковки

Година	Оползотворяване (%)	Рециклиране (%)	Цели за рециклиране по материали (%)				
			хартия	стъкло	метали	пластмаси	дърво
2010	48	47	60	51	50	19	15
2011	50	49	60	55	50	20	15
2012	53	52	60	59,6	50	22	15
2013	56	54,9	60	60	50	22,5	15
2014	60	55	60	60	50	22,5	15

Източник: ЗУО

4.2.1.1.3. Рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на отпадъците от излезли от употреба моторни превозни средства

Целите за рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства са въведени с *Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства*. С наредбата са регламентирани следните задължения:

- Икономическите оператори предприемат мерки за поетапно постигане на ниво на повторно използване и оползотворяване не по-ниско от 95 на сто за всяко събрано ИУМПС, като нивото на повторно използване и рециклиране достига 85 на сто - за МПС, произведени след 1 януари 1980 г. Целите се постигат поетапно съгласно Таблица 46, но не по-късно от 1 януари 2015 г.
- Икономическите оператори предприемат мерки за поетапно постигане на ниво на повторно използване и оползотворяване не по-ниско от 75 на сто от всяко събрано ИУМПС, като нивото на повторно използване и рециклиране достига 70 на сто - за МПС, произведени преди 1 януари 1980 г. Целите се постигат поетапно и трябва да са изпълнени до 31.12.2006 г.

Таблица 46. Цели за рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на отпадъци от ИУМПС

Година	Минимално количество за повторна употреба и оползотворяване (%)	Минимално количество за повторна употреба и рециклиране (%)
2010	89	82
2011	90	82
2012	91	83
2013	93	84
2014	95	85

Източник: Наредба, приета с ПМС № 311/17.11.2004 г.

4.2.1.1.4. Събиране и рециклиране на негодни за употреба батерии и акумулатори

Наредбата за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори въвежда следните цели за събиране и рециклиране на негодни за употреба батерии и акумулатори, които трябва да бъдат постигнати на национално ниво през периода на действие на Програмата:

Таблица 47. Цели за събиране и рециклиране на негодни за употреба батерии и акумулатори

Година	Минимален коефициент на събираемост на портативни НУБА (%)	Минимално количество на рециклираните материали, съдържащи се в оловно-киселите батерии и акумулатори (%)	Минимално количество на рециклираните материали, съдържащи се в никел-кадмиевите батерии и акумулатори (%)	Минимално количество на рециклираните материали, съдържащи се в другите негодни за употреба батерии и акумулатори (%)
2010	12	65	75	50
2011	25			
2012	30			
2013	35			
2014	40			
2015	45			

Източник: Наредба, приета с ПМС № 144/05.07.2005 г.

Коефициентът на събираемост се изчислява по следната формула:

$КС_X=3С_X/(П_{X-2}+П_{X-1}+П_X)$,

където:

КСх е коефициента на събираемост за годината Х,

Сх е количеството на събраните негодни за употреба портативни батерии и акумулатори,

$П_X$, $П_{X-1}$, $П_{X-2}$ са разликите от общото количество пуснати на пазара портативни батерии и акумулатори и количеството на портативните батериите и акумулатори, които са били пуснати на пазара, но са изнесени или изпратени от територията на страната към територията на друга държава - членка на ЕО преди да са придобити от краен потребител през годината Х и предходните две.

Целите за събиране, посочени в таблицата се отнасят за негодни за употреба портативни батерии и акумулатори. Лицата, които пускат на пазара автомобилни и индустриални батерии и акумулатори, са длъжни да осигурят събирането на цялото количество негодни за употреба автомобилни и индустриални батерии и акумулатори, образувано през текущата година.

4.2.1.1.5. Събиране, рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на отпадъци от електрическо и електронно оборудване

Лицата, които пускат на пазара електрическо и електронно оборудване, предназначено за употреба в бита следва да осигурят събирането на не по-малко от 4 кг на жител годишно излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО).

Целите за оползотворяване, повторно използване и рециклиране на излезлите от употреба уреди, попадащи в обхвата на *Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване*, съгласно категориите, посочени в приложение № 1, които следва да бъдат постигнати през периода на действие на Програмата са представени в Таблица 48.

Таблица 48. Цели за оползотворяване, повторно използване и рециклиране на ИУЕЕО

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване	**Минимално количество за оползотворяване от теглото на ИУЕЕО** (%)	**Минимално количество материали, компоненти и вещества за повторна употреба и рециклиране** (%)
Категория 1. *Големи домакински уреди* и Категория 10. *Автомати*	80	75
Категория 3. *Компютърно и телекомуникационно оборудване* и Категория 4. *Потребителски уреди*	75	65
Категория 2. *Малки домакински уреди,* Категория 5. *Осветителни тела*, Категория 6. *Електрически и електронни инструменти*, Категория 7. *Играчки, уреди за отдих и спорт* и Категория 9. *Инструменти за мониторинг и контрол*	70	50
Газоразрядни лампи		80

Източник: Наредба, приета с ПМС № 82/10.04.2006 г.

4.2.1.1.6. Оползотворяване на отработени масла

Целите за оползотворяване на отработени масла са въведени в националното законодателство с *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти*. Лицата, които пускат на пазара на

Република България масла са отговорни за оползотворяването определено количество отработени масла, посочено в Таблица 49.

Таблица 49. Цели за оползотворяване на отработени масла

Година	Минимално количество отработени масла за оползотворяване (% спрямо количеството масла, пуснати на пазара)
2010	35
2011	40
2012 и всяка следваща година	40

Източник: Наредба, приета с ПМС № 230/01.11.2005 г.

4.2.1.1.7. Повторна употреба и рециклиране на битови и строителни отпадъци

С приемането на новата рамкова *Директива 2008/98/ЕО за отпадъците*, се въвеждат изисквания за рециклиране на битови и строителни отпадъци. Съгласно разпоредбите на чл. 11 от директивата са определени следните количествени цели:

- до 2020 г. подготовката за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, най- малко като хартия, метал, пластмаси и стъкло от домакинствата и евентуално от други източници, доколкото тези потоци от отпадъци наподобяват домакинските отпадъци, следва да се увеличи най- малко **до 50 % от общото тегло**;
- до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на строителни отпадъци следва да се увеличи **до 70% от теглото**.

В съответствие с изискванията на новата Рамкова Директива за отпадъците се предвижда се въвеждането на тези цели и в националното законодателство. На настоящия етап в Националната програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009 – 2013 г. са посочени следните индикативни цели за рециклиране и оползотворяване на битови и строителни отпадъци на национално ниво:

Таблица 50. Индикативни национални цели за рециклиране и оползотворяване на битови и строителни отпадъци

Видове отпадъци	до 2010 г.	до 2011 г.	до 2012 г.	до 2013 г.
Битови отпадъци	най-малко 17% от всички отпадъци са рециклирани	най-малко 25% от всички отпадъци са рециклирани	най-малко 30% от всички отпадъци са рециклирани	най-малко 33% от всички отпадъци са рециклирани
Строителни отпадъци	увеличаване на рециклирането, оползотворяването и повторната употреба до 20%	увеличаване на рециклирането, оползотворяването и повторната употреба до 25%	увеличаване на рециклирането, оползотворяването и повторната употреба до 30%	увеличаване на рециклирането, оползотворяването и повторната употреба до 35%

Източник: НПУДО 2009-2013 г.

4.2.1.2. Регионални цели

С оглед изпълнението на целите на Оперативна програма ”Околна среда 2007-2013 г.” и заложените мерки по Приоритетна ос 2: Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъците, през 2009 г. Министерството на околната среда и водите разработи Механизъм за развитие на инфраструктурата за управление на отпадъци с подкрепата на Оперативна програма ”Околна среда 2007-2013 г.” Чрез Механизма са определени индикативни регионални цели за рециклиране на битови отпадъци съобразно предвидените за изграждане регионални съоръжения за третиране на отпадъци, с които се гарантира, че:

- целите са достижими за всеки регион;
- всеки регион допринася за постигането на целите на национално ниво по най-ефективния начин;
- съоръженията, изградени със средства от оперативната програма, ще бъдат ефективни не само от гледна точка на цена и социална поносимост (т.е. не много скъпи), но и от гледна точка на постигането на екологичните цели и намаляване на количеството отпадъци предвидени за депониране;
- допълнителните разходи за преработката (свързани с изграждането и експлоатацията на сепариращи и компостиращи съоръжения) ще бъдат съпоставими или по-ниски в сравнение с другите методи за обезвреждане.

Регионалните цели за рециклиране на битовите отпадъци са определени на база националните цели, посочени в НПУДО 2009 – 2013 г., като са отчетени: спецификата на отделните региони (количеството и морфологичния състав на генерираните на тяхна територия отпадъци, съоръженията, предвидени за изграждане по ОП „Околна среда”, съоръжения изградени или предвидени за изграждане с други средства). Диференциране на целите се налага, за да се гарантира, че целите на национално ниво ще бъдат постигнати, без да се налагат “непоносимо” високи инвестиционни и

експлоатационни разходи за населението в региони, където изграждането на специални сепариращи съоръжения не е икономически изгодно.

Индикативната регионални цели за рециклиране на битови отпадъци се въвеждат за 2013 г., когато се очаква, че регионалните системи, изградени със средства от ОП „Околна среда" ще бъдат изградени и въведени в експлоатация.

Индикативната цел за рециклиране на битови отпадъци, посочена в Механизма, която регионалната система за управление на отпадъците на Регион Велико Търново, (в който попада община Велико Търново) трябва да постигне към 2013 г. е посочена в Таблица 51:

Таблица 51. Индикативна регионална цел за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци за 2013 г.

Регион	Индикативна регионална цел за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци
Велико Търново	34,36 %

Източник: Механизъм за развитие на инфраструктурата за управление на отпадъци с подкрепата на ОП "Околна среда 2007-2013 г."

Регионалната цел ще бъде включена в поканата за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изграждане на регионалните съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците в регион Велико Търново.

4.2.2. Мерки за увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване

За постигане на регионалните цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците в регион Велико Търново в рамките на проект: *„Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна, България" (EuropeAid/124485/D/SV/BG*) са разработени 3 сценария за регионално управление на отпадъците. При изготвяне на сценариите са предвидени мерки за увеличаване на количествата на разделно събираните отпадъци и повишаване степента на оползотворяване, включително рециклиране на отпадъците на територията на региона, респективно на община Велико Търново, и поетапно постигане на регионалните цели. Регион Велико Търново трябва да постигне индикативна регионална цел за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци 34,36% през 2013 г. Освен това регионът трябва да се съобрази с изискванията на Директива 1999/31/ЕС и Наредба № 8/2004 г. за предварително третиране на отпадъците преди депонирането им и отклоняването на биоразградимите отпадъци от общия поток отпадъци, предназначени за депониране. Нивото от 34,36% рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци следва постепенно да се увеличи до 50% през 2020 г.

Трите алтернативни сценария са разгледани подробно в т. 4.4 ”Екологосъобразно обезвреждане” от настоящата Програма. Въз основа на оценка на алтернативните варианти чрез мултикритериален анализ, включващ екологични, технически и финансови критерии, е предпочетен Сценарий 3, въз основа на който е разработено прединвестиционното проучване за региона.

Дейностите, който имат принос към увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци в предпочетения сценарий са следните:

Събиране

- Разделно събиране на Зелени отпадъци;
- Сортиране при източника на образуване на рециклируеми отпадъци (събрани и третирани от Организации по оползотворяване).

Третиране на смесените битови отпадъци

- Съоръжение за механично-биологично третиране (МБТ) за сепариране, оползотворяване и рециклиране на рециклируемите отпадъци и биоразградимите отпадъци, събрани в контейнера за смесени битови отпадъци.

Третиране на рециклируемите отпадъци, сортирани при източника на образуване

- Всички рециклируеми отпадъци се събират и третират от Организации по оползотворяване.

Третиране на биоразградимите отпадъци, сортирани при източника на образуване

- Домашно компостиране в селските райони;
- Третиране на органичните отпадъци в МБТ. Предвидена е отделна линия за компостиране на Зелени отпадъци.

В Таблица 52 е представена основна информация за дейностите по рециклиране и оползотворяване на отпадъци.

Таблица 52. Основна информация за дейностите по рециклиране и оползотворяване отпадъци

Дейност	Основна информация Сценарий 3
Събиране на рециклируеми отпадъци	Дейността се организира и финансира от Организации по оползотворяване
Събиране на био-отпадъци	Зелени отпадъци от паркове и от домакинствата
Домашно компостиране	Биоразградими отпадъци в селските райони
Третиране	Съоръжение за МБТ

Дейност	Основна информация Сценарий 3
	Оползотворяване на: а) рециклируеми отпадъци и/или RDF и б) компост

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Реализирането на предпочетения сценарий ще допринесе за изпълнение на регионалните (респективно и на националните) цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъци и повишаване на рециклирането и оползотворяването на отпадъците, генерирани в община Велико Търново.

В периода на действие на настоящата Програма се предвижда изграждането на съоръжение за механично-биологично третиране:

Механично-биологичното третиране (МБТ) - процес на третиране на отпадъци, който включва едновременно процеси на механично и на биологично третиране - стана известно като общ термин за интеграция на няколко процеса, намиращи приложение в други технологии за управление на отпадъците като Съоръжения за сепариране по материали (ССМ), сортиране и компостиране или анаеробно разграждане. Съоръжението за МБТ може да включва редица различни процеси в разнообразни комбинации и тази техника се вижда в нарастващия брой приложения в цяла Европа. Механичното сепариране, комбинирано с процеси на компостиране, което ще бъде приложено в регион Велико Търново, ще даде възможност за оползотворяване на рециклируемите материали и компоста, който се получава както от смесените битови отпадъци, така и от разделно събираните зелени отпадъци.

Съоръжението за МБТ ще се изгради на регионален принцип и е част от регионалната система за управление на отпадъците в регион Велико Търново. МБТ ще бъде разположено на площадка № 5 Шереметя – съседни терени до съществуващо депо, където ще бъдат изградени всички регионалните съоръжения за третиране на отпадъците.

4.2.2.1. Изграждане на МБТ – съоръжение за механично третиране

Механичното сепариране на отпадъците има за цел:

- Отделяне на рециклируемите и органичните отпадъци от смесените битови отпадъци;
- Подготвяне на отпадъчния поток за по-нататъшно третиране (термично, физично, химично или биологично) в случая на събиране на смесени битови отпадъци;
- Рафиниране на крайните изходни фракции отпадъци;
- Премахване на проблемни за последващото третиране съставки от потока на отпадъците.

В регион Велико Търново ще се прилага система за събиране с един контейнер за смесени битови отпадъци (влажен контейнер). Третирането на смесените битови отпадъци ще се извършва в съоръжение за механично-биологично третиране (МБТ), където органичните и смесените рециклируеми фракции на отпадъците ще се разделят главно чрез механични методи, използващи най-модерна оптична технология на сепариране. Процесът на сепариране е подпомогнат от ръчно сортиране, използван основно като вариант за контрол на качеството. Отделената от смесените битови отпадъци органична фракция се подава към самостоятелно съоръжение за компостиране, докато рециклируемите фракции се балират и след това се доставят до съответните преработватели за по-нататъшна преработка и оползотворяване.

Съоръжението за МБТ е проектирано на база прогнозните количества отпадъци за „годината на проекта" (приети по формата на средни стойности за периода 2013 – 2032г.). За „годината на проекта са разработени два сценария – най- благоприятен (оптимален) сценарий и сценарий за най-неблагоприятния (най-лошия) случай.

За оптималния сценарий годишното количество събрани отпадъци за третиране е приблизително 38.800 т/год. За получаване на това входно количество отпадъци, количеството за разделно събиране на рециклируеми отпадъци за „годината на проекта" беше оценено на приблизително 5.316 т/год, а количеството на „био-отпадъците", отклонено чрез програми за домашно компостиране беше оценено приблизително на 6.126 т/год. Относно участието на Организациите по оползотворяване (ООп) и местното население в регионалната система за управление на отпадъците в регион Велико Търново са направени следните предположения:

- 30% от общото количество рециклируеми отпадъци се събират разделно;
- 64% от общото количество зелени отпадъци се събират разделно и се насочват директно към инсталацията за компостиране;
- 30% от общото количество хранителни отпадъци от домакинствата се компостират в схеми за домашно компостиране.

В горния сценарий е предположено, че контейнерите за събиране на смесени битови отпадъци ще съдържат около 25% примеси от други нерециклируеми фракции (не оползотворими материали). Този сценарий се счита за „оптимален вариант" за региона, с интензивно разделно събиране на рециклируеми отпадъци и зелени отпадъци.

Отчитайки фактор на сигурност по отношение на ефективността на разделното събиране и домашното компостиране, съоръжението за МБТ е проектирано за входящо количество отпадъци от приблизително 46.000 т/год, което отразява случая на „най-неблагоприятния сценарий" с ограничено разделно събиране на рециклируеми отпадъци (10% от общото количество на рециклируемите отпадъци), разделно събиране на зелени отпадъци (45%) и домашно компостиране (10% от количеството на биоразградимите отпадъци в селските райони).

Следващата таблица обобщава масовия баланс на отпадъците и очакваното количество рециклируеми отпадъци. Както е показано, прогнозното количество отпадъци, насочено към МБТ е около 46.000 т/год. От тази стойност, избраният почасов капацитет

за инсталацията за МБТ е приблизително 23,7 т/час, което позволява възможности за бъдещо разширение на системата (2 или 3 смени).

Таблица 53. Обобщение на масовия баланс на отпадъците в регион Велико Търново

	Проектен сценарий
	Проектна стойност (средно 2013 – 2032 г.)
Общо образувани отпадъци, т/г	53.076
Събиране на рециклируеми отпадъци от ООп, т/г	1.772
Разделно събиране на зелени отпадъци, т/г	4.307
Домашно компостиране, т/г	953
Опасни отпадъци, т/г	63
% рециклиране преди МБТ	13,2%
Съдържание на контейнерите за събиране на смесени битови отпадъци, т/г ……..от което органични отпадъци, т/год	45.980 20.195
Избран капацитет на МБТ, т/час	≈ 23,7
Сухи рециклируеми фракции от МВТ, т/г	10.771
% отклонени биоразградими отпадъци, включително хартия	93%
Произведен сух компост, т/г	9.417
Загуби & влага, т/г	9.050
Оползотворени продукти, в т.ч. компост, т/г	20.188
% Рециклиране на отпадъци от МБТ, 0% от компоста за рециклиране 50% от компоста за рециклиране	 23,4% 44%

	Проектен сценарий
	Проектна стойност (средно 2013 – 2032 г.)
% Рециклиране от общото количество отпадъци,	
0% от компоста за рециклиране	36,6%
50% от компоста за рециклиране	57,2%
Остатъчни фракции от МВТ за депониране, т/г	
0% от компоста за рециклиране	21.288
50% от компоста за рециклиране	16.580

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Според нуждите на пазара, могат да бъдат оползотворени следните фракции материали:

- Смесена хартия;
- Пластмасови фолиа, PE/PP, PET;
- Стъкло: (вариант – от кабината за ръчно сортиране);
- Горива, получени от отпадъци (RDF)
- Метали: черни метали, цветни метали.

Процентите на рециклируемите материали по фракции и количествата, които се предполага да бъдат оползотворени в МБТ са представени в Таблица 54.

Таблица 54. Количества и степени на оползотворяване в МБТ – регион Велико Търново

Стойности на входящи / изходящи потоци от съоръжението (базирани на 'влажно' тегло)						
	Тегло Входящи т/час	**Състав Входящи %**	**Тегло Изходящи т/час**	**Процент чистота %**	**Чисти Изходящи т/час**	**Процент Оползотворяване %**
Органични	10,41 т/час	**43,90%**	6,01 т/час		6,01 т/час	**57,72%**
Хартия	3,44 т/час	**14,50%**	2,72 т/час	93,58%	2,55 т/час	**74,01%**
Черни метали	0,36 т/час	**1,50%**	0,40 т/час	84,94%	0,34 т/час	**96,45%**
Цветни метали	0,09 т/час	**0,40%**	0,10 т/час	90,51%	0,09 т/час	**91,58%**
Пластмаси	2,85 т/час	**12,00%**	1,52 т/час	95,50%	1,45 т/час	**51,00%**
Стъкло	1,52 т/час	**6,40%**	0,80 т/час	96,00%	0,77 т/час	**50,59%**
RDF					2,42 т/час	
Други	1,85 т/час	**7,80%**				
Инертни	3,20 т/час	**13,50%**				
Общо	23,72				13,63	57,44%
Еквивалентен годишен тонаж	46.038,90				26.446,17	
Обяснителна бележка: Степента на оползотворяване за пластмаси не отчита процента, включен за RDF						

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Сепарирането в МБТ ще се извършва основно с механични средства, използвайки най-модерна оптична технология с вариант за допълнително ръчно сортиране за контрол на качеството на продуктите. Съоръжението за МБТ е с гъвкав проект, който може да се преоразмери по време на експлоатационната фаза в съответствие с изискванията на пазара. Капацитетът на съоръжението за сортиране е определен на 23.7 т/час, работа 6 дни/седмично, 312 дни в годината в една 7,5-часова смяна. При тези параметри, годишният капацитет се равнява на максимално 50.000 т/годишно.

Съоръжението за механично сепариране на смесени битови отпадъци ще включва следните отделните звена на третиране:

- Везна и помещение за охраната, за контрол и измерване на влизащите и напускащите инсталацията превозни средства (общи за цялата интегрирана площадка за третиране на отпадъците).
- Участък за приемане на отпадъците и звено за подаване на отпадъците към оборудването за сепариране.
- Звено за механично сепариране и ръчно сортиране/качествен контрол.
- Звена за уплътняване и балиране за рециклируеми продукти (хартия, пластмаса, черни метали и алуминий).
- Звено за съхраняване на сепарираните рециклируеми продукти.

Основното оборудване, включено в съоръжението за механично сепариране на отпадъците е следното:

- захранващ бункер с дозиращо устройство;
- устройство за отваряне на чували;
- барабанно сито;
- балистичен сепаратор;
- 7 оптични сепаратора;
- 2 сепаратора за черни метали;
- 2 сепаратора за цветни метали;
- преса и балиращо устройство за метали;
- преса и балиращо устройство за неметални продукти
- различни видове лентови транспортьори;
- обезпрашаващ ръкавен филтър, компресорен агрегат и вентилатори за вентилационна система за участъка за приемане на отпадъци и участъка за механично сепариране.

Основното оборудване, включено в съоръжението за механично сепариране и последователността на операциите са представени на Фигура 15:

Фигура 15. Основно оборудване и последователност на операциите в МБТ – съоръжение за механично сепариране

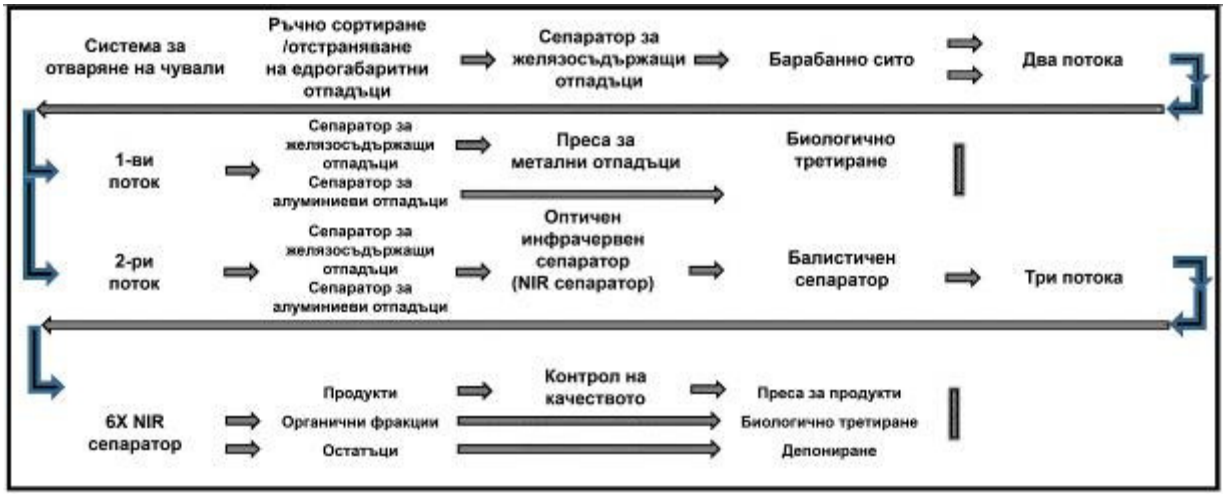

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Съоръжението за механично сепариране е автоматизирано съоръжение, включващо пълен набор оборудване за механично сепариране, обичайно за съоръженията за сепариране на смесени битови отпадъци с добавяне на най-модерните оптични (инфрачервени - NIR) сепаратори, заедно с цялото допълнително изисквано съпровождащо оборудване (ускоряващи транспортьори, генератори на сгъстен въздух, въздушни сушилни и т.н.). Оптичните сепаратори използват технология с

инфрачервени лъчи (NIR технология) за идентифициране на различните фракции в отпадъчния поток, преминаващ на транспортната лента под тях. След като се идентифицира предварително избрана отпадъчна фракция върху транспортната лента, се използват въздуховоди по ширината на транспортната лента с въздух под налягане за сепариране/прехвърляне на желаната фракция от отпадъчния поток. С използването на NIR системи в серии, е постижимо сепарирането на отделните фракции (PET, PP, PE, PVC пластмаси и др.). Високата чистота на продуктите значително увеличава продаваемостта и следователно стойността, която може да се получи за тях. С добавянето на NIR сепаратори конфигурацията разчита много по-малко на човешка намеса (ръчно сортиране). Операцията по ръчно сортиране в съоръжението се използва като "качествен контрол". Този фактор е от съществено значение при разглеждането на предимствата на оптичните системи, тъй като все повече се гледа негативно на използването на ръчен труд за тази функция, поради нехигиеничните условия на труд.

Предимствата на предложеното съоръжение за механично сепариране са следните:

- По-високи количества на оползотворени материали, като по този начин се постигат определените цели за оползотворяване и рециклиране за региона;
- По-висока чистота на оползотворените материали, като по този начин се допринася за изпълнение на целите;
- Повишаване на постоянството в качеството на продуктите;
- Висока гъвкавост, за да се адаптира към промените в обема и съдържанието на отпадъците;
- Лесна продажба и по-висока цена за продуктите, тъй като високата степен на чистота на продуктите увеличава значително маркетинговите възможности и увеличава стойността, която може да се получи за тях;
- По-ниски разходи за персонал (ръчно сортиране, администриране и т.н.), включително разходите за отпуска и престои;
- По-добър обществен имидж на съоръжението.

На Фигура 16 и Фигура 17 са представени разпределението на сградата за механично сепариране и технологичната схема на МБТ – механично сепариране.

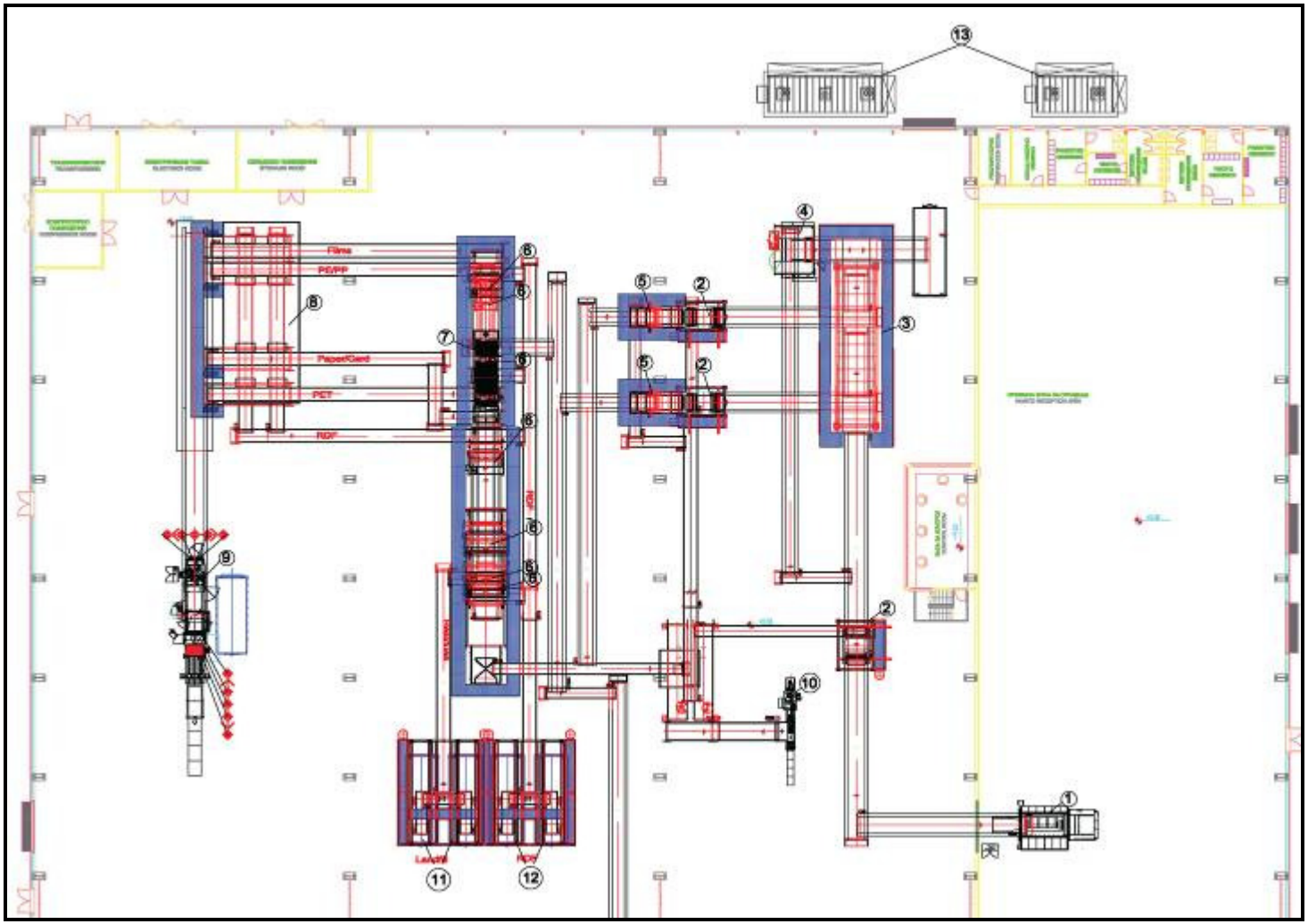

Фигура 16. Разпределение на сградата за механично сепариране на съоръжението за МБТ

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

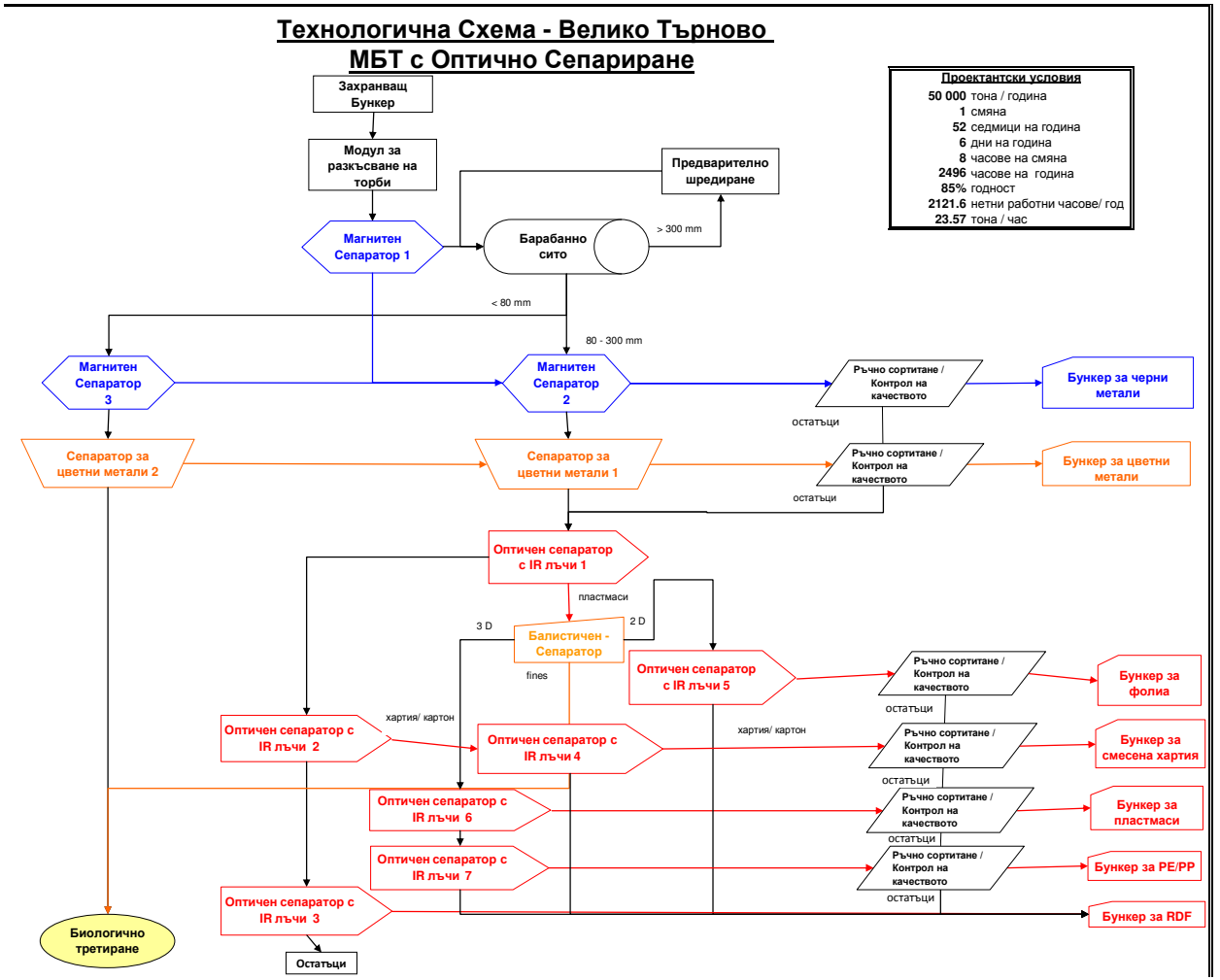

Фигура 17. Технологична схема на МБТ – механично сепариране

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Кабината за ръчно сортиране/качествен контрол е оборудвана с четири лентови транспортьора за ръчно сортиране на фракциите от оптичното сепариране на потоците отпадъци. Тези четири транспортьора носят четирите отделни изходни материали от серията оптични сепаратори. Процесът на ръчно сортиране и броят на работниците в това съоръжение са променливи, тъй като продуктите вече са сепарирани с много голяма степен на чистота от процеса на оптично сепариране. Използването на работници в този момент от процеса е допълнителна мярка за постигане на още по-високи нива на чистота и напълно зависи от изискванията на пазара.

Предвижда се до сградата за механично сепариране да се разположи сграда (складови помещения) за съхранение на крайните продукти от процеса на механична сепарация, която да приема общото количество на сепарираните отпадъчни материали за срок от 25 дни.

Необходимият персонал за обслужване на МБТ – съоръжение за механично сепариране е оценен на 16- 21 души, които са разпределени по дейностите, посочени в Таблица 55. Този брой е променлив, бидейки силно зависим от качествения контрол, изискван за продаваните на пазара продукти, между 2 и 8 работника, отделени за тази дейност.

Таблица 55. Необходим персонал за МБТ - механично сепариране

N	Длъжност	Брой
1	Супервайзор на съоръжението	1
2	Технически директор	1
3	Техници/електротехници за поддръжка на машините	2
4	Работници в кабината за качествен контрол – *променлив брой – в зависимост от изискваното качество на изходящите продукти*	2 - 8
5	Работници по премахване на стъкло и едрогабаритни(обемисти) отпадъци	2 - 3
6	Оператори на челен товарач за входящи отпадъци	1
7	Оператори на нисък клас челен товарач (Товарач със система против подхлъзване) / с вилкова хватка/ Почистващо превозно средство	2
8	Шофьори на камиони	1
9	Общи работници	4
ОБЩО		**16 - 21**

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

По време на процеса на сепариране остатъчните отпадъчни фракции от входящия поток на отпадъците, съставени от “ситна фракция”, “инертна фракция” и други “остатъци”

(гуми/ кожа/ дърво/ текстил) се отделят и събират отделно, след което се насочват за депониране в депото.

4.2.2.2. Изграждане на съоръжение за биологично третиране – съоръжение за компостиране

В момента на територията на община Велико Търново, както и на регион Велико Търново няма изградени съоръжения за третиране на биоразградими отпадъци. С оглед постигане на регионалните цели, както и намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци в съответствие с *Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.*, през периода на действие на Програмата ще бъдат предприети следните мерки:

- изграждане на съоръжение за компостиране на биоразградимите отпадъци (за да се постигнат целите съоръжението за компостиране в регион Велико Търново трябва да бъде построено преди 2013 г., с капацитет около 28.000 т/биоразградими отпадъци);
- осигуряване на разделно събиране на зелени отпадъци от общия поток битови отпадъци, с цел обезпечаване на необходимото количество биоразградими отпадъци за новоизграденото съоръжение за компостиране;
- създаване, разширяване и подобряване на системата за домашно компостиране до 30% от образуваните от домакинствата в селата биоразградими отпадъци, в резултат на което приблизително 3.000 тона/год. биоразградими отпадъци трябва да бъдат отклонени от депата.

В Таблица 56 е представена прогноза за очакваните количества органични отпадъци, в регион Велико Търново за 2013 и 2020 г.

Таблица 56. Очаквани количества на образуваните биоразградими отпадъци в регион Велико Търново

Органични отпадъци	2013	2020
Органична фракция битови отпадъци, т/год	24.563	25.875
Зелени отпадъци, т/год	9.841	9.763
Общо, т/год	**34.404**	**35.638**

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Изборът на метод за компостиране, подходящ за регион Велико Търново е направен, като са взети предвид видът и количеството на отпадъците за компостиране, разположението и големината на площадката, климата в региона, нормативните ограничения, както и наличния бюджет.

Въз основа на законодателните ограничения за разстояние от 2 километра от границите на населените места и съоръженията за компостиране, всички открити технологии за третиране на отпадъци не са разглеждани; главно поради потенциалното образуване на миризми и въздействието им върху населението, но и поради потенциалното въздействие върху диви животни и птици; климатичните условия също са взети под внимание. Затворените технологии са единствените, които се считат за подходящи за третиране на органичните отпадъци за регион Велико Търново. След първоначалния подбор, е направен последващ преглед на специфични технологии, които могат да бъдат използвани за компостиране.

Съоръжението за компостиране е част от регионалната система за управление на отпадъците в регион Велико Търново и ще бъде разположено на площадка № 5 Шереметя – съседни терени до съществуващо депо, където ще бъдат изградени регионалните съоръжения за третиране на отпадъците. По този начин съоръжението за компостиране ще бъде разположено на една площадка с депото и съоръжението за механично третиране на МБТ, за да се получи икономия от мащаба, и също така ще използва част от спомагателната инфраструктура на депото, като напр. портал, везна, ограда, вътрешен път, външно осветление, противопожарни работи и др.

Компостирането в промишлен мащаб е производствен процес, състоящ се от седем определени стъпки: [1] отделяне на изходна суровина за оползотворяване [2] подготовка на суровината, [3] компостиране, [4] стабилизиране, [5] зреене, [6] пречистване и [7] съхраняване. Отделянето на суровината за оползотворяване е процесът на отделяне на биоразградимата фракция от смесения поток битови отпадъци. Подготовка на суровината включва първоначално установяване на оптималния размер на частиците, хранителен баланс и съдържанието на влага в суровината за улесняване на микробиалния растеж. Намаляване на размера на частиците, добавяне на въглеродни или азотни добавки и добавяне на вода се извършват по време на тази стъпка. Компостиране, стабилизиране и зреене са стъпките, при които се поддържат условия за ускоряване на микробиологичното разграждане и стабилизиране на суровината. Тези процеси изискват 30-180 дни, в зависимост от вида на суровината и желаното ниво на стабилизация на крайния продукт. Продуктът от компостирането е стабилен, когато неговата биологична активност е минимална. Това се характеризира с ниска степен на поглъщане на кислород и ниско ниво на биологично образуване на топлина. Също така стабилизираният компост няма мирис. Пречистването на компоста включва пресяване, сепариране на металите, отстраняване на инертни замърсители и др. Пречистването и съхраняването не са задължителни стъпки, те зависят от нуждите на пазара. Всяка от тези седем стъпки на процеса изисква достатъчно пространство и оборудване, които могат да повлияят на капацитета, ефективността и разходите за експлоатация.

Капацитетът на съоръжението за компостиране ще бъде около 28 000 тона/ година, за да се покрият потребностите за период от 20 години. Очаква се количеството на биоразградимите отпадъци, постъпващи в съоръжението през 2013 г. да е приблизително 21 000 тона и да варира леко през 20 годишния период на експлоатация, като достига приблизително 28 000 т/г през 2032 г. и се състои от около 85% органични отпадъци и 15% зелени отпадъци.

Таблица 57. Постъпващи отпадъци в съоръжението за компостиране

Постъпващи отпадъци	**Биоразградими отпадъци**	
	Органични отпадъци	**Зелени отпадъци**
Количество, т/година	23.800	4.300
Плътност преди подготовката на материалите, т/м^3	0,65	0,2

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

В Таблица 58 са посочени основните входни данни и параметри на оразмеряването на съоръжението за компостиране.

Таблица 58. Основни входни данни и параметри на оразмеряването

Производителност	28000 т/г
Суровина	85 % органични отпадъци; 15 % зелени отпадъци
Приемане и подготовка	- бункер за ежедневните събрани количества - сито - шредер - секция за смесване - покрита повърхност за зреене
Работно време на съоръжението	260 дни/г; 5 дни/седмица; 7 ч/ден
Обща продължителност на процеса на компостиране	8 - 9 седмици
Съхранение на компоста	3 седмици съхраняване на куповете
Опаковане	Пресяване

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Съоръжението за компостиране ще се състои от следните елементи:

- Участък за приемане на отпадъци и съоръжение за предварително третиране;
- Модули за компостиране;
- Участъци за зреене и съхраняване.

Механично предварително третиране е необходимо само за зелените отпадъци, органичните отпадъци от смесените битови отпадъци са предварително третирани в съоръжението за механично третиране на МБТ.

Предварителната механична обработка включва шредиране/смилане и последващо смесване, които се извършват със следното оборудване: челни товарачи, шредер и смесително устройство.

Модули за компостиране -за биологично третиране на органичната фракция на битовите отпадъци в регион Велико Търново, са анализирани три различни аеробни техники за разграждане: покрити с мембрана аерирани статични контейнери, биоконтейнери и близко разположени компостни редове с интензивно обръщане.

Независимо от метода за компостиране, органичната фракция преминава три етапа: интензивно компостиране, стабилизиране и зреене. Първоначално мезофилните микроорганизми активно метаболизират и се възпроизвеждат. Ако химичните и физични свойства, са близки до оптималните, микроорганизмите, ще образуват топлина по тялото на куповете компост. Над 45 °C започват да се развиват термофилни микроорганизми (Фаза I). Метаболизирането на въглерода и други хранителни вещества ще продължи, но тъй като източника на енергия намалява, намалява активността и образуването на топлина от микроорганизмите. Температурата на купа ще намалее до степен, до която мезофилните микроорганизми отново станат активни (фаза II). Фаза III е фаза на зреенето на компоста, когато биологичната активност и разлагане намаляват и температурата достигне температурата на обкръжаващата среда. Въпреки това, продължителността на първата фаза е силно зависима от избраната техника. Компостът може да се нарече "зрял", когато потребностите от кислород, или активността на микроорганизмите, от една партида от компостирания материал клони към нула. Сухото намаляване на теглото, поради дишане на въглероден диоксид в процеса на компостиране може да бъде 1/2 до 1/4. В следващата таблица е представена продължителността на фазите на компостиране за трите метода.

Таблица 59. Продължителност на фазите на компостиране

Технологичен вид	Фаза I Интензивно компостиране	Фаза II Стабилизиране	Фаза III Зреене
Аерирани статични контейнери	6 седмици		2-3 седмици
Редове с интензивно обръщане	6 седмици		2-3 седмици
Биоконтейнери	3 седмици	6 седмици	

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Въз основа на анализа на разгледаните алтернативи, е избрана система за компостиране с близко разположени компостни редове (тунели) с интензивно обръщане, която комбинира контролирано аериране и допълнително овлажняване с често разбъркване, за осигуряване на най-високо ниво на контрол на процеса. Този подход осигурява най-високи нива на активността на микроорганизмите и най-пълно стабилизиране на отпадъчните материали в сравнение с всяка друга налична система за компостиране.

Технологията включва третиране на входящия органичен материал в затворена сграда с хоризонтални биореактори, състоящи се от дълги бетонни канали с аериран под; реакторите са разположени успоредно и материалът се зарежда напълно автоматично или с челни товарачи.

Фигура 18. Затворени компостни редове с интензивно обръщане с аериране под пода

Общото време на престой на материала в реактора е около шест седмици и отпадъците преминават през фаза на интензивно компостиране, последвана след това от фаза на стабилизиране на материала. Разбъркването на материала, снабдяването с кислород и овлажняването на материала са цифрово контролирани и регулирани чрез мониторинг на температурата и съдържанието на кислород.

Материалът се обръща със специализирани машини за обръщане, включващи въртящи се барабани с вилици, сонди или транспортьори. Обръщачите могат да бъдат монтирани в горната част на стените на каналите, или по дължина на куповете или на пода на сградата за обработката. Може да се използва дистанционно управление за обръщане, състоящо се от количка с колела или сонди, окачени на мобилни греди на покрива на сградата.

По време на процеса на обръщане материалът се придвижва непрекъснато по дължината на редовете или на сградата. Подът на сградата е снабден със система за принудителна аерация и обикновено се препоръчва за вентилиране на сградата да се използва отрицателно налягане (изсмукване) с цел предотвратяване излизането на миризми и подобряване на условията на труд в сградата.

Количеството на отпадъците, което ще бъде третирано през периода 2013-2032 г. в регион Велко Търново, изисква изграждане на два био-реактора със следните размери:

Таблица 60. Размери на реактора за компостиране

Размери	Зелени отпадъци	Органична фракция от смесени битови отпадъци
Ширина (м)	4.5x3 реда + 0.3 ширина на стената	4.5x14 реда +0.3 ширина на стената
Дължина (м)	25	25
Височина (м)	2,7	2,7
Нетна повърхност ($м^2$)	1125	787.5
Максимален обем ($м^3$)	~ 2.250	~1575

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Според проектните изчисления, общо са необходими две технологични линии /една за органичната фракция на битовите отпадъци, предварително механично третирана в съоръжението за сортиране и втора за потока зелени отпадъци/. Седемнайсетте реда са със следните размери: 25 м дължина, 81,90 м ширина (4,5 м всеки) и 2,7 м височина, и те ще бъдат разделени от стена с ширина 0,3 м, която подкрепя оборудването за обръщането на компоста. Времето на престой на компоста във вътрешността на реактора е около 6 седмици. Предпочита се провеждане на двете фази на процеса на компостиране: интензивно компостиране и стабилизиране на материалите едновременно, поради ограниченото пространство в съчетание с относително малките количества входящи отпадъци дневно.

Смесването на материала по време на процеса на компостиране се счита за много важен фактор, за да се постигне бързо биоразграждане на органичния материал. Честото обръщането е фактор за поддържането на високи нива на разграждане чрез преразпределение на материала, за да се намалят температурните разлики, предотвратяване на проникването на въздух, поради уплътняване, точно допълнително овлажняване и откриване на нови площи за разграждане.

Обръщането на материала осигурява равномерно разпределение на биомаса във вътрешността на реактора, напречно и надлъжно, като се придвижва напред материал по цялата дължина, от входа до изхода.

Когато машината обработва материала, тя смесва, аерира, нарязва и движи компоста към изхода при всяко минаване. Обикновено, машината преминава веднъж дневно през всеки канал. Това осигурява товарно пространство за допълнителна суровина. Полученият компост се прибутва към края на каналите с всяко преминаване. Обръщането на компоста подпомага „разбухването" на материала, който иначе лесно се напластява в резултат на запушване на въздушните канали. Освен това, оборудването за обръщане на компоста следва да се снабди със система за разпръскване, за да се осигури необходимото съдържание на вода и да не се оставя компоста да изсъхне. Температурата вътре в компоста надвишава 55 °C, като по този начин унищожава потенциално вредните бактерии.

В резюме, всеки био-реактор е оборудван с:

- Напълно механизирана автоматична система за непрекъснато зареждане и хомогенно разпределяне на вложения материал;
- Механизирано устройство за смесване и преместване на материала, както и автоматизираната система за аериране;
- Осигурява време на престой на материала в биореактора при температура 65 °C в продължение най-малко на две седмици;
- Общо време на престой на материала в реактора – 6 седмици;
- Височина на материала в биореактора – 2 метра;
- Автоматична система за овлажняване за поддържане на необходимата влага в материала;
- Система за събиране на инфилтрата по продължение на целия под на реактора;
- Напълно автоматизирана система за непрекъснато отделяне на изходящия материал (две различни линии за всеки вид компост);
- По време на процеса не са необходими ръчни манипулации;
- Експлоатацията на съоръжението за компостиране е напълно автоматизирана чрез компютър.

Основните предимства на предлаганата система в сравнение с други техники за компостиране са съкращаване на мезофилните и термофилни етапи чрез непрекъснато обръщане, по-висока ефективност на процеса и намален брой на патогените, в резултат на което се получава по-безопасен и по-качествен краен продукт. Също така, се изисква по-малко пространство в сравнение с необходимото за другите методи. Основните причини за избора на този метод за компостиране в сравнение с други методи са:

- по-добър контрол на миризмите;
- ограничено пространство на площадката;
- автоматизиран контрол на процеса и материалите
- по-добро приемане от обществеността, дължащо се на естетиката на площадката за компостиране
- изисква по-малко работна ръка
- осигурява по-постоянно качество на продукта

Участъци за зреене и съхранение

Участъкът за зреене на компоста се състои от три реда с размери 8х20 м с вградени аерационни канали, затворен от трите страни със стени с височина 2 метра и е покрит с навес.

Схема на процеса на компостиране е представена на Фигура 19.

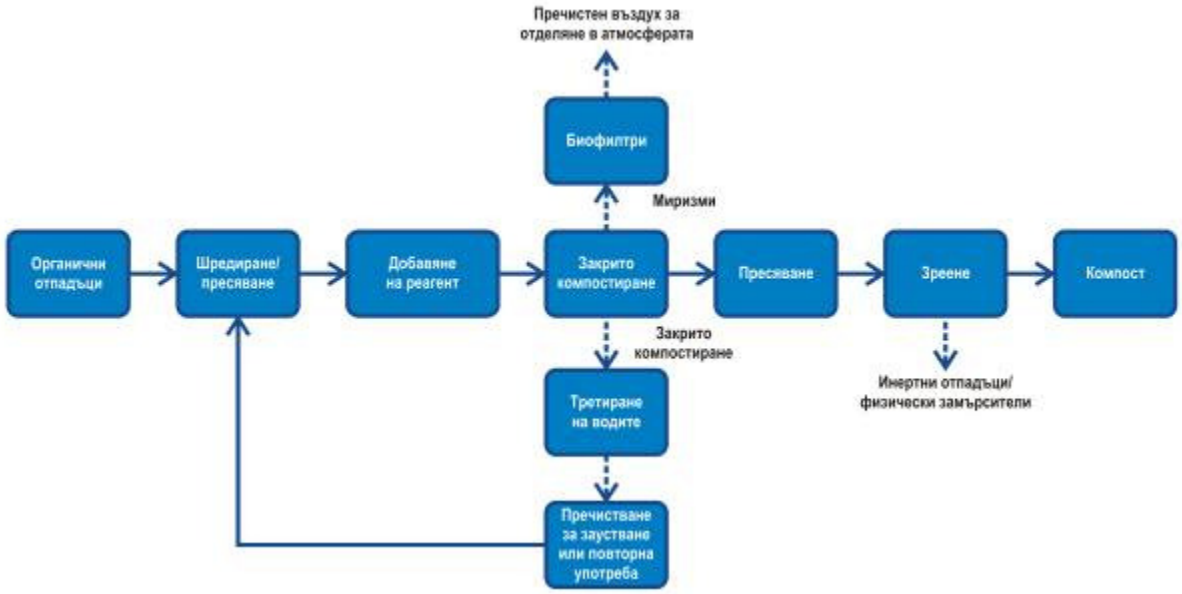

Фигура 19. Схема на процеса на компостиране

Органичната фракция, отделена в МБТ-механично сепариране, постъпва в участъка за компостиране всеки ден от понеделник до петък. Предвижда се зелените отпадъци да се събират всяка седмица от април до ноември.

Общия план на площадката за компостиране е представен на следващата фигура:

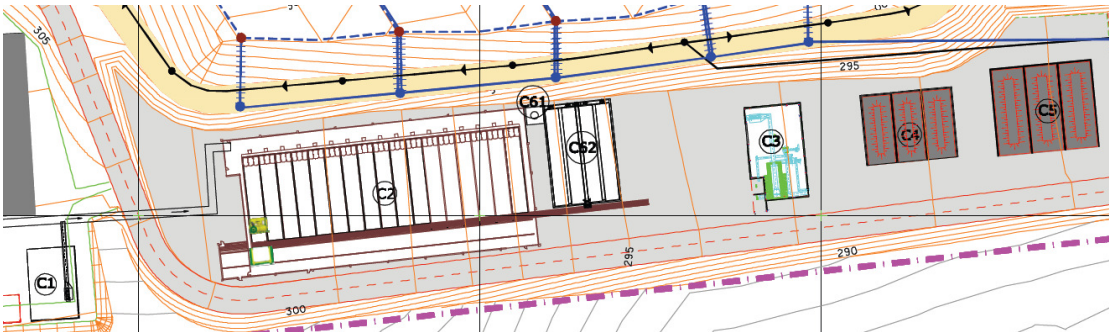

C1 – Участък за приемане на отпадъци**; C2** – Сграда за интензивно компостиране **;C3** – Стабилизиране; **C4** – Зреене**; C5** – Съхраняване– бетонна основа; C61 – Скрубер; C62 – Биофилтър

Фигура 20. Общ план на площадката за компостиране

Предвидена е система за въздушен контрол на сградата за интензивно компостиране, която включва система за събиране на замърсения въздушен поток и съоръжение за третирането му, състоящи се от ръкавен филтър за събиране на прах и биофилтър за улавяне на неприятните миризми. Биофилтърът е оборудван с автоматична система, която поддържа съдържанието на влага на филтърните пластове, за да се гарантира максимална ефективност.

Инфилтратът, образуван в каналите за компостиране, се събира в резервоар за инфилтрат и се връща в клетките, за да поддържа желаната влажност за биологично третиране на отпадъците. Излишното количество инфилтрат, заедно с промивните води от измиването на подовете на сградата за предварително третиране и битовите

отпадъчни води от канализационната система, се отвеждат с подходящи система от тръбопроводи до пречиствателната станция за третиране на инфилтрата, която обслужва също така депото и инсталацията за сортиране. Инфилтратът, образуван в участъка за зреене на компоста, също се подава към пречиствателната станция за третиране на инфилтрат.

4.3. ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО РАЗДЕЛЯНЕ, ВРЕМЕННО СЪХРАНЯВАНЕ, СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

4.3.1. Система за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

Подобряването на организацията по разделяне, временно съхраняване, събиране и транспортиране на отпадъците има за цел да предложи решение, най-ефективно в екологично, санитарно-хигиенно и техническо отношение като технология и организация за събиране и транспортиране на отпадъците от територията на общината. Същевременно системата трябва да бъде социално и икономически поносима за общината и ползващото услугата население, независимо от факта, че преминаването към регионално съоръжение за третиране на отпадъци повишава разходите за транспортиране и инвестициите.

Горната цел може да се постигне с изграждане на система, максимално близка до съществуващата понастоящем. Събирането и транспортирането на отпадъците от всички населени места на територията на общината се налага от изискването на чл. 16, ал. 2 от Закона за управление на отпадъците, всеки притежател на отпадъци да бъде обслужван от специализирана фирма за събиране и транспортиране на отпадъци.

При реализирането на оптимизираната система и насочване на отпадъците към регионалното съоръжение се очаква да се създадат условия за закриване и рекултивация на ползваните до момента депа.

Изборът на технология за събиране и транспортиране се определя от местните условия, по-важните от които са:

- етажност и плътност на застрояването;
- наличието, вида и състоянието на специализираните автомобили за транспортиране и съдове за събиране;
- приетият начин за обезвреждане и други специфични фактори.

Основните технологии за събиране и транспортиране на отпадъците са три:

- технология със сменяеми съдове за събиране, при която пълните съдове се натоварват на подходящите специализирани автомобили и извозват, а на тяхно място се оставят празни;
- технология с несменяеми съдове, при която пълните контейнери се изсипват в специализираните автомобили и се оставят обратно на мястото им;
- технология с използване на чували, които се изхвърлят в автомобилите заедно с отпадъците, а на тяхно място се ползват нови чували.

Първите две технологии са добре познати у нас с всичките им предимства и недостатъци.

Третата технология може да се ползва и като един от вариантите на системата за разделно събиране. Предимствата й са: снижава стойността на транспорта, намалява шума и свежда до минимум съприкосновението на обслужващия персонал с отпадъците. Недостатъци на системата са големите разходи за чували и невъзможността да се избегне ръчният труд при товаренето.

При наличието на дългосрочно функциониращa система за събиране и транспортиране, логично е оптимизирането й да цели използване на рационално изградените и ефективно действащи звена от нея. Новите елементи на системата трябва да бъдат максимално съобразени с конкретните условия на даденото населено място и да се пригаждат сполучливо към вече създаденото.

За общината считаме, че трябва да се запази и доразвие съществуващата система в частта й от несменяеми метални контейнери с обем 1100л, индивидуални метални кофи с обем от 110л. и пластмасови кофи на колела с обем 240л, обслужвани от специализирани автомобили с универсални повдигащи устройства и висока степен на уплътняване.

Горните съдове са подходящи за използване и в градска среда и по селата по следните причини:

- изработени са от здрав материал с антикорозионно покритие (за съдовете от 1,100 л);
- обезпечават надеждна защита на околната среда от замърсяване, поради възможността от затваряне и предотвратяване разпиляване на отпадъците и разпространението на неприятните миризми;
- металните индивидуални кофи от 110л. са подходящи за сгради където отоплението се извършва на твърдо гориво през зимния период;
- индивидуалните пластмасови кофи от 240л са удобни за преместване и товарене;
- конструкцията им позволява качествено измиване и дезинфекция.

Предвижда се да се запази сега съществуващата организация на събиране и транспортиране. Екипите на специализираните автомобили познават отлично районите и разработените за всеки район маршрутни графици и при евентуално възникнали промени в организацията на движението или други пречки реагират по най-адекватния начин.

В рамките на *Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG* са разработени и представени конкретни предложения за оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци в община Велико Търново, след пускане в експлоатация на регионалните съоръжения, включващи брой и вид на необходимите съдове за събиране и специализирани автомобили за транспортиране до регионалните съоръжения.

4.3.2. Разделно събиране на отпадъци

- **Разделно събиране на масово разпространени отпадъци, за които в националното законодателство е въведен принципа „отговорност на производителя”** – предвижда се да се организира и финансира от Организации по оползотворяване на съответния вид масово разпространени отпадъци. До настоящия момент са сключени договори с ООп на отпадъци от опаковки, негодни за употреба батерии и акумулатори и излязло от употреба електрическо и електронно оборудване. Ще бъдат проучени възможностите за сключване на договори с Организации по оползотворяване и за останалите видове масово разпространени отпадъци.

- **Разделно събиране на биоразградими отпадъци** – разработени са схеми за събирането и последващото им третиране. Разделно събраните зелени отпадъци и отпадъци от пазари ще бъдат насочвани към съоръжението за компостиране, което е елемент от регионалната система за управление на отпадъци. Предвижда се също въвеждането на домашно компостиране в селата на общината. Изготвена е калкулация за необходимия брой компостери.

- **Разделно събиране на едрогабаритни отпадъци** – с оглед оптимизиране на разходите за събиране на едрогабаритни отпадъци се предвижда изготвянето на график за събирането им и информиране на населението за съответните дати, на които могат да бъдат изнасяни, за да се осигури своевременното им транспортиране. Площадката, на която са разположени регионалните съоръжения за третиране на отпадъци ще бъде оборудвана с шредер за едрогабаритни отпадъци.

- **Разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата**

Опасните отпадъци от домакинствата са класифицирани в група 20 Битови отпадъци от Приложение № 1 Списък на отпадъците от Наредба № 3 от 2004 г. за класификация на отпадъците. Те могат да бъдат систематизирани в две основни групи:

- Опасни отпадъци от домакинствата, управлението на които е регулирано от наредбите за масово разпространени отпадъци и е въведен принципа “Отговорност на производителя”, а именно:

- 200133* - Батерии и акумулатори, включени в 16 06 01* (оловни акумулаторни батерии), 16 06 02* (Ni-Cd батерии) или 16 06 03* (живак-съдържащи батерии), както и несортирани батерии и акумулатори, съдържащи такива батерии
- 200121* - Флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак
- 200123*- Излязло от употреба оборудване, съдържащо хлорофлуоровъглеводороди
- 200135* - Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, различно от упоменатото в 20 01 21* и 20 01 23*, съдържащо опасни компоненти

Както е посочено по-горе събирането и третирането на тези отпадъци ще се организира и финансира от Организации по оползотворяване на съответния вид масово разпространени отпадъци

- Опасни отпадъци от домакинствата, извън схемите "Отговорност на производителя":

- 200113* - Разтворители
- 200114* - Киселини
- 200115* - Основи
- 200117* - Фотографски химични вещества и препарати
- 200127* - Бои, мастила, лепила/адхезиви и смоли, съдържащи опасни вещества
- 200129* - Перилни и почистващи препарати, съдържащи опасни вещества
- 200131* - Цитотоксични и цитостатични лекарствени продукти

С едно от последните изменения на ЗУО (обн., ДВ, бр. 41 от 2010 г.) е въведено задължение на кметовете на общини да организират дейностите по разделно събиране на опасните отпадъци от общия поток битови отпадъци извън обхвата на наредбите, регламентиращи „отговорност на производителите" и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане (чл. 16, ал. 3, т. 11 от ЗУО). За осигуряване изпълнението на посоченото нормативно изискване се предвижда разполагането на контейнер за временно съхраняване на опасни отпадъци от домакинствата на площадката на регионалните съоръжения. Контейнерът е с размери 2.45 x 3.00 x 2.59 м, изработен от неръждаема стомана и оборудван с резервоар за улавяне на течове.

Предвижда се разделното събиране на опасни отпадъци от домакинствата да бъде въведено след пускане в експлоатация на регионалните съоръжения и доставката на контейнера за временното им съхраняване.

4.4. ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Законодателството на Европейския съюз и националното законодателство по управление на отпадъците налагат строги изисквания към изграждането и експлоатацията на съоръжения за обезвреждане на отпадъците.

С въвеждането на европейските стандарти, разходите за изграждане и експлоатация на съоръжения за третиране на битови отпадъци нарастват многократно. Те не са по финансовите възможности на една община. Обединяването на усилията между няколко съседни общини, с цел изграждане на регионални съоръжения за третиране на отпадъци, съобразени изцяло с изискванията на екологичното законодателство, ще доведе до по-малки относителни разходи за предварително третиране и обезвреждане.

За екологосъобразно управление на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Велико Търново, общината е предприела действия съвместно с останалите пет общини от регион Велико Търново, определен с НПУДО, за изграждане на регионална система от съоръжения за третиране на отпадъците, състояща се от депо за неопасни отпадъци и съоръжения за предварително третиране на отпадъците преди депониране, като е регистрирано Регионално сдружение за управление на отпадъците „За чисти селища.

В съответствие с *„Ръководството за разработване на общински програми за управление на дейностите по отпадъците”*, по-долу са разгледани няколко различни алтернативни варианта за оползотворяване/обезвреждане/ на отпадъците.

Вариантите са разработени в рамките на проект *EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България.* Предложените алтернативни варианти на съоръжения за оползотворяване и обезвреждане на отпадъците са обвързани с различна организация на системата за събиране на битовите отпадъци. С оглед на това са представени разгледаните варианти за регионално управление на отпадъците в цялостния им вид.

4.4.1. Варианти за регионално управление на отпадъците

4.4.1.1. Сценарий 1

Събиране

- Система за събиране на отпадъци с един контейнер за смесени битови отпадъци.
- Разделно събиране на био-отпадъци посредством контейнери за разделно събиране на органични отпадъци в определени обществено достъпни места (супермаркети, пазари за хранителни стоки, търговски центрове, ресторанти), където образуването на био-отпадъци е най-интензивно.
- Събирателни пунктове за отпадъци от домакинствата (СПОД) във всяка община за събиране на рециклируеми отпадъци и специфични отпадъчни потоци с произход от домакинствата, като напр. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци, ИУЕЕО, органични (хранителни и зелени) отпадъци и др

- Разделно събиране на Зелени отпадъци
- Сортиране при източника на образуване на рециклируеми отпадъци (разделно събрани и третирани от Организации по оползотворяване)

Третиране на смесени битови отпадъци

- Събраните смесени отпадъци от системата с един контейнер за смесени битови отпадъци се депонират директно на депото.

Третиране на рециклируеми отпадъци

- Всички рециклируеми отпадъци, в това число и количествата, събрани в Събирателните пунктове за отпадъци от домакинствата, се събират и третират от Организации по оползотворяване.

Третиране на биоразградими отпадъци

- Домашно компостиране в селските райони
- Съоръжение за открито компостиране на органични отпадъци – зелени отпадъци и разделно събрани био-отпадъци.

4.4.1.2. Сценарий 2

Събиране

- Система за събиране с два контейнера. Един контейнер за органични отпадъци за разделно събиране на био-отпадъци при източника на образуване от търговски обекти (супермаркети, пазари за хранителни стоки, търговски центрове и ресторанти) и домакинствата и един контейнер за смесени битови отпадъци за останалите отпадъци.
- Разделно събиране на Зелени отпадъци.
- Сортиране при източника на образуване на рециклируеми отпадъци (събрани и третирани от Организации по оползотворяване).

Третиране на смесените отпадъци

- Съоръжение за сепариране по материали (механично третиране, комбинирано с ръчно разделяне). Събраните смесени отпадъци от контейнерите за смесени отпадъци се третират в съоръжението за сепариране по материали и отделените материали се продават. Остатъчната фракция от съоръжението се депонира на депо.

Третиране на рециклируемите отпадъци

- Всички рециклируеми отпадъци се събират и третират от Организации по оползотворяване.

Третиране на биоразградимите отпадъци, сортирани при източника на образуване

- Домашно компостиране в селските райони.

- Съоръжение за открито компостиране на органични отпадъци - зелени отпадъци и разделно събрани био-отпадъци.

4.4.1.3. Сценарий 3

Събиране

- Система за събиране с един контейнер за смесени битови отпадъци
- Разделно събиране на Зелени отпадъци
- Сортиране при източника на образуване на рециклируеми материали (събрани и третирани от Организации по оползотворяване)

Третиране на смесените битови отпадъци

- Съоръжение за механично-биологично третиране (МБТ) за оползотворяване и рециклиране на рециклируемите отпадъци и био-отпадъците, събрани в контейнера за смесени битови отпадъци

Третиране на рециклируемите отпадъци, сортирани при източника на образуване

- Всички рециклируеми отпадъци се събират и третират от Организации по оползотворяване

Третиране на биоразградимите отпадъци, сортирани при източника на образуване

- Домашно компостиране в селските райони
- Третиране на органичните отпадъци в МБТ. Предвидена е отделна линия за компостиране на Зелени отпадъци

4.4.2. Преглед на предложените варианти

В следващата таблица е направен преглед на основните характеристики на всеки от предложените сценарии, за да бъдат представени основните разлики:

Таблица 61. Преглед на вариантите за регионално управление на отпадъците

	Сценарий 1	**Сценарий 2**	**Сценарий 3**
Събиране на смесени битови отпадъци	1 контейнер за сме сени битови отпадъци	2 контейнера (за смесени и за органични отпадъци)	1 контейнер за смесени битови отпадъци
Събиране на рециклируеми отпадъци	- от Организации по оползотворяване - от Събирателни пунктове за отпадъци от домакинствата СПОД (един във всяка община)	- от Организации по оползотворяване	- от Организации по оползотворяване
Събиране на био-отпадъци	- Зелени отпадъци от паркове и от	- Зелени отпадъци от паркове и от	- Зелени отпадъци от паркове и от

	Сценарий 1	Сценарий 2	Сценарий 3
	домакинствата - Органични от СПОД	домакинствата - Разделно събиране в контейнери за био-отпадъци на определени места за събиране (пазари, ресторанти и др.) и от домакинствата	домакинствата
Събиране на опасни отпадъци от домакинствата	В СПОД и на площадка, разположена на депото	На площадка, разположена на депото	На площадка, разположена на депото
Домашно компостиране	Биоразградими отпадъци в селските райони	Биоразградими отпадъци в селските райони	Биоразградими отпадъци в селските райони
Претоварна станция	Не	Не	Не
Съоръжение за сортиране по материали (ССМ)	Не	Да	Да, включено в МБТ
Третиране	Компостиране на био-отпадъци (отворена система)	Компостиране на био-отпадъци (отворена или затворена система)	Инсталация за МБТ Оползотворяване на а)рециклируеми отпадъци и/или RDF и б) изходен продукт - компост с ниско качество
Площадка на депо	"Шереметя – съседни терени до съществуващо депо"	"Шереметя – съседни терени до съществуващо депо"	"Шереметя – съседни терени до съществуващо депо"

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Входящите потоци отпадъци към различните съоръжения в предложените сценарии са изчислени за периода 2013 до 2032 г.

Сценариите са сравнени и оценени, като са използвани икономически индикатори като - динамичен индекс на себестойността (ДИС) и впоследствие са приоритизирани чрез мулти-критериална система за вземане на решения, като са отчетени екологични, технически и икономически фактори.

Динамичният индекс на себестойността е най-добрият показател за оценка на ефективността на разходите ("разходи-ефективност"), тъй като се вземат предвид: оперативните разходи и разходите по поддръжката, продължителността (срока) на експлоатация на изграденото съоръжение по инвестиционния проект, профила на екологичния ефект (въздействие върху околната среда).

Намирането на ефективно решение за обезвреждане на отпадъци се е превърнало в основен проблем за съвременните общества. Особено в последните години, в които се признава, че почти основно прилаганият метод за обезвреждане на отпадъците чрез депониране не съответства на много промени, които в течение на времето намериха отражение в качеството и количеството на битовите отпадъци. Това също кореспондира с тенденцията да се вземат предвид различни критерии и параметри, като напр.

социални, икономически, екологични и др. За тази цел е използвано многообразие от мулти-критериални методи за решаване на проблемите, свързани с околната среда.

Предимствата на мулти-критериалните методи са, че те са съобразени с различните измерения на социалното благосъстояние, като в качеството на необходими параметри се отчитат социални, икономически и екологични критерии. Обектът на публичните политики, като например тази за управление на отпадъците, понякога принудително включва взаимно противоречиви, а понякога и взаимноизключващи се цели, поради естеството си като процес на компромис между социалните аспекти и другите цели на политиката. При тези условия, процесът на вземане на решение е подкрепен от горепосочените методи.

Крайната цел е да се приложи надеждна и научно обоснована методология, която се характеризира с най-малко субективност, въз основа на извършения анализ и като се отчитат:

- Изискванията на европейското и българското законодателство;
- Националната програма за управление на дейностите по отпадъците ;
- Количеството на отпадъците, образувани в региона;
- Прогнози (допускания), свързани с готовността на населението да участва в системата (основно отнасящи се до разделното събиране на отпадъците.)

Въз основа на извършените анализи са направени следните заключения:

- Сценарий 1, като основен сценарий, е най-евтин (ДИС е равен на 131,1 лева/тон), обаче той не постига напълно количествените цели за рециклиране в дългосрочен период. Сценарий 1 изглежда по-благоприятен, когато финансовите критерии се считат за по-важни от екологичните. Той се определя като неприемлив от законодателна и екологична гледна точка, докато сценарии 2 и 3 имат по-добри резултати, когато се оценяват от гледна точка на решаване на техническо - екологичните проблеми.
- Сценарий 2 предвижда съоръжение за сепариране по материали (ССМ) за рециклируеми материали и разделно събиране на органични отпадъци. Неговото успешно прилагане е несигурно, поради високата зависимост от общественото участие. Сценарий 2 има динамичен индекс на себестойност 165,2 лева/тон и е малко по-евтин от Сценарий 3, обаче той става по-малко благоприятен, ако се отчетат техническо-екологичните аспекти. Като цяло, Сценарий 2 е оценен като най-неблагоприятен от всички сценарии.
- Сценарий 3 предвижда инсталация за механично-биологично третиране (МБТ) на смесени отпадъци. Сценарий 3 има динамичен индекс на себестойност 172,3 лева/тон, подобен на този на Сценарий 2. Въпреки че има най-високи разходи, в сравнение с другите сценарии, стойността на динамичния индекс на себестойността е финансово приемлива, като се отчете изпълнението на техническо – екологичните критерии. Прилагането на този сценарий ще обезпечи сигурност в управлението на отпадъците в регион Велико Търново и изпълнение на поставените цели.

Въз основа на анализите, Сценарий 3 е определен и приет от общините като предпочитан вариант за регионално управление на отпадъците и прединвестиционното проучване за приложимостта на проекта е основано на него.

Избраният сценарий осигурява:

- Постигане на определените регионални цели за рециклиране;
- Устойчивост, по-добри обществени услуги и опазване на околната среда чрез предложените инвестиции;
- Съществен принос към националните цели и съответствие на предложената инфраструктура с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците 2009-2013 г.;
- Дългосрочен икономически ефективен план за развитие на управлението на отпадъците.

Сценарий 3 за регионално управление на отпадъците е представен схематично на Фигура 21:

В процеса на разработване на прединвестиционното проучване за регионалната система от съоръжения за третиране на отпадъците в регион Велико Търново са определени окончателните количествата отпадъци за третиране и депониране за избрания Сценарий 3 и схемата на Масовия баланс е представена на Фигура 22.

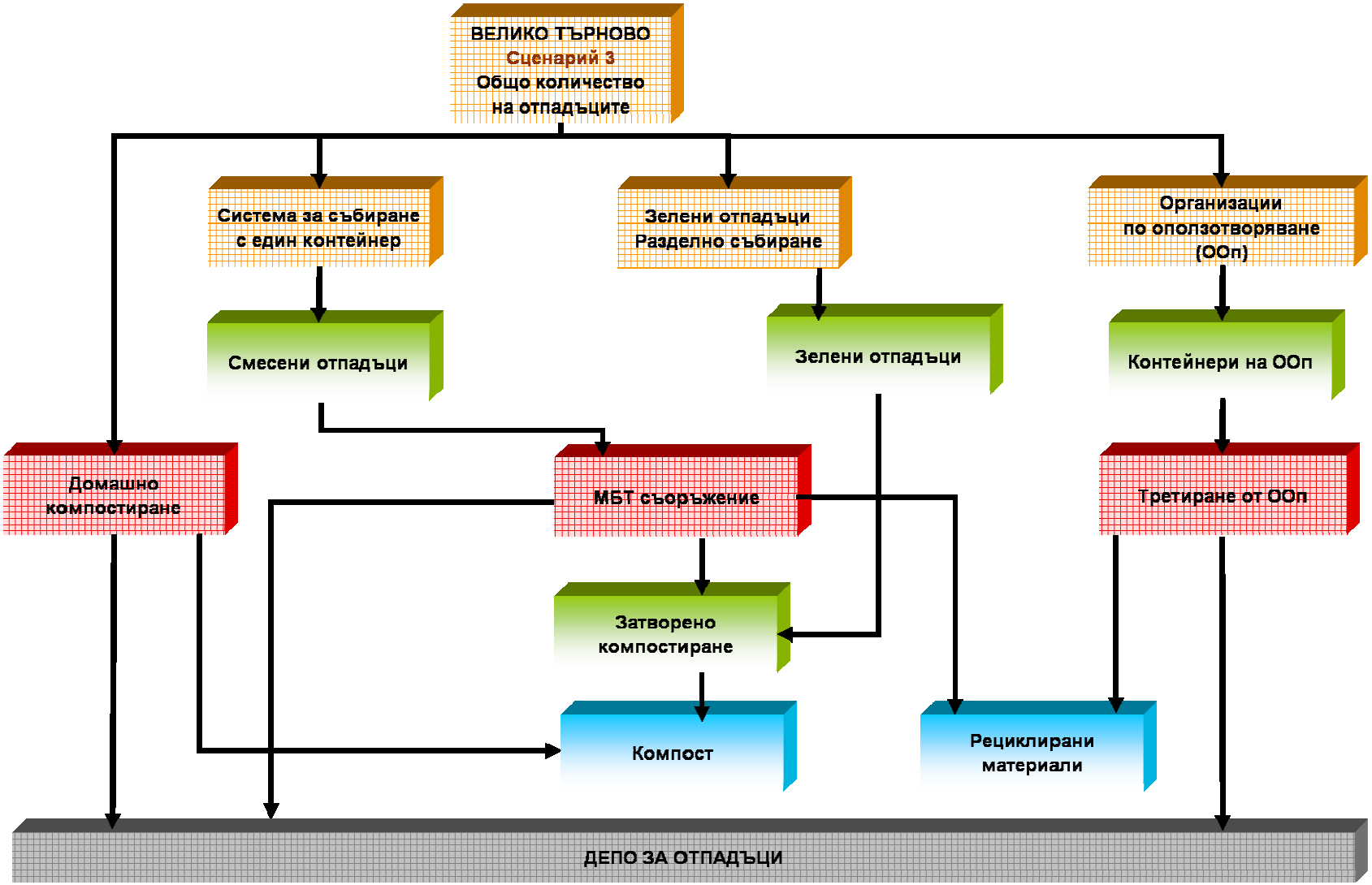

Фигура 21. Схема за управление на отпадъците в регион Велико Търново

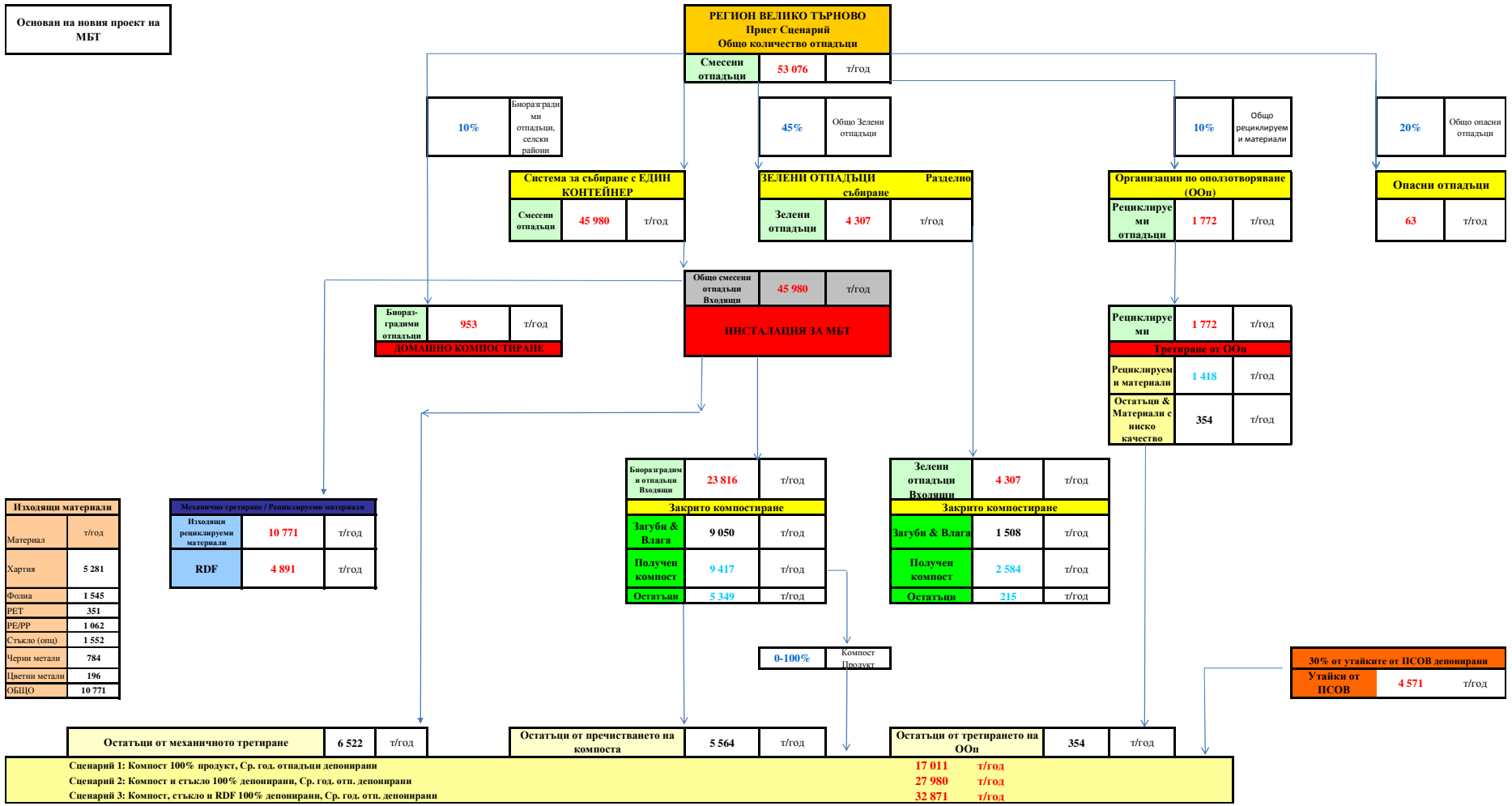

Фигура 22. Масов баланс на Сценарий 3 за управление на отпадъците в регион Велико Търново

4.4.3. Площадка за изграждане и основни данни за регионалното депо и останалите съоръжения за третиране на отпадъци

Основна цел на бъдещата система за управление на отпадъците на регион Велико Търново е да се изгради система от регионални съоръжения за третиране на отпадъците, така че да се осигури необходимия капацитет за третиране на цялото количество образувани отпадъци на територията на региона за период, не по-малък от 20 години.

Регионалните съоръжения за третиране на отпадъците ще се изградят на площадка № 5 „Шереметя" - съседни терени до съществуващото депо за отпадъци. Проучваната територия по отношение избора на площадка за регионално депо обхваща част от област Велико Търново – общините Велико Търново, Елена, Златарица, Лясковец, Горна Оряховица и Стражица. В резултат от извършената предварителна селекция са предложени три площадки. В съответствие с изискванията на Закона за опазване на околната среда, Регионалното сдружение за управление на отпадъците е възложило изготвянето на Доклад за оценка на въздействието върху околната среда (ДОВОС) на инвестиционното предложение за изграждането на "Регионално депо за неопасни отпадъци от Сдружение „За чисти селища" за потенциални площадки: № 4 „Шереметя - Изток", намираща се на територията на Община Лясковец; № 5 Общинско сметище за битови отпадъци „Шереметя – разширение върху прилежащи терени", намиращо се на територията на Община Велико Търново и № 22 „Асеново - Запад", намираща се на територията на Община Стражица".

Докладът за ОВОС е изготвен от "РЕКО Инженеринг" ЕООД, гр. София. Изготвеният ДОВОС и протоколите от проведените обществени обсъждания са представени в РИОСВ – Велико Търново.

С Решение по ОВОС № ВТ 1-1/2009 от 30.04.2009 г., РИОСВ - Велико Търново е одобрил осъществяването на инвестиционното предложение: „Регионално депо за неопасни отпадъци на Сдружение „За чисти селища" на общини Велико Търново, Горна Оряховица, Лясковец, Елена, Златарица и Стражица" на площадка № 5 – съседни терени до съществуващо депо за неопасни отпадъци на град Велико Търново, в землището на с. Шереметя, Община Велико Търново м. „Остра могила" - имот № 026001 – общинска собственост, м. „Стублица" имоти №№ 000317 и 000318 – общинска собственост и в м. „Припора" – имот № 014036 – общинска собственост и 8 имота частна собственост: №№ 014001, 014002, 014003, 014004, 014005, 014006, 014007 и 014008.

За екологосъобразното третиране на отпадъците в региона са предвидени следните съоръжения: i) съоръжение за механично-биологично третиране (МБТ), ii) зона за компостиране, iii) депо, включващо първа и бъдещите клетки за неопасни отпадъци, iv) пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ), v) сгради (за персонала, поддръжка и други ежедневни дейности, vi) вътрешни пътища, vii) площ, запазена за складиране на земни маси и почва, и бъдещо разширение на обекта, и viii) зелени площи.

Площадката за депото в Шереметя се намира на 5 км от град Велико Търново, по магистралата за Варна и след това напречно на около 500 м по междуселски път.

Разстоянието до най-близкото населено място (жилищният район на с. Шереметя) е 1250 метра. На площадката е извършено детайлно геоложко проучване от „Консорциум Геокомплекс" ООД през 2007 г.

В разработения идеен проект за изграждане на регионалните съоръжения за третиране на битовите отпадъци в регион Велико Търново в рамките на *Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG* са предвидени два алтернативни входа към съоръжението. Първият се намира в северозападната страна на площадката през съществуващото депо. Втората възможност (предложената) се намира в североизточната страна на площадката през нов път, който се предлага да бъде изграден, като се удължи междуселския път и се изгради нов участък с обща дължина около 500 м до входа на новата площадка. Изграждането на новия път ще бъде част от апликационната форма за Кохезионните фондове. След няколко метра, в центъра на съоръжението са предвидени помещението на охраната и кантарът. Пристигащите камиони се насочват към инсталацията за механично-биологично третиране, в югозападната част на площадката. Достъпът до другите съоръжения се осъществява чрез вътрешен път, т.е. до: i) зоната за компостиране, където се извършва компостиране на органичните отпадъци, зреене и съхранение на компоста, ii) зоната на административните и работните сгради, и iii) пречиствателната станция за отпадъчни води, където цялото количество инфилтрат и отпадъчни води ще се събират и третират. В централната и най-голяма част на площадката ще се изградят клетките на депото за неопасни (битови) отпадъци (I фаза и следващи фази). Останалата част от площадката е предвидена за зона за складиране на покривния материал (за запръстяване и рекултивация на депото) и за бъдещо разширение.

Общият план на регионалните съоръжения за третиране на отпадъци (без мащаб) е представен на Фигура 23.

Фигура 23. Генерален план на Регионалното съоръжение за третиране на отпадъците на площадка Шереметя

Съгласно чл. 19а, ал. 3 от ЗУО общините - членове на регионалното сдружение, определят собствеността на регионалното депо и съоръженията за третиране на отпадъците. Собствеността може да бъде:

- на общината, която е собственик на терена или има учредено право на строеж върху определения за изграждане терен;
- съсобственост на общините - членове на сдружението;
- съсобственост между финансиращия частен партньор и общината, собственик на терена, и/или общините, членове на сдружението.

Цената за третиране на тон отпадъци, постъпили в регионалната система за управление на отпадъците, е еднаква за всички членове на Регионалното сдружение и от нея не може да се формира печалба за сдружението (чл. 19а, ал. 4 от ЗУО).

4.4.4. Мерки за екологосъобразно депониране

За осигуряване на екологосъобразно депониране на отпадъците на територията на общината основните мерки в актуализираната Програма са насочени към следното:

- Изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания;
- Въвеждане на финансови и икономически инструменти;
- Предварително третиране на отпадъците преди депонирането им;
- Закриване на съществуващото общинско депо за отпадъци. Засилен контрол върху депото, което ще остане в експлоатация до изграждане на регионалното депо;
- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци.

4.4.4.1. Изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания

Предвижда се регионалното депо да бъде изградено до 2013 г., която ще бъде първата година от експлоатацията му. Бъдещото регионално депо за неопасни отпадъци ще включва две клетки с общ капацитет 840000 м^3. Капацитетът на клетките на регионалното депо е изчислен въз основа на масовия баланс и е представен в Таблица 62. Приета е плътност на компактираните отпадъци 0,85 т/м^3, като са отчетени необходимите количества материали за запръстяване в размер на 7,5%. Необходимият обем на депото зависи от масата на депонираните отпадъци, в т.ч. а) отпадъци, б) стабилизирани материали (компост), в) остатъчни фракции от третирането на Организациите по оползотворяване и г) утайки. За определяне на експлоатационния капацитет (полезния живот) на депото, могат да бъдат направени три предположения: а) депониране на 50% от компоста (най-вероятно); б) 100% депониране на компоста, както и фракцията стъкло (по-малко вероятно, но прието за по-голяма сигурност на проектните цели) и в) 100% депониране на компоста, както и фракцията стъкло и RDF (малко вероятно).

Таблица 62. Капацитет на клетки 1-2 за трите сценария за депониране

Депониране на 50% от компоста			
Клетка №	**Средно годишно количество депонирани отпадъци, т**	**Нетен капацитет, m^3**	**Полезен живот, год.**
1 (неопасни)*	21.720	213.000	7,8
2 (неопасни)**		627.000	22,8
ОБЩО		840.000	30,6
Депониране на 100% от компоста и фракцията стъкло			
Клетка №	**Средно годишно количество депонирани отпадъци, т**	**Нетен капацитет, m^3**	**Полезен живот, год**
1 (неопасни)*	27.980	213.000	6,0
2 (неопасни)**		627.000	17,7
ОБЩО		840.000	23,7
Обезвреждане на 100% от компоста, RDF и фракцията стъкло			
Клетка №	**Средно годишно количество депонирани отпадъци, т**	**Нетен капацитет, m^3**	**Полезен живот, год**
1 (неопасни)*	32.870	213.000	5,1
2 (неопасни)**		627.000	15,1
ОБЩО		840.000	20,2

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

*Забележка: * Клетката ще се финансира от фондовете на ЕС*

*** Клетките ще се изградят в бъдеща фаза с национални средства*

Предвидената продължителност на експлоатация на клетка № 1 в най-лошия и рестриктивен сценарий е 5 години, а продължителността на експлоатация на другата клетка е приблизително 15 години за същия сценарий. Но както е видно от горната таблица, срокът на експлоатация на депото може да бъде повече от 30 години, ако инсталацията за МБТ работи по предложения начин и нейните продукти се предлагат на пазара, а не се депонират в депото.

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците налагат строги изисквания към изграждането и експлоатацията на съоръжения за обезвреждане на отпадъците.

За осигуряване защитата на почвата, подземните и повърхностните води е направена изолация на дъното и склоновете (скатовете) на регионалното депо посредством: глинена геоложка бариера, геосинтетична подложка - полимерна мембрана, предпазен слой – геотекстил и дренажен слой.

В рамките на депото за предпазване от наводнения на площадката е предвидено изграждане на канавки за дъждовната вода. Предвидени са и система за събиране и пречистване на инфилтрата, система за събиране и изгаряне на биогаза във факел, мониторинг на околната среда.

За екологосъобразното функциониране на регионалното депо са предвидени още ограда, помещение за охрана, електронна везна, зона за пробовземане, административна сграда, сграда за поддръжка, система за измиване на гумите на

превозните средства, зона за противопожарна безопасност, противопожарна система, трафопост, шредер за зелени и едрогабаритни отпадъци.

За извършване на ежедневните дейности в рамките на депото и другите съоръжения за третиране на отпадъците ще се използва мобилно оборудване - булдозер, колесен товарач – багер, контейнери за съхраняване на материали за покритие (почва и други материали), контейнер за временно съхраняване на опасни отпадъци.

4.4.4.2. Финансови и икономически инструменти към депото за отпадъци

Цената за обезвреждане на отпадъците следва да бъде еднаква за всички общини, включени в обхвата на съоръжението и да отчита нормативните изисквания. В съответствие с чл. 15 на Наредба № 8 от 24.08.2004 г.:

- ал. 2 - цената за депониране на отпадъци трябва да възстановява разходите за изграждане на депото и да покрива разходите за експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за площадката на депото, за период не по-кратък от 30 години;
- ал. 3 - цената за депониране на отпадъците се определя с план-сметки за всяка от дейностите по изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за депото, при отчитане на очаквания годишен обем на постъпващите отпадъци за целия период на експлоатация на депото;
- ал. 5 - операторът на депото е длъжен да осигурява обществен достъп до план-сметката за определяне на цената за депониране на отпадъците.

Отчитайки опита и практиките в страните от ЕС, НПУДО 2009-2013 г. предвижда въвеждане на такса за депониране на отпадъци, заплащана от операторите на депата, пропорционално на количествата и вида на отпадъците, приети за депониране с цел:

- Намаляване на количеството депонирани отпадъци;
- Удължаване срока на експлоатация на депото;
- Увеличаване на количеството рециклирани и оползотворени отпадъци;
- Акумулиране на допълнителни средства, които да бъдат използвани за закриване на нерегламентирани сметища и стари замърсявания с отпадъци, както и за изграждане на клетки за опасни отпадъци към регионалните депа при необходимост.

В изпълнение на Националната програма за управление на дейностите по отпадъците 2009 - 2013 г. и на базата на създадените правни основания с изменението на ЗУО, обн. ДВ, бр. 41 от 2010 г. са приети два нормативни документа, регламентиращи отчисленията при извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране:

- *Наредба № 14 от 15 ноември 2010 г. за реда и начина за изчисляване на размера на отчисленията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци (обн. ДВ, бр. 93 от 26 ноември 2010 г.)*

Съгласно разпоредбите на наредбата, при извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране всеки собственик на депо е длъжен да осигури пълния размер на средствата за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото съобразно инвестиционния проект и/или проекта за рекултивация на депото чрез отчисления по чл. 71а ЗУО. Средствата, определени в инвестиционния проект и/или проекта за рекултивация на депото, са в размер, който гарантира обезпечаване на дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото.

Размерът на отчисленията за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото се определя от собственика на депото в левове на тон отпадък и количествата депонирани отпадъци през съответния месец.

Собственикът на депото превежда до 10-о число на текущия месец определените отчисления за предходния месец по банкова сметка за чужди средства на съответната регионална инспекция по околната среда и водите, на чиято територия се намира депото.

Наредбата се прилага за депа, класифицирани в следните класове:

- депа за неопасни отпадъци, в това число:

  √ съществуващи депа за битови отпадъци до въвеждане в експлоатация на регионалните депа, предвидени с Националната програма за управление на дейностите по отпадъците;

  √ регионални депа за битови отпадъци;

  √ депа за неопасни отпадъци с друг произход (производствени, строителни и др.);

- депа за опасни отпадъци.

Натрупаните през експлоатационния период на депото средства от отчисления по чл. 71а от ЗУО се използват за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото. Средствата се разходват след издаване на заповед или решение на компетентния орган за преустановяване на експлоатацията на депото или на отделна клетка или участък на депото. За целта собственикът на депото подава заявление до директора на РИОСВ, на чиято територия се намира депото, в което се посочва информация, определена с чл. 9 от наредбата.

- *ПМС № 207/16.09.2010 г. за определяне на размера и реда за отчисленията по чл. 71е от Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр. 75 от 24 септември 2010 г.)*

С постановлението се определят размера на отчисленията, които се дължат от лица, чиито отпадъци се обезвреждат чрез депониране на регионално или общинско депо и редът, по които се правят.

Въвеждането на отчисленията има за цел:

- да се намали количеството на депонираните отпадъци;
- да се насърчи рециклирането и оползотворяването на отпадъците;
- да се натрупат средства в общините за изграждане на инфраструктура за третиране на отпадъците.

Отчисленията се дължат от общините и от всяко друго лице за всеки тон депониран отпадък на следните депа:

- регионални и общински депа за неопасни отпадъци, отговарящи на изискванията на Наредба № 8 и притежаващи комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от Закона за опазване на околната среда, или разрешение, издадено по реда на чл. 37 ЗУО;
- съществуващи общински депа за неопасни отпадъци, които функционират след 2009 г., до въвеждане в експлоатация на съответното за общината регионално депо;
- общински депа за инертни отпадъци, когато отпадъците са от строителство и разрушаване на сгради.

Отчисленията се превеждат по банкова бюджетна сметка на общината, на чиято територия се предвижда изграждането или е изградено регионално депо, или на друга община, определена от общото събрание на регионалното сдружение на общините. В определени от наредбата периоди, съответната община превежда събраните отчисления по банкова сметка за чужди средства на РИОСВ, на чиято територия се намира регионалното депо или се предвижда изграждане на регионално депо.

Натрупаните средства от отчисленията се разходват от общините чрез техните бюджети за дейности по изграждане на нови съоръжения за третиране на битови отпадъци, осигуряващи изпълнение на изискванията на ЗУО и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Освобождаването на събраните финансови средства от банковата сметка за чужди средства на РИОСВ се извършва с писмено съгласие на директора на РИОСВ, след представяне от общината на заявление и документи, определени с чл. 8 от постановлението.

Отчисленията по двата нормативни документа влизат в сила от 1 януари 2011 г.

В съответствие с последните изменение на Закона за местните данъци и такси (обн. ДВ, бр. 98 от 2010 г., в сила от 1 януари 2011 г.), таксата за битови отпадъци включва и разходите за отчисленията по чл. 71а и чл. 71е от ЗУО.

4.4.4.3. Предварително третиране на отпадъците преди депонирането им

Съгласно изискванията на чл. 6 от *Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците* и чл. 38, ал. 1 от *Наредба № 8/24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, отпадъците предназначени за обезвреждане чрез депониране следва да се подлагат на предварително третиране преди депонирането им.

По смисъла на Наредба № 8 "предварителното третиране" включва всички физични, термични, химични или биологични процеси, включително сортирането, които променят характеристиките на отпадъците, с цел да се намали обема им или опасните им свойства, за да се улесни по-нататъшното им третиране или да се повиши оползотворяемостта им.

Регионалните съоръжения за третиране на отпадъците включват съоръжения за предварително третиране на отпадъците – съоръжение за МБТ – механично третиране и биологично третиране (за сепариране по материали и за компостиране), които са описани подробно в Раздел 4, т. 4.2.2 на настоящата Програма.

В периода на действие на настоящата Програма се предвижда прилагане на предварително третиране на битовите отпадъци и чрез:

- Уплътняване на остатъците от съоръженията за предварително третиране, постъпващи на депото, с цел намаляване обема им;
- Намаляването на опасните свойства чрез отделянето на опасните отпадъци от общия поток на битовите отпадъци в рамките на системата за събиране на опасни отпадъци от домакинствата.

4.4.4.4. Закриване на съществуващото общинско депо за отпадъци

Съществуващото общинско депо за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя, местност „Стублица" не отговаря на изискванията на националното и европейското законодателство. Подробна информация за депото е представена в Раздел 3, т. 3.2.3.1.1 от настоящата Програма. Поради потенциалния риск за околната среда, от първостепенна важност е съществуващото депо да бъде да бъде закрито.

В рамките на *Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG* (Доклад по под-задача 1.5) за общинското депо за неопасни отпадъци в землището на с. Шереметя, местност „Стублица" е изготвен "Идеен проект за закриване на съществуващото общинско депо, община Велико Търново". В доклада са представени три различни варианта и две технически решения, както и алтернативно техническо решение 2 за рекултивация на

съществуващото депо, след което е предложено за реализиране по-подходящото и благоприятно решение от екологичен и икономически аспект.

4.4.4.4.1. Първо техническо решение

Първото техническо решение е за рекултивиращи пластове с обща височина от около 2,00 м, е представено на Фигура 24 и се основава на член 20, ал. 1, т. 1 от Наредба № 8.

Предлага се полагането на изравнителен слой от земни маси за правилното оформяне на повърхността на отпадъчното тяло, така че полагането на горните пластове да е точно и безаварийно. Този пласт ще се състои от слой земни маси с височина 0,5 m. Също така, в този пласт ще се постави газ дренажна система. Лентите ще имат ширина 1 m и височина 0,5 m. Отгоре ще се постави минерален запечатващ пласт, който е синтетичен и се състои от геомембрана. Над него ще бъде разделителният и защитен пласт от геотекстил, а над него е дренажният слой от промита речна баластра с височина 0,5 m. Следващ пласт над баластрата е рекултивиращият пласт с височина 1m (0,7 m подпочвен слой и 0,3 m – хумусна почва), който е разделен от дренажния слой от промита речна баластра посредством разделителен геотекстил с дебелина 2 mm.

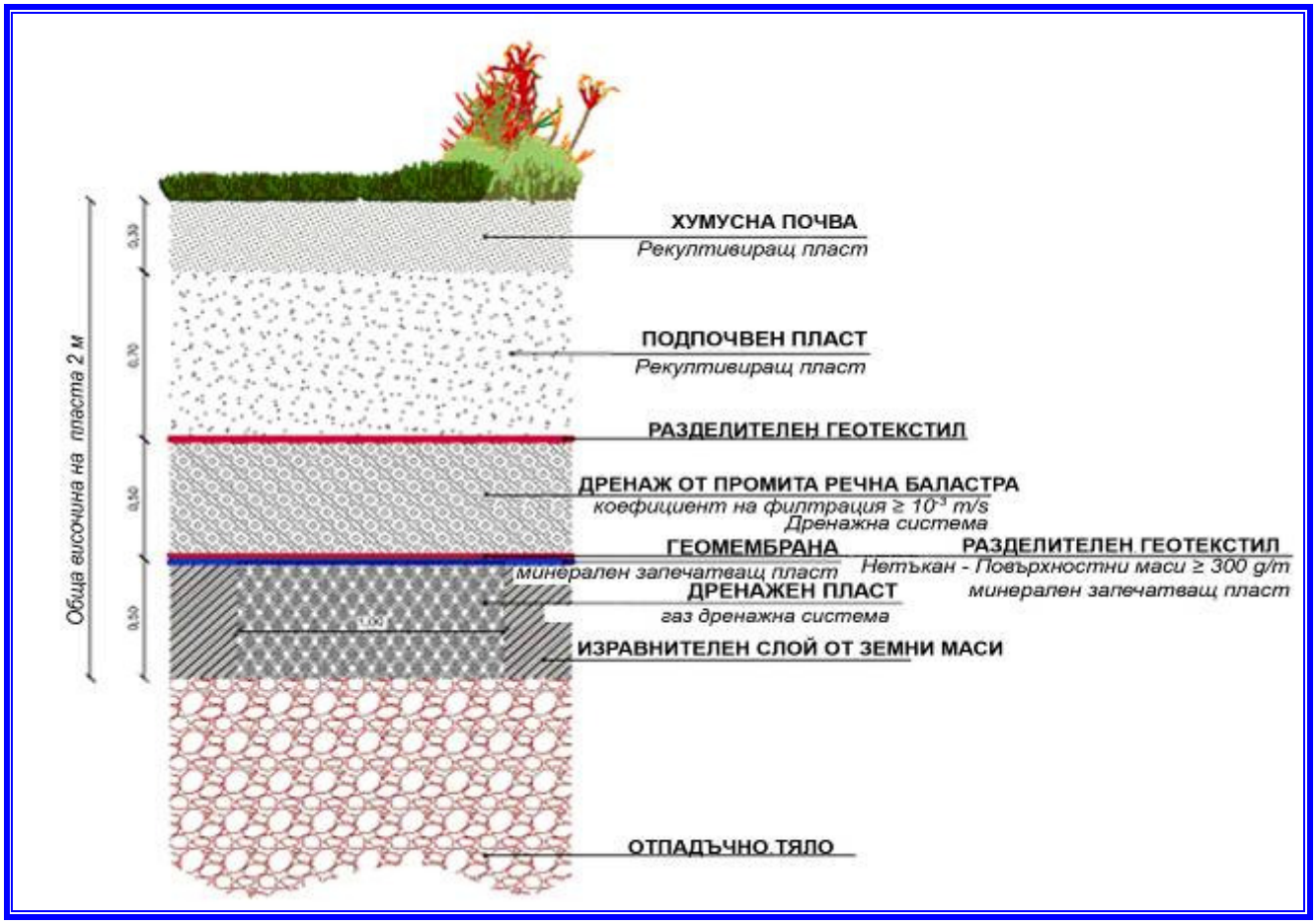

Фигура 24. Типичен разрез на рекултивиращи пластове с обща височина ≈2.0m (Решение 1 от 2)

4.4.4.4.2. Второ техническо решение

Второто решение, представено на Фигура 25 е за рекултивиращи пластове с обща височина 1,30 метра и се основава на Минималните изисквания за "Рекултивация на съществуващи общински депа за неопасни (битови) отпадъци".

Отново се предлага полагането на изравнителен слой от земни маси с височина 0,3 m за правилното оформяне на повърхността на отпадъчното тяло, така че поставянето на горните пластове да е безопасно и безпроблемно. Този пласт ще се състои от земни маси и ще съдържа дренажен слой с ширина 1 m. За минерален запечатващ пласт е избрана естествена хомогенна глинеста почва с височина 0,5 m. Следващият пласт е рекултивиращия пласт с височина 0,5 m (0,25 m подпочвен слой и 0,25 m хумусна почва) и той се разделя от естествената хомогенна глинеста почва (минералния запечатващ пласт) с разделителен геотекстил с дебелина 2 mm.

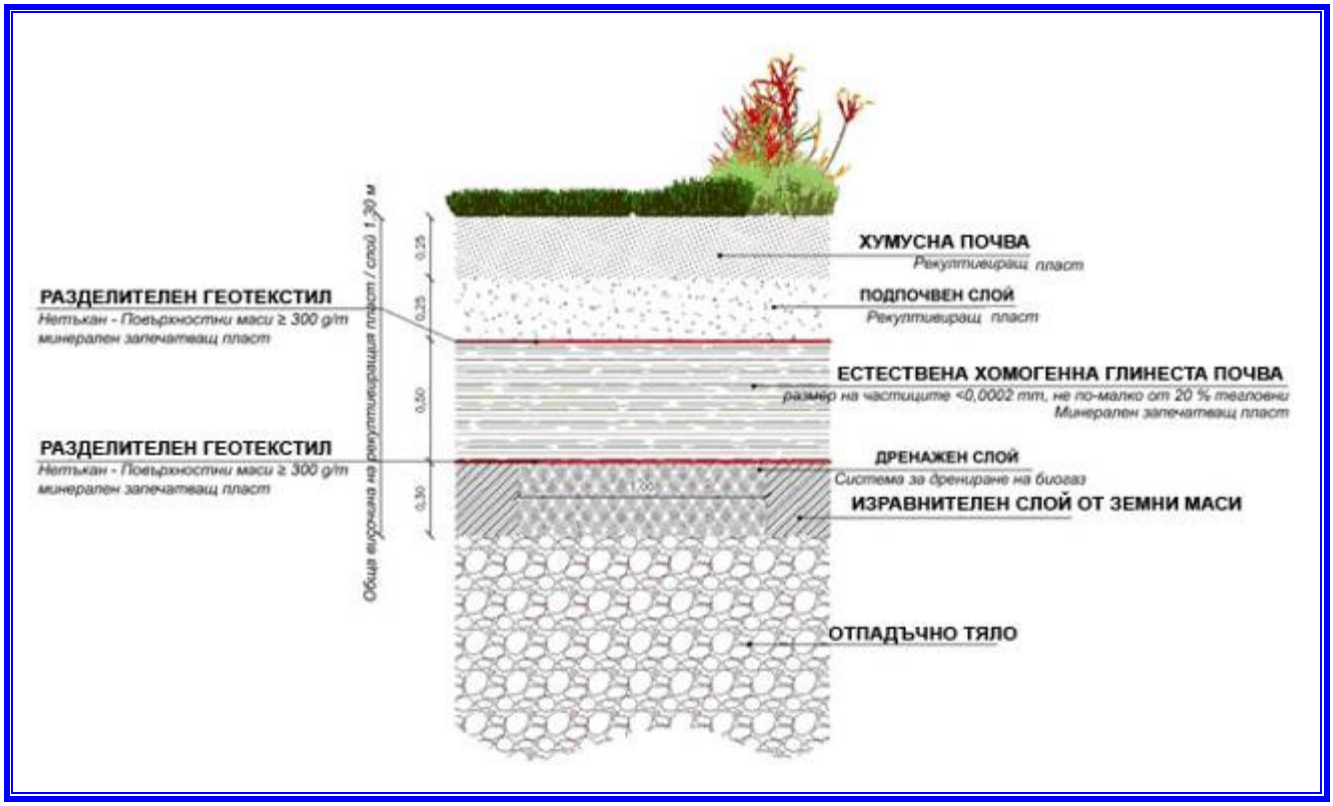

Фигура 25. Типичен разрез на рекултивиращи пластове с обща височина ≈1.3m (Решение 2 от 2)

4.4.4.4.3. Алтернативно техническо решение 2

Алтернативният вариант на Второто техническо решение, представен на Фигура 26, е за рекултивиращи пластове, подобни на тези във Второто техническо решение, като разделителният геотекстил от 2 мм ще бъде поставен само в участъците над дренажния слой за улавяне на биогаз.

Алтернативното техническо решение 2 е най-икономичният сред всички изследвани и в същото време отговаря на минималните технически изисквания.

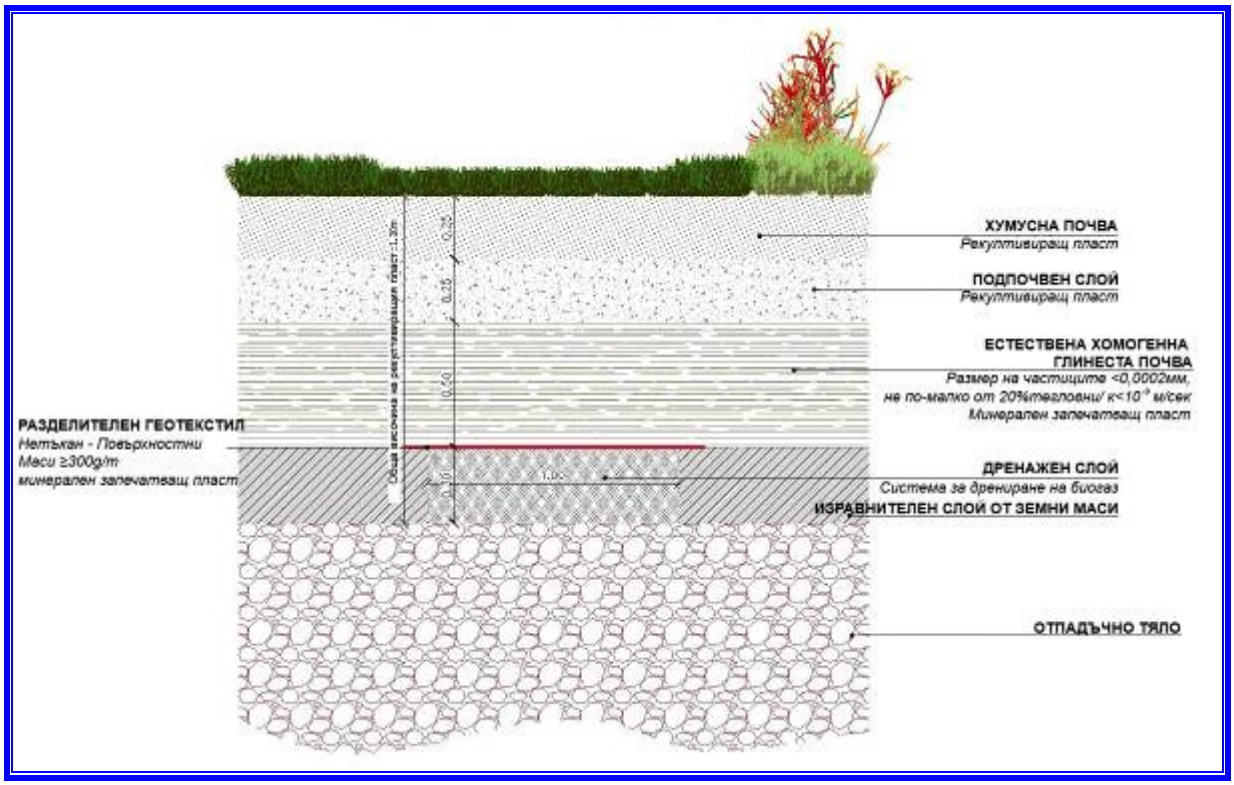

Фигура 26. Типичен разрез на рекултивиращи пластове с обща височина от ≈ 1.3м (Решение 2 от 2 – Алтернативен вариант)

За съществуващото общинско депо в землището на с. Шереметя са предложени три различни варианта:

- Първи алтернативен вариант

В първия алтернативен вариант са използвани четири имота: 000305 и 000315, които са общинска собственост и 000317 и 000318, които принадлежат към горския фонд. Тъй като общият рекултивиран обем отпадъци е по-малък от предвидения обем за 2013 г., трябва да бъдат преместени (предепонирани) 88 992 m3 отпадъци. За първия вариант са разгледани две от техническите решения, описани по-горе – Първо техническо решение и Алтернативно техническо решение 2.

- Втори алтернативен вариант

При втория вариант са използвани три имота: 000305, 000315, които са общинска собственост и само 000317, който принадлежи към горския фонд. Общият обем рекултивирани отпадъци е достатъчен и трябва да бъдат построени две подпорни стени. Предлага се първата подпорна стена да бъде непосредствено до новия път от инфраструктурата на новото регионално съоръжение за третиране на отпадъци, който води до новото депо, а втората подпорна стена ще бъде с 8,5 м височина и ще бъде разположена в южната част на площадката на съществуващото депо. При този вариант няма да се извършва никакво преместване (предепониране) на отпадъци. За втория вариант са разгледани и трите различни технически решения за рекултивация, описани по-горе.

- Трети алтернативен вариант

При последния – трети вариант са използвани само два имота, които са общинска собственост: 000305 и 000315. Общият обем рекултивирани отпадъци е достатъчен и също трябва да бъдат построени две подпорни стени. Предлага се първата подпорна стена да бъде непосредствено до новия път от инфраструктурата на новото регионално съоръжение за третиране на отпадъци, който води до новото депо, а втората подпорна стена ще бъде с 13 м височина и ще бъде разположена в южната част на площадката на съществуващото депо. Няма да се извършва никакво преместване (предепониране) на отпадъци. За третия вариант са разгледани две от техническите решения, описани по-горе – Първо техническо решение и Алтернативно техническо решение 2.

4.4.4.4.4. Техническо сравнение на предложените алтернативи

Тъй като обемът на отпадъците е значителен и площта за рекултивация, която е общинска собственост е ограничена, са предложени три варианта с оглед всеки от тях да покрие част от следните критерии:

- достатъчен (задоволителен) рекултивиран обем;
- по-ниски разходи.

Първият вариант е планиран по такъв начин, че да се използват максимално съществуващите и съседни площи, без да се взема предвид собствеността на имотите и начинът им на ползване, докато третият вариант е такъв, че се използват само имоти, отредени за депо. При втория вариант е предложено да се използва един имот от горския фонд, този с най-голям обем съществуващи отпадъци върху него.

Вторият и третият вариант са най-благоприятни по отношение на обема на рекултивираните отпадъци, тъй като не е необходимо никакво преместване на отпадъци, каквото е предвидено при първия вариант, при който трябва да бъдат предепонирани 88 992 m3 отпадъци на друга площадка.

И накрая, подпорната стена, която е предложена при втория вариант е с по-малки размери в сравнение с подпорната стена при третия вариант и вследствие на това е по-благоприятна от икономическа гледна точка.

Разликите между трите варианта са представени в следващата таблица:

Таблица 63. Сравнение на предложените варианти

	1ви Вариант	**2ри Вариант**	**3ти Вариант**
Обем на отпадъчното тяло преди горния изолиращ екран	531,323 m^3	629,871 m^3	626,066 m^3
Предепониране на отпадъци	88,992 m^3	-	-
Размери на подпорните стени	-	171m *дължина* & 10m *височина* 315m *дължина* & 10m *височина*	171m *дължина* & 15 m *височина* 207m *дължина* & 15 m *височина*

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Тъй като обемът на отпадъчното тяло преди горния изолиращ екран не е един и същ за предложените варианти, обемът на иззетите отпадъци е различен, както и откосите и бермите. Изчисленията за системите за управление на повърхностните води, инфилтрата, биогаза и хидротехническите съоръжения, както и за външната ограда и мониторинговите системи са различни при всяко едно от представените решения.

Може да се направи следното обобщение:

При първия вариант е планирано предепониране на значителен обем отпадъци, равен на 88 992 m3, действие, което крие риск и трябва да бъде избегнато. Третият вариант предлага изграждането на подпорна стена с височина 13 м. Това е масивно строителство, което може да има негативен ефект върху околните площи. И накрая, при втория вариант е предвидена подпорна стена с по-малки размери, която е подходяща за рекултивацията на цялото отпадъчно тяло и освен това с по-малък визуален ефект върху околните площи, в сравнение с високата 13 м подпорна стена.

След като са взети предвид характеристиките на представените варианти и особеностите на местоположението, за съществуващото депо на община Велико Търново се предлага да бъде избрано **Второто техническо решение на 2ри Вариант за рекултивация**.

На Фигура 27 е представен План за крайното рекултивационно покритие на общинското депо в землището на с. Шереметя, местност „Стублица”.

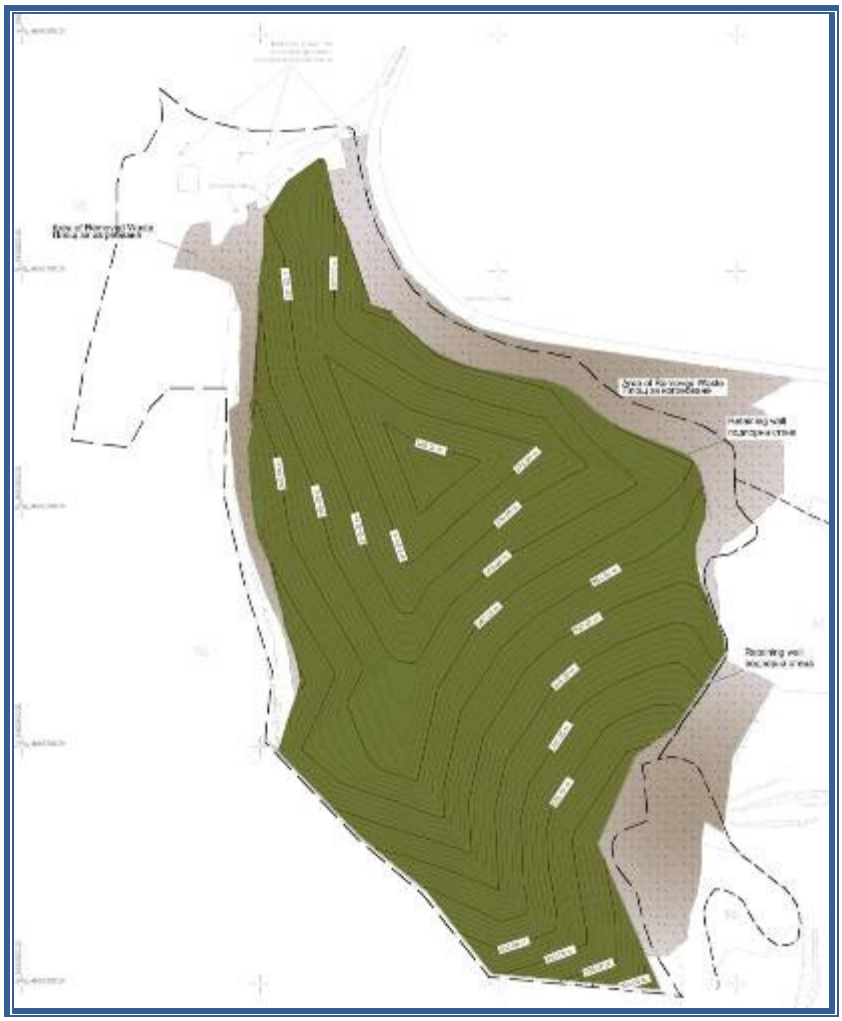

Фигура 27. Рекултивация на общинското депо – План за крайно рекултивационно покритие

4.5. ПРАВНО РЕГУЛИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ НА МЕСТНО НИВО И УСКОРЯВАНЕ ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ПОЛИТИКАТА В ТАЗИ ОБЛАСТ

Нормативната уредба по управление на дейностите по отпадъците на местно ниво трябва да създаде необходимите условия за прилагане на националното законодателство.

Понастоящем въпросите, свързани с управлението на отпадъците в община Велико Търново са регламентирани с *Наредбата за опазване на околната среда на територията на община Велико Търново*, издадена на основание чл. 19 от ЗУО, чл. 3, ал. 5 от ЗЗШОС и чл. 21, ал. 2 от ЗМСМА. Наредбата е приета от Общински съвет Велико Търново с Решение № 427/18.12.2008 г.).

Мерки

Мерките, които ще бъдат предприети за прилагане на законодателството в областта на управление на отпадъците и въвеждането на регионална система за управление на отпадъците включват актуализиране на нормативната уредба на местно ниво, планиране на дейностите по управление на отпадъците, ефективно прилагане на законодателството по управление на отпадъците и осъществяване на контрол.

- В *Наредбата за опазване на околната среда на територията на община Велико Търново*, издадена на основание чл. 19 от ЗУО, чл. 3, ал. 5 от ЗЗШОС и чл. 21, ал. 2 от ЗМСМА, специално внимание следва да се отдели на въвеждането на измененията в нормативните актове по управление на отпадъците на национално ниво по отношение на задълженията, които произтичат за местните власти. Предложенията за въвеждане на конкретни нормативни задължения, забрани и ограничения относно дейностите по управление на отпадъците в община Велико Търново са отразени в съответните раздели на настоящата Програма, а също така са обобщени и в Плана за действие за периода 2010-2014 г.
- Планирането на дейности по управление на отпадъците на регионално ниво е от съществено значение за успешното прилагане на настоящата Програма и изисква засилване на процесите на кооперирание на общините от регион Велико Търново при изграждането на регионалната система за управление на отпадъците.
- За да се осигури прилагането на националното законодателство и въвеждането на регионална система за управление на отпадъците трябва да се идентифицират лицата, които имат задължения и отговорности в процеса на управление на отпадъците. Специално внимание ще да се отдели на големите генератори на отпадъци - търговски обекти, административни сгради, предприятия, които използват системата за събиране на отпадъците от бита, строителни дружества, както и на местата, които се използват или са били използвани за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.
- Осъществяването на ефективен контрол от страна на общината ще се извършва чрез провеждането на периодични проверки за спазването на изискванията на законодателството и прилагане на ефективни административно-наказателни мерки при неспазване на изискванията. От особено значение е контролът за спазване на договорите от дружествата, на които общината е възложила изпълнението на обществени услуги в областта на управление на отпадъците – събиране и транспортиране, експлоатация на депа за неопасни отпадъци и за инертни отпадъци, ликвидиране на нерегламентирани сметища и др. За тези дружества се предвиждат две планови проверки годишно и неограничен брой проверки без предупреждение за спазването на технологията на експлоатация и изразходването на публичните средства. За осъществяване на ефективен контрол от страна на администрацията ще бъде изработен план за контролните дейности, който ще включва видовете обекти и места, на които ще се извършват проверки, кои дейности, разрешения, отчети или друг вид документи ще се проверяват,

необходимите финансови и технически средства, честотата на контролиране, отговорното административно звено и др.

- Ще се извърши оценка на настоящите нива на глобите и санкциите, регламентирани с местната нормативна уредба по управление на отпадъците и съпоставка с реалните разходите за отстраняване на екологични щети, които биха възникнали в случай на евентуално нарушение.

Ефективното прилагане на законодателството на местно ниво е свързано с осигуряването на достатъчен, квалифициран и мотивиран персонал в общинската администрация, подходящи технически ресурси (оборудване и т.н.) и въвеждане на информационни системи за събиране и обработка на данни. Този въпрос е разгледан в раздела за повишаване на административния капацитет.

4.6. ОСИГУРЯВАНЕ НА БАЗА ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ

Осигуряването на достатъчна и достоверна информация за отпадъците е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяване на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление на отпадъците.

Мерки

През периода на действие на Програмата ще бъдат предприети следните мерки за осигуряване на достатъчна и достоверна информация за образуването, събирането, съхранението, оползотворяването и обезвреждането на отпадъците, както и събраните и разходвани средства за извършването на тези дейности:

- Дефиниране на отговорностите на различните звена за ефективно събиране и обработка на информацията;
- Осигуряване дейността на ангажираните звена с достатъчен персонал, техническо оборудване и подходящи софтуерни продукти;
- Актуализиране на формите за отчет на дружествата, извършващи третиране и транспортиране на отпадъци, така че да отразяват нововъведените изисквания в общината – напр. за претегляне на всички отпадъци, постъпващи в регионалните съоръжения; отчитане на количествата от индивидуалните съдове; отчитане на количествата неприети отпадъци, поради това че съдържат забранени за депониране отпадъци; отчитане на километрите, изминати до регионалното депо и т.н.;
- Оценка на общото количество на образуваните отпадъци;
- Регулярно изследване на морфологичния състав на битовите отпадъци;
- Оценка на количеството и дела на отделните видове масово разпространени и други отпадъци, за които се предвижда въвеждането на системи за разделно събиране;
- Изготвяне на прогнози за изменение на количеството и състава на отпадъците;
- Разработване и прилагане на система за отчетност, планиране и контрол по управление на отпадъците.

4.7. УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Планирането и изпълнението на дейностите, свързани с управлението на отпадъците, както и прилагането на законодателството в тази област зависи от наличните човешки ресурси в общината.

Изпълнението на Програмата ще изисква подобряване на административния капацитет на общинската администрация.

Мерки

През периода на действие на Програмата ще се предприемат следните мерки за укрепване на административния капацитет на общинската администрация:

- Осигуряване на обучението и повишаване на квалификацията на служителите от отдел „Опазване на околната среда”, на които е възложено управлението на отпадъците в общината, както и на служителите от останалите звена на общинската администрация, изпълняващи функции, свързани с управлението на отпадъците чрез участие в семинари и курсове за обучение. Обучението ще бъде насочено основно към добри практики за третиране на отпадъци, за управление на които са отговорни общинските администрации, съгласно разпоредбите на чл. 16 от ЗУО – битови, строителни и масово разпространени отпадъци. От съществено значение е повишаване на квалификацията при управлението на биоразградими отпадъци и опасни отпадъци от домакинствата, предвид включването на тези потоци отпадъци в отговорностите на общинските администрации с последните изменения на ЗУО от 2010 г.
- С въвеждането на регионална система и регионална структура за управление на отпадъците ще бъде преоценено разпределението на функциите и задачите между общинската администрация и регионалната структура и въз основа на това да се обоснове необходимостта от допълнителен персонал, обучен и с подходяща квалификация, както и необходимостта от осигуряване на подходяща техника и оборудване, за да се гарантира:
    - Компетентност при разработване на нормативни актове, указания, планове и програми по прилагане на управлението на отпадъците на местно ниво;
    - Ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на изискванията за управление на отпадъците;
    - Участие в регионалното управление на отпадъци и координиране с другите общини;
    - Събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
    - Подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на инфраструктура за оползотворяване /обезвреждане на отпадъци;

- Провеждане на процедури и сключване на договори за възлагане на дейностите по управление на отпадъци.

4.8. УВЕЛИЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В СЕКТОРА И ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ „ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ" И ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА" В СИСТЕМАТА ЗА ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

"Замърсителят плаща" е ръководен принцип при управлението на отпадъците на европейско и международно равнище, който е въведен и в националното законодателство в тази област. Принципът "замърсителят плаща" изисква причинителите на отпадъци да поемат пълна отговорност за техните отпадъци, т.е. да поемат пълната стойност за третирането и обезвреждането им.

По силата на националното законодателство, общинските администрации са изцяло отговорни за организиране на дейностите по управление на битовите отпадъци и поддържане чистотата на населените места. Финансирането на услугите и дейностите се обезпечава със средства, предвидени в общинския бюджет, осигурени чрез таксата за битови отпадъци, заплащана от домакинствата и икономическите субекти в общината. Организирането на система за управление на отпадъците, включваща тяхното събиране, транспортиране, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане, която да е в съответствие с изискванията, заложени в законодателството, ще доведе до повишаване на разходите за управление на отпадъците. За да бъде постигнато съответствие с тези изисквания е необходимо да се създаде механизъм за нарастване на таксата за битови отпадъци, с оглед достигане на нива, позволяващи възстановяването на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за изграждането и експлоатацията на планираните регионални съоръжения за третиране на отпадъците. Едновременно с това, при повишаване на таксите следва да се отчете състоянието на местната икономика и поносимостта им, съобразно доходите на населението.

С оглед намаляване на тежестта върху домакинските бюджети, от разходите за управление на отпадъците ще се търсят възможности за финансиране изграждането на инфраструктурата по управление на отпадъците от Държавния бюджет, национални и международни финансови институции, както и привличане на инвестиции от частния сектор, под формата на публично-частни партньорства.

Принципът "отговорност на производителя" е обвързан със задължения на производителите или лицата, пускащи на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, да постигат определени количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване. Относно управлението на битовите отпадъци, следните излезли от употреба продукти са определени като отговорност на производителя: отпадъци от опаковки; излязло от употреба електрическо и електронно оборудване; излезли от употреба автомобили; отработени масла; негодни за употреба батерии и акумулатори, излезли от употреба гуми.

Мерки

През периода на действие на Програмата ще бъдат предприети следните мерки за прилагане на принципите „Замърсителят плаща", „Отговорност на производителя" и увеличаване на инвестициите в системата за интегрирано управление на отпадъците:

- Изграждане на инфраструктурата за третиране на отпадъци чрез финансовата подкрепа на европейските фондове по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г."
- Прогресивно нарастване на таксата за битови отпадъци с оглед достигане на нива, покриващи дългосрочните разходи;
- Изразходване на средствата, постъпващи от такси само за дейности по управление на отпадъците по най-ефективния начин;
- Покриване на всички разходи на оператора за изграждане и експлоатация на регионалните съоръжения, както и разходите за дейностите след закриване;
- Сключване на договори с Организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци за извършване на разделно събиране на територията на общината и последващо рециклиране и оползотворяване на горепосочените излезли от употреба продукти, за които в националното законодателство е въведена отговорност на производителя.

4.9. УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА

Един от основните проблеми във връзка с управлението на отпадъците е поведението на обществото. Липсата на отговорност, която се корени в отделните домакинства – ежедневните навици и липсата на дисциплина са едни от основните фактори за незадоволителното състояние на чистотата на населените места. Често осъждането на чуждите действия е оправдание за собственото поведение.

Взимането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложени в настоящата Програма ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в процеса на управлението на отпадъците. За целта ще се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и ще се провеждат кампании за повишаване на общественото разбиране и съзнание.

Мерки за разширяване участието на обществеността

- Редовно предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда и в частност за планираните и предприети действия и за текущото състояние на дейностите по отпадъците в общината – информацията ще се предоставя на сайта на общината, публикации и специализирани рубрики в местния печат и медии;
- Привличане на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина на определяне на "такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства;

- Повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, образуването и обезвреждането на отпадъците:
    - *Образователни кампании в детските градини и училищата* - опитът в много страни показва, че децата лесно променят навиците си относно рециклирането на отпадъците и дори започват да обучават и своите родители. Поради тази причина е важно в учебните заведения да се въведат занятия по управление на отпадъците, например домашни работи за писане на съчинения относно управлението на отпадъците, създаване на скулптури на тема отпадъци, прожектиране на кратки филмчета или създаване на театрални сценки или скечове на тема отпадъци;
    - *Кампании за информиране на обществеността* - независимо, че възрастните са израснали със системата за рециклиране на отпадъците (връщането на бутилките от напитки, отпадъчна хартия и др.), осъзнаването на ползата от това постепенно изчезва в съвременния свят и хората се нуждаят от припомняне. Необходимо е провеждане на обществени кампании във вестниците, радиото и/или телевизията.
- Провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание ще бъде отделено на работата с подрастващите;
- Разработване и разпространение сред гражданите на график за събиране на специфични отпадъчни потоци като едрогабаритни отпадъци, зелени отпадъци, опасни отпадъци от домакинствата;
- Разработване на механизъм за получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците в общината.

4.10. РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВИ СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ

В настоящия раздел от Програмата са представени мерките, които ще бъдат предприети от община Велико Търново за управление на специфични потоци отпадъци, в съответствие с последните изменения в националното законодателство, регламентиращо управлението им и НПУДО 2009 – 2013 г. Целите за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване, които следва за бъдат постигнати през периода на действие на настоящата Програма на национално ниво, както и регионалната цел за регион Велико Търново са представени в *Раздел 4, т. 4.2.1. Цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците.*

4.10.1. Отпадъци от опаковки

Редът за управлението на отпадъците от опаковки е уреден законодателно на национално ниво най-рано в сравнение с другите масово разпространени отпадъци с *Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки* (ДВ, бр. 19/09.03.2004 г., посл.

изм. ДВ, бр. 5/2009 г.). В резултат значителна част от по-големите градове в страната вече са обхванати от системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Към момента на разработване на настоящата Програмата на територията на община Велико Търново разделно събиране на отпадъци от опаковки се извършва в общинския център – гр. Велико Търново и следните населени места в общината: гр. Дебелец, гр. Килифарево, с. Ресен, с. Самоводене, с. Арбанаси, с. Шереметя и с. М. Чифлик, въз основа на договор между общината и Организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки "Екопак България" АД. Подробна информация за сключения договор; организацията на дейностите; задълженията на страните по договора; вида и броя на разположените контейнери за разделно събиране е представена в *Глава 3 Съществуващо състояние и практики по управление на отпадъци, т. 3.2.1.2.1 Разделно събиране на отпадъци от опаковки.*

Община Велико Търново е предприела необходимите действия за регламентиране на дейностите в местната нормативна уредба. В *Наредбата за опазване на околната среда на територията на община Велико Търново,* приета от ОбС В. Търново с Решение № 427/18.12.2008 г., е включен раздел относно организацията на дейностите по третиране на масово разпространени отпадъци, в т.ч отпадъци от опаковки.

Мерки

През периода на действие на Програмата ще се предприемат следните мерки за управление на отпадъците от опаковки в община Велико Търново:

- Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на общината:
    - Дейностите ще се организират и финансират от Организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки "Екопак България" АД, (с оглед изпълнение на задълженията на членуващите в организацията лица, пускащи на пазара в РБългария опаковани стоки в съответствие с принципа „Отговорност на производителя) в рамките на сключения договор с общината и разработената *Програма за разделно събиране на отпадъците от опаковки в цветни контейнери на територията на община Велико Търново*;
    - Поетапно включване в обхвата на системата на нови населени места от общината;
- Оптимизиране на броя и местоположението на контейнерите за разделно събиране, както и периодичността на тяхното транспортиране;
- Оптимизиране на механизма и периодичността за предоставяне на информация от страна на Организацията по оползотворяване и дружеството, извършващо разделно събиране на отпадъци относно количествата разделно събрани отпадъци от опаковки;
- Включване в системата за разделно събиране на всички видове опаковки (вкл. и опасните), образувани в бита, които попадат в обхвата на *Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки*;

- Въвеждане на схема за разделно събиране на отпадъци от опаковки в административните сгради, търговски, туристически и други обекти на територията на община Велико Търново;
- Създаване на подходящи механизми, гарантиращи изпълнението на изискванията, въведени с местното законодателство.
- Повишаване на контрола върху изхвърлянето на отпадъци от опаковки в контейнерите за смесени битови отпадъци в населените места, в които е въведена системата за разделно събиране;
- Провеждане на информационни кампании и публични мероприятия, съвместно с Организацията по оползотворяване, за разясняване на дейността и ползите от системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки (напр. значението на маркировката за разделно събиране, обозначенията на различните видове пластмаси, начините на разделно събиране, ползите от повторно използване на опаковъчните материали, възможностите за участие на населението в системата за разделно събиране, санкциите при неизпълнение на законовите изисквания).

4.10.2. Излезли от употреба моторни превозни средства

С *Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства* (ДВ, бр. 104/2004 г., посл. изм. ДВ, бр. 5/2009 г.) са определени реда и начините за събиране, временно съхраняване, разкомплектоване, оползотворяване и обезвреждането на излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и за изискванията към пусканите на пазара МПС, материали и компоненти за тях.

До момента са издадени разрешения на четиринадесет организации по оползотворяване на ИУМПС – “Автоекобул” АД, “Екобулкар” АД, “Авторециклиране” АД, “Екорекар” АД,. “ОРСА-Организация за рециклиране на стари автомобили” АД, “Екоресор Ауто ” АД, „Автомобилно рециклиране” АД, “Екокар България” АД, “Трансис Авторециклиращ консорциум” АД, “НОРД Авторециклинг” ЕАД, “Репродукт БГ” АД, “Феникс Рециклинг” АД, “Ауторек” АД, “Автоидея” ЕАД.

Към момента на разработване на Програмата няма сключен договор между община Велико Търново и някоя от организациите по оползотворяване на ИУМПС. На територията на общината дейности с ИУМПС извършват дружествата „Вторични Суровини 2004”, „Ровотел Стийл” и „Екотракс” – на площадки в гр. Велико Търново и „Металко” и „МАТ 2001” - на площадки в с. Шемшево.

Община Велико Търново е предприела необходимите действия за регламентиране на дейностите в местната нормативна уредба. В *Наредбата за опазване на околната среда на територията на община Велико Търново* е регламентиран редът на задължително отстраняване с цел разкомплектоване на изоставените на държавна и общинска собственост автомобили, които се считат за ИУМПС.

Мерки

През периода на действие на Програмата ще се предприемат следните мерки за управление на ИУМПС в община Велико Търново:

- За осигуряване на екологосъобразното извършване на дейностите с ИУМПС, общината би могла да предостави право на една от организациите по оползотворяване на ИУМПС да развие система за събиране и евентуално разкомплектоване на ИУМПС на нейна територия. За целта ще бъдат установени контакти и проведени преговори за сключване на договор с някоя от лицензираните до момента организации. С договора ще се определят:
    - Местата и площта за изграждане на общинските площадки за събиране и временно съхраняване на ИУМПС. Площадките следва да се разполагат на лесно достъпни места и да се отрежда достатъчно площ, като се отчита броя на ИУМПС на територията на общината за година;
    - Подходите за събиране на ИУМПС, които не могат да се движат на собствен ход и на които липсват основни компоненти;
- След сключване на договор с организация по оползотворяване на ИУМПС ще бъде издадена заповед от кмета на общината за идентифициране на местата и площта за изграждане на общинските площадки за събиране и временно съхраняване на ИУМПС на територията на общината, съгласно чл. 14 от *Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства.*
- Провеждане на информационни кампании за информиране на населението за създадената организация в общината относно и извършване на дейностите с ИУМПС.

4.10.3. Негодни за употреба батерии и акумулатори

С приетата през 2005 г. *Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори* (ДВ, бр. 58/15.07.2005 г., посл. изм. ДВ, бр. 5/2009 г.) в националното законодателство са въведени изискванията на Директива 91/157/ЕЕС относно батериите и акумулаторите, съдържащи някои опасни вещества. Чрез Наредбата също така са транспонирани основните принципи и изисквания на Директива 2006/66/ЕС за батерии и акумулатори и отпадъци от батерии и акумулатори и за отмяна на Директива 91/157/ЕЕС (COM(2003)723).

С Наредбата се дава възможност на лицата, които пускат на пазара батерии и акумулатори да изпълняват индивидуално или колективно (чрез организации по оползотворяване) своите задължения, или да заплащат продуктова такса на ПУДООС. Лицата, които извършват продажба на портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори на крайните потребители, са задължени да предвидят места за поставяне на съдове за събиране и да приемат обратно негодните за употреба батерии и акумулатори от същия вид. Потребителите могат да върнат негодните за употреба портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори във всички търговски обекти, в които се продават батерии и акумулатори от същия вид. В случай, че в съответното населено място е организирана система за разделно събиране на негодни за употреба

портативни батерии и акумулатори, поставянето им в съдове за битови отпадъци е забранено.

До момента са издадени разрешения на седем организации по оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори: "Екобатери"АД, "НУБА Рециклиране"АД", "НОРД Елрециклинг"ЕАД, "Рекобат"АД, "Национална организация по оползотворяване и рециклиране на отпадъци"АД, "СТИМ - БАТ"ООД, "Трансинс батери"ООД.

Съществуващите в България инсталации, разполагат с достатъчен капацитет за рециклиране на цялото количество негодни за употреба оловно – кисели батерии и акумулатори, образувани на територията на страната. Автомобилни акумулатори изкупуват предприятията Монбат - Монтана, КЦМ – Пловдив и ОЦК – Кърджали, в които функционират инсталации за рециклиране на негодни за употреба оловно-кисели акумулатори. Цената на оловото е достатъчно висока, за да покрие разходите за събиране, транспортиране и рециклиране на автомобилните акумулатори, в т.ч. от домакинствата.

Доскоро в страната не съществуваше система за разделно събиране и последващо третиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори. С издаването на разрешения на Организациите по оползотворяване на НУБА се предприеха действия по разполагане на съдове и стартиране на разделно събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори в някои от по-големите общини в страната.

Мерки

В съответствие с изискванията на нормативната уредба за управление на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), на 22.03.2010 г. Община Велико Търново е сключила договор за разделно събиране на НУБА с Организация по оползотворяване на този вид масово разпространени отпадъци „НУБА рециклиране"АД. Съгласно договора Организацията по оползотворяване се задължава да организира и приложи за своя сметка и на свой риск, със собствени технически средства, система за разделно събиране от крайните потребители, временно съхраняване, транспортиране, предварително третиране, предаване за рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъци от НУБА, генерирани на територията на община Велико Търново, като по този начин отдели потока от НУБА от потока на битовите отпадъци, събирани от системата за сметосъбиране и сметоизвозване.

Събирането на НУБА от крайните потребители се извършва чрез поставяне на затворени специализирани съдове за събиране в достъпни за крайните потребители места и в определени случаи и чрез специално оборудвани превозни средства. Организацията по оползотворяване поставя съдовете за своя сметка, като те остават нейна собственост.

В договора е включено реализирането на следните мерки:

- осигуряване най-малко на едно място за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии на 1000 жители;

- осигуряване най-малко на едно място за поставяне на съдове за събиране на негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори на 5000 жители;
- определяне на местата за разполагане на съдове за събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори на територията на общината в имоти, общинска собственост;
- информиране на населението за местата за разполагане на съдовете;
- осигуряване на съдове за събиране, отговарящи на изискванията на Наредбата;
- изготвяне и утвърждаване на график за събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори, включващ не по-малко от две дати годишно. Графикът се обявява чрез местните средства за масово осведомяване и по друг подходящ начин;
- провеждане на информационни кампании за информиране на обществеността за рисковете, свързани с неконтролираното обезвреждане на НУБА, значението на символите използувани за маркиране, възможностите за участие в организираната система за разделно събиране на НУБА на територията на общината;
- упражняване на непрекъснат контрол от Община Велико Търново относно изпълнението на договора от страна на Организацията по оползотворяване и нейните подизпълнители по предмета на договора;
- водене на отчетност за количеството на разделно събраните негодни за употреба портативни и автомобилни батерии и акумулатори.

В изпълнение на договора, към момента на разработване на настоящата Програма са определени местата за разполагане на съдовете за събиране на негодни за употреба батерии на територията на общината и са поставени 80 броя съдове.

4.10.4. Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

Изискванията към пускането на пазара електрическо и електронно оборудване и извършването на дейности с излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) са нормативно регламентирани с *Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване* (ДВ, бр. 53/2008 г., посл. изм., ДВ, бр. 5/2009 г.). Наредбата въвежда изискванията на Директива 2002/96/ЕС за отпадъците от електрическо и електронно оборудване и Директива 2002/95/ЕС за ограничаване използването на някои опасни вещества в електрическото и електронно оборудване.

При управлението на ИУЕЕО задълженията за организиране и финансиране на събирането и оползотворяването на ИУЕЕО са в зависимост от датата на пускане на пазара на оборудването и предназначението му – за употреба в бита или извън бита. С

цел установяване на задължените лица и датата на производство или пускане на пазара, лицата, които пускат на пазара ЕЕО са длъжни да го маркират с обозначението, определено в Приложение № 4 на Наредбата. Цялото събрано количество ИУЕЕО се предава за повторно използване като цял уред, или за предварително третиране, рециклиране и/или оползотворяване. За целта лицата, които пускат на пазара ЕЕО трябва да организират системи за разделно събиране на ИУЕЕО, в които крайните потребители могат да предадат своето ИУЕЕО без да заплащат за това.

Дейността на 18-те организации по оползотворяване на ИУЕЕО (“Екобултех”АД, “Елтехресурс”АД, “Екоелектрон”АД, “Елретех”АД, “Екоресор Електрик”АД, “ИУЕЕО рециклиране”АД, “Трансинс технорециклираща компания”АД, “Електрика Груп”АД, “Еко-Ел България”АД, “Булекотех”АД, “Норд Елрециклинг”ЕАД, “Техимпакт”АД, “Елресурс”ООД, “Еколайн БГ”АД, “Национална организация по оползотворяване и рециклиране на отпадъци”АД, “Еко Биоленд”АД, “Феникс Рециклинг”АД, “Електрооползотворяване”АД) с издадени разрешения до момента се простира на територията на цялата страна, но към момента местата за събиране на ИУЕЕО са разположени предимно в големите градове. Местата, на които понастоящем може да се предава ИУЕЕО са големите търговски вериги, където се приемат уреди при покупката на нови от същия вид и пунктове за вторични суровини, които са получили разрешение за събиране на ИУЕЕО.

Поради увеличаване на количеството разделно събрано и постъпващо за предварително третиране ИУЕЕО и увеличаване на количествените цели за оползотворяване, основните подизпълнители на някои от организациите по оползотворяване са предприели мерки и са вече в процес на изграждане на съоръжения за предварително третиране на уреди и компоненти от ИУЕЕО, които не могат да бъдат разкомплектовани чрез ръчни операции (хладилна техника, луминесцентни лампи, електронно лъчеви тръби, печатни платки и др.).

Мерки

За въвеждане на разделно събиране на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване Община Велико Търново е сключила договор с Организация по оползотворяване на този вид масово разпространени отпадъци „ИУЕЕО рециклиране”АД. Договорът е сключен на 22.03.2010 г. и съгласно клаузите му Организацията по оползотворяване се задължава да организира и приложи за своя сметка и на свой риск, със собствени технически средства, система за разделно събиране от крайните потребители, временно съхраняване, транспортиране, предварително третиране, предаване за рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъци от ИУЕЕО, генерирани на територията на община Велико Търново, като по този начин отдели потока от ИУЕЕО от потока на битовите отпадъци, събирани от системата за сметосъбиране и сметоизвозване.

Събирането на НУБА от крайните потребители се извършва чрез специално оборудвани превозни средства по предварително съгласуван график с Община Велико Търново.

В договора е включено реализирането на следните мерки:

- определяне на подходящи места за разполагане на специализираната техника за разделно събиране и площадки за временно съхраняване на ИУЕЕО върху имоти общинска собственост;
- информиране на населението за определените места, предназначени за разделно събиране на ИУЕЕО;
- изготвяне и утвърждаване на график за събиране на ИУЕЕО, включващ не по-малко от две дати годишно. Графикът се обявява чрез местните средства за масово осведомяване или по друг подходящ начин;
- събиране на ИУЕЕО, образувано от бита в съответствие с утвърдения график по райони и годишна честота на събиране;
- организиране и провеждане на информационни кампании, целящи привличането на населението като активен участник в разделно събиране на ИУЕЕО на територията на общината;
- упражняване на непрекъснат контрол от Община Велико Търново относно изпълнението на договора от страна на Организацията по оползотворяване и нейните подизпълнители по предмета на договора;
- упражняване на превантивен и санкциониращ контрол по отношение на нерегламентираното изхвърляне на ИУЕЕО на територията на община Велико Търново;
- водене на отчетност за количеството на разделно събраното ИУЕЕО.

4.10.5. Отработени масла и отпадъчни нефтопродукти

Съдържащите се в маслата опасни вещества, представляват опасност за замърсяване на околната среда през всички фази на техния жизнен цикъл. Предотвратяването на тези вредни последици следва да се постигне чрез системен и адекватен контрол на материалните потоци и отделяните емисии. Управлението на отработените масла и отпадъчни нефтопродукти е регламентирано на национално ниво с *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* (ДВ, бр. 90/2005 г., посл. изм. ДВ, бр 53/2008 г.). Наредбата определя необходимите финансови механизми и въвежда отговорности и количествени цели за събиране и оползотворяване на отработени масла. С Наредбата се въвеждат забрани за нерегламентираното изхвърляне и обезвреждане на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти.

Към момента на разработване на Програмата, Организациите по оползотворяване на отработени масла, получили разрешение от министъра на околната среда и водите са пет - „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла”ООД, „Норд Авторециклинг”АД, „Екоривейс ойл”АД, “Национална организация по оползотворяване и рециклиране на отпадъци”АД, „Ойл - рециклейшън”ООД. Съгласно йерархията при управлението на отпадъци, събраните отработени масла се предават за оползотворяване чрез регенериране. „Лубрика”ООД експлоатира инсталация за

регенериране на отработени масла с капацитет 30 000 тона/годишно. Част от събраните отработени масла се насочват за повторна употреба в инсталации за производство на греси. Калциевите греси се произвеждат почти изцяло с отработени масла. На територията на страната функционират няколко инсталации за производство на греси ("Стеалит"ООД, "Амко"ООД). Физико-механично обезводняване на отпадъчни нефтопродукти (емулсии) в страната се извършва от "Поддържане чистотата на морските води" АД, пристанище Варна. Значителни количества се преработват в инсталацията за преработка на отпадъци от нефтопродукти от кораби в пристанище Бургас, както и в инсталацията за обезводняване на отпадъци от нефтопродукти на Нова Плама, Плевен.

В повечето случаи стойността на отработените масла е достатъчна за покриване на разходите по тяхното събиране, транспортиране и оползотворяване и въз основа на това продължава да се прилага и практиката по изкупуване на отработени масла от редица фирми, които не получават допълнителни средства от организация по оползотворяване или лица, изпълняващи задълженията си индивидуално.

Мерки

Предвижда се проучване на възможностите за предоставяне на организирането на събирането на отработените масла на територията на общината на Организация по оползотворяване.

Ще бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- Определяне на местата за смяна на отработени моторни масла, разположени върху общински имоти;
- Информиране на обществеността за местоположението на местата за смяна на отработени моторни масла и условията за приемане на отработените масла;
- Упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностни води и канализационни системи.

4.10.6. Отпадъци от лечебните заведения

Лечебните заведения са отговорни за безопасното управление на образуваните отпадъци в резултат на тяхната дейност. Основната отговорност за постигане на екологосъобразното им управление е на Министерството на здравеопазването (МЗ) и неговите регионални структури с активното участие на Българския лекарски съюз, Съюза на стоматолозите в България, Националната здравноосигурителна каса (НЗОК).

За постигне на ефективно управление на този вид отпадъци е необходимо всяко лечебно и здравно заведение да разработи и поетапно да въведе програма с мерки за предотвратяване и намаляване на количествата на отпадъците, разработване и прилагане на подходящи правила за разделно събиране, осигуряване на съдове за събиране и помещения за безопасно съхранение на отпадъците, както и третирането им

в съоръжения и инсталации, които да гарантират прилагане на високи стандарти за опазване човешкото здраве и околната среда..

Независимо от факта, че управлението на отпадъците от лечебните заведения е отговорност на лечебните и здравните заведения, тези отпадъци са разгледани в Програмата поради рисковете, които крият за човешкото здраве и необходимостта от прилагане на специфични методи за тяхното третиране.

Депонирането на инфекциозни отпадъци от хуманното и ветеринарно здравеопазване е забранено от националното законодателство (Наредба 8/2004, чл. 14) в съответствие с разпоредбите на чл. 5, пар. 3(с) на Директива 1999/31/ЕС.

Предварителното третиране на инфекциозните отпадъци от лечебните и здравните заведения преди крайното им обезвреждане чрез изгаряне или депониране включва технологии, като автоклавиране, микровълново и химично третиране за обеззаразяване на инфекциозните отпадъци. Прекратяване изхвърлянето на опасни отпадъци от лечебните заведения в съдовете за събиране на битови отпадъци или на нерегламентирани места трябва да бъде приоритетна задача.

На територията на общината функционират голям брой лечебни заведения, както следва:

√ **Лечебни заведения за болнична помощ**

- МОБАЛ "Д-р Стефан Черкезов" АД, гр. Велико Търново

Многопрофилна областна болница за активно лечение "Д-р Стефан Черкезов" АД гр. Велико Търново е най-голямото лечебно заведение за болнична помощ на територията на област Велико Търново. Болницата има над 140 годишна история, създадена непосредствено след Руско-турската освободителна война. С наличната апаратура и кадри осигурява високо квалифицирана и тясно профилирана болнична медицинска помощ. Адрес: гр. Велико Търново, ул. „Ниш” № 1

- Държавна психиатрична болница – с. Церова кория

Държавна психиатрична болница - с. Церова кория е специализирана болница за лечение на психични заболявания в област Велико Търново. Осъществява следните дейности: диагностика и лечение на психично болни, психосоциална рехабилитация, психопрофилактика и промоция на психично здраве, съдебно-психиатрична и трудова експертиза. Лечебният процес се осъществява в четири отделения за лечение на психични заболявания, профилирани в зависимост от тежестта на лекуваните симптоми.

- Общински лечебни заведения
  - СПЕЦИАЛИЗИРАНА БОЛНИЦА ЗА ПНЕВМО-ФТИЗИАТРИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ “Д-Р ТРЕЙМАН“ ЕООД, ГР. ВЕЛИКО ТЪРНОВО

Болницата е разкрита през 1946 г. като околийски противотуберкулозен диспансер за профилактика, диагностика и лечение на туберкулозата. В следващите години, като Диспансер за белодробни болести, разширява дейността си и се утвърждава като единна и самостоятелна единица с приложение на новата схема за лечение на

туберкулозата, с нови методи за диагностика както на туберкулозата, така и на ХНБЗ. От 2000 г. е преобразуван по чл. 10, т. 3 от Закона за лечебните заведения (ЗЛЗ) с наименование ОБЛАСТЕН ДИСПАНСЕР ЗА ПНЕВМОФТИЗИАТРИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ СЪС СТАЦИОНАР "Д-Р ТРЕЙМАН" ЕООД ВЕЛИКО ТЪРНОВО и с предмет на дейност – активно издирване, диагностика, лечение и периодично наблюдение на болни с туберкулоза и с хронични неспецифични белодробни заболявания. В изпълнение разпоредбите на Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения в сила от 31.07.2010 г., § 70, ал. 1 от ПЗР на ЗЛЗ, диспансерът е пререгистриран като СПЕЦИАЛИЗИРАНА БОЛНИЦА ЗА ПНЕВМО-ФТИЗИАТРИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ "Д-Р ТРЕЙМАН" ЕООД, ГР. ВЕЛИКО ТЪРНОВО.

Разполага с 75 легла за стационарно лечение, диагностично-консултативни лаборатории, рентген и ендоскопска апаратура. Адрес: гр. Велико Търново, ул. "Караминков" № 19.

- КОМПЛЕКСЕН ОНКОЛОГИЧЕН ЦЕНТЪР-ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД

Разкрит през 1951 г. като Окръжен диспансер за онкологични заболявания за ранна диагностика, лечение и диспансерно наблюдение на онкологичните заболявания. Постепенно дейността на диспансера се разширява, като се обособява и стационарен блок. От 2000 г. е преобразуван по чл. 10, т.3 от ЗЛЗ с наименование МЕЖДУОБЛАСТЕН ДИСПАНСЕР ЗА ОНКОЛОГИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ СЪС СТАЦИОНАР ЕООД ВЕЛИКО ТЪРНОВО с предмет на дейност - осъществяване на комплексна онкологична помощ-профилактика, активно издирване, диагностика и лечение, периодично наблюдение на пациентите със злокачествени заболявания и преканцерози. В изпълнение разпоредбите на Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения в сила от 31.07.2010 г., § 70, ал. 1 от ПЗР на ЗЛЗ, диспансерът е пререгистриран като КОМПЛЕКСЕН ОНКОЛОГИЧЕН ЦЕНТЪР-ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД.

Разполага с 206 легла за стационарно лечение, диагностично-консултативен блок, болнична аптека, административно- стопански блок. Адрес: гр. Велико Търново, ул."Бузлуджа" № 1.

- ЦЕНТЪР ЗА ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ-ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД

Разкрит е през 1952 г. с един кабинет и 22 легла за активно издирване, диагностициране, лечение, периодично наблюдение и осъществяване рехабилитация на болни с психични заболявания. От 2000 г. е преобразуван по чл.10, т.3 от ЗЛЗ с наименование ОБЛАСТЕН ДИСПАНСЕР ЗА ПСИХИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ СЪС СТАЦИОНАР ЕООД ВЕЛИКО ТЪРНОВО с предмет на дейност – осигуряване на амбулаторно и стационарно лечение на лица с психични разстройства, спешна психиатрична помощ, психотерапия и психо-социална рехабилитация, промоция, превенция и подобряване на психичното здраве на населението. В изпълнение разпоредбите на Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения в сила от 31.07.2010 г., § 70, ал. 1 от ПЗР на ЗЛЗ, диспансерът е пререгистриран като ЦЕНТЪР ЗА ПСИХИЧНО ЗДРАВЕ-ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД.

Разполага с 85 легла за стационарно лечение, диагностично-консултативен блок, административно-стопански блок. Адрес: гр. Велико Търново, ул.”Бузлуджа” № 1.

- ЦЕНТЪР ЗА КОЖНО-ВЕНЕРИЧЕСКИ ЗАБОЛЯВАНИЯ-ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД

Разкрит през 1952 год. за лечение и профилактика на кожни и венерически заболявания. От 2000 г. е преобразуван по чл.10, т. 3 от ЗЛЗ с наименование ОБЛАСТЕН ДИСПАНСЕР ЗА КОЖНИ И ВЕНЕРИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ СЪС СТАЦИОНАР ЕООД ВЕЛИКО ТЪРНОВО с предмет на дейност – активно издирване, диагностициране, лечение, периодично наблюдение и рехабилитация на болни с кожни и венерични заболявания. В изпълнение разпоредбите на Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения в сила от 31.07.2010 г., §70, ал. 1 от ПЗР на ЗЛЗ, диспансерът е пререгистриран като ЦЕНТЪР ЗА КОЖНО-ВЕНЕРИЧЕСКИ ЗАБОЛЯВАНИЯ-ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД.

Разполага с 15 стационарни легла и диагностично – консултативен блок. Адрес: гр. Велико Търново, ул.”Бузлуджа” № 1.

√ **Лечебни заведения за извънболнична помощ**

- Индивидуални практики за първична медицинска помощ
- Групови практики за първична медицинска помощ
- Индивидуални практики за специализирана медицинска помощ
- Групови практики за специализирана медицинска помощ
- Медицински центрове:

  - „Медицински център за рехабилитация и спортна медицина-I-Велико Търново” ЕООД (общински).

    Създаден през 1967 г. като Диспансер по спортна медицина за провеждане на медицински контрол над всички, които се занимават организирано с тренировъчна и състезателна дейност. От 2000 г. е преобразуван в МЕДИЦИНСКИ ЦЕНТЪР ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ И СПОРТНА МЕДИЦИНА-I–ВЕЛИКО ТЪРНОВО ЕООД, с предмет на дейност - извънболнична специализирана дейност. Разполага със собствена сграда, предлага освен извънболнична специализирана медицинска помощ и пълната гама физиотерапевтични процедури, салон за рехабилитация, кабинет по спортна медицина. Адрес: гр. Велико Търново, ул. Тодор Балина”№ 2.

  - Медицински център „Авицена”ООД
  - Медицински център „Аркус Медикъл”АД
  - Медицински център „Аура”ООД
  - Медицински център „Дозис”ООД
  - Медицински център „Невромедикс”
  - Медицински център „Свети Николай”ЕООД

- Медицински център „Фамилия”ЕООД
- Медицински център „Центромед”ЕООД

- Диагностично-консултативни центрове: „ДКЦ-І- Велико Търново” ЕООД
- Център за спешна медицинска помощ – Велико Търново
- Самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории
- Индивидуални практики за първична стоматологична помощ
- Групови практики за първична стоматологична помощ

За 2008 г. лечебните заведения на територията на община Велико Търново са докладвали образуването на 23,824 тона болнични отпадъци от Група 18 съгласно Приложение № 1 на Наредба № 3/2004 г. за класификация на отпадъците (с код 18 01 03* „Отпадъци, чието събиране и обезвреждане е обект на специални изисквания, с оглед предотвратяване на инфекции”). Основното количество от тях е декларирано от МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов” – 22,268 тона. Образуваните болнични отпадъци от дейността на лечебните заведения се предават за последващо обезвреждане на лица, притежаващи необходимите разрешения по чл. 37 от ЗУО за съответния код отпадъци.

Мерки

За изпълнение на изискванията на законодателството по управление на отпадъците от хуманното здравеопазване, включително спазването на забраните за депониране на инфекциозните отпадъци (Наредба № 8/2004 г. и Директива 1999/31/ЕС), се предвиждат следните мерки:

- Извършване на визуална проверка на отпадъците при индивидуални съдове за събиране на битови отпадъци и отказ за приемане, в случай че бъдат открити забранени за депониране отпадъци;
- Стриктен контрол на входа на депото при процедурата за приемане на отпадъци за недопускане на прием на забранени за депониране отпадъци;
- Планиране и осигуряване на средства за общинските лечебни заведения, необходими за заплащане на услугите по обезвреждане на образуваните от тях болнични отпадъци.

4.10.7. Отпадъци от строителство и разрушаване

Към настоящия момент изискванията за управление на строителни отпадъци са регламентирани в националното законодателство със Закона за управление на отпадъците. Съгласно разпоредбите на ЗУО (чл. 16, ал. 3, т. 4) кметът на общината е отговорен за избор на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за строителни отпадъци или на други съоръжения или инсталации за оползотворяване и/ или обезвреждане на строителни отпадъци. Задължението за избор на площадка, изграждане, поддържане и експлоатация на съоръжения или инсталации за оползотворяване на строителни отпадъци е въведено с

измененията и допълненията на ЗУО, обнародвани в ДВ, бр. 41 от 2010 г. Също така кметът на общината самостоятелно, когато не участва в регионално сдружение, или съвместно с другите кметове на общините от регионалното сдружение следва да предприеме действия по възлагане и извършване на предпроектни проучвания за изграждане на ново съоръжение за третиране на битовите и/или строителните отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови и/или строителни отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната регионална инспекция по околната среда и водите (чл. 17 от ЗУО).

Управлението на отпадъците от строителство и разрушаване трябва да следва йерархията в управлението на отпадъците, с първи приоритет предотвратяване или намаляване на количествата на образуваните отпадъци, последвано от повторно използване, рециклиране или друг начин на оползотворяване на материалите и на последно място - обезвреждане по екологосъобразен начин. Необходимо е да се отбележи, че новата рамкова *Директива 2008/98/ЕО за отпадъците* въвежда изисквания за рециклиране на строителни отпадъци и определя следните количествени цели: „до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на строителни отпадъци следва да се увеличи до 70% от теглото". Предстои въвеждане на целите в националното законодателство. В *Националната програма за управление на дейностите по отпадъците* за периода 2009 – 2013 г. е посочена индикативна цел за рециклиране, оползотворяване и повторна употреба на строителни отпадъци до 35% от теглото през 2013 г.

В напреднал етап на разработване е *проект на Наредба за строителни отпадъци и рециклирани строителни материали*, чиито цели са свързани с намаляване на количеството на депонираните строителни отпадъци; насърчаване на рециклирането и оползотворяването на строителните отпадъците, с оглед постигане на целите за рециклиране на строителните отпадъци, съгласно НПУДО и увеличаване използването на рециклираните строителни материали. С наредбата ще бъдат въведени изисквания за разделно събиране на отпадъците по видове на мястото на образуване (т.е. на строителния обект), както и за селективно разрушаване на сградите с цел повишаване на потенциала на отпадъците за преработване и получаване на по-добра икономическа стойност на получените материали. Приемането и обнародването на наредбата е предвидено за 2011 г.

Настоящата практика в община Велико Търново е строителните отпадъци да се обезвреждат чрез депониране, без да се извършва предварително третиране. Отреденото депо за строителни отпадъци и земни маси в общината се намира в землището на с. Леденик, местност „Гробищата". Информация за депото е представена в т. 3.2.3.1.2 от Програмата. Организацията на дейностите със строителни отпадъци в общината е дадена в т. 3.1.2 *Строителни отпадъци*.

Мерки

През периода на действие на Програмата се предвиждат следните мерки, свързани с управлението на отпадъци от строителство и разрушаване:

- Актуализиране на общинската наредба по чл. 19 от ЗУО в съответствие с новоприетите разпоредби на националното законодателство в областта;
- Упражняване на контрол върху дейностите по депониране на строителни отпадъци, извършвани от оператора на депото;
- Проучване на възможностите за изграждане на съоръжение за рециклиране на строителни отпадъци (самостоятелно или съвместно с останалите общини, членуващи в Регионално сдружение "За чисти селища"), в т.ч. публично-частно партньорство.

4.10.8. Биоразградими отпадъци

За намаляване на въздействието върху околната среда от депонирането на биоразградимите отпадъци в европейското и национално законодателство са поставени изисквания и цели за поетапно намаляване на количеството на биоразградимите отпадъци, обезвреждани чрез депониране. Целите са поставени от Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъците и са въведени в българското законодателство с *Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, както следва:

- до 2010 г. количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране, трябва да бъде намалено до 75% от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.;
- до 2013 г. количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране, трябва да бъде намалено до 50% от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.
- до 2020 г. количеството на биоразградимите битови отпадъци, предназначени за депониране трябва да бъде намалено до 35% от общото тегловно количество на биоразградимите битови отпадъци, образувани през 1995 г.

Също така през 2010 г. от Министерство на околната среда е разработен *Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010 – 2020 г.)*. Основната цел на мерките в Националния стратегически план е да се намали образуването и освобождаването на парникови газове от депата. В плана са заложени целите, които РБългария трябва да постигне при управлението на биоразградимите отпадъци с тяхното количествено изражение. Предложени са различни варианти и техн. решения за третиране на биоразградимите отпадъци. Разпределението на мерките и дейностите във времето са отразени в разработения план за действие.

С оглед осигуряване изпълнението на горепосочените цели с измененията и допълненията на ЗУО, обнародвани в ДВ, бр. 41 от 2010 г. е въведено задължение към кметовете на общини да отговарят за разделното събиране и временното съхраняване на биоразградими отпадъци, като определят местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане (чл. 16, ал.3, т. 14 от ЗУО).

Мерки

През периода на действие на Програмата се предвиждат следните мерки, свързани с управлението на биоразградими отпадъци, в съответствие с мерките в *Националната програма за управление на дейностите по отпадъците (2009 – 2013 г.)* и *Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010 – 2020 г.)*:

- Разделно събиране на зелени отпадъци и отпадъци от пазари

Зелените отпадъци се образуват от дейностите, свързани с поддръжката на зелените площи в населените места (напр. окосена трева, есенни листа, клони и др. отпадъци от обществените паркове и градини, гробища), включително и от озеленителни фирми. Отпадъците от пазари се образуват от пазарите за селскостопанска продукция, както и от плод-зеленчуковите щандове на супермаркетите.

- Изграждане на съоръжение за компостиране на биоразградимите отпадъци като елемент от Регионалната система за управление на отпадъците в регион Велико Търново

Капацитетът и организацията на дейностите в съоръжението за компостиране на биоразградимите отпадъци са представени в т. 4.2.2.2. от Програмата. Разделно събраните зелени отпадъци и отпадъци от пазари ще бъдат насочвани директно към съоръжението за компостиране, където ще се третират в технологичната линия за компостиране на зелени отпадъци, което ще осигури получаването на компост с високо качество. Също така в съоръжението за компостиране (в отделна технологична линия) ще се третира органичната фракция от смесените битови отпадъци след сепарирането в МБТ.

- Въвеждане на домашно компостиране в селата на общината и осигуряване на компостери за домакинствата

Въвеждането на домашно компостиране е най-подходящо за третиране на биоразградимите отпадъци в райони с еднофамилни къщи, за които е характерно образуването на голямо количество биоразградими отпадъци. Домакинствата от тези райони често имат собствени градини и поради това са по-добре информирани за почвата, растенията и торовете, което ги прави по-възприемчиви към идеята за събиране и компостиране на биоразградимите отпадъци в домашни условия. Произведеният компост ще се използва от домакинствата за собствени нужди С разчетите по проект EuropeAid/124485/D/SV/BG е предвидено домашно компостиране на 30% от образуваните биоразградими отпадъци от домакинствата в селата.

- Провеждане на информационни кампании

Успешното прилагане на мерките за отклоняване на биоразградимите битови отпадъци от депата е свързано с провеждането на информационни кампании сред населението с използването на средствата за масово осведомяване, изготвяне и разпространение на брошури за домакинствата, материали за обучение на подрастващите.

4.10.9. Излезли от употреба гуми

С приетата през 2010 г. *Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми* (обн. ДВ, бр. 69/03.09.2010 г., в сила от 01.01.2011 г.) в националното законодателство е въведен принципа „отговорност на производителя" по отношение на този вид масово разпространени отпадъци. С наредбата са определени изискванията за събирането, транспортирането, съхраняването, оползотворяването и/или обезвреждането на излезли от употреба гуми. Забранява се изоставянето, нерегламентираното изхвърляне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на излезли от употреба гуми; изгарянето на излезли от употреба гуми освен от лица, притежаващи разрешение по чл. 12, ал. 1 от ЗУО; депонирането на цели и нарязани излезли от употреба гуми с изключение на велосипедни гуми и гуми с външен диаметър, по-голям от 1400 мм. Въведени са задължения към лицата, които пускат на пазара гуми за оползотворяването на излезли от употреба гуми в количество не по-малко от 65 на сто от количеството гуми, пуснати от тях на пазара през текущата година.

С Наредбата се дава възможност на лицата, които пускат на пазара гуми да изпълняват индивидуално или колективно (чрез организации по оползотворяване) своите задължения, или да заплащат продуктова такса на ПУДООС. За изпълнение на задълженията си лицата, които пускат на пазара гуми, са длъжни да осигурят възможност за приемане на излезли от употреба гуми от крайните потребители в местата на продажба на гуми и местата на смяната им.

Задълженията на кмета на общината по наредбата са следните:

- определя местата за събиране на излезли от употреба гуми (ИУГ) на територията на общината, когато местата за смяна на ИУГ са разположени върху общински имот и информира обществеността за местоположението им и условията за приемане на ИУГ;
- организира дейностите по събиране и съхраняване на ИУГ и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, когато има сключен договор за финансиране на тези дейностите с организация по оползотворяване на ИУГ; лицата, които изпълняват задълженията си по наредбата индивидуално или с ПУДООС.

До момента са издадени разрешения на три организации по оползотворяване на излезли от употреба гуми: "НОРД Авторециклинг"ЕАД, "Екогуми"АД и "Екомедиана"АД.

На територията на страната съществуват следните мощности за оползотворяване на излезли от употреба гуми: инсталация за фино смилане и производство на каучуково брашно за влагане в крайни изделия (изолационни материали) с капацитет от 4 т/час, разположена в с. Габер, община Драгоман; инсталация за вакуумна пиролиза в гр. Добрич с капацитет 25 т/ден, циментови завода "Златна Панега Цимент"АД, "Холсим България"АД и "Девня цимент"АД, в комплексните разрешителни, на които е включено оползотворяването на излезли от употреба гуми като алтернативно гориво за получаване на енергия при производството на цимент.

Мерки

Предвижда се предприемането на следните мерки, свързани с управлението на излезли от употреба гуми в общината:

- Актуализиране на общинската наредба по чл. 19 от ЗУО, с оглед въвеждане на изисквания за управление на излезли от употреба гуми в съответствие с новоприетото национално законодателство в областта;
- Проучване на възможностите за сключване на договор с Организация по оползотворяване на излезли от употреба гуми;
- Определяне на места за събиране на излезли от употреба гуми, разположени върху общински имоти;
- Информиране на обществеността за местоположението на местата за събиране на излезли от употреба гуми и условията за приемане на ИУГ;
- Упражняване на контрол за нерегламентирано изхвърляне и изгаряне на излезли от употреба гуми
- Упражняване на контрол върху дейностите по депониране на общинското депо във връзка със забраната за депониране на излезли от употреба гуми.

4.10.10. Утайки от градски пречиствателни станции за отпадъчни води

Третирането на отпадъчните води в градските пречиствателни станции, води до значително намаляване на замърсяването на повърхностните води, но от друга страна е свързано с образуването на утайки, поради което е необходимо да се планира тяхното третиране, оползотворяване или обезвреждане, като компонент на системата за интегрирано управление на отпадъците.

След предварително третиране с цел стабилизиране, утайките могат да бъдат оползотворени или обезвредени. Възможни варианти за оползотворяване на утайките от ГПСОВ са:

- Използване на утайките в селското стопанство за земеделски цели – тази възможност може да бъде успешна алтернатива на депонирането. Внасянето на утайки в почвите се извършва като се спазват редица ограничения, посочени в *Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването*

на отпадъчни води, чрез употребата им в земеделието. Наредбата регламентира изискванията, на които трябва да отговарят утайките в случаите на употребата им в земеделието и изискванията, на които трябва да отговарят почвите, за да може в тях да се влагат утайки. Въведени са отговорности и задължения към производителите и потребителите на утайки, предназначени за оползотворяване в земеделието. Оползотворяването на утайки в земеделието се допуска въз основа на разрешение, чиято процедура на издаване е регламентирана в два закона – Закон за опазване на земеделските земи и ЗУО.

- Използване на утайките за възстановяване и рекултивация на нарушени терени – използването на предварително третирани и стабилизирани утайки за възстановяване и рекултивация на нарушени терени е добре известна възможност в световната практика. Внасянето на големи количества органични вещества с утайките е полезно за възстановяване на хумусния слой на терени и почви, засегнати от извличането на природни ресурси, открити мини, изчерпани кариери и др.
- Съвместно изгаряне на утайки в циментови пещи, с цел оползотворяване на енергията им и частично заместване на гориво – в този случай освен изискване за калоричност се поставят и изисквания към съдържанието на сухо вещество в утайките.

Обезвреждането на утайките чрез депониране следва да се извършва в депа, изградени съгласно изискванията на Наредба № 8, като всички утайки, които постъпват в депата трябва да са подложени на предварително третиране и да отговарят на критериите за приемане на депа.

В съответствие с принципа „замърсителят плаща" управлението на утайките от пречиствателни станции за отпадъчни води е отговорност на притежателя на отпадъка. Управлението на утайките от ГПСОВ има за цел намаляване до минимум на общото количество утайки, които се транспортират за окончателно обезвреждане чрез депониране.

Строителството на Пречиствателна станция за отпадъчни води във Велико Търново е започнато през 1974 г. Проектите, по които е изградена са в съответствие с достиженията на техниката от този период. Технологичната схема на пречистване по основния проект (1974 г.) включва механично пречистване, биологично пречистване и обеззаразяване на водата преди заустването в река Янтра, която тук е II-ра категория водоприемник. Утайките, получени в процеса на пречистване е предвидено да изгниват при анаеробни условия в двустепенни отопляеми изгниватели на мезофилен режим (температура на гниене 33-35 градуса).

През 1982 г. е осъществен частичен пуск за експлоатация на ПСОВ без първични утаители, хлораторно стопанство и изгниватели на утайките. Така частичния пуск през 1982 г. осигурява биологично пречистване без първично утаяване по метода „Продължителна аерация" в биобасейните само на част от отпадъчните води (Q ср.ден. от 12000 до 15000 куб.м/ден. – 140 л/сек).

През 1993 г. Американската агенция за международно развитие (USAID) изготвя доклад за състоянието на водите на река Янтра с предложение за програма за очистването им. Проучването е установило, че съществуващата ПСОВ - Велико Търново може да приеме и пречисти средно денонощно водно количество от 38000 куб.м/ден – 440 л/сек, ако се изгради инсталация за механично обезводняване на утайките. Проектът за повишаване на капацитета на станцията е наименован: „Демонстрационен проект за ПСОВ гр. Велико Търново". Този проект е съвместна инициатива на МОСВ и Американската агенция за международно развитие.

В резултат на възможностите, които предоставя механичното обезводняване на утайките, през 1994 г. е разработен проект:"Временна технологична схема за работа на ПСОВ – Велико Търново с аеробна стабилизация и механично обезводняване на утайките". Основните елементи на схемата, осигуряваща пречистване на цялото количество вода, постъпваща към станцията (около 38000 куб.м/ден) са: първичните утаители, биологично пречистване с аеробна стабилизация и последващо механично обезводняване на утайките. Това е първи етап от реконструкция и модернизация на ПСОВ. Съоръженията по този проект наречен I-ви етап са завършени и са в експлоатация от 2000 г. По същото време започва и проектирането на II-ри етап от реконструкция и модернизация на ПСОВ, като той включва: реконструкция на съществуващи съоръжения и изграждане на нови по технологична схема с анаеробно изгниване и механично обезводняване на утайките. Средствата в размер на 1 250 000 лв. са предоставени на Община Велико Търново от МОСВ.

По тази технологична схема работи ПСОВ и в настоящия момент. ПСОВ - Велико Търново се експлоатира от "ВиК Йовковци" ООД и обслужва около 60% от населението на града. Включени са по-голямата част от промишлените предприятия. Получените утайки от дейността на ПСОВ се депонират на временно депо край с. Ресен.

Понастоящем в община Велико Търново се изпълнява проект „Подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води на територията на гр. Велико Търново" по приоритетна ос 1 на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.". Чрез реализацията на проекта ще се постигне увеличаване на обема на отпадъчните води, подложени на пречистване с 15% и увеличаване на обхвата на услугите по пречистване и канализация, чрез допълнително обхващане на 6 700 жители.

Мерки

През периода на действие на Програмата операторът на ПСОВ - Велико Търново следва да предприеме следните мерки, свързани с управлението на утайки от градски пречиствателни станции за отпадъчни води:

- Проучване на възможностите за оползотворяване на утайките от ГПСОВ с оглед намаляване на количеството утайки за депониране;
- След изграждане и пускане в експлоатация на регионалното депо в землището на с. Шереметя – предаване за депониране на утайките (в зависимост от резултата от проучването за оползотворяването им) при спазване изискванията на Наредба № 8 и условията на комплексното разрешително.

5. ИНВЕСТИЦИОНЕН ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Инвестиционният план за развитие на управлението на дейностите по отпадъците има за цел осигуряване на най-резултатен и ефективен начин на финансиране на инвестициите, както и дългосрочна устойчивост на системата за управление на отпадъците. Инвестиционният план представя инвестиционните проекти и възможностите за финансиране на определените цели в Раздел 4 и предвидените мерки в Плана за действие (Раздел 6).

5.1. КЛЮЧОВИ ДАННИ И ПРЕДПОЛОЖЕНИЯ

За изпълнение на Инвестиционния план за развитие на управлението на отпадъците за регион Велико Търново, в рамките на проект "Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България" е изготвен Финансов анализ на разходите и ползите на база следните обобщени ключови допускания при определяне размера на инвестициите и разпределението им във времето:

- Период на оценка: 2010 – 2032 г.
- Приема се, че населението на регион Велико Търново ще намалява с около 0.6 – 0.7% годишно (14.1% за 23 години); и ще се промени от 179,815 души през 2010 на 154,459 души през 2032 г.
- Обхватът на общинските системи за събиране на отпадъците е 100% след проекта.
- Средният размер на домакинствата в региона е 2,47 души за периода на оценка; тази бройка остава сравнително стабилна през последните 3 – 4 години и се използва за периода на оценка.
- Средният доход на домакинство в региона е 648 лева на месец за 2010 год. Предвижда се да се увеличава с 2% на година в реално изражение.
- Номинално средният доход на домакинство в региона ще се увеличи от 687 лева/месец през 2010г. до 1,878 лева/месец през 2032г.
- Растежът на националния БВП в България се предполага, че ще нараства постепенно след кризата през 2011 -2012 г. и че ще се стабилизира от 2012 г. нататък на равнище от около 3% в реално отношение.
- Нивото на инфлация в България достигна 12,5% през 2008 г., 7,8% през 2009 г. и се очаква да намалее до 4,5 - 6% през 2010 – 2011 г. и след това се предполага да достигне ниво 2,5% след 2014г.
- Обменен курс: В съответствие с чл. 29 от закона за БНБ, българският лев в фиксиран за Евро: 1 Euro = 1,95583 BGN
- Цените на материалите за рециклиране са: хартия и картон – 40 лева/тон; стъкло – 30 лева/тон; пластмаса – 60 лева/тон; метал – 150 лева/тон.

- Таксата депониране за утайки и самостоятелно транспортирани отпадъци е определена на 110 лева/тон
- Рециклирането при източника на образуване достига 23.4% от общо образуваните отпадъци.
- Домашното компостиране е между 1.6% и 1.8% от общо образуваните отпадъци.
- Делът на образуването на отпадъци на глава от населението ще нарасте с 11.3% за прогнозния период или 0,5% годишно.

5.1.1. Инвестиционни разходи

Инвестиционните разходи, свързани с бъдещото управление на отпадъците съгласно Доклада за Прединвестиционно проучване за управление на отпадъците в регион Велико Търново са дадени в Таблица 64:

Таблица 64. Обобщение на инвестиционните разходи - регион Велико Търново

		Инвестиционни разходи (евро)	Разходи за изграждане на регионални съоръжения ОПОС 2007- 2013 г. (евро)	Бъдещи разходи - друго финансиране (евро)
1	**Депо (1-ви етап)**	5.159.282,92	✓	
2	**ПСОВ**	1.000.255,00	✓	
3	**МБТ**	10.202.800,00	✓	
4	**Съоръжение за компостиране**	3.435.000,00	✓	
5	**Път за достъп**	700.000,00	✓	
6	**Придобиване на земя**	150.000,00	✓	
7	**Непредвидени разходи (10%)**	1.031.067,23	✓	
8	**Информиране на обществеността и одит**	240.000,00	✓	
9	**Техническа помощ -**	320.000,00	✓	
10	**Надзор**	1.200.000,00	✓	
11	**Рекултивация общински депа**	3.978.046,94		✓
12	**Депо (следващи етапи)**	1.742.232,30		✓
	ИНВЕСТИЦИИ ОБЩО		**23.438.405**	**5.720.279,24**
	ДДС (20%)		**4.657.681**	
	КРАЙНА СУМА		**28.096.086**	

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Като процентно съотношение към общата стойност на проекта, депото и МБТ - механично третиране имат най-голям дял в инвестиционните разходи (73.7%), следвани от разходите за компостиране (15.5%) и пътя за достъп (3.3%). Надзорът, техническата

помощ и мерките за информиране на обществеността, общо възлизат на 7,5%. Общият размер на предполагаемите суми за непредвидени разходи е 10% от разходите за строителство.

5.1.2. Разходи по подмяна на оборудването

След-проектните инвестиционни разходи (2014 – 2032 г.) възлизат на 9.9 милиона Евро. Основният дял от тях се пада на разходите по подмяна на оборудването, предимно за депото, съоръжението за компостиране и оборудването за събиране. По отношение на депото се предвиждат разходи за изграждането на клетка 2 (2017 г.), както и за закриване на клетка 1 (през 2018 г.). Основната подмяна на инсталациите и оборудването (за компостиране и депото) се извършва през 2023 г.

5.1.3. Експлоатационни разходи и разходи за поддръжка

Експлоатационните разходи по проекта са съставени по елементи: събиране и транспортиране, компостиране, сортиране/МБТ и депониране. За всеки елемент разходите се разделят на постоянни и променливи, за да се даде възможност за по-добро прогнозиране на различните темпове на растеж..

5.1.3.1. Постоянни разходи

Постоянните разходи включват разходи за труд (квалифицирани / неквалифицирани работници, шофьор, оператор, контрольор, техник, главен инженер), поддръжка, административни разходи, застраховки, контрол и мониторинг. От общите постоянни разходи само разходите за труд се предвижда да растат реално с 2% на година, а останалите се предвиждат без промяна. Разходите за поддръжката са зададени на 4% от общите инвестиционни разходи (в част “инсталации и оборудване”). Административните разходи възлизат на 1% от общите инвестиционни разходи, а разходите за застраховки - на 1% от стойността на застрахованите активи. Разходите за мониторинг на околната среда са оценени на 35 000 Евро. Разходите за следексплоатационни грижи след закриване на депото са изчислени така, че да се осигурят 50 000 Евро за всяка година в продължение на 30 години след закриването.

5.1.3.2. Променливи разходи

Променливите разходи произтичат главно от третирането на всеки тон отпадъци, като например разходи за гориво, енергия, други (вода, третиране на инфилтрат и т.н.). Променливите разходи се прогнозира да остават без промяна в реално изражение.

Електроенергията и горивата са необходими за експлоатацията на регионалното депо, съоръженията за третиране на отпадъците, както и за транспортиране на отпадъците.

5.1.4. Финансиране на допустимите разходи

Схемата за финансиране на допустимите разходи (по текущи цени) е представена в Таблица 65:

Таблица 65. Финансова схема на допустимите разходи по проекта

Финансов източник	%	Хил. евро
Субсидия от ЕС	80.58	22,638
Субсидия от правителството	14.22	3,995
Субсидия/ заем от местното управление	5.21	1,463
Общо финансови източници	**100.0**	**28,096**

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

Приетото от Министерски съвет Решение № 705 от 31 август 2009 г. за одобряване на средносрочната фискална рамка и основните допускания за периода 2010-2013 г. налага въвеждането на задължително финансово участие на общините. Съгласно възприетия подход се очаква бенефициентите по оперативните програми да осигурят в периода 2010 – 2012 г. съответно 5, 8 и 10% от стойността на допустимите разходи като собствено участие.

5.1.5. Разходи за събиране и транспортиране на отпадъците

Предвижда се с въвеждането в експлоатация на регионалните съоръжения за третиране на отпадъците през 2013 г. да започне и функционирането на новата система за събиране и транспортиране на отпадъците, като ще бъдат направени и инвестициите в контейнери и автомобили.

Приема се, че контейнерният парк на общината ще се амортизира до 2013 г. До старта на системата през 2013 г. не се предвиждат инвестиции в контейнери, а след това контейнерният парк за събиране на смесени битови отпадъци ще се ограничи до използването на три вида съдове. Предвижда се през 2013 г. да бъдат направени инвестиции в нови специализирани автомобили за транспортиране на битовите отпадъци. Автомобилите, които са в експлоатационен срок (по-малко от 10 г.) към старта на новата система, ще продължат да действат до амортизирането си.

Амортизационни отчисления до старта на системата през 2013 г. се начисляват върху съдовете за събиране и само върху онези автомобили за събиране и транспортиране, които към съответната година не са по-стари от 10 годишния приет експлоатационен период. След старта на новата система с направата на инвестиции в съответната техническа съоръженост започват да текат амортизации върху контейнерите (за които се приема, че техния експлоатационен период е 7 години) и автопарка (с приет експлоатационен период 10 години).

Въз основа на изчисленията за инвестиционните и оперативните разходи и амортизационните отчисления са определени разходите на домакинство и за тон отпадък за общината.

Предвиждат се следните източници на финансиране:

- Инвестициите за контейнерния парк и автомобилния парк на общината за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци може да бъдат осигурени от дружествата, извършваща дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците;
- Разделното събиране на опасни отпадъци от домакинствата ще стартира с изграждане на регионалните съоръжения за третиране на отпадъците. Със средства от Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.” ще се извърши доставката на контейнера за временно съхраняване на опасните отпадъци от домакинствата, разположен на площадката на регионалните съоръжения.
- Източник на финансиране за осигуряване функционирането на системите за разделно събиране на масово разпространените отпадъци се предвижда да бъдат Организациите по оползотворяване.

5.2. РАЗХОДИ ЗА ЗАКРИВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО ОБЩИНСКО ДЕПО

Въпреки, че закриването на съществуващите общински депа ще бъде финансирано от източници, различни от Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.”, необходимите средства за закриване на общинските депа са включени в общите инвестиционни разходи предвид факта, че размерът на необходимото финансиране е част от общата инвестиционна тежест за региона и способността на общините да финансират изграждането и експлоатацията на новите съоръжения зависи и от други свързани разходи, които те трябва да правят, тъй като източникът на финансиране е един и същ – такса битови отпадъци.

Разходите за рекултивация на съществуващото депо на община Велико Търново в землището на с. Шереметя, местност „Стублица”, в зависимост от предложените алтернативни варианти и технически решения (описани в Раздел 4, т. 4.4.4.4) са представени в следващата таблица:

Таблица 66. Инвестиционни разходи за рекултивация на съществуващото общинско депо за алтернативните решения

Алтернатива	Описание	Площ (дка)	Стойност / цена на рекултивацията (Евро)	Единичен разход (Евро/м^2)
1	Използване на имот 317 и част от имот 318, няма подпорни стени, предепониране на отпадъци от депата	41,3	1.203.617,41	29,14
2	Използване на имот 317, не се използва имот 318, има подпорни стени, няма предепониране на отпадъци, пластове , съгласно Наредба № 8	45,35	2.605.717,04	57,46
3	Не се използват имоти 317 и 318, по-високи подпорни стени, няма предепониране на отпадъци	35	2.244.426,96	64,13
4	Използване на имот 317, не се използва имот 318, подпорни стени, няма предепониране на отпадъците, пластове съгласно минималните изисквания	40,8	1.993.355,49	48,86

Източник: Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG

С Идейния проект е предложено да бъде избрано Второто техническо решение на 2ри Вариант за рекултивация на съществуващото депо на община Велико Търново, предвид характеристиките на представените варианти и особеностите на местоположението на депото (Алтернатива 4 от Таблица 66).

След одобряване на Идейния проект общината ще предприеме необходимите действия относно евентуалната актуализация на разработения работен проект за закриване и рекултивация на общинското депо в землището на с. Шереметя от „БАУГРУНД ИНСТИТУТ – КНИРИМ" ООД по сключен договор за изпълнение на обществена поръчка с община Велико Търново.

С утвърдения Работен проект общината ще кандидатства за финансиране по реда на *ПМС № 209 от 20 август 2009 г. за осигуряване на финансиране за изграждането на регионалните системи за управление на битовите отпадъците, на регионалните съоръжения за предварително третиране на битови отпадъци и закриването на общински депа за битови отпадъци.*

5.3. ГРАФИК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТА ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА РЕГИОНАЛНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Следващата таблица представя графика за изпълнение на предвидените с Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG строителни работи, доставки и услуги в периода 2011 – 2013 г. С изпълнението на посочения график в средата на 2013 г. следва да бъдат въведени в експлоатация регионалните съоръжения за третиране на отпадъци.

Таблица 67. График за изпълнение на проекта

ПРЕДМЕТ			2010			2011												2012												2013											
			О	Н	Д	Я	Ф	М	А	М	Ю	Ю	А	С	О	Н	Д	Я	Ф	М	А	М	Ю	Ю	А	С	О	Н	Д	Я	Ф	М	А	М	Ю	Ю	А	С	О	Н	Д
УСЛУГИ	1	Техническа помощ за подкрепа на управлението за изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Велико Търново																																						
	2	Строителен надзор на работите по изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Велико Търново																																						
	3	Консултантски услуги за повишаване на общественото съзнание за изграждането на регионална система за управление на отпадъците в регион Велико Търново																																						
ДОСТАВКИ	1	Доставка на мобилно оборудване за регионалните съоръжения за управление на отпадъците																																						
СТРОИТЕЛСТВО	1	Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Велико Търново																																						
	2	Изграждане на път за достъп																																						

Възлагане

Завършване

Изпълнение

6. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие обхваща периода 2010 – 2014 г. и включва основните мерки и дейности, предвидени за изпълнение на поставените цели в Програмата.

Планът за действие за управление на отпадъците в община Велико Търново е изготвен в съответствие с предложения в рамките на *Проект EuropeAid/124485/D/SV/BG* Инвестиционен план за управление на отпадъците в регион Велико Търново.

В съответствие с чл. 29, ал. 4 от ЗУО, Планът за действие включва и мерки, предвидени в Плана за действие към Националната програма за управление на дейностите по отпадъците за периода 2009-2013 г., чието изпълнение следва да бъде осигурено и чрез активното съдействие на кметовете на общините в страната (чл. 16, ал. 3, т. 13 от ЗУО).

С приемането и прилагането на Плана за действие се цели да бъде постигнат оптимален баланс между законодателните, институционалните, икономическите и технически мерки, и да се приложи интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на институциите и организациите в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и очакваните източници за тяхното финансиране.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

№	Мярка/ Дейност	Срок за изпълнение	Отговорност за изпълнение	Очаквани разходи	Предлагани източници на финансиране
ЦЕЛ 1	**ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ**				
1.1	Въвеждане на икономически инструменти при управление на отпадъците				
1.1.1	Определяне на най-подходящия за общината механизъм за диференцирано облагане с такса за битови отпадъци в зависимост от количеството на образуваните отпадъци	Постоянен	Общинска администрация	-	-
1.2	Провеждане на информационни кампании сред населението за устойчиво потребление и възможностите за предотвратяването и намаляването на отпадъците от бита	Постоянен - празници на населените места, пролетно и есенно почистване	Общинска администрация НПО	Съгласно договора	ОП „Околна среда 2007–2013г.” Проект за изграждане на рег. система за управление на отпа-дъците - компонент „Повишаване на общественото съзнание”
1.3	Участие на общината в разработване на Национален план за предотвратяване образуването на отпадъци	2012-2013 г.	Общинска администрация	-	-

ЦЕЛ 2	**УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ**				
2.1	Въвеждане и прилагане на системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци с цел увеличаване дела на оползотворяване и рециклиране на отпадъците, съответстващ на поставените с действащото законодателство цели	Постоянен	Общинска администрация Организации по оползотворяване		Организации по оползотворяване
2.2	Изграждане (възлагане, изпълнение, завършване и тестване) на съоръжение за МБТ механично третиране - част от регионалната система за управление на отпадъците	2011 - 2013 г.	Регионално сдружение „За чисти селища” Общинска администрация	10 202 800 евро	ОП „Околна среда 2007–2013г.” Държавен бюджет Общински бюджет[1]
2.3	Изграждане (възлагане, изпълнение, завършване и тестване) на съоръжение за компостиране - част от регионалната система за управление на отпадъците	2011 - 2013 г.	Регионално сдружение „За чисти селища” Общинска администрация	3 435 000 евро	ОП „Околна среда 2007-2013г.” Държавен бюджет Общински бюджет[1]
2.4	Предоставяне на информация и провеждане на разяснителни кампании за ползите от рециклиране, оползотворяване и повторно използване на отпадъците, включително и прилагане на разделно събиране на отпадъците	Постоянен	Регионално сдружение „За чисти селища” Общинска администрация Организации по оползотворяване НПО	Съгласно договорите	ОП „Околна среда 2007–2013г.” Проект за изграждане на рег. система за управление на отпа- дъците - компонент „Повишаване на общественото

[1] Размерът на необходимия ресурс за самоучастие /съфинансиране, недопустими разходи/ на община Велико Търново за проекта по ОП ”Околна среда 2007 – 2013 г.” ще бъде определен допълнително съобразно годината на кандидатстване за Регион Велико Търново и процентното разпределение на дела на всяка община в Сдружението, съобразно населението и

					съзнание” Организации по оползотворяване
ЦЕЛ 3	**ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО РАЗДЕЛЯНЕ, ВРЕМЕННО СЪХРАНЯВАНЕ, СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИ**				
3.1	Подобряване на съществуващите практики и условия за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци на територията на общината				
3.1.1	Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци при въвеждане в експлоатация на регионалните съоръжения	2013 г.	Общинска администрация Фирма, изпълнител на дейността		Финансиране на дейността съгласно договора за избор на изпълнител
3.1.2	Провеждане на мониторинг за оптимизиране честотата на събиране на отпадъците и броя на съдовете, включени в контейнерния парк	Ежегодно	Фирма, изпълнител на дейността	-	Финансиране на дейността от страна на фирмата - изпълнител на договора
3.2	Въвеждане на разделно събиране на отпадъци				
3.2.1	Въвеждане на системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци с цел увеличаване дела на оползотворяване и рециклиране на отпадъците, и съответстващи на поставените с действащото законодателство цели, в т.ч. сключване на договори на Община Велико Търново с Организации за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч.: - Излезли от употреба моторни превозни средства;	Постоянен	Общинска администрация Организации по оползотворяване		Организации по оползотворяване

	- Излезли от употреба гуми; - Отработени масла				
3.2.2	Въвеждане на разделно събиране на едрогабаритни отпадъци от домакинствата	2013 г.	Общинска администрация Фирма, изпълнител на дейността		Общински бюджет – такса за битови отпадъци
	Изготвяне на график за обслужване на населените места и информиране на населението	На месец/ тримесечие			
	Актуализиране на графика за събиране на едрогабаритните отпадъци в зависимост от количеството събрани отпадъци и информиране на населението	Една година след въвеждане на разделното събиране			
3.2.3	Въвеждане на система за разделно събиране на зелени отпадъци и отпадъци от пазари	2013 г.	Общинска администрация Фирма, изпълнител на дейността	23000 евро за контейнери	ОП „Околна среда 2007–2013г.”
	Въвеждане на схема за събиране на градински отпадъци от райони с еднофамилни къщи с пластмасови контейнери 1,1 $м^3$	2013 г.			
3.2.4	Въвеждане на схема за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата	2013 г.	Общинска администрация Фирма, изпълнител на дейността	15000 евро за доставка на контейнер за временно съхраняване	ОП „Околна среда 2007–2013г.”
	Изготвяне на график за обслужване на населените места на територията на общината и информиране на населението	На шест месеца			
	Сключване на договори за обезвреждане/ оползотворяване на събраните опасни отпадъци от домакинствата	1 месец след въвеждане в експлоатация на	Регионално Сдружение „За чисти селища”	-	-

		регионалните съоръжения	Общинска администрация		
3.2.5	Въвеждане на система за разделно събиране на хартия в държавни, общински администрации и други административни и обществени сгради	2013 г.	Ръководители на съответните администрации		Бюджети на съответните администрации
3.3	Актуализиране на изискванията и мерките за организирането на дейностите по разделно събиране на отпадъците – рециклируеми отпадъци, едрогабаритни отпадъци, биоразградими отпадъци, опасни отпадъци от домакинствата и др. в Наредбата по чл. 19 от ЗУО	При промяна във фактическите и/или нормативните условия	Общинска администрация Общински съвет	-	-
ЦЕЛ 4	**ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИ**				
4.1	Закриване на съществуващото общинско депо за отпадъци в землището на с. Шереметя, местност “Стублица”				
4.1.1	Преустановяване експлоатацията на съществуващото общинско депо за отпадъци, неотговарящо на нормативните изисквания	Съобразно срока за въвеждане в експлоатация на регионалното депо	Оператор на депото		
4.1.2	Изготвяне на Идеен проект за рекултивация на съществуващото общинско депо за отпадъци при изпълнение на проект EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците	2010 г.	Консултант по проект *EuropeAid/124485/D/ SV/BG*		Програма ИСПА

	в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България				
4.1.3	Изготвяне на Работен проект за рекултивация на съществуващото общинско депо за отпадъци	2010 г.	Общинска администрация		Общински бюджет
4.1.4	Рекултивация на съществуващото общинско депо за отпадъци ▪ Възлагане ▪ Изпълнение ▪ Завършване	2013 г.	Общинска администрация	1 993 355 евро	Държавен бюджет
4.1.5	Мониторинг и следексплоатационни грижи за съществуващото общинско депо за отпадъци	30 години след закриване на депото	Общинска администрация	Определят се ежегодно	Общински бюджет - такса битови отпадъци
4.2	Изграждане (възлагане, изпълнение, завършване и тестване) на Регионално депо за неопасни отпадъци (I-ви етап), отговарящо на нормативните изисквания - част от регионалната система за управление на отпадъците	2011 - 2013 г.	Регионално Сдружение „За чисти селища” Общинска администрация	5 159 283 евро	ОП „Околна среда 2007 – 2013г.” Държавен бюджет Общински бюджет[1]
4.3	Изграждане на довеждаща инфраструктура за Проект „*Регионална система за управление на отпадъците в Регион Велико Търново*”: - път за достъп; - придобиване на земя.	2011 – 2013 г.	Регионално Сдружение „За чисти селища” Общинска администрация	 700 000 евро 150 000 евро	ОП „Околна среда 2007 – 2013г.” Държавен бюджет Общински бюджет[1]
4.4	Контролирано временно съхраняване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност до осигуряване на условия за екологосъобразно обезвреждане на национално	Постоянен	Общинска администрация Гражданска защита		

	ниво				
4.5	Подобряване на контрола по прилагането на законодателството относно изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне и/ или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците, както и за предотвратяване възникването на нови замърсявания. Налагане на адекватни санкции	Постоянен	Общинска администрация РИОСВ – гр. Велико Търново		Общински бюджет - приходи от санкции
ЦЕЛ 5	**ПРАВНО РЕГУЛИРАНЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСКОРЯВАНЕ ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ПОЛИТИКАТА В ОБЛАСТТА**				
5.1	Актуализиране на *Наредбата за опазване на околната среда на територията на община Велико Търново* в съответствие с изискванията на националното законодателство по управление на отпадъците (вкл. цели, изисквания за взаимодействие със системите за разделно събиране, участие в Регионално Сдружение „За чисти селища” при управление на отпадъците на регионално ниво и др.)	При промяна във фактическите и/или нормативните условия	Общинска администрация Приемане от Общински съвет на актуализираната наредба	-	-
5.2	Актуализиране на Програмата за управление на дейностите по отпадъци на община Велико Търново	При промяна във фактическите и/или нормативните условия	Общинска администрация Приемане от Общински съвет на актуализираната програма	-	-
ЦЕЛ 6	**ОСИГУРЯВАНЕ НА БАЗА ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ**				

6.1	Разработване и прилагане на система за отчетност, планиране и контрол по управление на отпадъците на територията на общината	Постоянен	Общинска администрация	-	-
6.2	Въвеждане/ изменение на формите на отчет на дружествата, с които общината има сключени договори за третиране и транспортиране на отпадъци с цел отразяване на нововъведените изисквания в общината	Постоянен	Общинска администрация Фирма, изпълнител на дейността	-	-
6.3	Предоставяне на данни за морфологичния състав на отпадъците във връзка с докладване по Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци	Постоянен	Оператори на съоръжения Общинска администрация	-	-
ЦЕЛ 7	**УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**				
7.1	Повишаване квалификацията на служителите в общинската администрация, ангажирани с прилагане на законодателството по управление на отпадъците				
7.1.1	Обучение на специалистите по управление на отпадъците в общинската администрация при изпълнение на проект EuropeAid/124485/D/SV/BG Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна – България	10/2010 г.	Консорциум Енвироплан – НТУ Атина - Kokc Консулт		ИСПА Проект EuropeAid 124485/D/SV/BG
7.1.2	Обучение на общински служители, ангажирани с прилагане на законодателството по управление на отпадъците	Постоянен	Общинска администрация		Общински бюджет Външни източници ОП ”Адм. капацитет”

ЦЕЛ 8	**УВЕЛИЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В СЕКТОРА И ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ "ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ" И "ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА" В СИСТЕМА ЗА ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**				
8.1	Оптимизиране на размера и разходването на такса "битови отпадъци" и заделяне на адекватни средства за покриване на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците; проектиране, изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за депото за отпадъци; прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата	Постоянен	Общинска администрация Регионално Сдружение „За чисти селища"		Общински бюджет – такса битови отпадъци
ЦЕЛ 9	**УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА**				
9.1	Привличане и участие на обществеността в процесите на вземане на решения, свързани с управление на отпадъците (чрез процедурите по ОВОС и ЕО на планове и програми, чрез публикуване на обяви за консултации, срещи за обществени обсъждания и др.)	Постоянен	Общинска администрация РИОСВ, НПО	-	-
9.2	Актуализиране на информацията по управление на отпадъците на интернет страницата на община Велико Търново	Постоянен	Общинска администрация	-	-
9.3	Включване на дейностите по управление на отпадъците в образователните програми в детските градини и училищата на територията на общината, вкл. и с разработени учебни програми за обучение от Министерството на образованието, младежта и науката	Постоянен	Общинска администрация НПО		Общински бюджет Външни източници

9.4	Издаване на информационни материали по проблемите на управление на отпадъците	Постоянен	Регионално Сдружение „За чисти селища” Общинска администрация	Съгласно договора	ОП „Околна среда 2007–2013г.” Проект за изграждане на рег. система за управление на отпа-дъците - компонент „Повишаване на общественото съзнание”
9.5	Провеждане на информационни и образователни кампании за различни възрастови и социални групи по въпроси, свързани с опазване на околната среда и управление на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, отработени масла и нефтопродукти, излезли от употреба МПС, автомобилни гуми, батерии и акумулатори, електрическо и електронно оборудване).	Постоянен	Организации по оползотворяване Общинска администрация	Определя се ежегодно съобразно клаузите в договорите с Организации по оползотво-ряване на отпадъците	Организации по оползотворяване
9.6.	Разработване на ежегоден план за обществено информиране, с конкретни мерки за общинското ръководство за работа с обществеността относно действията по управление на отпадъците и получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците	Постоянен	Общинска администрация	-	-
ЦЕЛ 10	**УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ОТПАДЪЧНИ ПОТОЦИ В СЪОТВЕТСТВИЕ С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЕС И НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО**				
10.1	**ОПАКОВКИ И ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ**				

10.1.1	Разширяване обхвата на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на общината (поетапно включване в системата на нови населени места)	2011 - 2013 г.	ООп „Екопак България”АД „Титан АС”ЕООД Общинска администрация		Организация по оползотворяване
10.1.2	Въвеждане на схема за разделно събиране на отпадъци от опаковки в административните сгради, търговски, туристически и други обекти на територията на община Велико Търново	2011 – 2013 г.	ООп „Екопак България”АД „Титан АС”ЕООД Юридически лица Общинска администрация		Юридически лица, Организация по оползотворяване
10.1.3	Включване в системата за разделно събиране на всички видове опаковки, вкл. и опасни отпадъци от опаковки	2013 г.	ООп „Екопак България”АД „Титан АС”ЕООД Общинска администрация		Организация по оползотворяване
10.1.4	Разработване на мониторингова система за контрол на разделното събиране на отпадъци от опаковки от населението	2014 г.	Общинска администрация		
10.1.5	Въвеждане на подробни изисквания за разделното събиране на отпадъците от опаковки в Наредбата по чл. 19 от ЗУО	2011 - 2012 г.	Общинска администрация Общински съвет		
10.2	**ИЗЛЕЗЛИ ОТ УПОТРЕБА МОТОРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА**				
10.2.1	Проучване на възможностите и сключване на договор с организация по оползотворяване на ИУМПС	2011 г.	Организации по оползотворяване на ИУМПС Общинска администрация		Организации по оползотворяване на
10.2.2	Провеждане на информационни кампании за информиране на населението за създадената организация в общината относно извършване на дейностите с ИУМПС	постоянен	Общинска администрация		

10.3	**НЕГОДНИ ЗА УПОТРЕБА БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ**				
10.3.1	Разполагане на съдовете за разделно събиране на НУБА, съгласно сключения договор с Организацията по оползотворяване	Съгл. договора	ООп „НУБА Рециклиране”АД Общинска администрация		Организация по оползотворяване
10.3.2	Прилагане на административни мерки за осигуряване функционирането на системата за разделно събиране на негодни за употреба портативни батерии	Постоянен	Общинска администрация	-	-
10.3.3	Изготвяне на списък с обектите, в които се изкупуват негодни за употреба автомобилни акумулатори от бита	2011 г.	Общинска администрация	-	-
10.4	**ИЗЛЯЗЛО ОТ УПОТРЕБА ЕЛЕКТРИЧЕСКО И ЕЛЕКТРОННО ОБОРУДВАНЕ**				
10.4.1	Организиране и изпълнение на дейностите по събиране на ИУЕЕО съгласно сключения договор с Организация по оползотворяване	Постоянен	ООп „ИУЕЕО рециклиране” АД Общинска администрация		Организация по оползотворяване
10.4.2	Информиране на населението за създадената организация в общината за разделно събиране на ИУЕЕО и графика за събирането му	Постоянен	Общинска администрация	-	-
10.4.3	Въвеждане на подробни изисквания за разделното събиране на ИУЕЕО в Наредбата по чл. 19 от ЗУО	2011 - 2012 г.	Общинска администрация Общински съвет	-	-

10.5	**ОТРАБОТЕНИ МАСЛА И ОТПАДЪЧНИ НЕФТОПРОДУКТИ**				
10.5.1	Определяне на местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината и информиране на обществеността за тяхното местоположение и условията за приемане на отработените масла	2011 г.	Общинска администрация		
10.5.2	Въвеждане на подробни изисквания за управление на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в Наредбата по чл. 19 от ЗУО	2011 - 2012 г.	Общинска администрация Общински съвет		
10.6	**ОТПАДЪЦИ ОТ ЛЕЧЕБНИТЕ ЗАВЕДЕНИЯ**				
10.6.1.	Прилагане на контрол за изпълнение на изискванията на законодателството по управление на отпадъците от хуманното и ветеринарното здравеопазване, включително и забраните за депониране на инфекциозните отпадъци	Постоянен	Общинска администрация Оператор на депо	-	-
10.7	**ОТПАДЪЦИ ОТ СТРОИТЕЛСТВО И РАЗРУШАВАНЕ**				
10.7.1	Актуализиране на Наредбата по чл. 19 от ЗУО в съответствие с новоприетото национално законодателство за управление на отпадъците от строителство и разрушаване	2011 – 2012 г.	Общинска администрация Общински съвет	-	-
10.8	**БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ**				

10.8.1	Въвеждане на домашно компостиране. Доставка на компостери за компостиране на органични отпадъци от личните стопанства на населението на общината	2013 г.	Общинска администрация	92000 евро	ОП „Околна среда 2007–2013г.”
10.9	**ИЗЛЕЗЛИ ОТ УПОТРЕБА ПНЕВМАТИЧНИ ГУМИ**				
10.9.1	Актуализиране на Наредба по чл. 19 от ЗУО, с оглед въвеждане на изисквания за управление на излезли от употреба гуми в съответствие с новоприетото национално законодателство в областта	2011 – 2012 г.	Общинска администрация Общински съвет	-	-
10.9.2	Проучване на възможностите за сключване на договор с Организация по оползотворяване на излезли от употреба гуми	2011 г.	Организации по оползотворяване на ИУГ Общинска администрация		Организации по оползотворяване

7. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Община Велико Търново изготвя ежегодно отчет за изпълнението на Програмата за управление на дейностите по отпадъците на общината, съгласно изискванията на чл. 32 от ЗУО. Годишният отчет се представя пред Общинския съвет. Копие на отчета се изпраща в РИОСВ Велико Търново до 31 март на следващата календарна година.

Основа за изготвянето на годишните отчети на Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново е оценката на степента на изпълнение на мерките в Програмата на база проведения мониторинг, с който се осигурява възможност за своевременно коригиране на отклоненията от изпълнението на Програмата. За целта са разработени индикатори, които отразяват степента на напредък в изпълнението на заложените в Програмата мерки и резултатите от прилагането им. Индикаторите са количествено измерими и са сравними с началното състояние, преди започване на изпълнението на конкретните мерки.

Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Велико Търново подлежи на актуализация при промяна във фактическите и/или нормативните условия.

8. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА

№	ЦЕЛ	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
1	***Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците***	
	Оптимално използване на икономически инструменти за стимулиране на предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците	- Сравнение на количеството образувани отпадъци спрямо количеството от предходни години
	Повишаване на екологичното съзнание на населението относно предотвратяване генерирането на отпадъци	- Брой на проведените информационни кампании
	Намаляване количеството на опасните отпадъци в потока на битовите отпадъци	- Процент на обхванатото население от система за събиране на опасни отпадъци от домакинствата
2	***Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци***	
	Въвеждане на системи за разделно събиране с цел предаване за оползотворяване и рециклиране на отпадъците	- Брой на въведените системи за разделно събиране на специфични потоци отпадъци - Процент на населението, обхванато от отделните системи за разделно събиране на специфични потоци отпадъци
	Предварително третиране на отпадъците преди оползотворяването им. Изграждане и въвеждане в експлоатация на съоръжение за МБТ – механично третиране и компостиране, като част от регионалната система по управление на отпадъците	- Брой на съоръженията за предварително третиране - Количество рециклирани /оползотворени отпадъци и съотношението им спрямо общото количество образувани отпадъци в региона
	Постигане на регионалната цел за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци за 2013 г**.**	- Процент на постигнатата цел спрямо поставената регионална цел за 2013г., заложена в Механизма [2]
	Провеждане на информационни кампании за ползите от рециклиране, оползотворяване и	- Брой на проведените информационни кампании и

2 Механизъм за развитие на инфраструктурата за управление на отпадъци с подкрепата на Оперативна програма ”Околна среда 2007-2013 г., МОСВ, ноември 2009 г.

№	ЦЕЛ	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
	повторно използване на отпадъците, включително разделното събиране на отпадъците	процент обхванато население
3	***Подобряване на организацията по разделяне, временно съхраняване, събиране и транспортиране на отпадъци***	
	Въвеждане на система за разделно събиране на опасни отпадъци	- Процент на обхванатото население в система за събиране на опасни отпадъци
	Въвеждане на система за разделно събиране на рециклируеми отпадъци	- Количество събрани рециклирани отпадъци и съотношението му спрямо общото количество образувани отпадъци
	Въвеждане на система за разделно събиране на едрогабаритни отпадъци	- Количество събрани едрогабаритни отпадъци и съотношението му спрямо общото количество образувани отпадъци
	Въвеждане на система за разделно събиране на зелени отпадъци и отпадъци от пазари	- Количество събрани зелени отпадъци и отпадъци от пазари, и съотношението му спрямо общото количество образувани отпадъци
	Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	- Процент на обхванатото население от системата за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци
4	***Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци***	
	Привеждане в съответствие с изискванията на законодателството или закриване на съществуващото общинско депо за отпадъци	- Брой на съоръженията в експлоатация - Брой на закритите съоръжения и тези в процедура на закриване
	Изграждане на регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания - част от регионалната система по управление на отпадъците	- Количество на отпадъците, което се депонира на регионалното депо спрямо общото количество на образуваните отпадъци в региона

№	ЦЕЛ	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
	Ликвидиране на стари замърсявания от депа и нерегламентирани сметища	- Брой на закритите нерегламентирани сметища и стари замърсявания с битови отпадъци - Площ на закритите нерегламентирани сметища и стари замърсявания с битови отпадъци и съотношението й спрямо площта на идентифицираните нерегламентирани сметища и стари замърсявания с отпадъци
5	***Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката по управление на отпадъците***	
	Ефективно прилагане на законодателството по управление на отпадъци	- Брой на извършените проверки на лица, извършващи дейности с отпадъци или, при чиято дейност се образуват отпадъци - Брой на наложените санкции
6	***Осигуряване на база данни за отпадъците***	
	Разработване и прилагане на информационна система за отпадъците	- Брой на проверките за установяване на достоверността на докладваните данни; - Брой на наложените санкции за недостоверност на докладваните данни
7	***Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците в страната***	
	Подобряване на капацитета на общинската администрация за установяване на ефективна регионална система за управление на отпадъците	- Брой на новоназначените служители - Брой на извършените проверки и други дейности по управление на отпадъците спрямо броя на експертите, ангажирани с тези дейности в общината - Брой на извършените проверки и наложените санкции

№	ЦЕЛ	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
	Проведени обучения по управление на отпадъците на служителите в общинската администрация, ангажирани с дейностите по управление на отпадъците	- Брой на проведените обучения по управление на отпадъците
8	***Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите "отговорност на производителя" и "замърсителят плаща" в система за интегрирано управление на отпадъците***	
	Налагане на такси, които покриват дългосрочните разходи за управление на отпадъците	- Промяна в размера на таксата за битовите отпадъци на общината
9	***Участие на обществеността***	
	Повишаване на екологичната култура и съзнание на обществеността	- Проведени информационни кампании - Издадени информационни материали
10	***Управление на специфични потоци отпадъци в съответствие с изискванията на ЕС и националното законодателство***	
	Закриване или привеждане в съответствие на съществуващите площадки за събиране, временно съхраняване и разкомплектоване на МПС	- Брой закрити площадки
	Създаване на адекватна инфраструктура за събиране и временно съхраняване на негодни за употреба автомобилни и портативни батерии и акумулатори от домакинствата	- Брой изградени пунктове за събиране
	Изграждане на общински площадки за събиране и временно съхраняване на ИУЕЕО от домакинствата	- Брой изградени съоръжения
	Засилване на контрола по прилагане на законодателството за управление на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти	- Брой на извършените проверки - Брой на наложените санкции
	Намаляване на общото количество утайки, които се транспортират за окончателно обезвреждане чрез депониране	- Количество депонирани утайки от ПСОВ и съотношението му спрямо количеството образувани утайки от ПСОВ
	Поетапно намаляване на количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране	- Количество образувани биоразградими отпадъци - Количество депонирани биоразградими отпадъци

№	ЦЕЛ	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
		- Количеството оползотворени биоразградими отпадъци - Брой на компостерите за домашно компостиране